

กฎหมายเบื้องต้นสำหรับประชาชน (กฎหมายอาญา)

คณะกรรมการโครงการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย
สำหรับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล โดยกระทรวงยุติธรรม

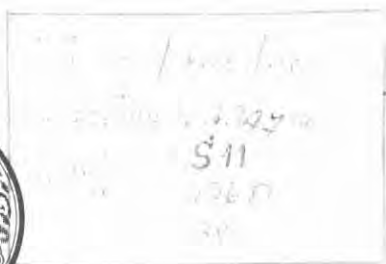
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2538

สภานายความ

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961132331

กฎหมายเบื้องต้นสำหรับประชาชน

(กฎหมายอาญา)

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

รวบรวมและจัดทำโดย

คณะอนุกรรมการโครงการเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมาย
สำหรับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล โดยกระทรวงยุติธรรม
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2538

สภานายความ

(เอกสารเผยแพร่ห้ามจำหน่าย)

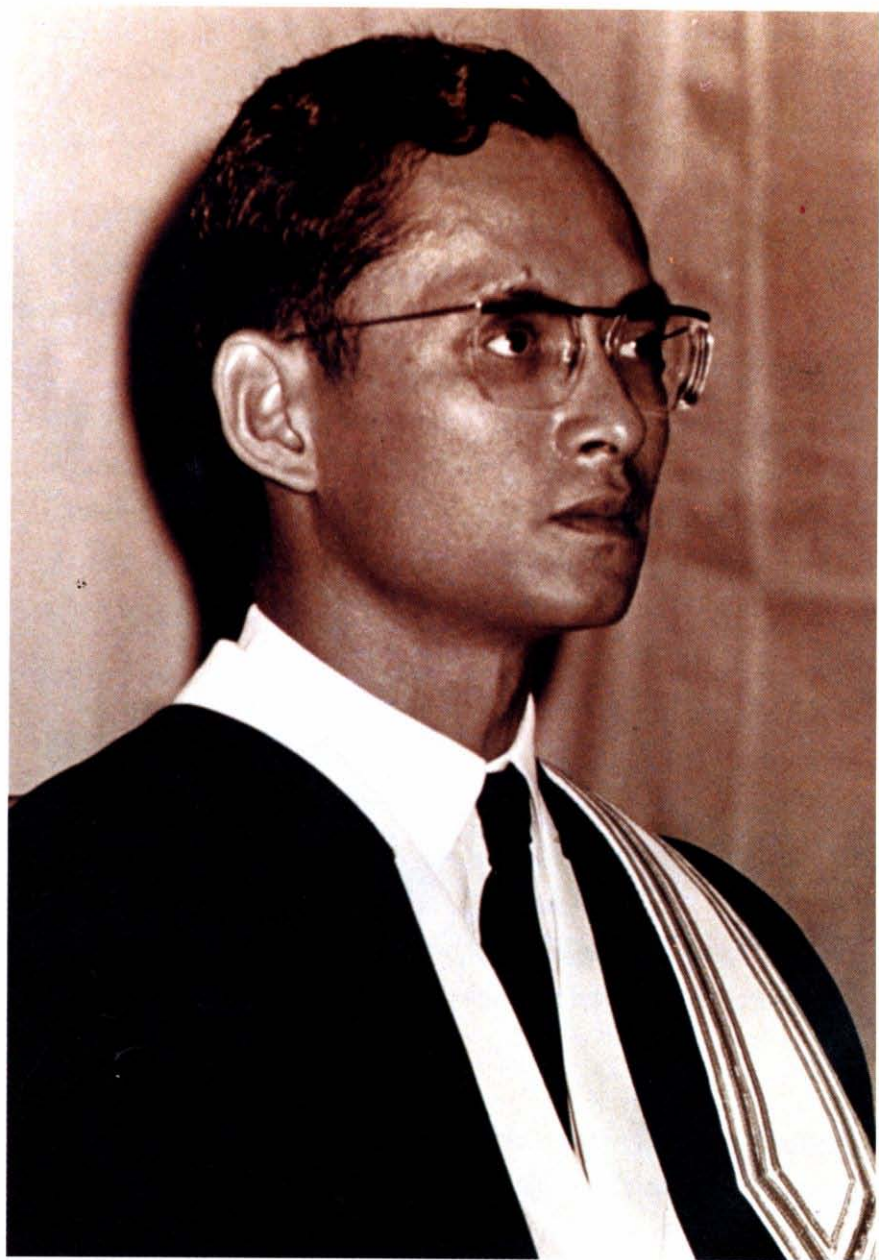

ขอน้อมเกล้าถวายโครงการช่วยเหลือประชาชน
ทางกฎหมาย เพื่อเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เนื่องในวโรกาสฉลอง
สิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี พุทธศักราช ๒๕๓๒

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอเดชะ

ข้าพระพุทธเจ้า

สภานายความ

สภานายความ

“ทนายความ” นอกจากจะมีสิทธิตามกฎหมายในการว่าความในศาล หรือแต่งคำฟ้อง คำให้การ ฟ้องอุทธรณ์ แกลอุทธรณ์ ฟ้องฎีกา แกลฎีกา คำร้อง คำแถลง อันเกี่ยวแก่การพิจารณาคดีในศาล หรือเป็นที่ปรึกษากฎหมายให้แก่บุคคลอื่นโดยได้รับค่าตอบแทนแห่งวิชาชีพตามปกติแล้ว “ทนายความ” ยังมีหน้าที่ส่งเสริม ช่วยเหลือ แนะนำ เผยแพร่ และให้การศึกษาแก่ประชาชนในเรื่องที่เกี่ยวกับกฎหมาย

ตลอดทั้งมีหน้าที่ให้การช่วยเหลือแก่ประชาชนผู้ยากไร้ และไม่ได้รับความเป็นธรรม เช่น การให้คำปรึกษา หรือแนะนำเกี่ยวกับกฎหมาย การร่างนิติกรรม สัญญา และการจัดหาทนายความว่าต่าง แก่ต่างอีกด้วย โดยประชาชนที่มาร้องขอความช่วยเหลือ ต่อ “สภานายความ” นั้น ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น

ยิ่งไปกว่านั้นตามนัยแห่งรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ยังได้บัญญัติให้ผู้ต้องหา หรือจำเลยในคดีอาญา ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการช่วยเหลือจากรัฐด้วยการจัดหาทนายความให้

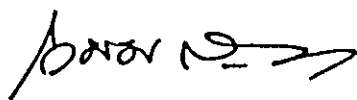
จึงเห็นได้ว่า “ทนายความ” นอกจากจะมีบทบาท มีสิทธิตามสายวิชาชีพกฎหมายซึ่งเป็นหนึ่งในกระบวนการยุติธรรม ที่ช่วยจรรโลงความชอบธรรม ในบ้านเมืองแล้ว “ทนายความ” ยังต้องมีการกิจหน้าที่อันกว้างขวางใหญ่หลวงในการช่วยเหลือประชาชนเช่นที่กล่าวข้างต้น

ภารกิจดังกล่าวนี้จะสนองเจตนารมณ์รับใช้สังคม และบรรลุซึ่งอุดมการณ์
ของนายความเพื่อประชาชนได้บริบูรณ์แล้วไซ้จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนด้าน
งบประมาณเพื่อดำเนินการ

ฉะนั้นจะเห็นได้ว่า 3 ปีงบประมาณที่ผ่านมา รัฐบาลโดยกระทรวงยุติธรรม
ได้ให้ความสำคัญอย่างสูงต่อภารกิจนี้ จึงได้กรุณาอุดหนุนงบประมาณแผ่นดิน
อันเป็นเงินภาษีอากรจากประชาชนให้แก่ “สภาทนายความ” นำไปดำเนินการ
เพื่อเจตนารมณ์ดังกล่าวติดต่อกันตลอดมา

สมาชิกแห่ง “สภาทนายความ” คือ “ทนายความ” ทั้งหลายทั่วประเทศ
ก็ได้ร่วมมือร่วมแรง ร่วมใจกันอย่างพร้อมเพรียง อุทิศตน อุทิศเวลา เพื่อสนอง
นโยบายของรัฐบาลอย่างมีประสิทธิภาพ คำนึงกับเงินภาษีอากรของประชาชน
มาในระดับหนึ่งแล้ว และมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติภารกิจนี้ เพื่อประชาชนต่อไปอย่าง
เต็มกำลังความสามารถ

กฎหมายเบื้องต้นเล่มนี้ก็เป็นส่วนหนึ่งของความพยายามในการระดม
สรรพพลังทั้งมวล เพื่อการช่วยเหลือ แนะนำ เผยแพร่ และให้การศึกษาแก่
ประชาชนในเรื่องที่เกี่ยวกับกฎหมายซึ่ง “สภาทนายความ” มั่นใจว่าจะเป็น
ประโยชน์ต่อพี่น้องประชาชน และผู้สนใจในระดับที่น่าพอใจ “สภาทนายความ”
จึงขอขอบพระคุณผู้มีส่วนร่วมในการผลิตกฎหมายเล่มนี้ทุกท่าน.

(นายเกษม สรศักดิ์เกษม)

นายกสภาทนายความ

มิถุนายน 2538

สารจากผู้อำนวยการ

สภานายความ เป็นหน่วยงานที่ก่อตั้งขึ้นตามกฎหมาย โดยมีวัตถุประสงค์ ซึ่งถือเป็นหน้าที่หลักสำคัญประการหนึ่ง คือ การช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย สภานายความได้ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอตลอดมา ซึ่งรัฐบาลได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของงานช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายนี้ จึงได้จัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่สภานายความสำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๓๘ จำนวน ๑๔.๕ ล้านบาท เพื่อให้สภานายความนำไปใช้ปฏิบัติงานช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนทั่วประเทศ

สภานายความ ได้จัดทำโครงการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายเป็นโครงการหลัก คือ

๑. โครงการเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมาย
๒. โครงการทนายความอาสาประจำส่วนราชการ
๓. โครงการช่วยเหลือฝ่ายคดี

นอกจากนี้ ยังมีโครงการสนับสนุนโครงการหลักดังกล่าว อีก ๒ โครงการ คือ

๑. โครงการพัฒนาวิทยากรและวิชาการ
๒. โครงการสภานายความพิทักษ์สิ่งแวดล้อม

ในการปฏิบัติงานตามโครงการดังกล่าวข้างต้น สภานายความ มีความ
มุ่งมั่นที่จะดำเนินการ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย และนโยบาย
ของรัฐบาลในการส่งเสริมช่วยเหลือ แนะนำ เผยแพร่ และให้การศึกษาแก่ประชาชน
ในเรื่องที่เกี่ยวกับกฎหมาย ซึ่งงานดังกล่าวข้างต้น จะส่งผลให้ประชาชนมีความรู้
ความเข้าใจกฎหมายเบื้องต้น และได้รับการพิทักษ์ ปกป้อง ในชีวิต ร่างกาย
ทรัพย์สิน ให้ได้รับความเป็นธรรมทางกฎหมาย

สภานายความหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย
ที่กำลังดำเนินการอยู่ในขณะนี้ จะได้รับการสนับสนุนจากส่วนงานทั้งภาครัฐและ
เอกชน เพื่อให้สามารถปฏิบัติงาน อำนวยความยุติธรรมให้แก่ประชาชนได้
อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง ให้สังคมเกิดความสงบสุขร่มเย็นตลอดไป.

(นายชัยยง อัจฉานนท์)

ผู้อำนวยการ

สำนักบริหารโครงการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย

สภานายความ

รายนามคณะกรรมการสภาพนายความ

ปี พ.ศ. 2538-2541

นายเกษม	สรศักดิ์เกษม	นายกสภาพนายความ
นายเดชอุดม	ไกรฤทธิ	อุปนายกฝ่ายบริหาร
นายประมาณ	เลื่องวัฒนะวิช	อุปนายกฝ่ายวิชาการ
นายสัมพันธ์	พึงประดิษฐ์	อุปนายกฝ่ายกิจการพิเศษ
นายสุรพันธ์	ทิมกระจำง	อุปนายกฝ่ายต่างประเทศ
นายเสรี	สุวรรณภานนท์	เลขาธิการ
นายศักดิ์	ผลสวัสดิ์	นายทะเบียน
นางวารุณี	ภะกะนันท์	เหรัญญิก
นายถวัลย์	รญาพร	สวัสดิการ
นายสมัคร	เชาวภานันท์	ประชาสัมพันธ์
นายพงษ์ศักดิ์	ปัญญาชีวะ	ปฏิคม
นายไพบุลย์	จันทร์มงคล	กรรมการฝ่ายช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย
นายพรชัย	มนัสศิริเพ็ญ	กรรมการฝ่ายวิชาการและผู้อำนวยการ
		สำนักฝึกอบรมวิชาว่าความ
นายชัยยง	อัชฌานนท์	กรรมการและผู้อำนวยการสำนักบริหารโครงการ
นายอรรถพร	ย่านเดิม	กรรมการบริหาร ภาค 1
นายชลิต	ขวัญแก้ว	กรรมการบริหาร ภาค 2
นายถาวร	จันทร์สม	กรรมการบริหาร ภาค 3
นายชนะ	สมใจวงศ์	กรรมการบริหาร ภาค 4
นายคณเศร์	วงศ์พันธุ์	กรรมการบริหาร ภาค 5
นายศิษฐ์	ธำรงธรรม	กรรมการบริหาร ภาค 6
นายสมศักดิ์	ระวิงภัย	กรรมการบริหาร ภาค 7
นายพิชัย	บุญเกียรติ	กรรมการบริหาร ภาค 8
นายจำแลง	มงคลนิสภกุล	กรรมการบริหาร ภาค 9
นายชาญณรงค์	ปรานีจิตต์	ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม
พลตรีพิบูลย์	จันทร์โรจวงศ์	ผู้แทนเนติบัณฑิตยสภา

คำสั่งสภานายความ

ที่ 33/2538

เรื่อง แต่งตั้งผู้อำนวยการสำนักบริหารโครงการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย สำหรับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2538 (ฉบับที่ 2)

ด้วยสภานายความได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลประจำปีงบประมาณพ.ศ. 2538 เพื่อการส่งเสริม ช่วยเหลือ แนะนำ เผยแพร่ และให้การศึกษาแก่ประชาชนในเรื่องที่เกี่ยวกับกฎหมาย ตามความในมาตรา 7 (5) แห่งพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 และ

เพื่อให้การบริหารงานของสภานายความ และการบริหารงบประมาณตามโครงการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2538 เป็นไปโดยมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการแต่งตั้งกรรมการบริหารสภานายความ พ.ศ. 2538 - พ.ศ. 2541 และเพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนตามนโยบายของรัฐบาล และบรรลุลวัตถุประสงค์ของสภานายความ

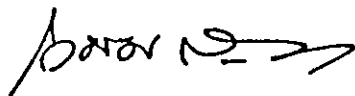
อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ.2528 และคณะกรรมการสภานายความ ได้มีมติในการประชุมครั้งพิเศษที่ 3/2538 เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2538 แต่งตั้งให้

นายชัยยง อัจฉานนท์ กรรมการสภาพนายความ เป็นผู้อำนวยการ
สำนักบริหารโครงการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายสำหรับเงินอุดหนุนจาก
รัฐบาล ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2538 สืบแทนผู้อำนวยการสำนักบริหาร
โครงการที่ได้รับการแต่งตั้งตามคำสั่งสภาพนายความที่ 113/2537 ลงวันที่ 4
พฤศจิกายน พ.ศ. 2537 ซึ่งได้ขอลาออก เมื่อวันที่ 21 เมษายน พ.ศ.2538

ให้ผู้อำนวยการสำนักบริหารโครงการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย
สำหรับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2538 มีอำนาจควบคุม
กำกับดูแลการบริหารโครงการ งบประมาณและให้มีอำนาจแต่งตั้งที่ปรึกษา
รองผู้อำนวยการ ประธาน และอนุกรรมการฝ่ายต่างๆ รวมทั้งเจ้าหน้าที่
ออกคำสั่งกำหนดระเบียบการปฏิบัติหน้าที่ในโครงการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์
ประสงค์ของสภาพนายความ เพื่อรับผิดชอบ และปฏิบัติงานให้เป็นไปตาม
นโยบายของคณะกรรมการสภาพนายความ ขอบังคับ ระเบียบ คำสั่งของสภา
ทนายความภายในขอบเขตแห่งอำนาจและหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในพระราช
บัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 ภายใต้การควบคุมกำกับดูแลของคณะกรรมการ
สภาพนายความ

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 9 พฤษภาคม 2538 เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 9 พฤษภาคม 2538

(นายเกษม สรศักดิ์เกษม)

นายกสภาพนายความ

คำสั่งผู้อำนวยการสำนักบริหารโครงการ
ช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย
สภาพนายความ
ที่ 1/2538

เรื่อง เชิญบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิเป็นที่ปรึกษา และแต่งตั้งอนุกรรมการสำนัก
บริหารโครงการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย สำหรับเงิน
อุดหนุนจากรัฐบาล ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2538

เพื่อให้การบริหารสำนักบริหารโครงการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย
สำหรับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลโดยกระทรวงยุติธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.
2538 เป็นไปโดยมีประสิทธิภาพได้ประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน และเพื่อให้บรรลุ
วัตถุประสงค์ของสภาพนายความ

อาศัยอำนาจตามคำสั่งสภาพนายความที่ 33/2538 ลงวันที่ 9 พฤษภาคม
2538 ให้แต่งตั้งอนุกรรมการสำนักบริหารโครงการช่วยเหลือประชาชนทาง
กฎหมาย และเชิญผู้ทรงคุณวุฒิเป็นที่ปรึกษาประกอบด้วย

ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

นายชาญ	แก้วชูใส	ประธานที่ปรึกษา
นายพีระ	ดุทยานุรักษ์	ที่ปรึกษา
นายวันชัย	สอนศิริ	ที่ปรึกษา
นายอรรถ	แพทยังกุล	ที่ปรึกษา
นายมนูญ	วัชรนันท์	ที่ปรึกษา
นายรุ่งโรจน์	รีนเรืองวงศ์	ที่ปรึกษา
นายกรินทร์	ชัชวาลวงศ์	ที่ปรึกษา
นายบัณฑิต	ศิริพันธ์	ที่ปรึกษา
ดร.อภิชัย	จันทร์เสน	ที่ปรึกษา
นายฉลาด	ชามช่วง	ที่ปรึกษา
นายคมจิต	ลูสวัสดิ์	ที่ปรึกษา

คณะกรรมการสำนักบริหารโครงการ

นายชัยยง	อัชฌาณนท์	ประธานคณะกรรมการ
นายไพบุลย์	จันทร์มงคล	รองประธานคณะกรรมการ
ศ.นพ.ณรงค์	สิงห์ประเสริฐ	อนุกรรมการ
นายเกียรติกุล	ช่วยนุ้ม	อนุกรรมการ
นายธนา	เบญจาทิกุล	อนุกรรมการ
นายประเสริฐ	ตุงคะเสรี	อนุกรรมการ
นายประพัฒน์	เลาหศิริ	อนุกรรมการ
นายบัวสอน	มีนาพันธ์	อนุกรรมการ
นางสาวศิริพร	ไชยสุด	อนุกรรมการ
นายศิษฐ์	สุนันท์สถาพร	อนุกรรมการ
นายต่อศักดิ์	อมตยกุล	อนุกรรมการ
นายวีระชัย	กิจเกื้อโกศล	อนุกรรมการ และเลขานุการ

ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่บริหารโครงการช่วยเหลือประชาชน
ทางกฎหมาย ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ นโยบายของคณะกรรมการ ข้อบังคับ
ระเบียบ คำสั่งของสภานายความ ภายในขอบเขตแห่งอำนาจและหน้าที่ตามที่
บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ.2528

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 15 พฤษภาคม 2538 เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 15 พฤษภาคม 2538

(นายชัยยง อัจฉานนท์)

ผู้อำนวยการสำนักบริหารโครงการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย
สภานายความ

คำสั่งผู้อำนวยการสำนักบริหารโครงการ
ช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย
สภาพนายความ
ที่ 2/2538

เรื่อง เชิญบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิเป็นที่ปรึกษาและแต่งตั้งอนุกรรมการบริหาร
โครงการทนายความอาสาประจำส่วนราชการ สำหรับเงินอุดหนุน
จากรัฐบาล ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2538

เพื่อให้การบริหารโครงการทนายความอาสาประจำส่วนราชการ สำหรับ
เงินอุดหนุนจากรัฐบาลโดยกระทรวงยุติธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2538
เป็นไปโดยมีประสิทธิภาพได้ประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์
ประสงค์ของสภาพนายความ

อาศัยอำนาจตามคำสั่งสภาพนายความที่ 33/2538 ลงวันที่ 9 พฤษภาคม
2538 ให้แต่งตั้งอนุกรรมการบริหารโครงการทนายความอาสาประจำส่วนราชการ
และเชิญผู้ทรงคุณวุฒิเป็นที่ปรึกษาประกอบด้วย

ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

นายเดชอุดม	ไกรฤทธิ	ประธานที่ปรึกษา
นายเสรี	สุวรรณภานนท์	ที่ปรึกษา

นายสมัคร	เซาวภานันท์	ที่ปรึกษา
นายถวัลย์	รญาพร	ที่ปรึกษา
นายพรชัย	มนัสศิริเพ็ญ	ที่ปรึกษา

คณะอนุกรรมการโครงการทนายความอาสาประจำส่วนราชการ

นายเกียรติกุล	ช่วยนุ้ม	ประธานอนุกรรมการโครงการ
นายตรุณศิริ	ศรีเดช	อนุกรรมการ
นายณรงค์	ภูติธยา	อนุกรรมการ
นายพิศิษฐ์	สุวรรณพนารักษ์	อนุกรรมการ
นายเทพา	เจริญพานิช	อนุกรรมการ
นายธรรมศักดิ์	แดงท่าไม้	อนุกรรมการ
นายวุฒิชัย	อารักษ์พุทธนันท์	อนุกรรมการ
นายวิสุทธิ์	สุริยาภิวัฒน์	อนุกรรมการ
นายอภิรักษ์	สมวงศ์ใหญ่	อนุกรรมการ และเลขานุการ

ให้คณะอนุกรรมการมีอำนาจหน้าที่บริหารโครงการทนายความอาสาประจำส่วนราชการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ นโยบายของคณะกรรมการ ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่งของสภานายความ ภายในขอบเขตแห่งอำนาจและหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 15 พฤษภาคม 2538 เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 15 พฤษภาคม 2538

(นายชัยยง อัจฉานนท์)

ผู้อำนวยการสำนักบริหารโครงการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย
สภานายความ

คำสั่งผู้อำนวยการสำนักบริหารโครงการ
ช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย
สภานายความ
ที่ 3/2538

เรื่อง เชิญบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิเป็นที่ปรึกษาและแต่งตั้งอนุกรรมการบริหาร
โครงการเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมาย สำหรับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2538

เพื่อให้การบริหารโครงการเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมาย สำหรับเงิน
อุดหนุนจากรัฐบาลโดยกระทรวงยุติธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2538 เป็น
ไปโดยมีประสิทธิภาพได้ประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์
ของสภานายความ

อาศัยอำนาจตามคำสั่งสภานายความที่ 33/2538 ลงวันที่ 9 พฤษภาคม
2538 ให้แต่งตั้งอนุกรรมการโครงการเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมาย และเชิญ
ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นที่ปรึกษา ประกอบด้วย

ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

พล.ท.อาชวัน	อินทรเกสร	ประธานที่ปรึกษา
พล.ต.ต.วาสนา	เพิ่มลาภ	ที่ปรึกษา
นายชัยสิทธิ์	ตราชูธรรม	ที่ปรึกษา
นายพลประสิทธิ์	ฤทธิรักษา	ที่ปรึกษา
นายวันชัย	สอนศิริ	ที่ปรึกษา
นายยุทธนา	พูนทอง	ที่ปรึกษา

คณะกรรมการโครงการเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมาย

นายธนา	เบญจาทิกุล	ประธานอนุกรรมการโครงการ
นายบุญมา	เดชะวณิช	อนุกรรมการ
นายวัฒนา	เชิงไพเราะ	อนุกรรมการ
นายพิสิษฐ	เดชไชยาศักดิ์	อนุกรรมการ
นายเดชา	ยิ้มอำนาจ	อนุกรรมการ
นายทศพล	รัตนวิจิตร	อนุกรรมการ
นายปราโมทย์	ผ่องพรหมราช	อนุกรรมการ
นายประคอง	หาญพันธุ์บุษกร	อนุกรรมการ
นายชาญ	เรืองปราชญ์	อนุกรรมการ
นายณรงค์	กัลยานาม	อนุกรรมการ
นายสมพงษ์	สังข์ดา	อนุกรรมการ
นายสมชัย	กรพินิจ	อนุกรรมการ
นายนำชัย	ฤทธิ์คัมภีร์	อนุกรรมการ
นางรัศมี	ไวยเนตร	อนุกรรมการ และเลขานุการ

ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่บริหารโครงการเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ นโยบายของคณะกรรมการข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่งของสภานายความ ภายในขอบเขตแห่งอำนาจและหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ.2528

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 15 พฤษภาคม 2538 เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 15 พฤษภาคม 2538

(นายชัยยง อัจฉานนท์)

ผู้อำนวยการสำนักบริหารโครงการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย
สภานายความ

คำสั่งผู้อำนวยการสำนักบริหารโครงการ
ช่วยเหลือประชาชน/ทางกฎหมาย
สภานายความ

ที่ 4/2538

เรื่อง เชิญบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิเป็นที่ปรึกษาและแต่งตั้งอนุกรรมการบริหาร
โครงการพัฒนาวิทยาการและวิชาการ สำหรับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2538

เพื่อให้การบริหารโครงการเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมาย สำหรับเงิน
อุดหนุนจากรัฐบาลโดยกระทรวงยุติธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2538 เป็น
ไปโดยมีประสิทธิภาพได้ประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์
ของสภานายความ

อาศัยอำนาจตามคำสั่งสภานายความที่ 33/2538 ลงวันที่ 9 พฤษภาคม
2538 ให้แต่งตั้งอนุกรรมการโครงการพัฒนาวิทยาการและวิชาการ และเชิญผู้ทรง
คุณวุฒิเป็นที่ปรึกษา ประกอบด้วย

ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

นายเดชอุดม	ไกรฤทธิ	ประธานที่ปรึกษา
นายวันชัย	สอนศิริ	ที่ปรึกษา
นายเพชรบูรณ์	โรจนธรรมกุล	ที่ปรึกษา

คณะกรรมการโครงการพัฒนาวิทยาการ

นายประมาณ	เลื่องวัฒนะวณิช	ประธานอนุกรรมการโครงการ
นายพรชัย	มนัสศิริเพ็ญ	อนุกรรมการ
นายเดชา	ยิ้มอำนาจ	อนุกรรมการ
นายธนา	เบญจาทิกุล	อนุกรรมการ และเลขานุการ

ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่บริหารโครงการพัฒนาวิทยาการและวิชาการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ นโยบายของคณะกรรมการ ขอบบังคับ ระเบียบ คำสั่งของสภานายความ ภายในขอบเขตแห่งอำนาจและหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 15 พฤษภาคม 2538 เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 15 พฤษภาคม 2538

(นายชัยยง อัจฉานนท์)

ผู้อำนวยการสำนักบริหารโครงการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย
สภานายความ

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961132331

คำสั่งผู้อำนวยการสำนักบริหารโครงการ ช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย สภาพนายความ ที่ 5/2538

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดจ้างพิมพ์หนังสือกฎหมายเบื้องต้น

เพื่อให้การบริหารสำนักบริหารโครงการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย สำหรับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล โดยกระทรวงยุติธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2538 เป็นไปโดยมีประสิทธิภาพได้ประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสภาพนายความ

อาศัยอำนาจตามคำสั่งสภาพนายความที่ 33/2538 ลงวันที่ 9 พฤษภาคม 2538 ให้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดจ้างพิมพ์หนังสือกฎหมายเบื้องต้น ประกอบด้วย

1. นายเดชอุดม ไกรฤทธิ์	เป็นประธานคณะกรรมการ
2. นางวารุณี เลกะนันท์	เป็นรองประธานคณะกรรมการ
3. นายบัวสอน มีนาพันธ์	เป็นอนุกรรมการ
4. นายต่อศักดิ์ อมาตยกุล	เป็นอนุกรรมการ
5. นายธนา เบญจาทิกุล	เป็นอนุกรรมการ และเลขานุการ

ให้คณะกรรมการมีอำนาจพิจารณาการเสนอราคาจัดพิมพ์หนังสือ
จ้างพิมพ์หนังสือ ตรวจรับงาน ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ นโยบายของคณะ
กรรมการ ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่งของสภานายความ ภายในขอบเขตแห่ง
อำนาจและหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528

สั่ง ณ วันที่ 15 พฤษภาคม 2538

(นายชัยยง อัจฉานนท์)

ผู้อำนวยการสำนักบริหารโครงการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย
สภานายความ

คำสั่งผู้อำนวยการสำนักบริหารโครงการ
ช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย
สภานายความ
ที่ 6/2538

เรื่อง แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นที่ปรึกษาและคณะกรรมการบริหารโครงการ
ช่วยเหลือฝ่ายคดีสำหรับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล ประจำปีงบประมาณ
พ.ศ. 2538

เพื่อให้การบริหารโครงการช่วยเหลือฝ่ายคดีสำหรับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล
โดยกระทรวงยุติธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2538 เป็นไปโดยมีประสิทธิภาพ
ภายใต้ประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสภา
ทนายความ

อาศัยอำนาจตามคำสั่งสภานายความที่ 33/2538 ลงวันที่ 9 พฤษภาคม
2538 ให้แต่งตั้งคณะที่ปรึกษาและคณะกรรมการโครงการช่วยเหลือฝ่ายคดี
ประกอบด้วย

ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

นายเดชอุดม	ไกรฤทธิ	ประธานคณะที่ปรึกษา
นายประมาณ	เลื่องวัฒนะวณิช	ที่ปรึกษา
นายศักดิ์	ผลสวัสดิ์	ที่ปรึกษา

คณะอนุกรรมการบริหารโครงการ

นายไพบุลย์	จันทร์มงคล	ประธานคณะอนุกรรมการโครงการ
นายพงษ์พันธ์	ขวัญตา	รองประธานคณะอนุกรรมการ
นางสาวชนันลักษณ์	ธีรปัญญาธรรม	อนุกรรมการ
นางสาวดาลัด	อุบลพงศ์	อนุกรรมการ
นางสาวจิรวรรณ	นิลอุบล	อนุกรรมการ
นายรุ่งโรจน์	เด่นเจริญ	อนุกรรมการ
นายสุภัทร	ชินพิริยะ	อนุกรรมการ
นางสาวมาลีทิพย์	คงจันทร์	อนุกรรมการ
นายไกรสร	สัมฤทธิ์	อนุกรรมการ
นางสาวดุสิตา	รัตนวงษ์	อนุกรรมการ
นายสงกา	อันทรินทร์	อนุกรรมการ
นายไตรวุฒิ	ชาญสิทธิ์	อนุกรรมการ
นายไพรัช	จงขจรวิทย์	อนุกรรมการ
นางสาวกัญยารัตน์	ยาวยีน	อนุกรรมการ และเลขานุการ

ให้คณะอนุกรรมการมีอำนาจหน้าที่บริหารโครงการช่วยเหลือฝ่ายคดี ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ นโยบายของคณะกรรมการ ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่งของสภานายความ ภายในขอบเขตแห่งอำนาจและหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 2 มิถุนายน 2538 เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 2 มิถุนายน 2538

(นายชัยยง อัจฉานนท์)

ผู้อำนวยการสำนักบริหารโครงการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย
สภานายความ

คำสั่งผู้อำนวยการสำนักบริหารโครงการ
ช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย
สภานายความ
ที่ 7/2538

เรื่อง แต่งตั้งอนุกรรมการจัดจ้างพิมพ์คู่มือบัตร จัดจ้างทำป้ายผ้า และ
จัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ ที่มีราคาตั้งแต่ 50,000.- บาท ขึ้นไป

เพื่อให้การบริหารสำนักบริหารโครงการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย
สำหรับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลโดยกระทรวงยุติธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.
2538 เป็นไปโดยมีประสิทธิภาพได้ประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน และเพื่อให้บรรลุ
วัตถุประสงค์ของสภานายความ

อาศัยอำนาจตามคำสั่งสภานายความที่ 33/2538 ลงวันที่ 9 พฤษภาคม
2538 ให้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการจัดจ้างพิมพ์เกียรติบัตร จัดจ้างทำป้ายผ้า และ
จัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ ที่มีราคาตั้งแต่ 50,000.- บาท ขึ้นไป ประกอบด้วย

1. นายเดชอุดม	ไกรฤทธิ	ประธานคณะอนุกรรมการ
2. นางวารุณี	เกเกษมพันธ์	รองประธานคณะอนุกรรมการ
3. นายบัวสอน	มีนาพันธ์	อนุกรรมการ
4. นายต่อศักดิ์	อมมายุกุล	อนุกรรมการ
5. นายธนา	เบญจาทิกุล	อนุกรรมการ และเลขานุการ

ให้คณะกรรมการมีอำนาจพิจารณาการจัดพิมพ์ จัดจ้าง จัดซื้อ และ
ตรวจรับงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ นโยบายของคณะกรรมการ ข้อบังคับ
ระเบียบคำสั่งของสภานายความภายในขอบเขตแห่งอำนาจและหน้าที่ตามที่
บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528

สั่ง ณ วันที่ 15 พฤษภาคม 2538

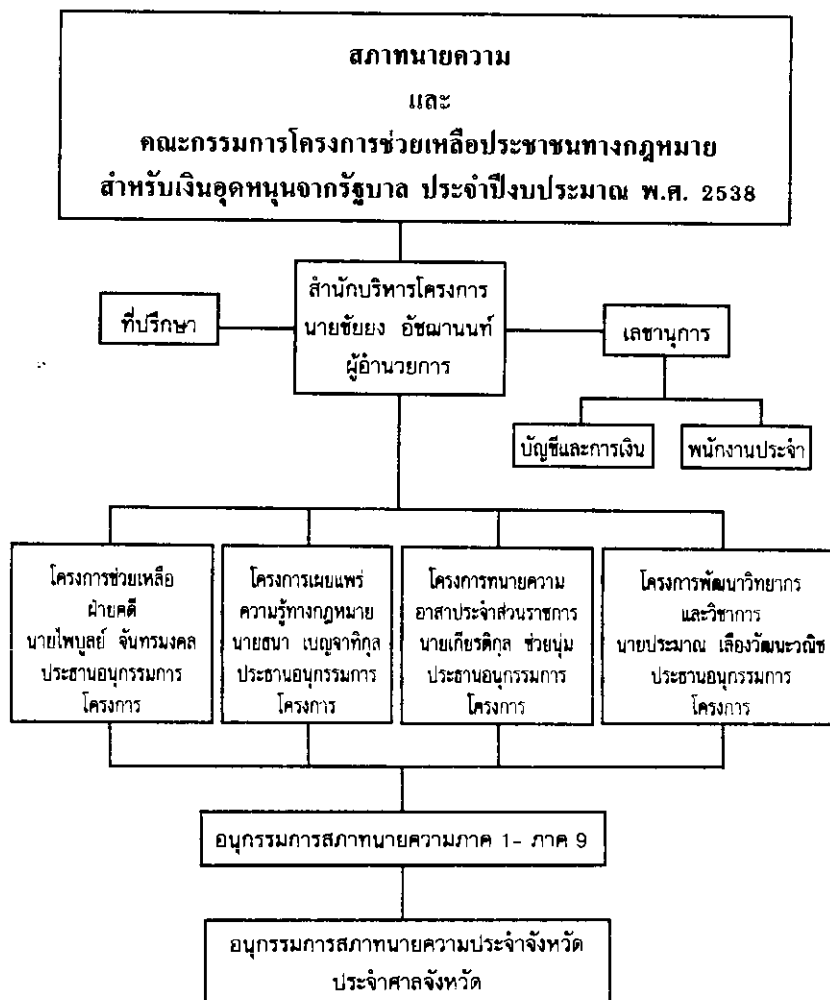

(นายชัยยง อัจฉานนท์)

ผู้อำนวยการสำนักบริหารโครงการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย
สภานายความ

แผนภูมิ

สำนักบริหารโครงการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย
สำหรับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2538

แนะนำสภานายความ

พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ.๒๕๒๘ ซึ่งได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน พ.ศ.๒๕๒๘ นั้น พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้ทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

“โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยทนายความและให้มีกฎหมายว่าด้วยการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้.....

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติทนายความฉบับนี้คือ การก่อตั้งสถาบันของทนายความ เพื่อให้ทนายความได้บริหารงาน ดูแลควบคุมส่งเสริมการประกอบวิชาชีพทนายความ ทั้งในด้านการส่งเสริมการศึกษาและการจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก

ในด้านการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดไว้ตามมาตรา ๗๗ ให้มีกองทุนช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายซึ่งประกอบด้วย เงินที่สภานายความจัดสรรให้เป็นประจำปีเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ บาทของเงินรายได้ของสภานายความที่มาจากค่าจดทะเบียนคำบารุงและค่าธรรมเนียมของปีที่ล่วงมา กับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล ทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคและดอกผลของเงินที่ประกอบเป็นกองทุนช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายดังกล่าว โดยหลักเกณฑ์การให้ความช่วยเหลือจะต้องเป็นประชาชนผู้ยากไร้ และไม่ได้รับความเป็นธรรม

การบริหารงาน

สภานายความบริหารโดยมีคณะกรรมการจำนวน ๒๕ คน อยู่ในตำแหน่งคราวละ ๓ ปี โดยได้รับเลือกตั้งมาจากทนายความทั่วประเทศ ๒๓ คน และแต่งตั้งจากผู้แทนกระทรวงยุติธรรมกับผู้แทนเนติบัณฑิตยสภาอีกแห่งละ ๑ คน รวมเป็น ๒๕ คน

ที่ทำการ

กรุงเทพมหานคร ณ อาคารเลขที่ ๗/๘๘ อาคาร ๑๐ ถนนราชดำเนินกลาง แขวงบวรนิเวศน์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐ โทร. ๒๘๑ ๘๓๐๘, ๒๘๒ ๓๔๖๐, ๒๘๒ ๖๔๖๓, ๒๘๒ ๙๙๐๖, ๒๘๒ ๙๙๐๗, ๒๘๒ ๗๗๑๙, โทรสาร ๒๘๒ ๙๙๐๘ และ ๒๘๒ ๗๗๒๐

ภูมิภาค สำนักงานส่วนภูมิภาคอีก ๙ ภาค ตามภูมิสำเนาของกรรมการ ภาคและสำนักงานคณะอนุกรรมการประจำจังหวัดและศาลประจำจังหวัดทั่วประเทศ

สำนักงานสภานายความ

ในกรุงเทพมหานคร แบ่งหน่วยงานบริการสมาชิกและประชาชนดังนี้

สำนักงานเลขานุการ

ประกอบด้วย ฝ่ายทะเบียนทนายความ, ฝ่ายประชาสัมพันธ์, ฝ่ายธุรการ, ฝ่ายบัญชี และการเงิน, ฝ่ายวิชาการและวางแผน, ศูนย์คอมพิวเตอร์และฝ่ายการประชุม

ฝ่ายทะเบียนทนายความ

ให้บริการด้านออกใบอนุญาตเป็นทนายความ, การต่ออายุใบอนุญาต ออกใบรับรองการเป็นทนายความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ, ให้บริการสอบถามข้อมูลทนายความแก่สมาชิก และประชาชนทั่วไป รวมทั้งส่วนราชการต่าง ๆ ฯลฯ

จำนวนทนายความทั่วประเทศ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๓๘ มีจำนวนทั้งสิ้น ๒๘,๙๘๔ คน

ฝ่ายประชาสัมพันธ์

จัดทำจดหมายข่าวเผยแพร่แก่ทนายความและผู้สนใจ รวมทั้งเผยแพร่ภารกิจต่างๆ ของสภานายความต่อสาธารณชนผ่านทางสื่อโฆษณาทุกประเภท

ฝ่ายสวัสดิการ

ให้บริการสมาชิกด้านจัดหาที่พักและบริการต่างๆ ในราคาพิเศษแก่สมาชิก โดยแจ้งผ่านจดหมายข่าวสภานายความ และรับเรื่องราวคำขอสวัสดิการต่างๆ โดยคณะกรรมการจะพิจารณาอนุมัติเงินสงเคราะห์ทนายความที่ได้รับ ความเดือดร้อนหรือเจ็บป่วยหรือเสียชีวิตเดือนละครั้ง ขณะนี้ทนายความเสียชีวิต จะได้รับเงินสงเคราะห์ รายละ ๓๐,๐๐๐ บาท ถ้าเป็นทนายอาวุโส เกิน ๑๐ ปี จะได้รับการสงเคราะห์รายละ ๕๐,๐๐๐ บาท ส่วนความเดือดร้อนอื่นๆ จะได้รับการสงเคราะห์ตามที่กำหนดในข้อบังคับขอทราบรายละเอียดได้ที่ฝ่ายสวัสดิการ สภานายความ, คณะกรรมการภาคหรือประธานคณะอนุกรรมการประจำจังหวัด

หลักฐานการขอรับสวัสดิการ

กรณีที่เดือดร้อน, เจ็บป่วย

๑. คำขอรับการสงเคราะห์ (ลงชื่อทนายความผู้ขอ)
๒. ใบอนุญาตให้เป็นทนายความ
๓. สำเนาทะเบียนบ้าน
๔. ใบรับรองแพทย์ (ต้นฉบับ)
๕. ใบเสร็จค่ารักษาพยาบาล (ต้นฉบับ)

กรณีถึงแก่กรรม

๑. คำขอรับการสงเคราะห์ (ลงชื่อทายาท)
๒. ใบอนุญาตให้เป็นทนายความ

๓. สำเนาทะเบียนบ้าน
๔. ใบมรณะบัตร
๕. บัตรประจำตัวผู้รับคำขอ (ทายาท)

ฝ่ายวิชาการวางแผน

บริการสมาชิกโดยจัดสัมมนากฎหมายใหม่ๆ ให้สมาชิกทราบ ตอบข้อซักถามปัญหากฎหมายที่มีผู้ถามมา รวมทั้งให้บริการเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายทางจดหมายข่าว และจัดทำวารสารทนายความซึ่งเป็นวารสารทางวิชาการ

สำนักงานบริหารโครงการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย

ตามที่รัฐบาลได้อนุมัติเงินงบประมาณอุดหนุนประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๓๘ แก่สภาทนายความ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๔.๕ ล้านบาท เพื่อใช้จ่ายในเรื่องการส่งเสริม ช่วยเหลือ แนะนำเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมาย และให้การศึกษาแก่ประชาชนในเรื่องที่เกี่ยวกับกฎหมาย ตามความในมาตรา ๗ (๕)

เพื่อให้การบริหารงบประมาณอุดหนุนที่ได้รับจากรัฐบาลดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ของสภาทนายความ จึงได้ตั้งหน่วยงานขึ้นควบคุมกำกับดูแลการใช้จ่ายเงินตามโครงการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายดังกล่าวขึ้นเป็นการเฉพาะมี นายชัยยง อัชฉานนท์ เป็นผู้อำนวยการสำนักงานบริหารโครงการ พร้อมเลขานุการสำนักงานทนายฎีกาและพนักงานประจำอีกจำนวนหนึ่งปฏิบัติงานให้เป็นไปตามนโยบายและวัตถุประสงค์ของสภาทนายความ โดยมีคณะอนุกรรมการรวม ๔ ชุด รับผิดชอบโครงการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย ประกอบด้วย

๑. คณะอนุกรรมการโครงการช่วยเหลือฝ่ายคดีมีนายไพฑูรย์ จันทรมงคล เป็นประธานอนุกรรมการบริหารโครงการ
๒. คณะอนุกรรมการโครงการเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมาย มีนายธนา เบญจาทิกุล เป็นประธานอนุกรรมการบริหารโครงการ

๓. คณะกรรมการโครงการทนายความอาสาประจำส่วนราชการมีนาย
เกียรติกุล ช่วยนุ่ม เป็นประธานอนุกรรมการบริหารโครงการ
๔. คณะอนุกรรมการโครงการพัฒนาวิทยาการและวิชาการมีนายประมาณ
เลื่องวัฒนะวิช เป็นประธานอนุกรรมการบริหารโครงการ

สำนักงานคณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย

พรบ. ทนายความกำหนดให้มีคณะกรรมการชุดหนึ่งทำหน้าที่ช่วยเหลือ
ประชาชนทางกฎหมายดังนี้

๑. ให้คำปรึกษาหรือแนะนำเกี่ยวกับข้อกฎหมายต่างๆ
๒. การร่างนิติกรรมสัญญา
๓. จัดหาทนายความว่าต่างแก่ต่าง

ผู้มีสิทธิขอความช่วยเหลือ

๑. ต้องเป็นผู้ที่คณะกรรมการพิจารณาแล้วว่ายากจนและไม่ได้รับความ
เป็นธรรม ผู้มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น

สถานที่ติดต่อ

กรุงเทพมหานคร ติดต่อได้ที่สำนักงานคณะกรรมการช่วยเหลือ
ประชาชนทางกฎหมาย สภาทนายความส่วนภูมิภาค ติดต่อได้ที่สำนักงาน
สภาทนายความประจำภาค และสำนักงานสภาทนายความประจำจังหวัด

สำนักงานคณะกรรมการมรยาททนายความ

ทนายความมีหน้าที่ต้องประพฤติตนตามข้อบังคับว่าด้วยมรยาท
ทนายความตามข้อกำหนดดังนี้

๑. มรยาทของทนายความต่อศาลและในศาล
๒. มรยาทของทนายความต่อตัวความ

๓. มรรยาทของทนายความต่อทนายความด้วยกัน

๔. มรรยาทของทนายความต่อประชาชนผู้มีอรรถคดี อาทิ

๔.๑ การทอด้ทงคดี

๔.๒ จงใจละเว้นหน้ที่ทนายควมที่ควรกระทำ

๔.๓ เบียดบังทรัพย์สินจากตัวควม

๔.๔ เป็ดเผยควมลับของตัวควม

๔.๕ ยุยงส่งเสริมให้เป็นควม

๔.๖ แย่งควม

๔.๗ ฯลฯ

๕. มรรยาทเกี่ยวกับควมประพุดิตนอันเป็นการฝ้ฝืนต่อศีลธรรมอันดีของทนายควม

๖. การแต่งกาย

๗. การปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการมรรยาททนายควม คณะกรรมการสภาทนายควม หรือสภานายกพิเศษแห่งสภาทนายควมแล้วแต่กรณี

ถ้าทนายควมบกพร่องตามข้อบังคับดังกล่าว ศาล, ทนายควมด้วยกัน, ลูกควม เจ้าหน้าที่ราชการ หรือประชาชนทั่วไป มีสิทธิกล่าวหาทนายควมต่อประธานกรรมการมรรยาททนายควมทราบเป็นลายลักษณ์อักษร ได้ที่สำนักงานคณะกรรมการมรรยาททนายควม สภาทนายควม

การลงโทษ

ถ้าผลการสอบสวนมีความผิดจริงตามข้อกล่าวหาจะมีการลงโทษอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

๑. ภาคทัณฑ์

๒. ห้ามทำการเป็นทนายควมมีกำหนดไม่เกิน ๓ ปี

๓. ลบชื่อออกจากทะเบียนทนายควม

ถ้าเป็นความผิดเล็กน้อยและความผิดครั้งแรกสมควรได้รับการผ่อนผัน โดยมีเหตุอันสมควร ให้งดโทษอาจจะได้รับการงดโทษโดยว่ากล่าวตักเตือนหรือทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือไว้ก่อนก็ได้

สำนักฝึกอบรมวิชาว่าความ

เนื่องจาก พรบ. หนายความ พ.ศ.๒๕๒๘ มาตรา ๓๘ บัญญัติให้ผู้ที่ไม่เคยดำรงตำแหน่ง เป็นผู้พิพากษา ตุลาการศาลทหาร พนักงานอัยการ อัยการทหาร หรือหนายความทางกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลทหารมาก่อน คณะกรรมการสภานายความจะรับจดทะเบียนและออกใบอนุญาตให้ก็ต่อเมื่อผู้ยื่นคำขอได้ผ่านการฝึกอบรมมรรยาทหนายความ หลักปฏิบัติเบื้องต้นในการว่าความ เว้นแต่ได้ผ่านการฝึกอบรมในสำนักงานหนายความมาแล้ว ไม่น้อยกว่า ๑ ปี

ด้วยเหตุนี้สภานายความจึงจัดตั้งสำนักฝึกอบรมวิชาว่าความ เพื่อให้ผู้ที่ไม่สามารถหาสำนักงานหนายความฝึกหัดงาน ได้มีโอกาสประกอบวิชาชีพหนายความ ซึ่งสำนักงานฝึกอบรมวิชาว่าความมีหลักการอบรมดังนี้

๑. อบรมวิชาว่าความ

ภาคทฤษฎี ระยะเวลาอบรมไม่น้อยกว่า ๕๐ ชั่วโมง

ภาคปฏิบัติ ระยะเวลาอบรมไม่น้อยกว่า ๖ เดือน

ผู้ผ่านการอบรมได้จะต้องสอบผ่านทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติแล้วจึงมีสิทธิ์ขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นหนายความได้

ผู้สมัครอบรมวิชาว่าความจะต้องมีคุณสมบัติดังนี้

๑. สัญชาติไทย

๒. สำเร็จปริญญาตรี หรือ อนุปริญญาทางนิติศาสตร์

๓. ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือ ความผิดในศีลธรรมอันดี และไม่เป็นผู้ได้กระทำการใด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าไม่น่าไว้วางใจในความซื่อสัตย์สุจริต
๔. ไม่อยู่ในระหว่างต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก
๕. ไม่เป็นโรคติดต่อซึ่งเป็นทั้งภัยของสังคม

๒. การทดสอบผู้ผ่านการฝึกอบรมในสำนักงาน

ผู้ประสงค์จะขอจดทะเบียนเป็นนายความ มีสิทธิ์เลือกที่จะฝึกหัดงานในสำนักงานนายความที่มีผู้ควบคุมการฝึกหัดงานมีใบอนุญาตให้เป็นนายความเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๗ ปีได้ โดยผู้เข้ารับการฝึกหัดงานต้องแจ้งให้สภานายความทราบภายใน ๑๕ วัน นับตั้งแต่วันที่เข้าฝึกหัดงาน

เมื่อฝึกหัดงานครบ ๑ ปี แล้วให้ยื่นคำขอรับการทดสอบ ผู้ที่ผ่านการทดสอบจึงจะถือว่าเป็นผู้ผ่านการฝึกหัดงานในสำนักงานนายความมีสิทธิ์ขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นนายความได้

สมาคมอาปนกิจสงเคราะห์นายความ

ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๐ โดยมีจุดประสงค์เพื่อสงเคราะห์ซึ่งกันและกันในการจัดการงานศพและสงเคราะห์ครอบครัวด้วยเงินสงเคราะห์โดยไม่ประสงค์จะหากำไร การสงเคราะห์นี้จะมีผลดีทางด้านจิตใจที่มีโอกาสได้ช่วยเหลือเพื่อนร่วมอาชีพเดียวกัน มีโอกาสได้ร่วมทำบุญ และครอบครัวสมาชิกที่เสียชีวิตก็มีหลักประกันว่าจะมีเงินบรรเทาความเดือดร้อนในครอบครัวบางส่วน

จำนวนเงินสงเคราะห์ จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับจำนวนสมาชิกโดยปัจจุบันเก็บเงินสงเคราะห์รายละ ๒๐ บาท หากมีสมาชิก ๑๐,๐๐๐ รายจะได้เงินสงเคราะห์ถึง ๒๐๐,๐๐๐ บาท

หลักการ

๑. เป็นทนายความหรือคู่สมรส
๒. ค่าสมาชิกคนละ ๕๐ บาท
๓. เมื่อมีสมาชิกถึงแก่กรรม สมาชิกทุกคนต้องช่วยเงินสงเคราะห์ให้รายละ ๒๐ บาท โดยให้จ่ายสำรองล่วงหน้า ๑๕ ศพ เป็นเงิน ๓๐๐ บาท และสภาทนายความจะเรียกเก็บเพิ่มอีกเป็นครั้งๆ ละ ๒๐๐ บาท แล้วแต่จำนวนสมาชิกที่เสียชีวิต
๔. สมัคและชำระเงินค่าสมัคได้ที่สภาทนายความ กรรมการภาค ประธานคณะอนุกรรมการประจำจังหวัดหรือประจำศาลจังหวัดทั่วประเทศ

หลักฐานการเป็นสมาชิก

๑. สำเนาบัตรประจำตัวใบอนุญาตให้เป็นทนายความ หรือบัตรประจำตัวสมาชิกทนายความ
๒. ใบรับรองแพทย์
๓. รูปถ่าย ๑ นิ้ว ๒ รูป
๔. ใบสำคัญการสมรส (กรณีคู่สมรสสมัคเป็นสมาชิก)

สหกรณ์ออมทรัพย์ทนายความแห่งประเทศไทย จำกัด

ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๓ มีวัตถุประสงค์ให้สมาชิกรู้จักการประหยัด การออมทรัพย์ บริการเงินกู้โดยคิดดอกเบี้ยต่ำกว่าสถาบันการเงินอื่นๆ ส่วนสมาชิกที่ฝากเงินไว้จะได้ดอกเบี้ยสูงกว่าสถาบันการเงินอื่นเช่นกัน และมีเงินปันผลจากกำไรสุทธิของเงินค่าหุ้นที่สหกรณ์นำเงินให้สมาชิกหรือสหกรณ์อื่นกู้ในอัตราที่เหมาะสม

การสมัครเป็นสมาชิก

๑. ชำระค่าธรรมเนียมแรกเข้า ๓๐ บาท และซื้อหุ้นมูลค่าหุ้นละ ๑๐ บาท จำนวน ๓๐ หุ้นเป็นเงิน ๓๐๐ บาท
 ๒. ปัจจุบันเมื่อได้รับอนุมัติให้เป็นสมาชิกจะมีสิทธิ์ขอกู้ฉุกเฉินไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท และกู้สามัญไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท อัตราดอกเบี้ย ๑๒.๕ เปอร์เซ็นต์ต่อปี ผ่อนชำระคืนภายใน ๒ ปี
 ๓. ชำระเงินค่าหุ้นเดือนละ ๓๐๐ บาท ก่อนวันที่ ๗ ของเดือนจนกว่าจะครบ ๒๐,๐๐๐ บาท ท่านอาจดส่งค่าหุ้นได้แต่ต้องชำระอย่างน้อย ๑ หุ้นต่อเดือน คือเดือนละ ๑๐ บาท ตลอดไปจนพ้นสมาชิกภาพหรือลาออก
 ๔. เงินค่าหุ้นและเงินปันผลที่สะสมไว้จะไม่สูญหาย แม้จะขาดส่งค่าหุ้นเมื่อลาออก หรือพ้นสมาชิกภาพก็ได้เงินคืน หรือเป็นมรดกแก่ทายาท
- หากทนายความทุกคนร่วมใจเป็นสมาชิกสหกรณ์จะมีเงินทุนเรือนหุ้นถึงเดือนละล้านบาทเศษ หรือ ปีละ ๑๐๐ ล้านบาท ซึ่งสมาชิกอาจกู้ได้สูงเป็นเงินหลายแสน หรือหลายล้านบาท
๕. ดอกเบี้ยเงินฝากสหกรณ์ออมทรัพย์ปัจจุบันสูงสุดร้อยละ ๙.๕

สารบัญ

เรื่อง

หน้า

กฎหมายอาญาเบื้องต้น	๑
ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย	๑๑
ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์	๒๒
ความผิดฐานชกโจร	๒๘
ความผิดเกี่ยวกับเพศ	๓๔
การซื้อของโจรและการซื้อของในตลาดนัด	๔๕
หมิ่นประมาท, ดูหมิ่น	๕๐
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับความผิดลหุโทษ	๕๗
กฎหมายรื้อฟื้นคดีอาญาใหม่	๖๕
ปัญหาการออกเช็คชำระเงินกู้ยืม	๖๙
หนี้ทหารจะติดคุกเสมอไปหรือไม่	๗๙
ทำอะไรเมื่อได้รับหมายศาล	๘๕
ยาเสพติดให้โทษ	๙๑
พรบ. คุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. ๒๕๓๕	๙๔
การพนัน	๙๗
การขอมีและใช้อาวุธปืน	๑๐๕

เมื่อตกเป็นผู้ต้องหา ควรรู้วิธีแก้ปัญหามาจาก ๔๐ คำถาม

เกี่ยวกับการประกันตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา ๑๑๐

- ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ๑๔๐

- ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุด ๑๔๕

- คำสั่งกรมตำรวจ ที่ ๖๒๒/๒๕๓๖ ๑๔๘

- ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการ ฉบับที่ ๘ ๑๕๑

การแจ้งความดำเนินคดี ๑๕๔

ประธานอนุกรรมการโครงการแถลง ๑๕๕

กฎหมายอาญาเบื้องต้น

ศาสตราจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน *

ถาม ความรับผิดในทางแพ่งต่างกับความรับผิดในทางอาญาอย่างไร

ตอบ ความรับผิดในทางแพ่งเป็นความผิดในทางทรัพย์สินระหว่างเอกชนกับเอกชน ส่วนความรับผิดในทางอาญาเป็นความเกี่ยวพันระหว่างเอกชนกับรัฐเป็นกฎหมายที่ว่าด้วยความผิดและโทษอาญา

ถาม โทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดอาญามีอะไรบ้าง

ตอบ มี ๕ ประการ เรียงตามความหนักเบาของโทษ คือ

(๑) ประหารชีวิต

(๒) จำคุก

(๓) กักขัง

(๔) ปรับ

(๕) ริบทรัพย์สิน

ถาม เราจะมี ความรับผิดในทางอาญาได้อย่างไรบ้าง

ตอบ ๓ ประการ คือ โดยเจตนา โดยประมาท และโดยไม่เจตนา แต่สำหรับในความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทและกระทำโดยไม่เจตนา กฎหมายจะต้องบัญญัติให้รับผิดไว้โดยชัดแจ้ง เช่น กระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส หรือทำร้ายผู้อื่นเป็นเหตุให้ถึงแก่ความตาย (ฆ่าโดยไม่เจตนา) เป็นต้น

ถาม คำร้องทุกข์ กับคำกล่าวโทษ ต่างกัน หรือเหมือนกันอย่างไร

ตอบ ต่างกัน คือ คำร้องทุกข์เป็นการที่ผู้เสียหายได้กล่าวหาต่อเจ้าหน้าที่ว่ามีผู้กระทำความผิดขึ้นจะรู้ตัวผู้กระทำหรือไม่ก็ตาม ซึ่งทำให้ผู้แจ้งได้รับความ

* อดีตประธานรัฐสภา

เสียหาย และประสงค์จะให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษ ส่วนค่ากล่าวโทษ เป็นการที่บุคคลอื่นซึ่งไม่ใช่ผู้เสียหายได้กล่าวหาต่อเจ้าหน้าที่ว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้น จะรู้ตัวหรือไม่ก็ตาม

ถาม ความผิดอันยอมความได้ กับความผิดอันยอมความไม่ได้ต่างกันอย่างไร

ตอบ ความผิดอันยอมความได้เป็นความผิดที่มีลักษณะประกอบด้วยเหตุผลอันเป็นส่วนตัวของผู้เสียหายบางประเภท หากผู้เสียหายประสงค์จะให้ดำเนินคดีก็ต้องร้องทุกข์เสียก่อน ส่วนความผิดอันยอมความไม่ได้นั้นเป็นความผิดที่ถือว่ากระทบกระเทือนต่อมหาชนหรือส่วนรวม เจ้าหน้าที่สามารถเข้าดำเนินคดี กับผู้กระทำความผิดได้เองโดยไม่ต้องให้ผู้เสียหายร้องทุกข์เสียก่อน

ถาม เราจะรู้ได้อย่างไรว่าความผิดใดเป็นความผิดอันยอมความได้

ตอบ จะบัญญัติไว้ในกฎหมายอย่างชัดเจน “มาตรา.....ความผิดในหมวดนี้ เป็น ความผิดอันยอมความได้”

ถาม การร้องทุกข์ในคดีความผิดอันยอมความได้มีหลักเกณฑ์อย่างไร

ตอบ จะต้องร้องทุกข์ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในสามเดือนนับแต่วันที่เรารู้เรื่องการกระทำความผิด และรู้ถึงตัวผู้ที่กระทำความผิด มิฉะนั้น คดีเป็นอันขาดอายุความฟ้องร้อง

ถาม ความผิดลหุโทษ หมายความว่าอย่างไร

ตอบ คดีที่มีระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ถาม การรอกการกำหนดโทษหรือการรอกการลงโทษ คืออะไร

ตอบ การรอกการกำหนดโทษหรือการรอกการลงโทษ เป็นวิธีการที่ศาลใช้เพื่อหลีกเลี่ยงผลร้ายของโทษจำคุกระยะสั้นวิธีหนึ่ง ใช้สำหรับผู้ที่ต้องโทษจำคุกระยะไม่เกิน ๒ ปี ในความผิดไม่ร้ายแรงมากนัก และเป็นโทษจำคุกที่จะได้

รับเป็นครั้งแรก หากศาลได้คำนึงถึงหลักเกณฑ์ต่างๆ ตามที่กฎหมายกำหนดไว้แล้ว เห็นว่าผู้นั้นอาจกลับตัวเป็นพลเมืองดีได้ ศาลก็จะปล่อยตัวไปก่อนที่จะได้รับโทษจำคุกจริงๆ

ถาม การที่ศาลจะใช้วิธีการรอกการลงโทษ มีหลักเกณฑ์อย่างไร

ตอบ ในเบื้องต้นต้องปรากฏว่าผู้นั้นได้กระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุกและความผิดที่ได้กระทำไปต้องไม่ร้ายแรง ซึ่งศาลกำหนดโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี และผู้นั้นต้องไม่เคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน หรือเคยได้รับโทษจำคุกมาก่อนแต่เป็นโทษในความผิดฐานประมาท หรือลหุโทษ เมื่อศาลได้คำนึงถึง อายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ สิ่งแวดล้อม สภาพความผิด หรือเหตุอื่นอันควรปรานีแล้ว ศาลจะเห็นสมควรรอกการกำหนดโทษ หรือรอกการลงโทษไว้ภายในเวลาที่ศาลจะกำหนดซึ่งไม่เกิน ๕ ปี แล้วปล่อยตัวไปโดยกำหนดเงื่อนไขในการคุมความประพฤติไว้ด้วยหรือไม่ก็ได้

ถาม นอกจากโทษจำคุกแล้ว โทษอื่นๆ ศาลจะใช้วิธีการรอกการกำหนดโทษหรือการรอกการลงโทษได้หรือไม่

ตอบ ได้กล่าวไปแล้วว่าการรอกการกำหนดโทษ หรือการรอกการลงโทษมีเฉพาะโดย “จำคุก” เท่านั้น ซึ่งเป็นความประสงค์ของกฎหมายไม่ให้ผู้กระทำความผิดที่ยังไม่เคยได้รับโทษจำคุก ต้องรับผลร้ายจากโทษจำคุกโดยยังมีโอกาสกลับตัวได้ ดังนั้น โทษอย่างอื่นจึงไม่มีเหตุผลที่จะรอกการกำหนดโทษ หรือ รอกการลงโทษได้

ถาม คนที่กระทำความผิดจะแก้ตัวว่าไม่รู้จักกฎหมายได้หรือไม่

ตอบ ไม่ได้ แต่กฎหมายยอมรับตามความเป็นจริงว่ามีบุคคลไม่รู้จักกฎหมายอยู่ เพื่อให้การบังคับตามกฎหมายอาญาเป็นไปโดยเสมอหน้ากันกฎหมายจึงไม่ยอมให้ใครมาอ้างว่าไม่รู้จักกฎหมายเพื่อให้พ้นจากความรับผิดชอบทางอาญา

ถาม หากปรากฏว่าผู้กระทำความผิดไม่รู้กฎหมายจริงๆ จะมีทางผ่อนปรนอย่างไรหรือไม่

ตอบ พหมีทาง หากปรากฏว่าความผิดที่ผู้นั้นกระทำลงไปไม่ใช่ความผิดโดยตัวของมันเอง เป็นความผิดที่กฎหมายห้ามไม่ให้การกระทำเช่นการขายของเกินราคาที่ทางราชการกำหนด บางคนอาจไม่รู้ก็สามารถยกขึ้นเป็นข้อแก้ตัวได้ ถ้าศาลเห็นว่าตามสภาพความผิดและตามพฤติการณ์เฉพาะตัวของผู้กระทำความผิดอาจจะไม่รู้ว่กฎหมายบัญญัติให้กระทำเช่นนั้นเป็นความผิด ศาลอาจอนุญาตให้แสดงพยานหลักฐานต่อศาล ถ้าศาลเชื่อศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้แต่หาก ความผิดที่กระทำลงเป็นความผิดในตัวของมันเอง เช่น ลักทรัพย์ ทำร้ายร่างกายเหล่านี้จะอ้างว่าไม่รู้กฎหมายนั้นไม่ได้

ถาม การกันผู้ต้องหาไว้เป็นพยานหมายความว่าอย่างไร

ตอบ โดยปกติในคดีอาญาบางเรื่อง อาจมีความจำเป็นที่จะต้องกันผู้กระทำความผิดบางคนไว้เป็นพยาน เพราะไม่อาจหาพยานหลักฐานอื่นมาพิสูจน์ความผิดนั้นได้เพียงพอ เจ้าพนักงานก็อาจกันผู้กระทำความผิดบางคนไว้เป็นพยาน กรณีเช่นนี้ไม่เป็นการขัดต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๓๒ ซึ่งห้ามมิให้อ้างจำเลยเป็นพยาน

ถาม เมื่อเจ้าพนักงานกันผู้ร่วมกระทำความผิดคนใดไว้เป็นพยาน จะกลับฟ้องผู้นั้นในภายหลังได้หรือไม่

ตอบ ข้อนี้ต้องเข้าใจว่าผู้ที่เจ้าพนักงานกันไว้เป็นพยานนั้น เป็นผู้ร่วมกระทำความผิดมาแล้วจริงๆ ต่างกับผู้ที่ถูกกันไว้เป็นพยานจึงไม่อาจถือเป็นสิทธิตามกฎหมายที่จะยกเหตุที่ตนถูกกันไว้เป็นพยานขึ้นอ้างให้ได้รับการยกเว้นโทษ หากจะอ้างก็เป็นเพียงข้ออ้างทางศีลธรรม ซึ่งผู้กั้นเจ้าพนักงานที่จะได้ดำเนินคดีแก่ผู้ที่เป็นพยานให้แก่เจ้าพนักงานเท่านั้น

ถาม หากเรากระทำการที่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นความผิด แล้วจะต้องรับโทษทุกกรณีหรือไม่

ตอบ มีบางกรณีที่กฎหมายถือว่าเป็นความผิด แต่ไม่ต้องรับโทษ ด้วยมีเหตุยกเว้นโทษตามกฎหมาย เช่น การกระทำความผิดด้วยความจำเป็นหรือบางกรณีกฎหมายถือว่าไม่มีความผิดเลยทีเดียว หากว่าได้กระทำไปพอสมควรแก่เหตุแล้ว เช่น การป้องกันสิทธิ

ถาม กรณีใดที่กระทำไม่มีความผิด มีหลักเกณฑ์อย่างไร

ตอบ การป้องกันสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมาย ถือว่าผู้กระทำไม่มีความผิด เนื่องจากเป็นสิทธิที่กฎหมายให้สิทธิแก่ผู้ถูกกระทำสามารถกระทำเพื่อป้องกันตนเองได้โดยชอบด้วยกฎหมาย มีหลักเกณฑ์ คือ

- (๑) มีภัยอันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมาย
- (๒) เป็นภัยอันตรายที่ใกล้จะถึง
- (๓) ผู้กระทำจำต้องกระทำเพื่อป้องกันสิทธิของตนหรือของผู้อื่น
- (๔) เป็นการกระทำพอสมควรแก่เหตุ

ถาม กรณีใดที่กระทำเป็นความผิดแต่กฎหมายยกเว้นโทษให้

ตอบ การที่ผู้กระทำมีความบกพร่องทางจิต เช่น เป็นคนวิกลจริต หรือกระทำความผิดด้วยความมึนเมา หรือกระทำความผิดด้วยความจำเป็น หรือกระทำตามคำสั่งของเจ้านักงาน

ถาม คนวิกลจริตทำความผิดแล้วไม่ต้องรับโทษนั้น หมายความว่าอย่างไร

ตอบ ผู้ที่มีจิตบกพร่อง โรควิต หรือจิตฟั่นเฟือน เรียกว่าคนวิกลจริต หากได้กระทำความผิดในขณะที่ไม่สามารถรู้ผิดชอบ ไม่สามารถบังคับตนเองได้ ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ แต่หากสามารถรู้ผิดชอบอยู่บ้างบังคับตนเองได้บ้าง ก็ต้องรับโทษสำหรับความผิดนั้น แต่ศาลจะลงโทษน้อยเพียงใดก็ได้

ถาม กระทำความผิดด้วยความมีนเมาทำไมจึงไม่ต้องรับโทษ

ตอบ โดยปกติกระทำความผิดด้วยความมีนเมาจะยกขึ้นเป็นข้อแก้ตัวไม่ได้ แต่กฎหมายจะให้ยกขึ้นเป็นข้อแก้ตัวได้ต่อเมื่อความมีเมานั้นได้เกิดขึ้นโดยผู้เสียหาย

(๑) ไม่รู้ว่าสิ่งนั้นทำให้มีนเมา เช่น มีการปลอมปนในเครื่องดื่ม หรืออาหาร

(๒) ถูกขโมยใจให้ผู้เสียหาย เช่น เอาปืนขู่ให้ผู้เสียหาย หรือจับกรอก และได้กระทำความผิดในขณะที่ไม่สามารถรู้ผิดชอบหรือไม่สามารถบังคับตนเองได้ผู้กระทำความผิดไม่ต้องรับโทษแต่หากสามารถรู้ผิดชอบอยู่บ้าง หรือบังคับตนเองได้บ้าง ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้เพียงใดก็ได้

ถาม กระทำความผิดด้วยความจำเป็นต่างกับการป้องกันสิทธิอย่างไร

ตอบ การกระทำความผิดด้วยความจำเป็นถือว่าเป็นความผิดแต่ไม่ต้องรับโทษต่างกับการป้องกันสิทธิผู้กระทำไม่มีความผิดหากได้กระทำการป้องกันสิทธิไปพอสมควรแก่เหตุ

ถาม กระทำความผิดด้วยความจำเป็นมีหลักเกณฑ์อย่างไร

ตอบ กระทำความผิดด้วยความจำเป็นแบ่งออกเป็น ๒ ตอน คือ

(๑) เพราะอยู่ในที่บังคับ หรือภายใต้อำนาจ ซึ่งไม่สามารถหลีกเลี่ยงหรือขัดขืนได้ หรือ

(๒) เพราะเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นพ้นจากภยันตรายที่ใกล้จะถึง และไม่สามารถหลีกเลี่ยงให้พ้นโดยวิธีอื่นใดได้ เมื่อภยันตรายนั้น ตนมิได้ก่อให้เกิดขึ้นเพราะความผิดของตน

หากได้กระทำไปพอสมควรแก่เหตุแล้ว ไม่ต้องรับโทษ

ถาม การที่เรากระทำตามคำสั่งของเจ้านายพนักงาน หากเป็นคำสั่งที่มีชอบด้วยกฎหมาย เราจะมีผิดหรือไม่

ตอบ มีความผิด แต่จะได้รับยกเว้นโทษ หากเข้าหลักเกณฑ์ ดังนี้

- (๑) เป็นคำสั่งของเจ้านักงาน
- (๒) คำสั่งนั้นมีชอบด้วยกฎหมาย
- (๓) ผู้กระทำความผิดที่ หรือเชื่อโดยสุจริตว่ามีหน้าที่ต้องปฏิบัติตาม
- (๔) ผู้กระทำไม่รู้ว่าคำสั่งนั้นเป็นคำสั่งมีชอบด้วยกฎหมาย

ถาม สามีลัทธิภรรยา มีความผิดหรือไม่

ตอบ ถ้าเป็นการกระทำที่สามีกระทำต่อภริยา หรือภริยากระทำต่อสามี ถือว่ามีความผิด แต่ไม่ต้องรับโทษเนื่องจากกฎหมายเห็นว่าเป็นเหตุส่วนตัวอันควรยกเว้นโทษ นอกจากความผิดฐานลัทธิภรรยาแล้ว ยังมีความผิดฐานวิ่งราวทรัพย์ ฉ้อโกงเจ้าหนี้ ยักยอกทรัพย์ รับของโจร ทำให้เสียทรัพย์และบุกรุก

นอกจากนี้ ในความผิดที่กล่าวมานี้ หากผู้บุพการีกระทำต่อผู้สืบสันดาน ผู้สืบสันดานกระทำต่อผู้บุพการีหรือพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันกระทำต่อกัน ก็ให้เป็นความผิดอันยอมความได้ แม้กฎหมายไม่ได้บัญญัติให้เป็นความผิดอันยอมความได้และศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้เพียงใดก็ได้

ถาม การกระทำความผิดของเด็ก กฎหมายเอาผิดหรือไม่อย่างไร

ตอบ เด็กผู้มีอายุน้อยหรือเรียกว่าผู้เยาว์ย่อมมีความผิดที่ไม่รอบคอบหากกระทำความผิดกฎหมายกำหนดขีดชั้นความรับผิดชอบไว้แตกต่างกันสุดแต่ว่าผู้กระทำความผิดมีอายุเท่าใด ดังนี้

- (๑) เด็กอายุไม่เกิน ๗ ปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติความผิดเด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ
- (๒) เด็กอายุกว่า ๗ ปี ไม่เกิน ๑๔ ปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดเด็กนั้นไม่ต้องรับโทษแต่ศาลมีอำนาจกล่าวตักเตือนวางข้อกำหนดคุมประพฤติหรือส่งตัวไปฝึกอบรมวิธีใดวิธีหนึ่งได้

- (๓) ผู้มีอายุกว่า ๑๔ ปี แต่ไม่เกิน ๑๗ ปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ศาลจะพิจารณาถึงความรับผิดชอบ และสิ่งอื่นทั้งปวงเกี่ยวกับผู้นั้น ว่าสมควรที่จะลงโทษผู้นั้นหรือไม่ ถ้าเห็นว่าไม่สมควรลงโทษศาลก็จะจัดการตามข้อ (๒) ข้างต้น หากเห็นว่าสมควรลงโทษก็จะลดมาตราส่วนโทษลงกึ่งหนึ่ง
- (๔) ผู้มีอายุกว่า ๑๗ ปี แต่ยังไม่เกิน ๒๐ ปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ศาลจะลดมาตราส่วนโทษลงหนึ่งในสามหรือกึ่งหนึ่งก็ได้

ถาม เหตุบรรเทาโทษ คืออะไร

ตอบ เหตุบรรเทาโทษเป็นเหตุที่ทำให้ศาลลดโทษแก่ผู้กระทำความผิดได้เมื่อมีเหตุบรรเทาโทษเป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิดให้อ่านาจศาลที่จะเห็นสมควรลดโทษให้ หรือไม่ก็ได้ ได้แก่ ผู้กระทำความผิดเป็นผู้เฒ่าเฒ่าเบาปัญญาตกอยู่ในความทุกข์อย่างสาหัส มีคุณความดีมาก่อน รู้สึกความผิดและพยายามบรรเทาผลร้ายแห่งความผิดนั้น ลุแก่โทษต่อเจ้าพนักงาน หรือให้ความรู้แก่ศาล อันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา หรือเหตุอื่นทำนองเดียวกัน เช่นนี้ศาลจะลดโทษให้ไม่เกินกึ่งหนึ่งก็ได้

ถาม กระทำความผิดโดยบันดาลโทสะนั้นเป็นอย่างไร มีความผิดหรือไม่

ตอบ การกระทำความผิดโดยบันดาลโทสะนั้นกฎหมายถือว่ามีความผิดแต่ถือเป็นเหตุบรรเทาโทษที่กฎหมายจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้เพียงใดก็ได้ แต่ต้องเข้าหลักเกณฑ์ดังนี้

- (๑) การบันดาลโทสะเกิดขึ้นโดยถูกช่มเห่งอย่างร้ายแรง เช่น ถูกผู้อื่นกอดกรรยาต่อหน้า แล้วยังกล่าววาจาขอหลั่นอน เป็นต้น
- (๒) เป็นการช่มเห่งด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรม หมายถึงผู้ช่มเห่งไม่มีสิทธิที่จะทำได้

(๓) ได้กระทำความผิดต่อผู้ชมเห่งในขณะนั้น หรือในช่วงเวลากระชั้นชิด
ในขณะที่ยังมีโทษรุนแรงอยู่

ถาม หากปรากฏภายหลังว่าบุคคลที่ได้รับโทษอาญาโดยคำพิพากษาถึงที่สุด
มิได้เป็นผู้กระทำความผิด จะสามารถรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ได้หรือไม่

ตอบ สามารถร้องขอให้มีการรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ได้ตามพระราชบัญญัติ
การรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. ๒๕๒๖

ถาม ในการร้องขอให้รื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่มีหลักเกณฑ์อย่างไร

ตอบ ประการแรกจะต้องเป็นคดีที่ศาลได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้รับโทษทาง
อาญาไปแล้ว ต่อมาในภายหลังปรากฏว่าพยานบุคคลหรือพยานหลักฐาน
ที่ศาลในคดีเดิมใช้เป็นหลักในการพิจารณาพิพากษาคดีนั้นเป็นเท็จหรือไม่
ถูกต้อง หรือมีพยานหลักฐานใหม่ แสดงว่าผู้นั้นไม่ได้กระทำความผิด

ถาม ใครบ้างที่มีสิทธิยื่นคำร้องขอให้รื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ และยื่นที่ไหน

ตอบ บุคคลผู้ต้องรับโทษ ผู้แทนโดยชอบธรรมกรณีเป็นผู้เยาว์ ผู้อนุบาลกรณี
เป็นคนไร้ความสามารถ ผู้จัดการนิติบุคคล บุพการี ผู้สืบสันดาน สามเ
ภริยา หรือพนักงานอัยการ ส่วนสถานที่ที่จะยื่นคำร้องให้ยื่นต่อศาลชั้นต้น
ที่ได้พิพากษาคดีนั้น หรือศาลอื่นที่มีเขตอำนาจแทนศาลนั้น

ถาม ในระหว่างดำเนินการพิจารณาคดีที่รื้อฟื้นพิจารณาใหม่บุคคลที่ต้องรับโทษ
จำคุกอยู่จะขอให้ศาลปล่อยชั่วคราวได้หรือไม่

ตอบ สามารถยื่นคำร้องขอให้ศาลปล่อยชั่วคราวในระหว่างการพิจารณาคดีได้

ถาม เมื่อปรากฏว่าศาลได้มีคำพิพากษาในคดีที่รื้อฟื้นขึ้นพิจารณาใหม่ว่าบุคคล
ผู้ต้องรับโทษมิได้เป็นผู้กระทำความผิด จะได้รับการชดเชยอย่างไรบ้าง

ตอบ ศาลจะกำหนดค่าทดแทนให้ เช่น หากถูกริบทรัพย์สินหรือเงินก็จะได้รับ
ทรัพย์สินนั้นคืน หรือชดเชยเงินพร้อมดอกเบี้ย หากได้รับโทษปรับก็จะได้
รับเงินค่าปรับคืนพร้อมดอกเบี้ย หากได้รับโทษกักขังหรือจำคุกก็จะ

ได้รับเงินค่าทดแทนเป็นเงิน หรือหากได้รับโทษประหารชีวิตและถูก
ประหารชีวิตไปแล้ว ทายาทก็จะได้รับค่าทดแทนเป็นเงินไม่เกินสองแสน
บาท เป็นต้น

ถาม การยื่นคำร้องขอให้หรือฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่กระทำได้ที่ครั้ง และมี
กำหนดเวลายื่นหรือไม่

ตอบ ในคดีหนึ่งยื่นได้เพียงครั้งเดียว โดยมีกำหนดเวลายื่นภายในหนึ่งปีนับแต่
วันที่ปรากฏข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพยานหลักฐานเป็นเท็จหรือไม่ถูกต้องหรือ
มีพยานหลักฐานใหม่ หรือภายในสิบปีนับแต่วันที่คำพิพากษาในคดีเดิม
ถึงที่สุด หรือแม้พ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว แต่มีพฤติการณ์พิเศษ
ศาลจะรับคำร้องไว้พิจารณาก็ได้

ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย

เดชอุดม ไกรฤกษ์ *

ลักษณะความผิดซึ่งเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ประมวลกฎหมายอาญา ได้บัญญัติแบ่งการกระทำออกเป็นลักษณะความผิดไว้ ๔ หมวดด้วยกัน คือ

หมวดที่ ๑ ความผิดต่อชีวิต

หมวดที่ ๒ ความผิดต่อร่างกาย

หมวดที่ ๓ ความผิดฐานทำให้แท้งลูก

หมวดที่ ๔ ความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก คนป่วยเจ็บ หรือคนชรา

ในการเขียนบทความเรื่องความผิด ดังกล่าว จะเขียนเฉพาะความผิดต่อชีวิตและความผิดต่อร่างกาย เท่านั้น เพราะการกระทำความผิดดังกล่าวค่อนข้างที่จะเกิดขึ้นกับประชาชนโดยทั่วไปที่ไม่เข้าใจในลักษณะของการกระทำความผิดได้มากกว่าความผิดใน หมวดที่ ๓ และ ๔ ซึ่งเกิดขึ้นได้น้อยกว่า

หมวดที่ ๑ ความผิดต่อชีวิต

การกระทำที่เป็นความผิดในหมวดนี้ เป็นการที่บุคคลหนึ่งทำร้ายต่อบุคคลอีกคนหนึ่งไม่ว่าจะกระทำโดยวิธีใดวิธีหนึ่งก็ตาม ซึ่งมีผลทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย การกระทำความผิดดังกล่าวนี้นกฎหมายยังได้แบ่งออกว่าเป็นการกระทำโดยเจตนา โดยประมาท หรือโดยไม่เจตนา ซึ่งผู้กระทำความผิดก็ต้องรับโทษหนักเบา กันตามลำดับตามบทกำหนดโทษของกฎหมาย

ประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๒๘๘ ผู้ใดฆ่าผู้อื่น ต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี

ความผิดตามมาตรา ๒๘๘ มีองค์ประกอบที่จะรวมกันเข้าเป็นความผิดได้ 3 ประการ คือ

* อุปนายกฝ่ายบริหารสภาทนายความ

๑. มา
๒. ผู้อื่น
๓. โดยเจตนา

คำว่า “มา” หมายความว่า การกระทำให้บุคคลที่มีชีวิตอยู่ถึงแก่ความตายกฎหมายไม่ได้จำกัดลักษณะของการกระทำในการฆ่าเอาไว้ ดังนั้นไม่ว่าจะกระทำด้วยวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใด ให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายโดยเจตนาแล้ว ก็เป็นความผิดตามมาตรานี้ การทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายอาจทำต่อเนื้อตัวร่างกายหรือต่อจิตใจ หรือกระทำด้วยวิธีการโดยทางอ้อม เช่น หลอกให้ผู้อื่นลงไปบนน้ำซึ่งมีสัตว์ร้ายหรือขู่ว่าจะฆ่าด้วยวิธีการใดๆ ให้เขากระโดดจากที่สูง เป็นต้น

“ผู้อื่น” การฆ่าที่จะเป็นความผิดตามมาตรานี้จะต้องเป็นการกระทำต่อผู้อื่น การฆ่าตนเองจึงไม่เป็นความผิดตามมาตรานี้ และผู้อื่นที่ว่านี้จะต้องเป็นบุคคลที่มีชีวิตอยู่ ถ้าผู้อื่นเป็นผู้ที่ตายไปแล้ว และผู้กระทำผิดคิดว่ายังมีชีวิตอยู่ การกระทำความผิดก็ไม่เข้าลักษณะความผิดตามมาตรานี้ แต่จะเป็นความผิดในลักษณะอื่น คือ พยายามกระทำความผิดซึ่งการนั้นไม่สามารถจะบรรลุผลได้อย่างแน่แท้ เพราะวัตถุที่มุ่งหมายกระทำต่อ

“เจตนา” องค์ประกอบของความผิดฐานฆ่าผู้อื่นในข้อสุดท้ายนี้ก็คือเจตนา ซึ่งเป็นองค์ประกอบภายในที่เกี่ยวกับจิตใจของผู้กระทำความผิด ผู้กระทำต้องรู้สำนึกในการกระทำที่จะทำลงไปและในขณะเดียวกันก็ต้องประสงค์ต่อผลที่กระทำ คือ ประสงค์ให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายด้วย

ตัวอย่าง ๑. จำเลยใช้ปืนซึ่งเป็นอาวุธร้ายแรงยิงผู้อื่นเสียหาย แม้ยิงเพียงนัดเดียวแล้วหนีไป แต่ยิงบริเวณลำตัวซึ่งเป็นส่วนสำคัญของร่างกาย ก็เป็นการเพียงพอแล้วที่จะเห็นว่าจำเลยมีเจตนาฆ่า

ตัวอย่าง ๒. จำเลยทะเลาะวิวาทกับผู้ตาย จำเลยมีโอกาสจะแทงผู้ตาย แถวบริเวณอวัยวะที่ทำให้ถึงแก่ความตายได้ง่าย แต่กลับเลือกแทงที่ขา ซึ่งเป็นอวัยวะที่ไม่อาจจะทำให้ถึงตายจึงส่อให้เห็นว่าจำเลยไม่มีเจตนาจะทำให้ผู้ตายถึงแก่ความตาย เมื่อผู้ตายถึงตาย จำเลยมีความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยไม่เจตนา

สำหรับลักษณะฉกรรจ์ ของมาตรา ๒๘๘ ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๘๙ อีก ๗ ข้อ ถ้าผู้กระทำความผิดฐานฆ่าคนตายได้กระทำต่อบุคคล หรือ มีวิธีการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งเข้าอยู่ใน ๗ ข้อ ของมาตรา ๒๘๙ ก็จะต้องรับโทษหนักขึ้นอีก

ต่อไปเป็นการกล่าวถึงการทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายโดยไม่เจตนา ซึ่งประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติไว้ใน มาตรา ๒๙๐ ผู้ใดมิได้มีเจตนาฆ่า แต่ทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ผู้นั้นถึงแก่ความตาย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี

มาตรานี้มีลักษณะการกระทำซึ่งแตกต่างไปจากความผิดฐานฆ่าคนตายตรงที่ว่า ผู้กระทำผิดมีเจตนาเพียงจะทำร้ายผู้อื่นเท่านั้น แต่ผลของการกระทำซึ่งเกิดแก่ผู้อื่นถึงแก่ความตายเช่นดังตัวอย่างที่ ๒ ซึ่งได้ยกมากล่าวไว้ข้างต้นแล้วนั้น

คำพิพากฎีกาที่ ๔๓๗/๒๕๐๐ จำเลยใช้ขวานเล็กฟันศีรษะเขาหนึ่งที แผลเล็กน้อยรักษาตามวิชาแพทย์แผนปัจจุบันก็จะไม่ทำให้ถึงแก่ตายได้ แต่เหตุที่ผู้ตายปล่อยแผลไว้สกปรกจึงเกิดหนองและเป็นพิษขึ้น ตายใน ๓ วัน ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าเป็นความผิดฐานฆ่าคนตายโดยไม่เจตนา

การกระทำที่ทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายประการสุดท้ายก็คือ การกระทำโดยประมาท ประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๙๑ ผู้ใดกระทำโดยประมาท และการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

ความผิดฐานประมาททำให้คนตายมาตรานี้ ประกอบด้วยองค์ประกอบ ๓ ประการ คือ

๑. กระทำด้วยประการใดๆ
๒. เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย
๓. โดยประมาท

กระทำด้วยประการใด ๆ กฎหมายกำหนดไว้เพียงแต่ว่ากระทำใดๆ โดยประมาท ดังนั้นไม่ว่าจะกระทำในลักษณะอย่างใดก็อาจเป็นความผิดตามมาตรานี้ได้ทั้งสิ้น เช่น กิริยาเดิน วิ่ง ขว้างปา โยนสิ่งของ ขับรถ ขับเรือ เป็นต้น

เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย หมายถึง การกระทำด้วยประการใด ๆ นั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย เช่น ใช้ปืนยิงสัตว์ในป่าแต่ไม่ใช้ความระมัดระวังเท่าที่ควรลูกปืนพลาดไปถูกคนตาย ขับรถในขณะที่ฝนตกถนนลื่นในอัตราความเร็วสูงรถพุ่งเข้าชนคนตาย

โดยประมาท คือ องค์ประกอบภายในที่เกี่ยวกับจิตใจของผู้กระทำผิด กล่าวคือ ผู้กระทำไม่มีเจตนาที่จะทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย และไม่มีเจตนาที่จะทำร้ายผู้ใดด้วย แต่กระทำไปโดยปราศจากความระมัดระวัง ซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นต้องมีความวิสัยและพฤติการณ์และผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวังเช่นนั้นได้ แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่

ตัวอย่างคดีซึ่งศาลฎีกาได้ตัดสินไว้ได้ความว่า

อุทธรณ์ ข้อเท็จจริงในคดีได้ความว่าในวันเวลาที่เกิดเหตุมีงานแห่พระทางน้ำจำเลยซึ่งเป็นนายท้ายเรือยนต์บรรทุกโดยสารแล่นเรือเร็วและไม่ระมัดระวังทำให้เรือของผู้อื่นซึ่งเป็นเรือเล็กล่มเพราะถูกคลื่นจากเรือจำเลยเป็นเหตุให้คนในเรือเล็กนั้นถึงแก่ความตายถึงสองคน ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าเรือของจำเลยที่แล่นไปในขณะที่สวนกับเรืออื่นนั้น ปรากฏว่าวิ่งเร็วมากเป็นเหตุให้มีคลื่นแล้วเรือที่ล่มก็พายสวนมาเพียง ๔ วาเศษ

เพราะเกิดจากความประมาทเลินเล่อของจำเลย เพราะเหตุว่าวันนั้นเป็นวันแห่พระมีเรือประชาชนสัญจรไปมาเป็นจำนวนมากจำเลยมีหน้าที่ต้องระมัดระวังในการเดินเรือยนต์ การที่เรือของจำเลยแล่นสวนกับเรือที่ล่มเพียง ๔ วา ก็ควรรู้สึกว่าการที่คลื่นที่เกิดขึ้นจะเป็นอันตรายต่อเรือเล็กได้ แต่จำเลยหาได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนอันควรแก่ความระมัดระวัง การกระทำนั้นจึงเป็นความผิดฐานประมาทเป็นเหตุให้คนตาย

อุทธรณ์ ข้อเท็จจริงในคดีความว่าจำเลยขับรถยนต์ที่ห้ามล้อใช้การไม่ได้มานานแล้วเมื่อรถจำเลยแล่นขึ้นบนสะพานอันเป็นที่สูงเครื่องยนต์ดับรถถอยหลังจำเลยมองทางท้ายรถไม่เห็นเพราะมีสิ่งของที่บรรทุกมาในรถบัง รถชนราวสะพานเบื้องหักพลัดตกไปในคลอง คนโดยสารตายและบาดเจ็บ ศาลฎีกา

วินิจฉัยว่าการกระทำของจำเลยเป็นการกระทำโดยประมาทไม่ใช่เป็นเหตุนอกอำนาจของจำเลยหรืออุบัตเหตุ จำเลยมีความผิดฐานทำให้คนตายโดยประมาท (ฎีกาที่ ๓๒๗/๒๕๐๗)

ความผิดต่อร่างกาย

ลักษณะของการกระทำที่กฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิดในหมวดนี้ เป็นการกระทำของบุคคลหนึ่งต่ออีกบุคคลหนึ่งไม่ว่าจะกระทำโดยวิธีใดก็ตามจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของบุคคลที่ถูกกระทำตามที่กฎหมายกำหนด หรือเป็นการกระทำในลักษณะที่เข้าร่วมในการชุลมุนต่อสู้ ทำให้มีคนรับอันตรายสาหัส

ความผิดในลักษณะนี้บัญญัติไว้ตั้งแต่มาตรา ๒๔๕ ถึงมาตรา ๓๐๐ การกระทำความผิดในหมวดนี้เป็นการกระทำต่อกายหรือจิตใจของบุคคลโดยเจตนาโดยประมาท หรือเข้าร่วมการชุลมุนต่อสู้และมีคนรับอันตรายสาหัสโดยการกระทำในการชุลมุนต่อสู้ นั้น ทั้งนี้กฎหมายได้แบ่งการกระทำเป็นความผิดออกตามลักษณะของการกระทำและผลของการกระทำไว้ ๔ อย่างคือ

๑. ทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ (มาตรา ๒๔๕)
๒. ทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำรับอันตรายสาหัส (มาตรา ๒๔๗)
๓. ร่วมในการชุลมุนต่อสู้และมีคนรับอันตรายสาหัส (มาตรา ๒๔๙)
๔. ประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส (มาตรา ๓๐๐)

มาตรา ๒๔๕ ผู้ใดทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของผู้อื่นนั้น ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกายต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ความผิดฐานทำร้ายร่างกายผู้อื่นตามมาตรานี้ ลักษณะของการกระทำความผิดเป็นเรื่องของการทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ซึ่งอาจแยกองค์ประกอบของความผิดในส่วนของการกระทำ และองค์ประกอบภายในที่เกี่ยวกับใจของผู้กระทำความผิดได้ดังนี้

๑. ทำร้าย

๒. ผู้อื่น

๓. จนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของผู้อื่น

๔. เจตนาธรรมดา

ทำร้าย หมายความว่า การกระทำทุกอย่างไม่ว่าจะกระทำต่อร่างกายหรือจิตใจของบุคคลก็ตาม จนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายต่อกายหรือจิตใจของผู้อื่นก็เป็นการทำร้ายตามความหมายในมาตราการนี้ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะกระทำต่อเนื้อตัวร่างกายหรือจิตใจของบุคคลโดยตรงหรือโดยทางอ้อม เช่น ยิง ฟัน ชกต่อย ให้อภัยพิษ ให้อภัยของมีนเมา ให้สุนัขเห่ากัด ทำหลุมไว้ให้ตกลงไป หรือแกล้งทำให้เขาตกใจ เช่น บอกข่าวร้ายว่าบุตรของเขาตายทำเป็นผีหลอกหรือแกล้งส่งเสียงรบกวนทำอันตรายต่อจิตใจของเขา เป็นต้น

ผู้อื่น หมายความว่า การทำร้ายนั้นต้องเป็นการกระทำต่อผู้อื่นจึงจะเป็นความผิด ถ้าทำร้ายตนเองแม้ผู้กระทำจะได้รับอันตรายมากน้อยอย่างไรการกระทำนั้นก็ไม่เป็นความผิด ขอให้สังเกตว่าคำว่าทำร้ายที่ใช้ในประมวลกฎหมายอาญามีความหมายถึงการทำอันตรายต่อผู้อื่นทั้งสิ้น แต่ความหมายของคำว่า ทำร้ายในภาษาที่คนธรรมดาสามัญเข้าใจนั้น นอกจากจะเป็นเรื่องที่กระทำต่อผู้อื่นแล้วยังมีความรวมถึงถึงการกระทำอันตรายต่อตนเองด้วย ฉะนั้นกฎหมายจึงต้องกำหนดไว้ให้ชัดเจนว่าทำร้ายผู้อื่น คำว่า “ผู้อื่น” หมายถึงบุคคลที่มีชีวิตอยู่ กล่าวคือมีสภาพเป็นบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

อุทาหรณ์ ข้อเท็จจริงในคดีได้ความว่าจำเลยใช้ก้อนอิฐขว้างปาผู้เสียหายซึ่งอยู่ในเรือโดยเจตนาจะให้ผู้เสียหายได้รับอันตรายแก่กาย ผู้เสียหายหลบก้อนอิฐไม่ถูกตัวผู้เสียหาย แต่ผู้เสียหายเข้าไปถูกข้างเรือ มือฟาดข้างเรือเป็นเหตุให้ผู้เสียหายได้รับอันตรายแก่กาย ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ตามข้อเท็จจริงถือได้ว่าการได้รับอันตรายแก่กายของผู้เสียหาย สืบเนื่องมาจากการกระทำของจำเลย จำเลยมีความผิดตามมาตรา ๒๔๕ (ฎีกาที่ ๘๔๕/๒๕๐๔)

การที่จะพิจารณาว่าผู้กระทำความผิดตามมาตรานี้หรือไม่ จึงต้องพิจารณาผลของการทำร้าย ถ้าผลของการทำร้ายไม่เป็นเหตุให้ผู้กระทำได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจแล้ว ผู้ถูกกระทำก็ไม่มี ความผิดตามมาตรา นี้ แค่นั้น อย่างไรก็ตามถ้าเป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจ จึงต้องพิจารณาจากผลที่เกิดขึ้นเป็นกรณีไป ว่าผลที่ได้รับจากการกระทำของผู้อื่นนั้นเป็นอันตรายแก่กายเป็นอันตรายแก่จิตใจของเขาหรือไม่ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ศาลย่อมใช้ดุลพินิจโดยถือตามความรู้สึกของวิญญูชนเป็นหลัก

ศาลฎีกาเคยให้คำอธิบายในคำพิพากษาศาลฎีกาเรื่องหนึ่งว่า การทำให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจตามมาตรา ๒๔๕ นั้น จึงต้องพิจารณาถึงพฤติการณ์แห่งการกระทำและบาดแผลที่ผู้ถูกทำร้ายได้รับการกระทำรุนแรงถึงขนาดหรือไม่ และบาดแผลที่ผู้ถูกกระทำร้ายได้รับมาน้อยเพียงไร (ฎีกาที่ ๗๐๓/๒๕๐๖) ซึ่งแสดงว่านอกจากบาดแผลแล้วศาลยังพิจารณาไปถึงพฤติการณ์แห่งการกระทำด้วยว่ารุนแรงถึงขนาดหรือไม่

มาตรา ๒๕๗ ผู้ใดกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำร้ายรับอันตรายสาหัส ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสิบปี

อันตรายสาหัสนั้นคือ

๑. ตาบอด หูหนวก ลิ่นขาดหรือเสียมานประสาท
๒. เสียอวัยวะสืบพันธุ์หรือความสามารถสืบพันธุ์
๓. เสียแขน ขา มือ เท้า นิ้วหรืออวัยวะอื่นใด
๔. หน้าเสียโฉมหรือติดตัว
๕. แท้งลูก
๖. จิตพิการอย่างติดตัว
๗. ทุพพลภาพหรือป่วยเจ็บเรื้อรังซึ่งอาจถึงตลอดชีวิต
๘. ทุพพลภาพหรือป่วยเจ็บด้วยอาการทุกขเวทนาเกินกว่ายี่สิบวัน หรือจนประกอบกรณีก็จตามปกติไม่ได้เกินกว่ายี่สิบวัน

ความผิดตามมาตรานี้วรรคหนึ่งเป็นการกำหนดลักษณะของการกระทำ และผลของการกระทำอันเป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกทำร้ายรับอันตรายสาหัสวรรคสองกำหนดเป็นคำนิยามความหมายของคำอันตรายสาหัส ตามมาตรานี้เป็นกรกระทำที่ผู้ถูกกระทำได้รับผลแห่งการกระทำหนักมากขึ้นกว่าการทำร้ายร่างกายผู้อื่นให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ข้อแตกต่างในความผิดของมาตราทั้ง ๒ ตามที่กล่าวมาแล้วนั้นก็คือผลร้ายที่เกิดแก่ผู้ถูกกระทำหนักเบาแตกต่างกันผู้กระทำความผิดก็จะต้องถูกลงโทษตามความหนักเบาตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้

อุทาหรณ์ ผู้เสียหายถูกทำร้ายที่บริเวณเหนือคิ้ว ๒ แผล ผลหนึ่งใหญ่ ยาว ๑ นิ้ว ถึงกระโหลก กระโหลกศีรษะยุบถึงเนื้อเยื่อสมอง หน้าผากเป็นรอย บูดยุบให้เห็นตลอดไปคดีจึงฟังได้ว่าผู้เสียหายถูกทำร้ายถึงอันตรายสาหัสตามมาตรา ๒๔๗ (ฎีกา ๓๕๑/๒๕๐๘)

**** อุทาหรณ์** ข้อเท็จจริงในคดีได้ความว่าจำเลยขับรถโดยประมาทชนรถผู้อื่นทำให้เสียหายได้รับบาดเจ็บหัก ๑ ชิก ศาลฎีกาวินิจฉัยว่ายังไม่ได้ว่าได้รับอันตรายสาหัสตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๔๗(๓) แม้พินจะเป็นอวัยวะส่วนหนึ่งของร่างกาย แต่ก็ไม่ใช่อวัยวะส่วนสำคัญและการสูญเสียไปเพียง ๑ ชิก นั้นมิได้ทำให้ผู้ได้รับอันตรายกลายเป็นคนพิการ (ฎีกาที่ ๒๔๗/๒๕๐๘)

ขอให้สังเกตว่าศาลฎีกาได้เคยวินิจฉัยว่าเพียงแต่ได้ความว่าพินแทบน ด้านหน้าหักไป ๓ ชิก จะถือว่าเป็นการเสียอวัยวะส่วนสำคัญยังมิได้ เว้นแต่โจทก์จะนำสืบให้เห็นว่าเมื่อถูกทำร้ายแล้วผู้เสียหายใช้พื้นที่เหลืออยู่เคี้ยวอาหารไม่ได้ ศาลฎีกาได้ให้คำอธิบายว่าพินในปากรวมกันก็เป็นอวัยวะส่วนสำคัญถ้าพินหักไปหลายชิกเป็นเหตุให้ส่วนที่เหลืออยู่ใช้การไม่ได้ตามสภาพของมัน เช่นเคี้ยวอาหารไม่ได้ไปแถบหนึ่งก็ถือได้ว่าเป็นการเสียอวัยวะส่วนสำคัญอันเป็นอันตรายสาหัส (ฎีกาที่ ๖๓๐/๒๕๐๙)

อุทาหรณ์ โจทก์ฟ้องว่าจำเลยทำร้ายร่างกายผู้เสียหายได้รับอันตรายแก่กายสาหัส ทุพพลภาพ บัวยเจ็บด้วยอาการทุกขเวทนาและประกอบกรณีก็จตามปกติไม่ได้เกินกว่า ๒๐ วัน จำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง

ปรากฏตามหลักฐานในสำนวนว่า ผู้เสียหายถูกทำร้ายแล้ว ๓ วัน จึงเข้ารับการรักษาตัวในโรงพยาบาลอีก ๒๐ วัน เมื่อรวมวันที่ผู้เสียหายถูกทำร้ายจนออกจากโรงพยาบาลจึงเป็น ๒๓ วัน ดังนี้ ฟังได้ว่าผู้เสียหายถูกทำร้ายได้รับอันตรายแก่กายจนประกอบกรณียกิจไม่ได้เกิน ๒๐ วัน จำเลยต้องมีความผิดตามมาตรา ๒๔๗ (ฎีกาที่ ๑๒๖๕/๒๕๑๐)

มาตรา ๒๔๘ ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา ๒๔๗ ถ้าความผิดนั้นมีลักษณะประการหนึ่งประการใดดังที่บัญญัติในมาตรา ๒๔๙ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี

ลักษณะฉกรรจ์ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๔๙ เมื่อนำมาปรับเข้ากับกรณีแห่งความผิดฐาน ทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำรับอันตรายสาหัสแล้วก็ได้แก่

๑. ทำร้ายบุพการี
๒. ทำร้ายเจ้าพนักงานซึ่งกระทำตามหน้าที่หรือเพราะเหตุที่จะกระทำหรือได้กระทำตามหน้าที่
๓. ทำร้ายผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานในการที่เจ้าพนักงานนั้นกระทำตามหน้าที่ หรือเพราะเหตุที่บุคคลนั้นจะช่วยหรือได้ช่วยเจ้าพนักงานดังกล่าวแล้ว
๔. ทำร้ายผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน
๕. ทำร้ายผู้อื่นโดยทรมานหรือโดยกระทำทารุณโหดร้าย
๖. ทำร้ายผู้อื่นเพื่อเตรียมการหรือเพื่อความสะดวกในการที่จะกระทำความผิดอย่างอื่น
๗. ทำร้ายผู้อื่นเพื่อจะเอาหรือเอาไว้ซึ่งผลประโยชน์อันเกิดแก่การที่ตนได้กระทำความผิดอื่น เพื่อปกปิดความผิดอื่นของตน หรือเพื่อหลีกเลี่ยงให้พ้นอาญาในความผิดอื่นที่ตนได้กระทำไว้

มาตรา. ๒๕๕ ผู้ใดเข้าร่วมในการชุมนุมต่อสู้ระหว่างบุคคลตั้งแต่สามคนขึ้นไป และบุคคลหนึ่งบุคคลใด ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่เข้าร่วมในการนั้นหรือไม่ได้รับอันตรายสาหัส โดยการกระทำในการชุมนุมต่อสู้นั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้ที่เข้าร่วมในการชุมนุมต่อสู้นั้นแสดงได้ว่าการทำไปเพื่อห้ามการชุมนุมต่อสู้นั้น หรือเพื่อป้องกัน โดยชอบด้วยกฎหมายผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

ความผิดฐานเข้าร่วมในการชุมนุมต่อสู้จนเป็นเหตุให้มีผู้ได้รับอันตรายสาหัส เป็นการกระทำความร่วมกันตั้งแต่สามคนขึ้นไป คำว่า เข้าร่วมในการชุมนุมต่อสู้ มีความหมายรวมถึงการต่อสู้ ซึ่งผู้กระทำความผิดได้อยู่ในบริเวณที่มีการต่อสู้ และไม่ได้อยู่ในบริเวณที่มีการต่อสู้ด้วย แต่ได้ทำร้ายต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งอยู่ในบริเวณที่มีการชุมนุมต่อสู้ เช่น คนกำลังชกต่อยกันอยู่บนถนนแต่ตนเองอยู่ชั้นบนของบ้านได้ขว้างปาของแข็งลงไปในกลุ่มชนที่ต่อสู้กันอยู่ หรือการยกพวกตีกันโดยอยู่กันคนละฝั่งถนนแล้วขว้างก้อนหินหรือยิงกัน ก็เป็นความผิดฐานชุมนุมต่อสู้แล้ว และจากการชุมนุมต่อสู้ดังกล่าว ทำให้บุคคลหนึ่งบุคคลใด ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่เข้าร่วมในการต่อสู้หรือไม่ ได้รับอันตรายสาหัส

คำว่า บุคคลหนึ่งบุคคลใด ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่เข้าร่วมในการนั้นหรือไม่ ได้รับอันตรายสาหัสโดยการที่กระทำในการชุมนุมในการต่อสู้ นั้น หมายความว่า การกระทำในการชุมนุมต่อสู้เป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส ไม่ว่าผู้ที่ได้รับอันตรายสาหัสนั้นจะเป็นผู้เข้าร่วมในการชุมนุมต่อสู้ หรือเป็นบุคคลภายนอก ผู้กระทำความผิดก็มีความผิดตามมาตรานี้แล้ว

ตัวอย่าง ผู้ร่วมในการชุมนุมต่อสู้คนใดคนหนึ่งใช้มีดขว้างแก่ผู้ร่วมชุมนุมต่อสู้คนใดคนหนึ่งแต่มีดพลาดไปถูกบุคคลภายนอก ผู้ร่วมในการชุมนุมต่อสู้ทุกคนก็มีความผิดตามมาตรานี้แล้ว

สำหรับวรรคที่สองนั้นได้กำหนดเหตุยกเว้นโทษของวรรคที่หนึ่งไว้ โดยกำหนดว่า ถ้าผู้ร่วมในการชุมนุมต่อสู้นั้นแสดงได้ว่า ได้กระทำไปเพื่อห้ามการชุมนุมต่อสู้หรือเพื่อป้องกันตนเองโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ ซึ่งหมายความว่า กฎหมายกำหนดเหตุยกเว้นโทษไว้สองกรณี

มาตรา. ๓๐๐ ผู้ใดกระทำโดยประมาท และกระทำนั้น เป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส ก็ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ความผิดตามมาตรานี้ แยกองค์ประกอบได้ ๓ ประการ คือ

๑. กระทำด้วยประการใด ๆ
๒. เป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส
๓. โดยประมาท

กระทำด้วยประการใด ๆ นั้นไม่ได้จำกัดลักษณะของการกระทำเอาไว้ ฉะนั้นไม่ว่าจะกระทำการในลักษณะใดก็อาจเป็นความผิดในมาตรานี้ได้ เช่น การเดิน นั่ง วิ่ง ขว้างปาโยนสิ่งของ ขับรถยนต์ เป็นต้น หากการกระทำประการใด ๆ นั้น ก่อให้ผู้อื่นหนึ่งผู้ใดได้รับอันตรายสาหัส โดยผู้กระทำไม่ได้มีเจตนาที่จะทำร้ายผู้อื่น แต่กระทำการไปโดยขาดความระมัดระวังซึ่งบุคคลในภาวะปกติจะต้องมีความระมัดระวังตามวิสัย และผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวังเช่นนั้นได้ แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่

ตัวอย่าง จำเลยไปยิงสัตว์กับเพื่อน ๆ ขณะที่จำเลยล่าสัตว์อยู่นั้นจำเลยได้ยินเสียงกึ่งร้องอยู่จึงถือปืนตามเสียงนั้นไป ครั้งเห็นต้นไม้ไหว ๆ อยู่ห่างจากจำเลย ๓-๔ วา แล้วเห็นสีแดงคล้ายก้าง จึงยิงปืนไปหนึ่งนัด แล้วจึงได้ยินเสียงคนร้องจึงรู้ว่าผู้ที่ถูกยิงเป็นคน ผู้ที่ถูกยิงได้รับบาดเจ็บสาหัส ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าการที่จำเลยใช้ปืนในโอกาสนั้น ควรจะใช้ด้วยความระมัดระวัง คือ ยังไม่เห็นถนัดว่าเป็นอย่างไรกันแน่ก็ไม่ควรที่จะยิง เมื่อจำเลยใช้ปืนยิงไปในลักษณะเช่นนั้น ก็ถือว่าเป็นการประมาทของจำเลย จำเลยมีความผิดฐานฆ่าคนตายโดยประมาท

ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์

เดชอุดม ไกรฤกษ์ *

ลักษณะความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาซึ่งเกี่ยวกับทรัพย์ ได้บัญญัติลักษณะความผิดไว้ทั้งหมด ๘ หมวด คือ

- หมวด ๑. ความผิดฐานลักทรัพย์ และวิ่งราวทรัพย์
- หมวด ๒. ความผิดฐานกรรโชก รีดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์
- หมวด ๓. ความผิดฐานฉ้อโกง
- หมวด ๔. ความผิดฐานโกงเจ้าหนี้
- หมวด ๕. ความผิดฐานยักยอก
- หมวด ๖. ความผิดฐานรับของโจร
- หมวด ๗. ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์
- หมวด ๘. ความผิดฐานบุกรุก

หมวดที่ ๑ ความผิดฐานลักทรัพย์ และวิ่งราวทรัพย์

เป็นเรื่องการแสวงหาประโยชน์ ในทรัพย์ของผู้อื่นหรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยโดยไม่มีสิทธิ ซึ่งได้บัญญัติไว้ตั้งแต่มาตรา ๓๓๔ ถึงมาตรา ๓๓๖ ทวิ ในที่นี้จะขอกล่าว เฉพาะในความผิดซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ได้พบและเป็นข้อควรระวังที่จะหลีกเลี่ยงการกระทำอันมีลักษณะความผิดในข้อหาลักทรัพย์วิ่งราวทรัพย์ หมวดที่ ๒ คือ ชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์/หมวด ๗ ทำให้เสียทรัพย์

ประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๓๔ ผู้ใดเอาทรัพย์ของผู้อื่น หรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยไปโดยทุจริต ผู้นั้นกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี และปรับไม่เกินหกพันบาท

* อุปนายกฝ่ายบริหารสหภาพทนายความ

ลักษณะของการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ คือ การเอาทรัพย์ของผู้อื่นหรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยไปโดยไม่ได้รับความยินยอม หรือเอาไปโดยไม่มีอำนาจที่จะกระทำได้โดยชอบด้วยกฎหมาย และทรัพย์ของผู้อื่น หรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย หมายความว่า ทรัพย์นั้นจะต้องเป็นทรัพย์ที่มีเจ้าของ ไม่ว่าเจ้าของจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลผู้เอาไปจะต้องเอาทรัพย์ผู้อื่น หรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยไป ฉะนั้นถ้าเอาทรัพย์ที่ไม่มีเจ้าของไปแล้วไม่ว่าการฉ้อจะเป็นอย่างใดก็ตามผู้เอาทรัพย์นั้นไปก็ไม่มีความผิดฐานลักทรัพย์

การกระทำที่จะมีความผิดฐานลักทรัพย์นั้น จะต้องประกอบด้วย ๓ สิ่งต่อไปนี้รวมกัน คือ

๑. เอาไป

๒. ทรัพย์ของผู้อื่น หรือ ทรัพย์ที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย

๓. เจตนา ทุจริต

- **เอาไป** คือ การกระทำด้วยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งที่ทำให้ทรัพย์เคลื่อนที่ไปจากที่เดิม

- **ทรัพย์ของผู้อื่น หรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย** คำว่า ทรัพย์ของผู้อื่นนั้นคงไม่ต้องอธิบายมากเพราะมีความหมายที่ทำให้ประชาชนเข้าใจได้ง่ายอยู่แล้ว แต่คำว่า ทรัพย์ซึ่งผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยค่อนข้างจะเข้าใจยากกว่า คำว่า “ทรัพย์ของผู้อื่น” ทรัพย์ที่ซึ่งผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย เช่น เราซื้อโทรทัศน์ ๑ เครื่อง โดยจ่ายเงินคนละครึ่งกับเพื่อน ฉะนั้นโทรทัศน์เครื่องนั้นก็จะมีเจ้าของรวม ๒ คน คือเราและเพื่อน ถ้าเราขโมยโทรทัศน์ไปขายก็จะมี ความผิด เพราะทรัพย์นั้นเป็นของผู้อื่นรวมกับเราด้วย เพื่อนก็มีสิทธิของความเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย

- **เจตนาทุจริต** หมายถึง ผู้ที่เอาทรัพย์ของผู้อื่นไปนั้นมีเจตนาจะเอาของผู้อื่นไปโดยมีเจตนาที่จะแสวงหาประโยชน์เพื่อตนเองโดยไม่มีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมาย เช่น เอาของเขาไปเพื่อขายแล้วเอาเงินไปจับจ่ายใช้สอยเพื่อตนเอง แต่ถ้าเอาไปเพื่อมีเจตนาขโมยไป หรือเอาไปเป็นตัวอย่างเพื่อจะซื้อของที่

เหมือนกัน เช่นนี้ ถือว่าไม่มีเจตนาจะเอาไป โดยทุจริตซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่นลักษณะของการกระทำก็จะไม่เข้าลักษณะความผิดฐานลักทรัพย์แต่อย่างใด

ความผิดฐานฉ้อโกงทรัพย์ ประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๓๖ ว่าผู้ใดลักทรัพย์โดยฉกฉวยเอาซึ่งหน้า ผู้นั้นกระทำความผิดฉ้อโกงทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

ถ้าการฉ้อโกงทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กาย หรือจิตใจ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุก ตั้งแต่สองปีถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่สี่พันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

ถ้าการฉ้อโกงทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่หกพันบาทจนถึงสองหมื่นบาท

ถ้าการฉ้อโกงทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสามหมื่นบาท

ความผิดตามมาตรา นี้ ก็คือ ความผิดลักทรัพย์โดยมีวิธีการฉกฉวยเอาซึ่งหน้าจากผู้เสียหายหรือฉกฉวยเอาทรัพย์สินไปจากการครอบครองของผู้อื่น คำว่าฉกฉวย มีความหมายว่า ฉวยเอา แย่งเอา คว่ำจับ หรือหยิบเอาไปโดยเร็ว กระชากเอาในลักษณะที่รวดเร็ว สำหรับบรรคที่ ๒,๓ และ ๔ เป็นผลแห่งการกระทำ ซึ่งเกิดแก่ผู้อื่น เป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ เป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส และเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย เหตุต่าง ๆ กันซึ่งเกิดแก่ผู้อื่นนี้เป็นลักษณะฉกฉวย ซึ่งผู้กระทำจะต้องได้รับการลงโทษเพิ่มขึ้นตามลำดับ ความผิดฐานฉ้อโกงทรัพย์นี้ มีความแตกต่างจากความผิดฐานลักทรัพย์ ก็เพียง การเอาไปเท่านั้น คือเอาไปซึ่งหน้าโดยฉกฉวย ไปหยิบไปต่อหน้า นอกจากนั้นเป็นองค์ประกอบเหมือนกัน

หมวด ๒ ความผิดฐานชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์

ความผิดฐานชิงทรัพย์ ได้บัญญัติความผิดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๙ ว่าผู้ใดลักทรัพย์โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าในทันทีนั้น จะใช้กำลังประทุษร้าย เพื่อ

- (๑) ให้ความสะดวกแก่การลักทรัพย์ หรือการพาทรัพย์นั้นไป
- (๒) ให้อยู่ในเชิงทรัพย์นั้น
- (๓) ยึดถือเอาทรัพย์นั้นไว้
- (๔) ปกปิดการกระทำความผิดนั้น
- (๕) ให้ออกจากการจับกุม

ผู้นั้นกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุก ตั้งแต่ห้าปี ถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสองหมื่นบาท

การกระทำความผิด ซึ่งจะเข้าลักษณะ ความผิดฐานชิงทรัพย์ได้นั้น ต้องเริ่มจากเจตนาที่จะลักทรัพย์เสียก่อน แต่วิธีการที่จะเอาทรัพย์ของผู้คนนั้น เป็นการเอาทรัพย์โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญ ว่าในทันใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้าย และการประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าในทันใดนั้น จะใช้กำลังประทุษร้าย ก็เพื่อ

- (๑) ให้ความสะดวกแก่การลักทรัพย์ หรือการพาทรัพย์นั้นไป
- (๒) ให้อยู่ในเชิงทรัพย์นั้น
- (๓) ยึดถือเอาทรัพย์นั้นไว้
- (๔) ปกปิดการกระทำความผิดนั้น
- (๕) ให้ออกจากการจับกุม

ตัวอย่างของการกระทำซึ่งถือว่า เป็นความผิดฐานชิงทรัพย์

เด็กชาย ก นำกระป๋องไปเลี้ยงในนา จำเลยเข้าไปกระซอกเชือกจะเอากะป๋องจากเด็ก เด็กชาย ก ไม่ยอมให้จำเลย เอากะป๋องไป จำเลยจึงเข้าไปใช้กำลังแคะเชือกจากมือเด็กจนเชือกหลุดจากมือแล้วพากะป๋องไป การกระทำของจำเลยเป็นเหตุทำให้เด็กชาย ก อยู่ในสภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ จึงถือได้ว่าเป็นการลักทรัพย์โดยใช้กำลังประทุษร้าย จำเลยมีความผิดฐานชิงทรัพย์

ลักษณะการกระทำที่จะเป็นความผิดฐานชิงทรัพย์นั้น ต้องประกอบขึ้นด้วยการกระทำที่เป็นสองกรรมคือ ลักทรัพย์ และใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญ

ว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายโดยการกระทำ สองกรรมนี้ จะต้องเป็นการกระทำที่ต่อเนื่องโดยไม่ขาดตอน

สำหรับในวรรค ๒, ๓, ๔ และ ๕ ของความผิดฐานชิงทรัพย์นั้น เป็นบทบัญญัติที่กำหนดผลของการกระทำความผิดชิงทรัพย์ กล่าวคือผู้กระทำได้กระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ไปแล้ว แต่การกระทำดังกล่าวทำให้ผู้ถูกกระทำได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจหรือผู้ถูกกระทำอันตรายสาหัสหรือผู้ถูกกระทำถึงแก่ความตาย ผลที่เกิดขึ้นดังกล่าว จึงมีอัตราเพิ่มตามลำดับหนักเบาที่จะนำไปลงโทษ แก่ผู้กระทำความผิดต่อไป

ความผิดฐานปล้นทรัพย์ ในเรื่องความผิดฐานปล้นทรัพย์นี้ ก็มีลักษณะของการกระทำความผิดมาจากการชิงทรัพย์ แต่เพิ่มองค์ประกอบขึ้นอีก ๑ ข้อ คือ ต้องเป็นการชิงทรัพย์ซึ่งได้ร่วมกระทำความผิดด้วยกัน ตั้งแต่สามคนขึ้นไป ดังได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๐ ผู้ใดชิงทรัพย์โดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สามคนขึ้นไป ผู้นั้นกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์

วรรคสอง ได้บัญญัติไว้ว่าเป็นการปล้นทรัพย์ ถ้าผู้กระทำแม้แต่คนหนึ่งคนใดมีอาวุธติดตัวไปด้วย ผู้กระทำต้องได้รับโทษหนักยิ่งขึ้น และในวรรคต่อไปของมาตรา ๓๔๐ ก็เป็นการบัญญัติถึงผลของการกระทำ ซึ่งผู้ถูกกระทำได้รับผลร้ายหนักขึ้น ดังนั้น ผู้กระทำความผิดก็จะต้องได้รับโทษหนักขึ้นตามลำดับ

ลักษณะของความผิดในหมวดที่ ๗

คือ ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ซึ่งประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๕๔ ว่า ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์ของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์

ความผิดตามมาตรานี้ ประกอบไปด้วย การทำให้เสียหาย หรือ ทำลาย หรือทำให้เสื่อมค่า หรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์ของผู้อื่น ลักษณะของการ

กระทำที่เป็นความผิดตามมาตรานี้ ไม่ว่าจะกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งในทรัพย์สินของผู้อื่นตามที่ได้บัญญัติไว้ ก็เป็นความผิดได้ทั้งสิ้น

ตัวอย่าง ของการกระทำความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์

จำเลยกับ นาย ก ต่างมีการครอบครองที่ดินแปลงเดียวกัน ระหว่างนั้นผู้เสียหายเอาต้นยางพาราไปปลูกไว้บนที่ดินนั้น จำเลยก็ถอนเอาต้นยางพาราขึ้นทิ้งเสีย โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยฐานทำให้เสียทรัพย์ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า จำเลยมีความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ เพราะแม้จะเป็นเรื่องแย่งกันครอบครอง แต่จำเลยก็ไม่มีอำนาจทำลายทรัพย์สินของผู้อื่นที่เขาปลูกนำลงไว้บนที่ดินนั้น

ความผิดฐานช่องโจร

เดชอุดม ไกรฤทธิ์ *

ความผิดฐานเป็นอั้งยี่และช่องโจรนั้น กฎหมายได้บัญญัติขึ้นโดยมีความมุ่งหมายในการที่จะมิให้มีการตั้งกลุ่มหรือรวมกันของคณะบุคคลโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกระทำความผิดอาญาต่อไป ซึ่งตามประมวลกฎหมายอาญานั้นความผิดฐานเป็นอั้งยี่และช่องโจรจะเป็นบทมาตรตราที่อยู่ในลักษณะเดียวกันแต่ที่ปรากฏเป็นความผิด และพนักงานสอบสวนตั้งข้อหาமாகที่สุดนั้น มักจะเป็นความผิดฐานช่องโจร ดังนั้น การศึกษาข้อกฎหมายในเรื่องความผิดฐานช่องโจรและส่วนอื่นที่เกี่ยวข้องจึงเป็นข้อปฏิบัติที่ควรจะต้องกระทำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งประมวลกฎหมายอาญามีบทบัญญัติเรื่องช่องโจร ดังนี้

มาตรา ๒๑๐ ผู้ใดสมคบกันตั้งแต่ห้าคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่บัญญัติไว้ในภาค ๒ นี้ และความผิดนั้นมีกำหนดโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่หนึ่งปีขึ้นไป ผู้นั้นกระทำความผิดฐานเป็นช่องโจร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าเป็นการสมคบเพื่อกระทำความผิดที่มีระวางโทษถึงประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุกอย่างสูงตั้งแต่สิบปีขึ้นไป ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สี่พันบาทถึงสองหมื่นบาท

มาตรา ๒๑๑ ผู้ใดประชุมในที่ประชุมอั้งยี่หรือช่องโจร ผู้นั้นกระทำความผิดฐานเป็นอั้งยี่หรือช่องโจร เว้นแต่ผู้นั้นจะแสดงได้ว่าได้ประชุมโดยไม่รู้ว่าเป็นการประชุมของอั้งยี่หรือช่องโจร

ซึ่งหากพิจารณาจากบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวข้างต้นนั้น จะเห็นได้ว่าการกระทำความผิดจะมีลักษณะเข้าข่ายความผิดฐานเป็นช่องโจร จะต้องมียอดประกอบดังนี้

* อุปนายกฝ่ายบริหารสภาทนายความ

๑. สมคบกันตั้งแต่ ๕ คนขึ้นไป

๒. การสมคบนั้นเป็นไปเพื่อกระทำความผิดอย่างใดอย่างหนึ่งใน ประมวลกฎหมายอาญา ภาค ๒ และ

๓. ความผิดนั้นมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่ ๑ ปีขึ้นไป

ดังนั้น การกระทำความผิดฐานช่องโจรคือ การที่กลุ่มบุคคลซึ่งอย่างน้อยต้องมีจำนวนถึง ๕ คน ได้เข้าร่วมสมคบกันเพื่อกระทำความผิดกฎหมายอาญา ซึ่งการสมคบกันนั้นมีความหมายถึง การเข้าร่วมตกลงกันว่าจะกระทำความผิดอาญารฐานใดฐานหนึ่ง ซึ่งมีโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่ ๑ ปีขึ้นไป ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ของผู้อื่น ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๑๗ ซึ่งมีโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี หรือความผิดฐานปลอมเงินตรา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๔๐ ซึ่งมีโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี หรือความผิดฐานปล้นทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๐ ซึ่งมีโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงสิบห้าปี นอกจากนี้แล้วตามบทบัญญัติของ มาตรา ๒๑๐ วรรคท้าย ยังได้บัญญัติไว้อีกว่า หากความผิดที่สมคบกันนั้นมีระวางโทษถึงประหารชีวิตแล้ว ผู้กระทำความผิดจะต้องได้รับโทษสูงขึ้น เช่น การเข้าร่วมตกลงกันว่าจะฆ่าบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งเป็นการกระทำความผิดฐานฆ่าคนตาย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๘ อันมีโทษขั้นสูงถึงประหารชีวิต ผู้เข้าร่วมตกลงกระทำความผิดดังกล่าวก็就会有ความผิดฐานช่องโจร ซึ่งจะต้องรับโทษสูงขึ้น

ในส่วนของผู้กระทำความผิดฐานนี้ กฎหมายไม่ได้จำกัดไว้ ดังนั้นเด็กก็อาจจะเป็นผู้กระทำความผิดฐานนี้ได้ แต่อย่างไรก็ตามเด็กนั้นจะต้องเป็นเด็กที่สามารถทำความตกลงกับผู้กระทำความผิดคนอื่น ๆ ได้

ตัวอย่าง ของการกระทำความผิดฐานเป็นช่องโจร จะเห็นได้จากคำพิพากษากฎีกาต่าง ๆ ดังนี้

คำพิพากษากฎีกาที่ ๒๔๒๙/๒๕๒๘ จำเลยที่ ๕ กับพวก ๑๐ คน จับกลุ่มกันวางแผนเพื่อจะใช้ดัลยาหม่องครอบเหวี่ยงพุนันบนรถยนต์โดยสาร

ประจำทาง จำเลยที่ ๑ จะเป็นคนใช้ตลับ ยาหม่องครอบเหรียญแล้วให้จำเลยอื่นเป็นหน้าม้าแทง จำเลยที่ ๑ แจกเงินให้จำเลยอื่นทุกคนเพื่อนำไปแทง ใครได้เสียเท่าใดให้จำไว้เมื่อเลิกเล่นแล้วจะคืนให้หมด จำเลยอื่นขึ้นไปบนรถยนต์โดยสารประจำทาง ส่วนจำเลยที่ ๕ รออยู่ที่สถานีขนส่งและจะขับรถมารับจำเลยอื่นระหว่างทางหลังจากเล่นการพนันเสร็จแล้ว เมื่อรถยนต์โดยสารออกจากสถานีขนส่งจำเลยที่ ๑ กับพวกลงมือเล่นการพนันท้ายเหรียญ แล้วชักชวนให้ผู้โดยสารมาแทง เป็นการสมคบกันเพื่อหลอกลวงเอาทรัพย์สินของผู้โดยสารซึ่งไปกับรถยนต์โดยสาร อันเป็นความผิดฐานฉ้อโกง ดังนี้ แม้จำเลยที่ ๕ จะไม่ได้ขึ้นไปบนรถยนต์โดยสารพร้อมกับจำเลยอื่น แต่ก็รออยู่ที่สถานีขนส่งและจะรับจำเลยอื่นเมื่อเลิกเล่นกันแล้ว อันเป็นการแสดงถึงการแบ่งหน้าที่กันทำ โดยจำเลยที่ ๕ ได้เข้าร่วมปรึกษาวางแผนกับจำเลยอื่นแล้ว การกระทำของจำเลยที่ ๕ จึงเป็นความผิดฐานช่องโจร

ฎีกา ๘๗๑/๒๔๕๗ การที่จำเลย ๑๕ คน มีอาวุธและประชุมร่วมกันเพื่อคิดจะปล้นเขา แต่ก่อนออกเดินทางจะไปปล้นเกิดกลับใจไม่กระทำการปล้น เช่นนี้ ก็ย่อมมีความผิดฐานเป็นช่องโจรตามมาตรา ๒๑๐

ฎีกา ๑๑๖/๒๔๗๑ การที่จำเลยกับพวก ๖-๗ คน ประชุมเพื่อทำการปล้นทรัพย์เพราะของกลางที่จับได้มีศาสตราวุธ เบี่ยงนวล ธูปและประทัด เครื่องบวงสรวงทำพิธีในการปล้นเช่นนี้ เห็นว่าจำเลยกับพวกมีความผิดฐานเป็นช่องโจร

ฎีกา ๑๓๔๑/๒๕๒๑ คน ๖ คน ปรึกษากันจะใช้ไขควงตัดประตูรถยนต์เพื่อลักวิทยุรถยนต์แก้มมีความผิดฐานเป็นช่องโจรตามมาตรา ๒๑๐

นอกจากการเข้าร่วมสมคบกันเพื่อกระทำความผิดกฎหมายอาญาจะมีความผิดฐานช่องโจรแล้วกฎหมายยังได้บัญญัติไว้อีกด้วยว่า ผู้เข้าประชุมในที่ประชุมช่องโจร ก็ผิดฐานเป็นช่องโจรด้วย (มาตรา ๒๑๑) เว้นแต่ ผู้นั้นจะแสดงได้ว่าเข้าร่วมประชุมโดยไม่รู้ว่าเป็นการประชุมของช่องโจร กรณีดังกล่าวเห็นได้ว่าเป็นข้อที่กฎหมายได้กำหนดครอบคลุมไปถึงผู้ที่เข้าร่วมประชุมในที่ประชุมของช่องโจรด้วยว่า ท่านที่ที่ได้เข้าร่วมประชุมคบคิดหาหรือร่วมกัน และมีการตกลงกันที่จะกระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาภาคสองและ

ความผิดนั้นมีกำหนดโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่หนึ่งปีขึ้นไป ผู้เข้าร่วมประชุมก็จะมี ความผิดฐานช่องโหว่แล้ว แม้จะยังมีได้ไปกระทำความผิดตามที่ตกลงกันไว้ก็ตาม และหากผู้เข้าร่วมประชุมนั้นจะปฏิเสธความผิด บุคคลผู้เข้าร่วมนั้นจะต้อง พิสูจน์ว่าตนไม่รู้ว่าที่ประชุมนั้นเป็นการประชุมของช่องโหว่ ซึ่งเป็นกรณี ที่กฎหมายกำหนดให้ผู้เข้าร่วมประชุมนั้นมีหน้าที่นำสืบพิสูจน์ตนเอง ดังจะเห็นได้ จากการคำพิพากษาศาลฎีกาดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๘๑/๒๕๖๑ เมื่อเจ้าพนักงานจับจำเลยได้ที่ตึกซึ่ง ปรากฏชัดว่าเป็นสำนักอัยยัดกระดองย่องย่อง โดยจำเลยไปมั่วสุมประชุมอยู่ที่ นั้น เช่นนี้ เมื่อจำเลยแสดงความบริสุทธิ์ของตนเองไม่ได้จำเลยก็ต้องมีความผิด ฐานเป็นอัยยัด

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าจากคำพิพากษาของศาลฎีกาดังกล่าวข้างต้นนั้น หาก บุคคลใดอยู่ในที่ประชุมของอัยยัดหรือช่องโหว่ ก็จะมี ความผิดฐานอัยยัดหรือ ช่องโหว่ไปด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ตัวเองให้ศาลเห็นได้ว่าตนไม่ได้รับรู้ว่าที่ประชุม นั้นเป็นที่ประชุมของช่องโหว่

นอกจากบทบัญญัติของกฎหมายในเรื่องความผิดฐานอัยยัดหรือช่องโหว่ ทั้งสองมาตราดังกล่าวข้างต้นนั้น ยังมีบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ ความผิดทั้งสองมาตรานั้นอีก คือ ความผิดในการช่วยช่องโหว่และความผิดที่ พรคนพวกช่องโหว่คนใดได้ไปกระทำความผิดตามความมุ่งหมายของช่องโหว่นั้น

มาตรา ๒๑๒ ผู้ใด

- (๑) จัดหาที่ประชุมหรือที่พำนักให้แก่อัยยัดหรือช่องโหว่
- (๒) ชักชวนบุคคลให้เข้าเป็นสมาชิกอัยยัดหรือพรคนพวกช่องโหว่
- (๓) อุปการะอัยยัดหรือช่องโหว่โดยให้ทรัพย์สิน หรือโดยประการอื่น หรือ
- (๔) ช่วยจำหน่ายทรัพย์สินที่อัยยัดหรือช่องโหว่ได้มาโดยการกระทำความผิด

ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดฐานเป็นอัยยัดหรือ ช่องโหว่ แล้วแต่กรณี

กรณีตามกฎหมายดังกล่าวนี้ เป็นเรื่องของความผิดฐานการให้ความช่วยเหลือช่องโหว่ ซึ่งกฎหมายได้บัญญัติถึงความผิดของผู้ที่ให้การสนับสนุนพวกช่องโหว่

เนื่องจากเป็นกรณีที่สังเกตเห็นได้ว่าการให้การสนับสนุนพวกช่องโจรนี้ จะเป็นอันตรายต่อสังคมและประชาชนทั่วไปเป็นอย่างมาก ฉะนั้น จึงได้มีการตรากฎหมายกำหนดโทษผู้สนับสนุนการกระทำความผิดดังกล่าว ให้ระวางโทษสูงเทียบเท่ากับเป็นผู้กระทำความผิดนั้นเสียเอง เพื่อให้มีผลเป็นการปรามบุคคล ซึ่งจะเข้าให้การช่วยเหลือหรือสนับสนุนกลุ่มช่องโจรซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการที่จะกระทำความผิดอาญา

นอกจากการเข้าสมคบกันกระทำความผิดกฎหมายอาญา การเข้าร่วมประชุมในที่ประชุมช่องโจร หรือการสนับสนุนช่องโจรด้วยประการต่างๆ อันจะมีผลเป็นความผิดฐานช่องโจรแล้วนั้น หากภายหลังการประชุมสมคบกันนั้น พรรคพวกช่องโจรคนใดคนหนึ่งได้ไปกระทำความผิดตามความมุ่งหมายของช่องโจรเมื่อใด พรรคพวกช่องโจรที่อยู่ด้วยในขณะกระทำความผิด หรืออยู่ด้วยในที่ประชุม แต่ไม่คัดค้านการตกลงของคนอื่นๆ ที่จะกระทำความผิดนั้นๆ ก็จะต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้นๆ ทุกคน ดังจะเห็นได้จากข้อกฎหมายดังนี้

มาตรา ๒๑๓ ถ้าสมาชิกอั้งยี่หรือพรรคพวกช่องโจรคนหนึ่งคนใดได้กระทำความผิดตามความมุ่งหมายของอั้งยี่หรือช่องโจรนั้น สมาชิกอั้งยี่หรือพรรคพวกช่องโจรที่อยู่ด้วยในขณะกระทำความผิดหรืออยู่ด้วยในที่ประชุม แต่ไม่ได้คัดค้านในการตกลงให้กระทำความผิดนั้น และบรรดาหัวหน้า ผู้จัดการ หรือผู้มีตำแหน่งหน้าที่ในอั้งยี่หรือช่องโจรนั้น ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้นทุกคน

ตัวอย่าง

นาย ก. นาย ข. และนาย ค. กับพรรคพวกอีก ๑๒ คน ได้เข้าประชุมสมคบคิดร่วมกันที่จะกระทำการลักพาตัว นางดาราวดี ไปเพื่อเรียกค่าไถ่จากนายสันติ ผู้เป็นสามี การเข้าประชุมของบุคคลทั้ง ๑๕ คนนี้ มีความผิดฐานเป็นช่องโจรแล้ว ดังนั้นถึงแม้ว่าในขณะที่ลงมือกระทำการลักพาตัวนางดาราวดีนั้น นาย ก. นาย ข. และนาย ค. จะไม่ได้ไปร่วมกระทำการหรืออยู่ด้วยในขณะกระทำการก็ตาม แต่หากพรรคพวกอีก ๑๒ คน กระทำการลักพาตัวนางดาราวดี

เมื่อใด นาย ก. นาย ข. และนาย ค. ซึ่งอยู่ด้วยในที่ประชุมของช่องโจร แต่ไม่ได้คัดค้านการที่ที่ประชุมได้ตกลงร่วมกันกระทำความผิดเรียกค่าไถ่นั้น ก็จะมี ความผิดฐานร่วมกันลักพาตัวนางดาราวดีด้วยเช่นกัน

ดังนั้น เมื่อใดที่มีการกระทำความผิดตามที่ได้ตกลงกันนั้น พรรคพวก ช่องโจรที่อยู่ด้วยในขณะกระทำความผิด หรืออยู่ด้วยในขณะที่มีการประชุม ทำการตกลงกัน และมีได้คัดค้านมิให้เกิดการกระทำความผิดนั้นแต่อย่างใด ก็ จะมีความผิดนั้นๆ ไปด้วย ซึ่งการบัญญัติเช่นนี้เป็นบทบัญญัติพิเศษที่ให้ผู้คล ต้องรับผิดทางอาญาสำหรับการกระทำของบุคคลอื่นโดยที่ตนเองไม่ได้ร่วม กระทำความผิดนั้นด้วย โดยมีเหตุผลว่าการที่พรรคพวกช่องโจรกระทำความผิด ตามความมุ่งหมายของช่องโจรนั้น เป็นการกระทำตามคำสั่งของช่องโจรที่ตนอยู่ ร่วมนั่นเอง

สุวิสา ยัมเลิศลักษณ์

ความผิดเกี่ยวกับเพศ

เดชอุดม ไกรฤทธิ *

“ความผิดเกี่ยวกับเพศ” หรือความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา-อนาจารนี้เป็นบทบัญญัติของกฎหมายอาญา ภาค ๒ ลักษณะ ๔ ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกันในลักษณะความผิด และมักจะก่อให้เกิดความสับสนต่อผู้ที่ศึกษาและผู้ที่ต้องปฏิบัติเมื่อมีการกระทำความผิดนี้เกิดขึ้น ในที่นี้จึงขอรวบรวมเอาคำพิพากษาศาลฎีกาสำคัญๆ เพื่อเป็นแนวในการศึกษาและวินิจฉัย

การกระทำลักษณะใดเป็นความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๓๓/๒๕๐๕ จำเลยได้กระทำชำเราผู้เสียหายจนของลับของจำเลยได้เข้าไปในของลับของผู้เสียหายราว ๑ องคุลี เช่นนี้ถือได้ว่าเป็นการกระทำชำเราสำเร็จตามความหมายของประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๒๗๖ แล้ว การที่ทางพิพากษาไม่ปรากฏว่ามีน้ำอสุจิของจำเลยออกมาอยู่ที่ของลับของผู้เสียหายหรือที่ของลับจำเลยนั้น เป็นเรื่องสำเร็จความใคร่แล้วหรือไม่ เป็นอีกส่วนหนึ่งไม่เป็นเหตุให้เห็นว่าจำเลยกระทำชำเราไม่สำเร็จหรือเป็นเพียงชั้นพยายาม

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๔๑๓/๒๕๒๐ จำเลยเอาของลับใส่เข้าไปในของลับของผู้เสียหายอายุ ๑๓ ปี ๑๑ วัน ดันโดยแรง ผู้เสียหายรู้สึกว่าจะของลับของจำเลยเข้าไปลึกขนาดขงนิ้วมือนั้น ดังนี้ ของลับจำเลยได้ล่วงล้ำเข้าไปในของลับของผู้เสียหายแล้วจึงเป็นความผิดสำเร็จ หากจำเป็นจะต้องมีรอยฉีกขาดที่ช่องคลอด ปากมดลูก หรือที่เยื่อพรหมจารีด้วยไม่

* อุปนายกฝ่ายบริหารสภาพทนายความ

คำพิพากษานิติภาคที่ ๘๕/๒๕๐๔ จำเลยได้ลงมือกระทำชำเราผู้เสียหาย ซึ่งเป็นเด็กหญิงอายุเพียง ๔ ปีเศษ แต่อวัยวะสืบพันธุ์ของจำเลยเพียงแต่จรดอยู่บริเวณปากช่องคลอดของผู้เสียหาย มิได้ล่วงล้ำเข้าไปในช่องคลอด การกระทำของจำเลยจึงเป็นเพียงพยายามข่มขืนกระทำชำเราเท่านั้น

คำพิพากษานิติภาคที่ ๑๕๘๘/๒๕๒๔ ผู้เสียหายอายุ ๕ ขวบเศษ จำเลยได้พูดขู่บังคับผู้เสียหายให้ถอดกางเกงออกและจำเลยได้เอาอวัยวะเพศของจำเลยใส่ที่อวัยวะเพศของผู้เสียหายแล้วกระทำอีก ๆ เมื่อผู้เสียหายรู้สึกเจ็บที่ช่องลับ จะร้องให้คนช่วย จำเลยได้ใช้ผ้าปิดปากไว้ ไม่ปรากฏว่าอวัยวะเพศของจำเลยล่วงล้ำเข้าไปในอวัยวะเพศผู้เสียหาย การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดฐานพยายามข่มขืนกระทำชำเรา

คำพิพากษานิติภาคที่ ๑๐๔๘/๒๕๑๘ การกระทำชำเราตามกฎหมาย จะต้องปรากฏว่าของลับของชายล่วงล้ำเข้าไปในช่องสังวาสหรืออวัยวะสืบพันธุ์ของหญิง การที่จำเลยขืนใจผู้เสียหายโดยใช้ของลับของจำเลยใส่เข้าไปในทวารหนักของผู้เสียหาย จึงไม่เป็นการกระทำชำเรา คงมีความผิดฐานกระทำอนาจารเท่านั้น

ความผิดฐานกระทำชำเราตามกฎหมาย แม้ตามสภาพแห่งการกระทำ ผู้กระทำความผิดต้องเป็นชายกระทำต่อหญิงเท่านั้น แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่า หญิงซึ่งร่วมกันกับชายที่ลงมือกระทำชำเราจะไม่ต้องรับผิดในเรื่องกระทำชำเราด้วย ดังเช่น

คำพิพากษานิติภาคที่ ๒๕๐/๒๕๑๐ (ประชุมใหญ่) ความผิดในเรื่องข่มขืนกระทำชำเราเป็นความผิดที่ร่วมกันกระทำผิดได้ โดยผู้ร่วมกระทำผิดมิต้องเป็นผู้ลงมือกระทำชำเราด้วยทุกคน เพียงแต่คนใดคนหนึ่งกระทำชำเรา ผู้ที่ร่วมกระทำผิดทุกคนก็มีความผิดฐานเป็นตัวการตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๘๓ และมาตรา ๒๗๖ ก็หาได้บัญญัติให้ลงโทษเฉพาะชายเท่านั้นไม่ เพราะใช้คำว่า “ผู้กระทำผิดฯ” เท่านั้น แม้จำเลยที่ ๒ จะเป็นหญิง เมื่อฟังได้ว่าสมคบกับจำเลยที่ ๑ ร่วมกันทำความผิด ศาลก็ลงโทษเป็นตัวการได้

ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๗๖ บัญญัติว่า “ผู้ใดข่มขืนกระทำชำเราหญิงซึ่งมิใช่ภรรยาของตน โดยขู่脅ด้วยประการใดๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย โดยหญิงอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้หรือโดยทำหญิงเข้าใจผิดว่าตนเป็นคนอื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่แปดพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

วรรคสอง ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกได้กระทำโดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิดหรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันอันมีลักษณะเป็นการโทรมหญิง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต

ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราหญิง ตามมาตรา ๒๗๖ แยกองค์ประกอบได้ดังนี้

๑. ข่มขืนกระทำชำเรา
๒. หญิงซึ่งมิใช่ภรรยาของตน
๓. โดยวิธีอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้
 - ก. โดยขู่脅ด้วยประการใดๆ
 - ข. โดยใช้กำลังประทุษร้าย
 - ค. โดยหญิงอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือ
 - ง. โดยทำให้หญิงเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๘๐ธ/๒๕๑๖ ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรานั้นแม้จำเลยจะไม่ได้พูดหรือมีอาวุธขู่脅ผู้เสียหายก็ตาม ถ้าหากตามพฤติการณ์ผู้เสียหายกลัวจำเลย ตกอยู่ในอำนาจบังคับของจำเลย ไม่กล้าขัดขืนอยู่ในภาวะจำต้องยอมจำเลยจะอ้างว่าผู้เสียหายยินยอมไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๓๘๒/๒๕๒๒ ชำเราหญิงขณะเมาสุราหมดสติอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๗๖

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๗๕๕/๒๕๓๒ ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา นั้นแม้จำเลยจะไม่ได้พูดหรือมีอาวุธขู่เข็ญผู้เสียหาย ถ้าตามพฤติการณ์ผู้เสียหายกลัวจำเลยตกอยู่ในอำนาจบังคับของจำเลย ตกอยู่ในภาวะจำยอมไม่กล้าขัดขืน จะถือว่าผู้เสียหายยินยอมไม่ได้ จำเลยต้องมีความผิด

เหตุที่ต้องรับโทษสูงขึ้น ตามมาตรา ๒๗๖ วรรคสอง
แยกองค์ประกอบความผิดได้ดังนี้

๑. ได้กระทำโดยมีหรือใช้อาวุธปืน หรือวัตถุระเบิด หรือ
๒. โดยร่วมกระทำความผิดด้วยกัน อันมีลักษณะเป็นการไตร่ตรอง

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๗๕/๒๕๒๖ โจทก์ร่วมยอมไปโรงแรมกับจำเลยที่ ๒ เพราะหลงกลอุบายหลอกลวงว่าสามีโจทก์ร่วมนอกใจให้ไปจับผิดสามี แล้วจำเลยที่ ๑ สามีจำเลยที่ ๒ ได้เข้ามาช่วยถอดเสื้อผ้า และจำเลยที่ ๒ ได้ใช้ปืนบังคับขู่เข็ญขณะที่จำเลยที่ ๑ ข่มขืนกระทำชำเราโจทก์ร่วม โดยมีและใช้อาวุธปืนตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๒๗๖ วรรคสอง ,๘๓

คำพิพากษาฎีกา ๓๐๐๗/๒๕๓๒ จำเลยกับพวกร่วมกันบุกรุกเข้าไปในบ้านของผู้เสียหายในเวลากลางคืน โดยจำเลยมีอาวุธมีด พวกของจำเลยมีอาวุธปืน แล้วจำเลยใช้อาวุธมีดจี้บังคับกระทำชำเราผู้เสียหาย ในขณะที่เดียวกันนั้น พวกของจำเลยได้ใช้อาวุธปืนจี้บังคับข่มขืนกระทำชำเรา พวกของผู้เสียหายอีกคนหนึ่งซึ่งนอนอยู่บนเตียงเดียวกันนั้น จำเลยมีความผิดฐานร่วมกันข่มขืนกระทำชำเราหญิงซึ่งมิใช่ภริยาของตนโดยขู่เข็ญใช้กำลังประทุษร้ายและได้ร่วมกันกระทำโดยมีหรือใช้อาวุธปืนตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๗๖ วรรคสอง

ร่วมกระทำความผิดด้วยกัน อันมีลักษณะไตร่ตรอง หมายความว่า การที่ผู้ร่วมกระทำตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไปร่วมกันรวมข่มขืนกระทำชำเราหญิงโดยผลัดกันกระทำชำเราด้วยตนเอง ดังนั้นหากเป็นการที่คนเดียวข่มขืนหลายครั้งหรือคนเดียวข่มขืน แต่มีอีกหลายคนช่วยจับแขนขา เช่นนี้ก็ไม่ใช่เป็นการกระทำ

การโทรมหญิง แต่ถ้าเป็นการที่หลายคนโทรมหญิงแล้ว คนอื่นที่ร่วมในการกระทำ แม้ไม่ได้ข่มขืนด้วยตนเองก็มีความผิดเป็นด้วยการโทรมหญิงด้วย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๗๕๖/๒๕๓๐ แม้จำเลยที่ ๑ จะมีได้ข่มขืนกระทำชำเราผู้เสียหายก็ตาม แต่การที่จำเลยที่ ๑ พาผู้เสียหายไปให้พวกของตนผลัดกันข่มขืนกระทำชำเราและร่อยุ่จนพวกของตนข่มขืนกระทำชำเราเสร็จแล้วจึงพาผู้เสียหายกลับไปในนั้นถือได้ว่าจำเลยที่ ๑ ร่วมกับพวกกระทำผิดฐานร่วมกันข่มขืนกระทำชำเราผู้เสียหายอันมีลักษณะเป็นการโทรมหญิง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๐๐๗/๒๕๓๒ (ประชุมใหญ่) เมื่อจำเลยข่มขืนกระทำชำเราผู้เสียหายแล้ว พวกของจำเลยได้ผละจากพวกของผู้เสียหายมาข่มขืนกระทำชำเราผู้เสียหายต่ออีก แม้พวกของจำเลยจะไม่สามารถสอดใส่อวัยวะเพศเข้าไปในอวัยวะเพศของผู้เสียหายได้แต่ก็ได้ลงมือกระทำการข่มขืนกระทำชำเราผู้เสียหายจนถึงขั้นพยายามแล้ว การที่จำเลยกับพวกผลัดเปลี่ยนกันกระทำชำเราผู้เสียหายต่อเนื่องกัน ถือได้ว่าเป็นการร่วมกันกระทำชำเราผู้เสียหาย อันมีลักษณะเป็นการโทรมหญิงตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๗๖ วรรคสอง

ข้อสรุปแนวคำพิพากษาศาลฎีกา

๑. ผู้กระทำคนเดียว กระทำชำเราหญิงหลายคนไม่เป็นการโทรมหญิง

๒. คนหลายคนจับหญิงไว้ ผู้กระทำชำเราเพียงคนเดียวทุกคนเป็นด้วยการ แม้ไม่ได้กระทำชำเราหญิงนั้น หรือผู้ร่วมกระทำเป็นหญิง ซึ่งไม่สามารถกระทำชำเราได้ ก็ผิดฐานร่วมกันข่มขืนกระทำชำเรา

๓. การโทรมหญิงหรือร่วมข่มขืนกระทำชำเรา ผู้ร่วมกระทำตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไปต้อง ผลัดเปลี่ยนกันกระทำชำเราหญิงคนละครั้ง (ตามคำพิพากษาศาลฎีกา ๓๐๐๗/๒๕๓๒ ประชุมใหญ่) ผู้ร่วมกระทำอีกคนหนึ่งลงมือกระทำการข่มขืนจนถึงขั้นพยายามแล้ว เป็นการโทรมหญิง

ข้อสังเกต การโทรมหญิงนอกจากเป็นเหตุเพิ่มโทษสูงขึ้นตามมาตรา ๒๗๖ วรรคสอง ยังเป็นความผิดอันยอมความไม่ได้ ตามมาตรา ๒๘๑

ความผิดฐานอนาจาร

มาตรา ๒๗๘ บัญญัติว่า“ผู้ใดกระทำอนาจารแก่บุคคลอายุกว่า ๑๕ ปี โดยขู่เชือดด้วยประการใดๆ โดยใช้กำลังประทุษร้ายโดยบุคคลนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือโดยทำให้บุคคลนั้นเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

องค์ประกอบความผิด

๑. กระทำอนาจาร

๒. แก่บุคคลอายุกว่า ๑๕ ปี

๓. โดยวิธีอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

ก. โดยขู่เชือดด้วยประการใดๆ

ข. โดยใช้กำลังประทุษร้าย

ค. โดยบุคคลนั้นอยู่ในภาวะไม่สามารถขัดขืนได้

ง. โดยทำให้บุคคลนั้นเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น

๔. โดยเจตนา

ข้อพิจารณา

๑. การกระทำอนาจาร หมายความว่า การกระทำที่ไม่สมควรในทางเพศตามประเพณีนิยมและตามกาลเทศะรวมถึงการกระทำให้อับอายขายหน้าแต่มีข้อจำกัดว่า ต้องเป็นการกระทำต่อเนื้อตัวหรือต่อร่างกายของบุคคลอื่น เช่น กอด จูบ ลูบ คลำ ร่างกายของหญิงหรือชาย เป็นการแสดงความใคร่ทางเพศ การกล่าวถ้อยคำหรือเขียนภาพไม่เป็นการอนาจาร แต่อาจเป็นสิ่งลามก ตามมาตรา ๒๘๗ กล่าวอีกนัยหนึ่ง การกระทำใดๆ อันเกี่ยวกับเพศ ถ้าไม่เป็นการข่มขืนกระทำชำเราหรือพยายามข่มขืนกระทำชำเรา และการกระทำนั้นไม่เป็นการสมควรตามประเพณีนิยมและกาลเทศะเป็นการกระทำอนาจาร

๒. ผู้ถูกกระทำ คือบุคคลอายุกว่า ๑๕ ปี ถ้าอายุไม่เกิน ๑๕ ปี เป็นความผิดตามมาตรา ๒๗๙

๓. บุคคล มาตรานี้ไม่ได้จำกัดว่าเป็นหญิงและไม่จำกัดว่าเป็นผู้อื่นซึ่งมิใช่ภริยาของผู้กระทำดังมาตรา ๒๗๖ เหตุนี้อาจมีการกระทำตามมาตรานี้ต่อชายก็ได้ จะเป็นชายกระทำต่อชาย หรือหญิงกระทำต่อชาย หรือหญิงกระทำต่อหญิงก็ได้

๔. การกระทำต้องประกอบด้วย โดยชู้เชือดด้วยประการใด ๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย โดยบุคคลนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือโดยทำให้บุคคลนั้นเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น เช่นเดียวกับการข่มขืนกระทำชำเรา มาตรา ๒๗๖ เพราะถ้าเป็นการยินยอมให้กระทำอนาจารย่อมไม่เป็นความผิดเช่นเดียวกับมาตรา ๒๗๖

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๘๕/๒๕๐๖ จำเลยจับนผู้เสียหายในรถประจำทางซึ่งมีผู้คนโดยสารแน่น เป็นการกระทำต่อหน้าธารกำนัล การจับนไม่ปรากฏว่าผู้เสียหายได้อนุญาตยินยอมเป็นการใช้กำลังประทุษร้ายตามมาตรา ๒๗๘

การกระทำอนาจารต่อหน้าธารกำนัลเป็นความผิดอันไม่อาจยอมความได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๖๕๐/๒๕๒๕ ผู้เสียหายจับมืออ. เดินตามหาเพื่อนสวนทางกับจำเลยทันใดนั้นจำเลยที่ ๑ ตรงเข้าจับมือผู้เสียหาย ผู้เสียหายสะบัดหลุดจากมืออ. ส่วนจำเลยที่ ๒ เข้าจับอวัยวะเพศผู้เสียหาย และกระชากสร้อยคอพาวิ่งหนีไป การที่จำเลยที่ ๒ เข้าจับอวัยวะเพศผู้เสียหาย ไม่มีพฤติการณ์แสดงว่าได้คบคิดกับจำเลยที่ ๑ มาก่อน การจับมือผู้เสียหายแสดงให้เห็นเจตนาเพียงให้โอกาสจำเลยที่ ๒ กระชากสร้อยคอได้สะดวกเท่านั้นจำเลยที่ ๑ ไม่มีความผิดฐานกระทำอนาจาร คงผิดฐานร่วมกันวิ่งราวทรัพย์เท่านั้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๑๔/๒๕๒๖ จำเลยกับผู้เสียหายอยู่กินกัน โดยไม่ได้จดทะเบียนสมรส เพียงสองเดือนก็เลิกกัน ต่อมาจำเลยฟ้องเรียกค่าสินสอดคืนจากฝ่ายผู้เสียหาย ศาลพิพากษายกฟ้อง แสดงว่าจำเลยได้แสดงเจตนาเลิกกับผู้เสียหายโดยเด็ดขาดแล้ว ผู้เสียหายหามีความสัมพันธ์ฉันท์สามีภรรยากับจำเลยอีกต่อไปไม่ ผู้เสียหายซึ่งรถจักรยานยนต์มีค่านั่งซ้อนท้ายมาด้วย

จำเลยเข้าขวาง กระชากแขนผู้เสียหายลงจากรถเข้ากอดปล้ำและพยายามฉุดให้ไปกับจำเลย จำเลยผิดฐานกระทำความฉาว

คำพิพากษานิติภาคที่ ๑๔๕๔/๒๕๒๘ ความผิดฐานกระทำความฉาว เช่น จับต้องของสงวนก่อนข่มขืนกระทำชำเรา ก็เป็นความผิดกรรมเดียวกับความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา เมื่อศาลพิพากษาลงโทษจำเลยในข้อหากระทำความฉาวคดีถึงที่สุดแล้วสิทธินำคดีอาญามาฟ้องจำเลยในข้อหาข่มขืนกระทำชำเราย่อมระงับไป

คำพิพากษานิติภาคที่ ๘๒๕/๒๕๓๒ ขณะผู้เสียหายนอนกับลูกในห้องนอนยังไม่ทันหลับ จำเลยเข้ามานั่งยองๆ ที่ปลายเท้า ผู้เสียหายถามถึงจุดประสงค์ที่เข้ามาจำเลยก็ห้ามส่งเสียงดัง มิฉะนั้นจะเชือดคอ พอจำเลยใช้มือซ้ายจับมือขวาของผู้เสียหายใช้มือขวาซึ่งถือมีดกดหัวเข้าผู้เสียหายไว้ผู้เสียหายตื่น ศอกผู้เสียหายไปถูกลูกคนเล็กร้องขึ้น พอผู้เสียหายพูดขึ้นว่าสามมีผู้เสียหายมาจำเลยก็หนีไป การกระทำของจำเลยเป็นความผิดฐานบุกรุกตามมาตรา ๓๖๕ และฐานกระทำความฉาวตามมาตรา ๒๗๘ เป็นการกระทำความผิดผิดกฎหมายหลายบท

อนาจารต่างกับการกระทำชำเรา

กระทำชำเรา หมายถึงการร่วมประเวณีระหว่างชายกับหญิง ความผิดฐานกระทำชำเราสำเร็จ เมื่ออวัยวะเพศชายสามารถสอดใส่เข้าไปในอวัยวะเพศหญิงได้ แต่ถ้าไม่สามารถสอดใส่เข้าไปได้ ไม่ว่าด้วยเหตุใดก็ตาม ผู้กระทำก็จะมี ความผิดเพียงพยายามกระทำชำเรา แต่การกระทำความฉาว เป็นเพียงการกระทำใดๆ อันไม่สมควรทางเพศ หากการกระทำเป็นการประสงค์ถึงการประเวณี ผู้กระทำก็จะมี ความผิดฐานกระทำความฉาวก็ต่อเมื่อการกระทำนั้นยังไม่ถึงขั้นกระทำชำเราสำเร็จหรือพยายามกระทำชำเรา

คำพิพากษานิติภาคที่ ๒๘๖๘/๒๕๑๒ ผู้เสียหายอายุ ๕ ขวบ จำเลยเป็นพี่ชายของบิดาผู้เสียหาย อยู่บ้านใกล้กัน วันเกิดเหตุผู้เสียหายไปเล่นที่ใต้ถุนบ้านของจำเลย จำเลยเรียกผู้เสียหายขึ้นไปบนบ้านแล้วพาผู้เสียหายไปในครัว

จำเลยนั่งบนโต๊ะแล้วเอาผู้เสียหายใส่เอวด้านหน้าขาขวาของจำเลยและจับกันของผู้เสียหายกระแทกเข้าออก อวัยวะเพศของผู้เสียหายเข้าบวมเล็กน้อย และไม่มีน้ำหรือเชื้ออสุจิของชายในช่องคลอดของผู้เสียหาย การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นการพยายามข่มขืนกระทำชำเราผู้เสียหาย เป็นเพียงกระทำอนาจารผู้เสียหายเท่านั้น

คำพิพากษากฎีกาที่ ๑๖๘๕/๒๕๑๖ จำเลยแอบเข้ามาทอดหญิงผู้เสียหายและพูดขอกระทำชำเราผู้เสียหายร้องขึ้นจำเลยเอามือปิดปากผู้เสียหาย กดผู้เสียหายให้นอนลงที่พื้นแล้วขึ้นคร่อมเอาหัวเข่ากดดันขาไว้ขณะนั้นผู้เสียหายนอนหงายนุ่งกระโจมอกอยู่ จำเลยก้มลงกอดที่แก้มแล้วกลกผ้าขึ้นขึ้น ผู้เสียหายตื่นอย่างแรงจนหลุดแล้วร้องไห้วิ่งหนีลงเรือนไป ดังนั้นลักษณะการกระทำของจำเลยยังไม่อยู่ในวิสัยที่จะกระทำชำเราผู้เสียหายได้ การกระทำของจำเลยจึงไม่มีความผิดฐานพยายามข่มขืนกระทำชำเราผู้เสียหาย เป็นเพียงกระทำอนาจารผู้เสียหายเท่านั้น

คำพิพากษากฎีกาที่ ๑๐๔๘/๒๕๑๘ การกระทำชำเราตามกฎหมายจะต้องปรากฏว่าของลับของชายล่วงล้ำเข้าไปในช่องสังวาสหรืออวัยวะสืบพันธุ์ของหญิง การที่จำเลยขืนใจผู้เสียหายโดยใช้ของลับของจำเลยใส่เข้าไปในทางทวารหนักของผู้เสียหาย จึงไม่เป็นการกระทำชำเรา คงมีความผิดฐานกระทำอนาจาร

ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราและกระทำอนาจารที่ย่อมความได้

มาตรา ๒๘๑ บัญญัติว่า การกระทำความผิดตามมาตรา ๒๗๖ วรรคแรก และมาตรา ๒๗๘ นั้น ถ้ามิได้กระทำต่อหน้าธารกำนัล ไม่เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย หรือมิได้กระทำแก่บุคคลดังระบุไว้ในมาตรา ๒๘๕ เป็นความผิดอันยอมความได้

องค์ประกอบ

๑. กระทำความผิดตามมาตรา ๒๗๖ วรรคแรก และมาตรา ๒๗๘

๒. มิได้เกิดต่อหน้าธารกำนัล

๓. ไม่เป็นเหตุให้ผู้ถูกระงับการรับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย

๔. มิได้เป็นการกระทำแก่บุคคลตามมาตรา ๒๘๕

ข้อพิจารณา

๑. มิได้เกิดต่อหน้าธารกำนัล คือ ในที่ที่ประชาชนอาจเห็นได้ ส่วนสถานที่ที่กระทำการนั้นจะเป็นที่สาธารณะสถานหรือสถานที่เอกชนไม่สำคัญ

๒. ไม่เป็นเหตุให้ผู้กระทำ รับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย

๓. มิได้เป็นการกระทำต่อบุคคลตาม ๒๘๕ คือ

- ผู้สืบสันดาน
- ศิษย์ผู้อยู่ในความดูแล
- ผู้อยู่ในความปกครอง
- ผู้อยู่ในความควบคุมตามหน้าที่ราชการ
- ผู้อยู่ในความพิทักษ์หรืออนุบาล

อนึ่ง สำหรับความผิดทางเพศที่ได้กล่าวไว้นี้ เป็นเพียงส่วนหนึ่งของความผิดในลักษณะ ๔

บรรณานุกรม

๑. ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราอนาจาร
ของนายปรีญญา จิตรการนทีกิจ รองอัยการจังหวัดฉะเชิงเทรา

๒. คำบรรยาย
ของอาจารย์พิพัฒน์ จักรางกูร ที่บรรยาย ณ.ที่เนติฯ

จัดทำโดย

นายชาติชาย พิริยะปัญญาพร

การซื้อขายโจรและการซื้อของในตลาดนัด

เดชอุดม ไกรฤทธิ *

ลักษณะความผิดในหมวดนี้ เป็นเรื่องของการป้องกันการกระทำอันเป็นการส่งเสริมให้มีการแสวงหาทรัพย์สิน โดยการกระทำความผิดด้วยการให้ความสะดวกในภายหลังโดยช่วยบุคคลในการกระทำต่อทรัพย์สินที่เป็นของโจร ไม่ว่าทรัพย์สินที่เป็นของโจรนั้นจะได้เปลี่ยนมือไปแล้วก็ทอดกัตาม การลวงโทษผู้ที่เข้าไปเกี่ยวข้อง ก็เพื่อก่อให้เกิดอุปสรรคในการที่บุคคลจะแสวงหาทรัพย์สินของผู้อื่นด้วยการกระทำความผิด

ความผิดฐานรับของโจรตาม ปอ. ม. ๓๕๗ ถึงแม้จะถือว่าทรัพย์สินที่ได้มาโดยการกระทำความผิดเป็นของโจรก็ตามแต่กฎหมายที่ลงโทษผู้กระทำความผิดเฉพาะที่กระทำต่อทรัพย์สินอันได้มาโดยการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาบางอย่างเท่านั้น

หลักเกณฑ์พิจารณาความผิดรับของโจร

๑. ทรัพย์สินที่เป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิดฐานรับของโจรนี้ กฎหมายบัญญัติว่าต้องเป็น “ทรัพย์สินอันได้มาโดยการกระทำความผิด และจะต้องเป็นทรัพย์สินซึ่งได้มาโดยการกระทำความผิดในลักษณะลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ กรรโชก ริดเอาทรัพย์สิน ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกง ยักยอก หรือเจ้าพนักงานยักยอกทรัพย์สิน” ฉะนั้นถ้าเป็นทรัพย์สินซึ่งได้มาโดยการกระทำความผิดฐานอื่น เช่น โกงเจ้าหนี้หรือรับซื้อไม้จากผู้ตัดไม้โดยไม่ได้รับอนุญาตย่อมไม่มีความผิดฐานรับของโจร

๒. ทรัพย์สินที่ได้มาโดยการกระทำจะโอนเปลี่ยนมือไปได้ก็ทอดกัตาม ถ้าทรัพย์สินนั้นยังมีลักษณะเป็นทรัพย์สินเดิมอยู่ ก็ว่ายังเป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยการกระทำความผิดและรับของโจรอยู่เสมอ

* อุปนายกฝ่ายบริหารสภาทนายความ

แต่ขอให้สังเกตว่าทรัพย์สินที่เป็นของโจรจะพ้นจากสภาพที่เป็นของโจร โดยทรัพย์สินนั้นได้กลับคืนสู่เจ้าของ นอกจากนั้นแล้วทรัพย์สินที่เป็นของโจรย่อมหมดสภาพไปโดย

(๑) ทรัพย์สินที่เป็นของโจรได้เปลี่ยนสภาพไปเป็นทรัพย์สินอย่างอื่น เช่น อ้อยที่ถูกลักมาเมื่อเอาอ้อยไปคั้นเอาน้ำอ้อยมาทำน้ำตาลได้แปรรูปไปแล้วน้ำตาลนั้นไม่ถือเป็นของโจรอีก อย่างไรก็ตามทรัพย์สินแม้จะถูกแบ่งแยกออกไป เช่น รถยนต์ถูกถอนชิ้นส่วนออกไป ส่วนที่ถูกแบ่งแยกออกก็ยังถือว่าเป็นของโจรอยู่

(๒) ทรัพย์สินที่เป็นของโจรได้ถูกแลกเปลี่ยนให้เป็นทรัพย์สินอย่างอื่น

(๓) ทรัพย์สินที่เป็นของโจรได้ตกเป็นของรัฐตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๓๒๗ กำหนดว่าภายใต้บังคับแห่งกฎหมายอาญา กระมสิทธิ์สิ่งใดๆ ซึ่งได้ใช้ในการกระทำความผิด หรือได้มาโดยกระทำความผิดหรือเกี่ยวกับการกระทำความผิด และสั่งไว้ในความดูแลของรัฐบาลนั้น ย่อมตกเป็นของแผ่นดิน ถ้าเจ้าของไม่ได้เอาคืนภายในหนึ่งปีนับแต่วันส่ง หรือถ้าได้ฟ้องคดีอาญาต่อศาลแล้วนับแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุดแต่ถ้าไม่ทราบตัวเจ้าของให้ผ่อนเวลาออกไปเป็น ๕ ปี ฯลฯ

(๔) ทรัพย์สินที่เป็นของโจรนั้นบุคคลได้กรรมสิทธิ์ไปโดยอายุความ ซึ่งกำหนดไว้ว่าผู้ครอบครองทรัพย์สินของผู้อื่นไว้ โดยความสงบและเปิดเผยด้วยเจตนาเป็นเจ้าของ ถ้าเป็นอสัหกรรมทรัพย์สินได้ครอบครองติดต่อกัน เป็นเวลาสิบปี ถ้าเป็นสังหกรรมทรัพย์สินได้ครอบครองติดต่อกันเป็นเวลาห้าปีผู้นั้นได้กรรมสิทธิ์

(๕) ทรัพย์สินที่เป็นของโจรตกไปเป็นทรัพย์สินไม่มีเจ้าของ เช่น สัตว์ป่าที่คนร้ายลักไปและสัตว์นั้นหลุดไปเป็นอิสระ สังเกตว่าการที่ของโจรถูกเปลี่ยนมือต่อกันไปเป็นทอดๆ แม้ทรัพย์สินที่เป็นของโจรจะตกไปเป็นกรรมสิทธิ์ของบุคคลก็ไม่ทำให้ทรัพย์สินนั้นพ้นจากการเป็นของโจร ทรัพย์สินที่ได้มาโดยการกระทำความผิดคงเป็นของโจรไปตลอดไม่ว่าจะผ่านมือไปยังบุคคลผู้บริสุทธิ์มาแล้วหรือไม่ก็ตาม และไม่ว่าทรัพย์สินจะได้ผ่านมือไปกี่ทอดๆ ก็ตาม จนกว่าจะมีผู้ได้กรรมสิทธิ์ในทางอายุความหรือตกเป็นกรรมสิทธิ์ของบุคคลโดยผลของกฎหมาย หรือทรัพย์สินนั้น

ตกไปเป็นของแผ่นดินหรือตกเป็นทรัพย์สินที่ไม่มีเจ้าของ ฉะนั้นทรัพย์สินที่เป็นของโจรนั้น แม้บุคคลจะได้มาโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทนทรัพย์สินนั้นก็ยังคงอยู่ในสภาพที่เป็นของโจรอยู่ เช่น ได้ทรัพย์สินที่เป็นของโจรโดยเสียค่าตอบแทนและโดยสุจริต ตามท้องตลาดขายทอดตลาด หรือการซื้อขายจากตลาดนัดความหมายของ ตลาดนัด คือ ที่ชุมนุมเพื่อซื้อขายของต่างๆ ซึ่งมีได้ตั้งอยู่ประจำ จัดให้มีขึ้น เฉพาะในวันที่กำหนดเท่านั้น

ดังนั้นการได้มาโดยการซื้อทรัพย์สินที่เป็นของโจรโดยสุจริตในการขายทอดตลาดหรือในท้องตลาดในตลาดนัด หรือจากพ่อค้าซึ่งขายของชนิดนั้นแล้ว แม้จะได้ไปซึ่งทรัพย์สินที่ซื้อก็ตาม แต่ทรัพย์สินนั้นไม่พ้นจากสภาพที่เป็นของโจรเพราะกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของเจ้าของเดิมยังไม่สูญสิ้นไป กล่าวคือ ผู้รับซื้อของโจรนั้น ไม่มีความผิดตามกฎหมายในความผิดฐานรับของโจร แต่เจ้าของสามารถติดตามเอาทรัพย์สินนั้นคืนได้ ถ้าใช้ราคาซื้อที่ซื้อมา

๓. การกระทำความผิดฐานรับของโจร ต้องเป็นการกระทำต่อทรัพย์สินที่ได้มาโดยการกระทำความผิดซึ่งหมายความว่า ผู้กระทำความผิดต้องรู้ด้วยว่าทรัพย์สินที่รับไว้ นั้นเป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยการกระทำความผิด ถ้าหากไม่รู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบความผิดตามมาตรา ๕๔ วรรค ๓ คือว่า ผู้กระทำความผิดเจตนาซึ่งเป็นผลให้ผู้กระทำไม่มีความผิดฐานรับของโจร เช่น นาย ก. ลักกระบือมาขายให้นาย ข. โดย ก. หลอกว่าเป็นกระบือของ ก. เอง ดังนี้ ข. ไม่มีความผิดฐานรับของโจร ส่วนกรณีของโจรนั้นเปลี่ยนมือหลายทอด เช่น ก. ขายกระบือที่ตนลักมาให้ ข. นาย ข. ไม่รู้ว่าเป็นกระบือที่ ก. ลักมา ข. ไม่มีความผิดฐานรับของโจร ถ้าหาก ข. ขายกระบือตัวนั้นต่อให้ ค. โดย ค. รู้ว่าเป็นกระบือตัวที่ ก. ลักมา ค. ย่อมมีความผิดฐานรับของโจร เพราะกระบือตัวนั้นยังเป็นของโจรอยู่

ความผิดสำเร็จฐานรับของโจรนั้น สำเร็จเมื่อผู้กระทำรับทรัพย์สินของโจรไว้ โดยรู้ว่าได้มาจากการกระทำความผิด ถ้าหากว่าในตอนรับไม่รู้ก็ไม่เป็นความผิด แม้จะมารู้ในภายหลังขณะครอบครองทรัพย์สินแล้ว ก็ไม่ทำให้การที่รู้ในภายหลังเป็นความผิดขึ้นมาได้อีก

๔. การกระทำอันเป็นความผิด ตามมาตรา ๓๕๗ แบ่งได้เป็น ๒ ประการใหญ่ๆ คือ

ก. การช่วย กฎหมายกำหนดวิธีการช่วยเหลือไว้ ได้แก่ ช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย หรือช่วยพาเอาไปเสีย

การช่วยซ่อนเร้น คือ ช่วยปกปิดไม่ให้พบเห็นทรัพย์ หรือช่วยให้ทรัพย์นั้นพบบ่อยากลำบากขึ้น หรือการปฏิเสธไม่ยอมบอกหรือบอกแต่เป็นความเท็จถึงที่ซ่อนแห่งทรัพย์

การช่วยจำหน่าย คือ การช่วยให้ทรัพย์นั้นพ้นไปจากผู้ที่ได้ทรัพย์นั้นมา โดยการส่งมอบต่อไปอาจจะเป็นการช่วยขาย ช่วยจำนำ ช่วยนำไปฝาก การกระทำเหล่านั้น แม้ไม่ได้คำตอบแทนก็เป็นความผิดทั้งสิ้น

“การช่วยพาเอาไปเสีย” มีความหมายกว้างกว่า “ช่วยจำหน่าย” หมายถึงการทำให้เคลื่อนที่จากที่เดิม เช่น ช่วยขนของโจรไปไว้ที่บ้านคนร้าย หลังจากที่มีการลักทรัพย์ได้สำเร็จลงแล้ว โดยมีได้เป็นตัวการหรือสนับสนุนการลักทรัพย์ ผู้ช่วยพาเอาไปเสียย่อมมีความผิดฐานรับของโจร

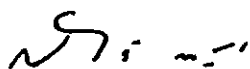
ข. การรับ กฎหมายกำหนดการรับไว้ซึ่งของโจรไว้ได้แก่การซื้อ แม้จะมีได้ใช้คำว่ารับซื้อก็ต้องแปลว่า เป็นรับซื้อนั่นเอง หรือรับจำนำ หรือรับไว้โดยประการใด เช่น รับฝาก รับแลกเปลี่ยน เป็นต้น รับฝากเป็นรับของโจร รับจำนำเป็นรับของโจร เอาทรัพย์ที่ถูกลักมาไปฝากขาย ผู้รับฝากเป็นรับของโจร

โทษของความผิดในการรับของโจร

กฎหมายกำหนดไว้ว่า บุคคลผู้มีความผิดฐานรับของโจร ต้องรับโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

และถ้าการรับซื้อของโจรกระทำเพื่อค้ำกำไร หรือรับซื้อของโจร ซึ่งได้มาโดยการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ หรือปล้นทรัพย์ ซึ่งทรัพย์มิใช่หรือเพื่อใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ โทษที่ได้รับจะหนักขึ้น คือ ต้องระวางคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงสองหมื่นบาท

ถ้าทรัพย์สินที่ถูกลักมา, ชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์มาเป็นพระพุทธรูป หรือ
ทรัพย์สินที่เป็นหรือรักษาไว้เพื่อเป็นสมบัติของชาติ ผู้รับซื้อของโจรในการนี้จะต้อง
รับโทษหนักขึ้นอีก คือ ระวังโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่
หนึ่งหมื่นบาทถึงสามหมื่นบาท

นางสาวสาวิตรี รุจิเทศ

บริษัท เดชอุดม แอนด์ แอสโซซิเอทส์ จำกัด

หมิ่นประมาท, ดูหมิ่น

บัณฑิต สิริพันธ์ *

หมิ่นประมาทและดูหมิ่นเป็นคำที่คุ้นหูกับความรู้สึกของคนทุกๆ ไปมาช้านาน ทั้งนี้จะเห็นได้ในกรณีที่เกิดความขัดแย้งระหว่างบุคคลขึ้น ก็มักจะมีการใส่ความกล่าวหาากัน อันเป็นที่มาแห่งการหมิ่นประมาทและดูหมิ่น

ในทางกฎหมายนั้น ตามประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติความผิดในลักษณะหมิ่นประมาทและดูหมิ่นไว้ ดังจะได้แยกพิจารณาเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับความผิดในข้อหาหมิ่นประมาทและดูหมิ่นดังนี้

๑. ความผิดฐานหมิ่นประมาท ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๖ ได้บัญญัติไว้ว่า “**ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ**”

องค์ประกอบความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องปรากฏว่าผู้กระทำความผิดได้ใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม ซึ่งผู้กระทำหรือผู้ถูกกระทำจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้

บุคคลที่ถูกหมิ่นประมาทต้องระบุทราบได้แน่นอนว่าเป็นใคร แต่ไม่จำเป็นต้องระบุชื่อออกมาตรงๆ เพียงแต่บุคคลที่สามฟัง ได้ยิน หรืออ่านข้อความแล้ว เข้าใจได้ทันทีว่าเป็นผู้เสียหายก็เพียงพอแล้ว

*ทนายความหัวหน้าสำนักงานทนายความเสนีย์ ปราโมช และวุฒิสมาชิก,

คำว่า “**ใส่ความ**” ก็คือการแสดงพฤติกรรมอันเป็นข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่งของผู้ดูหมิ่น ซึ่งจะกระทำโดยวิธีใดๆ ก็ได้ เช่น ด้วยการพูด การเขียนข้อความ วาดภาพซึ่งอาจจะเป็นภาพเหมือนหรือภาพการ์ตูน บั๊นรูป ทำหุ่นตัวอย่างเช่น เขียนภาพการ์ตูนหน้าเหมือนผู้เสียหายกำลังเข้าบ่อนการพนันหรือเข้าช่องโสเภณี อันทำให้ผู้เห็นภาพเข้าใจว่าผู้เสียหายกำลังเข้าไปเล่นการพนันหรือเข้าช่องโสเภณี หรือวาดรูปหรือบั๊นหุ่นหน้าตาเหมือนผู้เสียหายกำลังถูกใส่กุญแจมือหรือล่ามโซ่ อันทำให้ผู้เห็นภาพเข้าใจได้ว่า ผู้เสียหายเป็นอาชญากรถูกจับกุม พฤติกรรมต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นการใส่ความทั้งสิ้น

การใส่ความจะต้องใส่ความต่อบุคคลที่สาม คือไม่ใช่ตัวผู้เสียหาย เช่น ไปใส่ความผู้เสียหายต่อหน้านายแดง ถือว่านายแดงเป็นบุคคลที่สาม การเขียนข่าวใส่ความผู้เสียหายในหน้าหนังสือพิมพ์ คนอ่านหนังสือพิมพ์ย่อมเป็นบุคคลที่สาม หรือวาดภาพหน้าตาเหมือนผู้เสียหายกำลังถูกใส่กุญแจมือล่ามโซ่มีตำรวจควบคุมตัว ติดไว้ที่กำแพงที่มีคนเดินผ่านไปผ่านมาเห็นได้ ประชากรที่เดินผ่านไปมาก็เป็นบุคคลที่สาม

การใส่ความจะต้องเป็นโดยประการที่น่าจะทำให้ผู้ถูกหมิ่นประมาทนั้นเสียชื่อเสียงถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง กล่าวคือ ข้อความที่พูดหรือเขียนหรือภาพวาดนั้น น่าจะทำให้ผู้เสียหายเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง ก็เป็นความผิดสำเร็จแล้ว แม้ความจริงผู้ฟัง ผู้เห็น หรือผู้อ่านจะไม่รู้ถึงผู้ถูกหมิ่นหรือเกลียดชังในตัวผู้ถูกดูหมิ่นเลย ก็เป็นความผิดสำเร็จฐานหมิ่นประมาทแล้ว

การกล่าวหรือเขียนข้อความหมิ่นประมาทนั้น แม้ผู้กล่าวหรือผู้เขียนจะอ้างว่า ตนได้กล่าวตามที่ผู้อื่นบอกเล่ามาหรือตามที่หนังสือพิมพ์ลงพิมพ์ หรืออ้างว่าตนได้เขียนหรือพูดตามข่าวที่เล่าลือกันมาก็ไม่พ้นความผิดฐานหมิ่นประมาท

ความผิดฐานหมิ่นประมาทมิได้ระบุเฉพาะผู้ถูกดูหมิ่นซึ่งยังมีชีวิตอยู่เท่านั้น แม้เป็นการใส่ความผู้ตาย ผู้ใส่ความก็อาจมีความผิดฐานหมิ่นประมาทได้เช่นกัน ถ้าการใส่ความต่อผู้ตายนั้นน่าจะเป็นเหตุให้บิดา มารดา คู่สมรสหรือบุตรของผู้ตาย เสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นก็มี

ความผิดฐานหมิ่นประมาทตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๗ ซึ่งต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๖ ด้วย เช่นกัน ยกตัวอย่างเช่น จำเลยเป็นนักการเมือง ได้พูดจาหาเสียงหรือเขียนบทความในหนังสือพิมพ์ใส่ความผู้ตายโดยเขียนและพูดจาด้วยข้อความว่าผู้ตายซึ่งเป็นนักการเมืองฝ่ายตรงข้ามกันคน ค้ายาเสพติด ถูกตำรวจจับได้เมื่อแก้ปัญหาไม่ได้เลยฆ่าตัวตาย แม้จำเลยจะไม่ได้เอ่ยชื่อผู้ตาย แต่คนฟังและคนอ่านข้อความดังกล่าวแล้วเข้าใจ ได้ทันทีว่าเป็นผู้ตาย และข้อความที่กล่าวนั้นเป็นการใส่ความผู้ตายด้วยข้อความอันเป็นเท็จ เป็นเหตุให้บิดา มารดา คู่สมรส หรือบุตรของผู้ตาย ซึ่งยังมีชีวิตอยู่เสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง จำเลยจึงมีความผิดฐานหมิ่นประมาทตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๗

การกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทนั้น ถ้าผู้กระทำความผิดได้กระทำโดยการโฆษณาด้วยเอกสาร ภาพวาด ภาพระบายสี ภาพยนตร์ ภาพหรือตัวอักษรที่ทำให้ปรากฏด้วยวิธีใดแผ่นเสียงหรือสิ่งบันทึกเสียงอย่างอื่นกระทำการกระจายเสียง หรือกระทำการป่าวประกาศด้วยวิธีอื่น ผู้กระทำผิดต้องได้รับโทษหนักขึ้น กล่าวคือ ระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท (ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๘)

ข้อยกเว้นการกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท

ในการกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทนั้น ถ้าผู้กระทำ (จำเลย) พิสูจน์ได้ว่าข้อความที่ตนเขียนหรือพูดไปนั้นเป็นการแสดงความเห็นโดยสุจริตเพื่อความชอบธรรม ป้องกันตนหรือป้องกันส่วนได้เสียของตนตามคลองธรรม หรือในฐานะเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติการตามหน้าที่หรือเป็นการดิ้นรนด้วยความเป็นธรรมอันเป็นวิสัยของวิญญูชนจะพึงกระทำ หรือในการแจ้งข่าวด้วยความเป็นธรรม เรื่องการดำเนินการอันเปิดเผยในศาล หรือในการประชุมนั้นไม่มีความผิดฐานหมิ่นประมาท ยกตัวอย่างเช่น โจทก์เสนอข่าวในหนังสือพิมพ์ว่า จำเลยไม่

ยอมชำระเงินค่าซื้อสินค้าให้โจทก์ เป็นพ้อคำที่ไม่น่าคบค้า ไม่น่าเชื่อถือจำเลยจึงลงข่าวตอบโต้โจทก์ในหน้าหนังสือพิมพ์บ้าง ด้วยข้อความว่า โจทก์เป็นพ้อคำที่หน้าเลือด ไร้คุณธรรม การกระทำของจำเลยเป็นการแสดงความเห็นโดยสุจริต เพื่อความชอบธรรมป้องกันตนหรือป้องกันส่วนได้เสียเกี่ยวกับตนตามคลองธรรม จำเลยจึงไม่มีความผิดฐานหมิ่นประมาท ขอยกตัวอย่างให้เห็นอีก เช่น โจทก์เป็นแม่ค้าแผงลอยขายของอยู่ริมฟุตบาทในเขตคูสิต จำเลยซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่เขตได้ตักเตือนให้ย้ายไปขายที่อื่นหลายครั้ง เพราะเกะกะการสัญจรของประชาชน และขัดต่อเทศบัญญัติ แต่โจทก์ไม่เชื่อ ยังคงขายของอยู่ริมฟุตบาทที่เดิมเจ้าหน้าที่เขต (จำเลย) จึงใช้รถโฆษณาไล่ให้โจทก์ย้ายออกไป แต่โจทก์ไม่ย้าย จำเลยจึงป่าวประกาศด้วยเครื่องขยายเสียงให้คนทั่วไปได้ยิน ได้ฟังว่า โจทก์เป็นคนเห็นแก่ตัว ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมของบ้านเมือง ไม่มีระเบียบวินัย ไม่ควรเอาเป็นเยี่ยงอย่าง บ้านเมืองสกปรก ไม่มีระเบียบ ก็เพราะคนเช่นโจทก์ การกระทำของจำเลยเป็นการแสดงความคิดเห็นโดยสุจริตในฐานะเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติการตามหน้าที่ จึงไม่มีความผิดฐานหมิ่นประมาท

ผิดฐานหมิ่นประมาทแต่ไม่ต้องรับโทษ

ในบางกรณีการกระทำแม้ว่าจะเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาท แต่ถ้าผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทพิสูจน์ได้ว่า ข้อที่กล่าวว่าเป็นหมิ่นประมาทนั้น เป็นความจริง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ แต่ห้ามไม่ให้พิสูจน์ถ้าข้อที่กล่าวว่าเป็นหมิ่นประมาทเป็นการใส่ความในเรื่องส่วนตัว และการพิสูจน์จะไม่เป็นประโยชน์กับประชาชน (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๐)

จากบทบัญญัติมาตรา ๓๓๐ นี้ยกเว้นโทษให้เท่านั้น แต่มิได้ยกเว้นความผิดหรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง การกระทำของผู้กระทำยังเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาท แต่ผู้กระทำไม่ต้องรับโทษ

สำหรับความจริงนั้น เป็นหน้าที่ของจำเลยต้องนำสืบพิสูจน์ต่อศาลให้ได้ว่าเป็นความจริงตามนั้น และความจริงดังกล่าวต้องเป็นประโยชน์ต่อประชาชน ยกตัวอย่างเช่น กล่าวหาว่ารัฐมนตรีโกง ถ้าพิสูจน์ความจริงได้ผู้กระทำไม่ต้องรับโทษ เพราะรัฐมนตรีเป็นบุคคลสาธารณะ การทุจริตประพฤติดมิชอบของรัฐมนตรีถ้าพิสูจน์ได้เป็นความจริงย่อมเป็นประโยชน์ต่อประชาชนหรือในกรณีกล่าวหาว่าพระภิกษุประพฤติผิดพระธรรมวินัย หลับนอนกับผู้หญิง ถ้าพิสูจน์ความจริงได้ผู้กระทำไม่ต้องได้รับโทษ เพราะการที่พระภิกษุประพฤติดิธรรมวินัยถึงขั้นกินอยู่หลับนอนกับผู้หญิง ถือได้ว่าเป็นประโยชน์ต่อประชาชน ทั้งนี้ เพราะประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา พฤติกรรมพระภิกษุรูปดังกล่าวเป็นการทำลายพระพุทธศาสนา การพิสูจน์ความจริงข้อนี้ได้จึงเป็นประโยชน์ต่อประชาชน

แต่ถ้าหากเป็นเรื่องส่วนตัวไม่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน กฎหมายก็ห้ามจำเลยพิสูจน์เข้าทำนองยิ่งจริงยิ่งหมิ่นประมาท ยกตัวอย่างเช่น จำเลยกล่าวหาว่าโจทก์ ที่เป็นประชาชนธรรมดา ว่าเป็นสื่อผู้หญิงชอบเที่ยวโสเภณีเช่นนี้เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาท แม้จำเลยจะพิสูจน์ว่าข้อความที่จำเลยพูดเป็นความจริง จำเลยก็ต้องรับโทษฐานหมิ่นประมาท เพราะว่าความจริงที่จำเลยพิสูจน์ได้นั้น เป็นเรื่องส่วนตัวของโจทก์ และไม่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน

๒. ดูหมิ่น ความผิดฐานดูหมิ่นที่จะกล่าวต่อไปนี้เป็นความผิดฐานดูหมิ่นซึ่งหน้ามิใช่ดูหมิ่นเจ้าพนักงานที่ปฏิบัติการตามหน้าที่

ความผิดฐานดูหมิ่นซึ่งหน้านั้นได้บัญญัติในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๓ **ว่าผู้ใดดูหมิ่นผู้อื่นซึ่งหน้าหรือด้วยการโฆษณา ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ** ความผิดฐานดูหมิ่นซึ่งหน้านี้เป็นความผิดฐานละหุโทษ ต่างกับความผิดฐานหมิ่นประมาท กล่าวคือความผิดฐานหมิ่นประมาทนั้น ต้องเป็นการใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม ส่วนดูหมิ่นซึ่งหน้านั้น เป็นการดูหมิ่นหรือใส่ความผู้อื่นซึ่ง

หน้ามิได้กระทำต่อบุคคลที่สาม การดูหมิ่นจึงประกอบด้วย บุคคล เพียงสองฝ่ายคือฝ่ายดูหมิ่นกับฝ่ายถูกดูหมิ่น ส่วนหมิ่นประมาทประกอบด้วย บุคคลสามฝ่าย ฝ่ายแรกคือผู้ใส่ความ ฝ่ายที่สองคือ บุคคลอื่นที่ผู้ใส่ความได้นำข้อความที่ใส่ความมาเล่าให้ฟัง ฝ่ายที่สามคือผู้ถูกใส่ความ (ผู้เสียหาย)

การกระทำความผิดบางกรณีเป็นทั้งฐานหมิ่นประมาทและดูหมิ่นซึ่งหน้า เช่น กล่าวหา นาย ก ว่าชั่วช้าเลวทราม สองต่อสองโดยมีคนข้างๆ ได้ยิน กรณีนี้ผู้กล่าวหามีความผิดฐานหมิ่นประมาทและดูหมิ่นซึ่งหน้า

การกล่าวหาหรือใช้คำพูดหยาบคายต่อผู้เสียหายว่า อ้ายเหี้ย อ้ายชาติหมา หรือเป็นจิ้งเหลียง ไม่เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาท แต่เป็นความผิดฐานดูหมิ่น ทั้งนี้เพราะผู้เสียหายคือโจทก์ไม่อาจจะเป็นสัตว์เลื้อยคลาน (เหี้ย) หรือเป็นสุนัข ดังที่ผู้กระทำผิดได้กล่าวหา แต่คำกล่าวหาของผู้กระทำผิดเป็นคำหยาบคาย จึงเป็นความผิดฐานดูหมิ่นซึ่งหน้า

การพูดใส่ความด้วยคำหยาบคายบางกรณีก็อาจเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทได้ เช่น จำเลยดำใจทักซึ่งเป็นหญิงว่า “**อีดอกทอง**” แม้เป็นคำหยาบ แต่คำว่า “**ดอกทอง**” มีความหมายเป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไปว่าหญิงที่สำสอน ในทางเพศ จำเลยย่อมมีความผิดฐานหมิ่นประมาทเช่นกัน

บทสรุป

ความผิดฐานหมิ่นประมาท แม้ว่าจะเป็นความผิดที่มีบทลงโทษไม่รุนแรงนักก็ตาม แต่ปัจจุบันความผิดฐานหมิ่นประมาทนับได้ว่าเป็นบทบัญญัติของกฎหมายที่มีส่วนพัฒนาระบอบประชาธิปไตยด้วยเช่นกัน ทั้งนี้เพราะคำพูดหรือการอภิปรายหรือการหาเสียงของนักการเมืองในยุคประชาธิปไตยแบ่งบานเช่นปัจจุบัน ที่ชอบสาดโคลนให้ร้ายป้ายสีผู้อื่น ก็อาจจะถูกฟ้องร้องเป็นคดีอาญาในข้อหาหมิ่นประมาทได้ ขณะเดียวกันสื่อมวลชนที่ชอบเสนอข่าวเท็จบิดเบือนความจริงใส่ความให้ร้ายผู้อื่นก็อาจจะถูกฟ้องร้องเป็นคดีอาญาในข้อหาหมิ่นประมาทได้อีกด้วยเช่นกัน

บทบัญญัติความผิดฐานหมิ่นประมาทจึงนับได้ว่าเป็นมาตรการทางกฎหมาย ที่คอยช่วยกำกับดูแลและควบคุมนักการเมืองบางคนที่มีมักจะฉกฉวยโอกาสในช่วงตอนหาเสียงหรืออภิปรายในสภาโดยใช้ลีลาโวหารของตนใส่ความให้ร้ายผู้อื่น หรือสื่อมวลชนบางพวกที่ใช้สื่อของตนกลั่นแกล้งหรือทำลายผู้อื่นให้เสียชื่อเสียง บทบัญญัติในข้อหาหมิ่นประมาทดังกล่าว จึงมีส่วนช่วยสังคมและมีส่วนในการปกป้องผู้บริสุทธิ์จากนักการเมืองหรือสื่อมวลชนที่ขาดความรับผิดชอบไร้คุณธรรม ไร้จรรยาบรรณบางรายได้ดีพอสมควร แต่ก็ขึ้นอยู่กับผู้ใช้กฎหมายด้วยเช่นกันว่า จะเห็นความสำคัญดังกล่าวมานี้มากน้อยเพียงใด และ/หรือจะมีความกล้าหาญทางมโนธรรมหรือไม่เพียงใด

ในอาระยะประเทศที่เจริญแล้ว ผู้กระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทจะได้รับโทษจำคุกและปรับในอัตราสูง และยังต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายในทางแพ่งให้แก่ฝ่ายผู้เสียหายเป็นจำนวนมากมายมหาศาล ทั้งนี้เพราะบรรดาประเทศเหล่านั้นต่างตระหนักและให้ความสำคัญเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลและสิทธิมนุษยชน ดังนั้น คดีเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพ และชื่อเสียงส่วนตัวของประชาชนหรือคดีเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนนั้น ขบวนการยุติธรรมของอาระยะประเทศได้ให้ความสำคัญเข้มงวดและเอาจริงจังเกี่ยวกับความผิดในข้อหานี้เป็นอย่างยิ่ง ดังปรากฏเป็นข่าวอยู่เนืองๆ . ว่าการฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายฐานหมิ่นประมาทในประเทศที่อาระยะ ศาลมักจะพิพากษาให้จำเลยต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายให้แก่ฝ่ายผู้เสียหายเป็นจำนวนเงินมากมายมหาศาลถึงขั้นหมดเนื้อหมดตัว ถึงกับล้มละลายไปก็มี.

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับความผิดลหุโทษ

ณรงค์ รุ่งศรี *

บทที่หนึ่ง

ท่านที่ได้ติดตามอ่านหนังสือเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกฎหมาย เมื่ออ่านมาถึงส่วนนี้ย่อมจะต้องผ่านส่วนความผิดอื่นๆ มามากแล้ว ซึ่งส่วนนี้จะมีความผิดประเภทเล็กน้อย ซึ่งในภาษากฎหมายเรียกว่า “**ลหุโทษ**” คือ ความผิดมีโทษจำคุกไม่เกิน ๑ เดือน และปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐.- บาท

ความผิดลหุโทษ ที่จะกล่าวต่อไปนี้จะกล่าวเฉพาะความผิดในประมวลกฎหมายอาญาเท่านั้น เนื่องจากยังมีความผิดประเภทเล็กน้อยเหล่านี้อยู่ในกฎหมายอื่นอีกมาก เช่นกฎหมายรักษาความสะอาด กฎหมายการพนัน หรือในกฎหมายเกี่ยวกับการก่อสร้าง เป็นต้น แต่ในความผิดใดก็ตาม ที่มีโทษจำคุกไม่เกิน ๑ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐.- บาท หรือทั้งปรับทั้งจำ ถือว่าเป็นความผิดลหุโทษทั้งสิ้น

ใน**ความผิดทั่วไป** ถือว่าคนกระทำความผิดจะต้องกระทำโดยเจตนา คือตั้งใจกระทำความผิดจึงจะมีความผิด แต่ใน**ความผิดลหุโทษ** แม้จะไม่ตั้งใจกระทำความผิด แต่เกิดมีการกระทำที่เข้าบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าเป็นความผิด ถือว่าต้องรับโทษในความผิดลหุโทษแล้ว

ที่กล่าวมาในวรรคก่อนนั้น ถือว่าความผิดลหุโทษ เกิดง่ายเพราะขนาดไม่ตั้งใจยังผิด ดูราวกับว่าจะหนักหนากว่าความผิดอื่น แต่ความจริงความผิดลหุโทษมีการได้รับการผ่อนปรนจากกฎหมายหลายประการ กล่าวคือ ในความผิด

* กรรมการรราชทนายความ

ทั่วไป แม้แต่กระทำความผิดยังไม่สำเร็จคือแค่พยายามกระทำความผิดก็มีโทษแล้ว โดยกฎหมายให้รับโทษสองในสามส่วน แต่ลหุโทษ ถือว่าพยายามไม่มีความผิด จะต้องรับโทษ นี่ก็เป็นประโยชน์ประการหนึ่ง และยังมีประโยชน์อื่นอีกคือ ในความผิดทั่วไป ผู้สนับสนุนจะต้องรับผิดชอบร่วมกับผู้กระทำความผิด แต่ลหุโทษ ผู้สนับสนุนไม่ต้องรับโทษ นี่ก็เป็นอันสงสืกประการหนึ่งของลหุโทษ

นอกจากนี้โดยทั่วไป คนที่กระทำความผิดครั้งหนึ่งแล้ว ยังกระทำความผิดในลักษณะเดียวกันซ้ำอีก กฎหมายมักจะเพิ่มโทษฐานไม่เช็ดหลาบแต่กฎหมายจะมีการยกเว้นไว้ว่าหากการกระทำความผิดเดิมเป็นการกระทำความผิดลหุโทษ ไม่ถือว่าเป็นเหตุให้มีการเพิ่มโทษ ดังนี้เป็นต้น

ท่านผู้อ่านจะเห็นว่าความผิดลหุโทษ มีทั้งข้อดีและข้อเสีย มีข้อดีคือไปร่วมกับเขาโดยเป็นผู้สนับสนุนก็ไม่ต้องรับโทษ ทำยังไม่สำเร็จเพียงเข้าชั้นพยายามก็ไม่ต้องรับโทษเช่นเดียวกัน แต่ข้อเสียคือแม้กระทำโดยไม่มีเจตนา ก็ถือว่าเป็นความผิดเสียแล้ว ดังนั้นทางที่ดีที่สุดเมื่อรู้แล้วก็ไม่สมควรกระทำความผิดเสียเลยจะดีที่สุด

อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการกระทำความผิดแล้ว หากเป็นความผิดลหุโทษ การดำเนินคดีก็เช่นเดียวกับคดีทั่วไป เพียงแต่พนักงานสอบสวนจะควบคุมตัวไว้ได้น้อยกว่าความผิดที่มีโทษหนัก และการดำเนินคดีก็ดำเนินคดีที่ศาลแขวงเท่านั้น นอกจากในจังหวัดที่ยังไม่มีศาลแขวง จึงถูกดำเนินคดีที่ศาลจังหวัด แต่สำหรับในเขตกรุงเทพมหานครมีศาลแขวงทุกเขตในการดำเนินคดีความผิดลหุโทษแล้ว

ความผิดลหุโทษ มีข้อดีอีกประการหนึ่งคือ หากกระทำความผิดแล้วสามารถหลบหนีตำรวจไปได้ หนีอยู่เกิน ๑ ปี ก็สามารถออกมาสู่หน้าตำรวจได้แล้ว เพราะมีอายุความดำเนินคดีเพียง ๑ ปี เท่านั้น ส่วนคดีอื่นๆ อาจจะต้องหนีนานถึง ๒๐ ปี ซึ่งมักจะหนีไม่ค่อยพ้น เพราะยังไม่ทันครบ ๒๐ ปี ก็ถูกจับมาเสียก่อน ดังนั้นหากจำเป็นจะต้องกระทำความผิด ก็ขอให้กระทำความผิดลหุโทษก็เพียงพอแล้ว

บทที่สอง

ความผิดลหุโทษ ประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติไว้ใน ภาคที่ ๓ อันเป็นภาคสุดท้ายของประมวลกฎหมายอาญา โดยแบ่งออกเป็น ๓๒ มาตรา คือ เริ่มจากมาตรา ๓๖๗ ถึงมาตรา ๓๙๘ และแต่ละมาตรากำหนดโทษไว้ไม่เหมือนกัน และการกระทำความผิดต่างกันไป โดยโทษแบ่งออกเป็นสองลักษณะ คือ โทษปรับ และโทษจำคุก

เมื่อพูดถึงเรื่องโทษทางกฎหมายอาญา ขออนุญาตกล่าวถึงโทษที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าโทษทั้งหมดมีอะไรบ้าง

โทษสูงสุดในกฎหมายคือ **ประหารชีวิต** และรองลงมาก็คือ **โทษจำคุกตลอดชีวิต** และรองลงมาก็ **โทษจำคุกมีกำหนดระยะเวลา** ซึ่งมีระหว่าง ๕๐ ปี ถึง ๑๐ วัน ต่อจากโทษจำคุกก็ถึง **โทษกักขัง** อันนี้เป็นโทษเบาว่าจำคุก เพราะอาจจะกักขังไว้ที่ใดก็ได้ที่มีโซ่เรือนจำ แต่หากกักขังไว้ที่โรงพักก็ดูจะลำบากกว่าถูกขังในคุกเสียอีก แต่ก็ได้ชื่อว่าไม่เคยถูกจำคุก โทษกักขังอาจจะถูกกักขังในบ้านของตนเองก็ได้ ถ้าอย่างนี้ดีกว่าถูกจำคุกแน่ แต่ส่วนใหญ่จะถูกกักขังที่โรงพักเสียส่วนมาก เลยกล่าวกันว่าโทษกักขังหนักกว่าโทษจำคุกแต่กฎหมายถือว่าเบาว่า อันนี้แล้วแต่จะคิด แต่เมื่อกฎหมายว่าเบาว่าก็ต้องเบาว่าจะเถียงไม่ได้

ต่อจากโทษกักขังก็ถึง **โทษปรับ** และต่อจากโทษปรับก็ถึง **โทษริบทรัพย์สิน** สำหรับโทษนี้ก็ดูเหมือนจะเบา แต่ก็เช่นเดียวกันมันดูเบาสำหรับบางคนและหนักสำหรับบางคน เช่นคนรวยถูกปรับ ๑๐,๐๐๐.- บาท เบาเหมือนขี้ผง แต่คนจนหนักอึ้ง ติดคุกสัก ๑ เดือนยังดีเสียกว่า แต่ก็เช่นเดียวกับที่กล่าวมาแล้ว กฎหมายถือว่าเบาว่าก็ต้องเบาว่า เพราะกฎหมายใช้กับคนทั่วไปซึ่งคนทั่วไปเขาถือว่าถูกจำคุกเป็นเรื่องหนักหนาสาหัส ดังนั้นหากเราเป็นคนจนและถือว่าเสียเงินเป็นเรื่องสาหัสกว่า เพราะเงินหายาก เวลา (ในการติดคุก) ว่าง่าย ก็เป็นเรื่องเฉพาะตน คนจนมีลัทธิจะคิดเช่นเดียวกันใช่ไหมครับ

จากบทบัญญัติของกฎหมายรวม ๓๒ มาตรา ผมได้แบ่งออกเป็นโทษปรับ และโทษจำคุก ซึ่งรวมทั้งจำทั้งปรับด้วย โดยขอแบ่งเป็นที่มีโทษปรับสถานเดียว ในอัตรา ๑๐๐ บาท ๕๐๐ บาท และ ๑,๐๐๐ บาท ดังต่อไปนี้

โทษปรับไม่เกิน ๑๐๐ บาท

๑. ในกรณีเจ้าพนักงานสอบถามชื่อหรือที่อยู่ เพื่อปฏิบัติตามกฎหมาย แต่ไม่ยอมบอก หรือแกล้งบอกชื่อไม่จริง หรือบอกที่อยู่เป็นเท็จ

กรณีเช่นนี้เกิดบ่อยๆ ในการถูกจับเรื่องเล่นการพนัน มักจะบอกชื่อปลอม เพื่อให้ไม่ให้เสียชื่อหรือไม่ต้องการให้มีประวัติ จะต้องเสียค่าปรับฐานแจ้งเท็จก่อน ๑๐๐ บาท ส่วนความผิดอื่นว่ากันอีกคดีหนึ่ง

๒. ในกรณีทำเสียงดัง หรือทำให้เกิดเสียงดังอื้ออึง โดยไม่มีเหตุอันควร

กรณีเช่นนี้มักจะเกิดจากความคึกคองเป็นส่วนใหญ่ เช่น เล่นกันเจียวจ้าว หรือมีเครื่องดีดสีตีเป่า ส่งเสียงหนวกหูชาวบ้าน ว่ากล่าวไม่ยอมฟัง สมควร ถูกปรับ ๑๐๐ บาท

๓. ในกรณีพกพาอาวุธ เข้าไปในเมือง หมู่บ้าน ทางสาธารณะ โดยไม่ ปิดบังซ่อนเร้นหรือเขามีการชุมนุมทำพิธีทางศาสนาหรือพิธีอื่นใด หรือมีการ รื่นเริงกัน พกพาอาวุธเข้าไป แม้จะไม่เปิดเผยก็ผิด เพราะไม่มีเหตุอันควรที่จะ ต้องมีอาวุธ

การพกพาอาวุธดังกล่าวนี้ หมายถึงอาวุธธรรมดา เช่น มีด ไม้ หรือ เครื่องมืออื่นๆ แต่ถ้าเป็นอาวุธปืนมีโทษอื่นอีก ซึ่งหนักกว่านี้มาก

โทษปรับไม่เกิน ๕๐๐ บาท

๑. ในกรณีทำให้ประกาศ ภาพโฆษณา หรือเอกสาร ที่เจ้าพนักงานปิด ไว้หรือแสดงไว้ หลุด ฉีก ไร้ประโยชน์

๒. ในกรณีทะเลาะกันในทางสาธารณะ หรือสาธารณะสถาน จนเกิดเสียง อื้ออึง หรือทำให้ความไม่สงบขึ้น

๓. ในกรณีที่เป็นคนดูแลคนวิกลจริต ปลอ่ยให้คนวิกลจริตออกเที่ยว
โดยลำพัง

๔. ในกรณีทำให้วางระบายน้ำ ร่องน้ำ ท่อระบายของเสีย ของ
สาธารณะเกิดขัดข้องไม่สะดวก ซึ่งกรณีนี้อาจจะเป็นความผิดตามกฎหมาย
เกี่ยวกับการรักษาความสะอาดอีกต่างหาก

๕. ในกรณีเสพสุรา หรือของเมาอย่างอื่น จนเมาและประพฤติดินวุ่น
วายในถนนสาธารณะหรือสาธารณสถาน

๖. ในกรณีวางของ ทอดทิ้งของ กีดขวางทางสาธารณะ จนทำให้เกิด
ความไม่สะดวกแก่การจราจร ซึ่งเรื่องนี้อาจจะผิดกฎหมายเกี่ยวกับการจราจร
อีกต่อหนึ่งด้วย

๗. ในกรณีซุดหลุม ซุดราง ปลุกต้นไม้ ปักสิ่งของ เกะกะทางสาธารณะ

๘. ในกรณีตั้งของ วางของ หรือติดตั้งสิ่งของ ไว้ใกล้ทางสาธารณะจนดู
น่ากลัวว่าจะตกลงหรือเปื้อนผู้สัญจรไปมาในทางสาธารณะ ซึ่งเรื่องนี้
ของยังไม่ทันตกก็ผิดแล้ว เพราะหากปลอ่ยให้หล่นจะมีความผิดเพิ่มเติมอีก

๙. ในกรณีเปลือยกายไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน หรือทำลามก เช่น
เปิดเผยของสงวน (ของลับ) หรือแม้แต่ด่าด้วยคำหยาบคายก็เป็นผิด

๑๐. ในกรณีผู้ควบคุมสัตว์ปลอ่ยปล่อยให้สัตว์เข้าไปในเรือกสวน
ไร่นาผู้อื่นที่เขาเตรียมดินหรือเพาะพันธุ์พืชไว้แล้ว ซึ่งกรณีนี้หากสัตว์ไป
เหยียบย่ำทำลายมีความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์อีกต่างหาก

๑๑. ในกรณีทั้งซากสัตว์ซึ่งอาจน่าเหม็นในทางหรือริมทางสาธารณะ

โทษปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐.- บาท และจำคุกไม่เกิน ๑ เดือน

ในคดีลหุโทษที่มีโทษปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐.- บาท จะเป็นกรณีมีโทษจำคุก
ร่วมด้วยเสมอ และโทษจำคุกจะไม่เกิน ๑ เดือน จึงขอเน้นกรณีความผิดดังกล่าว
มารวมไว้ในที่เดียวกันดังนี้

๑. ในกรณีเจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจตามกฎหมายสั่งให้ผู้ใดช่วยเหลือกิจการของเจ้าพนักงาน แต่ไม่ยอมช่วยเหลือตามคำสั่ง เช่น เจ้าพนักงานสั่งให้ช่วยจับคนร้ายที่วิ่งราวทรัพย์ หากบุคคลนั้นช่วยได้แต่ไม่ยอมช่วยมีความผิด

๒. ในกรณีพบเห็นคนตกอยู่ในอันตราย สามารถช่วยได้แล้วไม่ยอมช่วย เช่น พบคนตกน้ำว่ายน้ำไม่เป็นเรว่ายเป็นแข็งแรงช่วยได้แต่ไม่ช่วยมีความผิด

๓. ในกรณีมีหน้าที่ควบคุมดูแล สัตว์ดุ สัตว์ร้าย เช่นสุนัข เลือ่ หมี่ เฉพาะสุนัขต้องได้ความว่าดูส่วนเลือ่และหมี่เป็นสัตว์ร้าย จะดูหรือไม่สำคัญ และปล่อยยให้สัตว์เหล่านั้นเที่ยวไปตามลำพัง จนน่ากลัวว่าจะเป็นอันตรายแก่บุคคลอื่น

๔. ในกรณีทำให้น้ำในบ่อสาธารณะ หรือสระ หรือที่ขังน้ำ (คงหมายถึง โ่งหรือโ) ที่ประชาชนใช้สอยร่วมกันเกิดการสกปรกโสโครก

๕. ในกรณีทำทารุณแก่สัตว์ ฆ่าสัตว์โดยทารุณ ได้รับทุกขเวทนา ซึ่งความผิดในกรณีนี้โดยปกติหากมีการฆ่าสัตว์เลี้ยงมิใช่สัตว์ที่เป็นอาหารมักจะผิด เช่นฆ่าสุนัข เพราะตำรวจมักจะตั้งข้อหาทารุณสัตว์

๖. ในกรณีใช้งานสัตว์ป่วยเจ็บ สัตว์ชรา สัตว์อ่อนอายุโดยใช้จนเกินสมควร และไม่มีเหตุอันควร

๗. ในกรณีเมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้ เจ้าพนักงานเรียกให้ช่วยเหลือ ช่วยได้ แต่ไม่ยอมช่วย มีความผิด

๘. ในกรณีแก่งกัข้าวและเล้าลือกันไป จนทำให้ประชาชนตื่นตกใจ เช่น ลือว่าคนปีมะทุกคนจะต้องตาย จะต้องทำพิธีจึงรอด เป็นต้น

๙. ในกรณีทำให้ของแข็งตกลงบริเวณที่น่าจะเป็นอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น และในกรณีที่ทำให้ของโสโครกเประเปื้อนเนื้อด้ว หรือสิ่งของของคนอื่น หรือทำให้ของโสโครกเประเปื้อนสิ่งอื่นเป็นที่รำคาญของคนอื่น ทุกกรณีเป็นความผิดทั้งสิ้น

๑๐. ในกรณีกระทำโดยประมาท เป็นเหตุให้บุคคลอื่นได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ เช่นชกต่อย หรือชู่ให้กลัว หรือทำให้ตกอกตกใจอย่างอื่น แต่

กรณีจะเป็นความผิดต้องเป็นเรื่องประมาทเท่านั้น หากทำโดยเจตนา มีความผิดต่างหากแรงกว่านี้

๑๑. ในกรณีทำโดยเจตนาทำร้ายบุคคลอื่นแต่ไม่ถึงกับเป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจ กรณีนี้เป็นเรื่องทำโดยเจตนา แม้จะไม่ถึงเป็นอันตรายก็มีความผิด หากถึงอันตรายจะผิดหนักขึ้นไม่ใช่ความผิดลหุโทษแล้ว

๑๒. ในกรณีทำให้บุคคลอื่นกลัวหรือตกใจ โดยการขู่เชิญ

๑๓. ในกรณีดูหมิ่นซึ่งหน้าผู้อื่น หรือดูหมิ่นโดยการโฆษณา มีความผิดตามนี้ แต่ถ้าเป็นการหมิ่นประมาทคือินทาว่าร้ายให้คนอื่นฟัง มีโทษมากกว่านี้

๑๔. ในกรณีไล่ต้อนสัตว์ ให้เข้าไปในเรือกสวนไร่นาของคนที่เขาได้เตรียมโกหวานพืชพันธุ์ไว้แล้วหรือมีต้นไม้ปลูกอยู่ กรณีนี้ไม่จำเป็นต้องเข้าไปแล้วทำให้เสียหายหรือไม่ เพียงไล่ต้อนเข้าไปก็ผิดแล้ว

๑๕. ในกรณีรังแกหรือข่มเหงผู้อื่น หรือทำให้ผู้อื่นอับอายขายหน้าหรือเดือดร้อน โดยทำในที่สาธารณะหรือต่อหน้าธารกำนัล

๑๖. ในกรณีทำทารุณต่อเด็กอายุไม่เกิน ๑๓ ปี คนป่วยเจ็บหรือคนชรา ซึ่งต้องอาศัยผู้กระทำการดำรงชีพหรือต้องพึ่งพาอาศัยอื่นใด

โทษปรับไม่เกิน ๕๐๐ บาท และจำคุกไม่เกิน ๑๐ วัน

ในคดีลหุโทษมีโทษปรับ ๕๐๐ บาท อยู่หลายกรณี แต่กรณีที่มีโทษปรับไม่เกิน ๕๐๐ บาท และจำคุกไม่เกิน ๑๐ วันมีอยู่เพียง ๓ กรณี ดังนี้

๑. ในกรณีไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานซึ่งสั่งการตามอำนาจที่กฎหมายให้ไว้ โดยไม่มีข้อแก้ตัวอันสมควร หรือไม่มีเหตุอันสมควร

กรณีตามข้อนี้ผิดน้อยกว่ากรณีที่เจ้าพนักงานสั่งให้ช่วยเหลือแล้วไม่ช่วย เพราะกรณีนี้เป็นเพียงพนักงานสั่งให้ทำแล้วไม่ทำ

๒. ในกรณียิงปืนซึ่งใช้ดินระเบิด ในเมือง ในหมู่บ้าน ในที่ชุมนุมชนโดยใช่เหตุ คือโดยไม่มีเหตุอันควร และในเวลาไม่เหมาะสม มีความผิดตามนี้

๓.ในกรณีมีการต่อสู้กัน แล้วมีการชักอาวุธ หรือเอาอาวุธออกมาแสดงว่าตนเองมีอาวุธ แม้จะยังไม่ได้ใช้อาวุธนั้นเลยก็มีความผิด หากมีการใช้อาวุธผิดยิ่งกว่าลหุโทษขึ้นไปอีก

ความผิดทุกกรณีของลหุโทษดังกล่าวแล้วนี้ โดยปกติศาลมักจะไม่ลงโทษจำคุก เนื่องจากเป็นโทษจำคุกเพียงเล็กน้อย การนำบุคคลที่ถูกลงโทษในข้อหาความผิดเล็กน้อยไปขังปะปนกับบุคคลกระทำความผิดในโทษรุนแรงมีแต่ผลเสียไม่เป็นผลดีประการใด

ผมขอให้ทุกท่านที่ได้ทราบเรื่องความผิดนี้แล้ว จงหลีกเลี่ยงหรือหลบเลี่ยงให้ตนเองพ้นผิดโดยอาศัยเงื่อนไขของกฎหมาย ด้วยกันทุกท่านทุกคนเทอญ.

กฎหมายรื้อฟื้นคดีอาญาใหม่

สัก กอแสงเรือง *

ในคดีอาญา เมื่อศาลได้มีคำพิพากษาถึงที่สุด ให้บุคคลใดต้องรับโทษอาญาแล้ว ไม่ว่าจะเป็นโทษประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ หรือริบทรัพย์สิน ซึ่งเป็นโทษตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๘ ก็ต้องบังคับคดีให้เป็นไปตามนั้น จำเลยในคดีนั้นจะมาร้องขอต่อศาลขอให้ศาลรื้อฟื้นขึ้นพิจารณาใหม่ไม่ได้

ต่อมา ได้มี “พระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. ๒๕๒๖” ประกาศใช้ ตั้งแต่วันที่ ๗ เมษายน ๒๕๒๖ เป็นต้นไป ทำให้จำเลยในคดีอาญาซึ่งศาลได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว สามารถยื่นคำร้องต่อศาลขอให้รื้อฟื้นคดีอาญาของตนให้พิจารณาพิพากษาใหม่ได้

สิ่งที่ควรทราบเกี่ยวกับเรื่องนี้มีดังนี้

๑. หลักเกณฑ์การขอให้รื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่
๒. ใครบ้างที่มีสิทธิยื่นคำร้องขอให้รื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่
๓. กรณีที่ยื่นคำร้องไว้แล้ว ต่อมาถึงแก่ความตาย
๔. คำร้องขอให้รื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่จะยื่นฟ้องที่ศาลไหน
๕. ระยะเวลาในการยื่นคำร้องขอให้รื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่

๑. หลักเกณฑ์การขอให้รื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่

การขอให้รื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาพิพากษาคดีใหม่ จะต้องเข้าหลักเกณฑ์อย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ คือ

* เลขาธิการเนติบัณฑิตยสภา อดีตนายกฤษฎาภยวาท, ทนายความหัวหน้าสำนักงาน

(๑) พยานบุคคลสำคัญซึ่งศาลรับฟังในคดีเดิม ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุด ในภายหลัง แสดงว่าคำเบิกความของพยานนั้นเป็นเท็จ หรือไม่ถูกต้องตรงกับ ความจริง

(๒) พยานหลักฐานอื่นนอกจากพยานบุคคลตาม (๑) ซึ่งศาลรับฟังใน คดีเดิมได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดภายหลัง แสดงว่าเป็นพยานหลักฐานปลอม หรือเป็นเท็จ หรือไม่ถูกต้องตรงกับความจริง หรือ

(๓) มีพยานหลักฐานใหม่อันขัดแย้งและสำคัญแก่คดี ซึ่งถ้าได้นำมาสืบ ในคดีเดิมแล้ว จะแสดงได้ว่าจำเลยคดีเดิมไม่ได้กระทำความผิด

๒. ใครบ้างที่มีสิทธิยื่นคำร้องขอให้หรือฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่

บุคคลดังต่อไปนี้มีสิทธิยื่นคำร้องขอให้หรือฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ คือ

(๑) จำเลยในคดีเดิมนั้นเอง

(๒) บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือผู้อนุบาล ของจำเลย

(๓) ผู้จัดการ หรือผู้แทนอื่นของนิติบุคคล

(๔) ปู่ ย่า ตา ยาย ทวด (หรือเรียกว่า ผู้บุพการี) ของจำเลย

(๕) ลูก หลาน เหลน ลื้อ (หรือเรียกว่า ผู้สืบสันดาน) ของจำเลย

(๖) สามี หรือภริยา ของจำเลย

(๗) พนักงานอัยการ ในกรณีที่พนักงานอัยการมิได้เป็นโจทก์ในคดีเดิม

๓. กรณีที่ยื่นคำร้องไว้แล้ว ต่อมาถึงแก่ความตาย

(๑) กรณีจำเลยในคดีเดิมยื่นคำร้องไว้แล้ว ต่อมาถึงแก่ความตาย ผู้ที่จะ ดำเนินคดีดังต่อไปนี้ คือ

ก. ปู่ ย่า ตา ยาย ทวด (หรือเรียกว่า ผู้บุพการี)

ข. ลูก หลาน เหลน ลื้อ (หรือเรียกว่า ผู้สืบสันดาน)

ค. สามี หรือภริยา

(๒) กรณีที่บุคคลตามข้อ ก หรือ ข หรือ ค ของจำเลยในคดีเดิมได้ยื่นคำร้องขอดำเนินคดีต่อไว้แล้ว ต่อมาถึงแก่ความตาย ก็ให้ ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน สามี หรือภริยาของผู้ที่ขอดำเนินคดีต่อ ดำเนินคดีต่อไปได้อีก

๔. คำร้องขอให้รื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่จะยื่นที่ศาลไหน

คำร้องขอให้รื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ ให้ยื่นต่อศาลที่ได้พิพากษาคดีนั้น หรือศาลอื่นที่มีเขตอำนาจแทนศาลนั้น เว้นแต่

(๑) คดีของศาลอาญาศึกษาหรือศาลประจำหน่วยทหาร ให้ยื่นต่อศาลทหารกรุงเทพฯ

(๒) คดีของศาลตามกฎหมายว่าด้วยพระธรรมนูญศาลยุติธรรมที่กฎหมายกำหนดให้เป็นศาลทหาร และศาลนั้นไม่เป็นศาลทหารสำหรับคดีนั้นแล้ว ให้ยื่นต่อศาลตามกฎหมายว่าด้วยพระธรรมนูญศาลยุติธรรมที่เคยเป็นศาลทหารนั้น หรือศาลอื่นที่มีเขตอำนาจแทนศาลนั้น

การยื่นคำร้องนี้ จำเลยมีสิทธิขอค่าทดแทนที่ต้องรับโทษ หรือขอรับสิทธิที่เสียไปตามคำพิพากษาคืนกลับมาได้ การขอนี้ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาล

๕.ระยะเวลาในการยื่นคำร้องขอให้รื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่

๕.๑ คำร้องขอให้รื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ในคดีหนึ่งยื่นได้เพียงครั้งเดียว จะต้องยื่นภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า มีเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งที่จะยื่นขอได้ หรือ

๕.๒ ภายใน ๑๐ ปี นับแต่วันที่คำพิพากษาในคดีเดิมถึงที่สุด เว้นแต่มีพฤติการณ์เป็นพิเศษ ศาลอาจจะรับคำร้องที่ยื่นเมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวมาพิจารณาก็ได้

จะเห็นได้ว่า เมื่อมีพระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ประกาศใช้ มีผลทำให้จำเลยซึ่งไม่ได้รับความยุติธรรมอย่างแท้จริง หรือได้รับ

ผลจากคำพิพากษาคดีไม่ถูกต้อง เพราะพยานเบิกความปรักปรำจำเลย จำเลย
มีสิทธิขอให้อัยการยื่นมาพิจารณาใหม่ได้ หากปรากฏหลักฐานขึ้นใหม่ว่า
จำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิด จำเลยมีสิทธิที่จะได้รับค่าทดแทนและขอรับ
สิทธิต่างๆ ที่เสียไปตามคำพิพากษาของศาลคืนได้ ถ้าพิสูจน์ได้ว่าจำเลยไม่ได้
เป็นผู้กระทำความผิด ซึ่งเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน

ปัญหาการออกเช็คชำระเงินกู้ยืม

พลประสิทธิ์ ฤทธิรักษา *

การกู้ยืมเงิน เป็นสัญญาประเภทหนึ่งที่มีกฎหมายกำหนดเป็นหลักเกณฑ์สำคัญไว้เช่น สัญญาอื่นๆ แต่ประชาชนทั่วไปแทบจะไม่ทราบกันเลยว่ามีความหมายว่าไว้อย่างไรบ้าง ที่ทราบกันโดยธรรมชาติก็คือเมื่อหยิบยืมเงินผู้ใดมา ก็ต้องใช้คืนพร้อมให้ประโยชน์ตอบแทนที่เรียกกันว่า ดอกเบี้ย และก็ไม่น่าทราบด้วยซ้ำไปว่าสำหรับดอกเบี้ยนั้นมีข้อห้ามไว้หรือไม่ว่าจะต้องให้กันในอัตราร้อยละเท่าใดต่อปีหรือต่อเดือน หรือแม้แต่การกู้ยืมเงินกันนั้นจะต้องมีหลักฐานหรือทำหลักฐานเป็นหนังสือลงชื่อผู้กู้ยืมหรือไม่ ก็ไม่ทราบกันอีก

ความจริงแล้ว มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกู้ยืมอยู่หลายฉบับด้วยกัน คงไม่น่ามากล่าวให้ท่านผู้อ่านต้องเครียดไปกับกฎหมายจนเกินไป แต่โดยแท้ที่จริงเราเป็นผู้สร้างกฎหมายกติกาของสังคมขึ้นมาและเกี่ยวข้องอยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน เช่นขับรถต้องตามกฎหมายจราจร ในเบื้องต้นนี้คงต้องทราบกันเป็นหลักไว้ว่าการกู้ยืมเงินต่างๆ ไปนั้น ถ้ากู้ยืมกันเกินกว่า ๕๐ บาท ขึ้นไปแล้วต้องมีหลักฐานการกู้ยืมเป็นหนังสือลงลายมือชื่อหรือลายเซ็นของผู้กู้ยืมไว้ด้วย มิฉะนั้นแล้วจะไปฟ้องร้องบังคับให้เขาชำระเงินที่กู้ยืมไปไม่ได้ เช่นยืมเงินกัน ๑๐,๐๐๐ บาท ไม่ได้มีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้กู้แล้ว ถ้าผู้กู้ไม่ชำระ ผู้ให้กู้ไม่อาจฟ้องร้องบังคับให้ชำระเงินกู้ยืมได้ทั้งที่เป็นหนี้กู้ยืมเงินกันจริงเป็นหนี้ที่มีมูลหนี้ถูกต้องตามกฎหมายใดๆ แล้วก็ไม่ใช่ธรรมกับผู้ให้กู้ยืม กรณีเช่นนี้จะมียุ่เสมอระหว่างเพื่อนฝูงหรือ

* ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์

ญาติสนิทกัน **เมื่อหนี้กู้ยืมเช่นนี้ฟ้องร้องบังคับกันไม่ได้ จึงเรียกหนี้ประเภทนี้ว่าหนี้ที่บังคับไม่ได้ตามกฎหมาย**

ส่วนประโยชน์ตอบแทนจากการให้กู้ยืมเงินที่เรียกกันทั่วไปว่าดอกเบี้ยนั้น เพื่อป้องกันมิให้เรียกร้องสูงเกินไป กฎหมายถึงห้ามว่าจะเรียกร้องดอกเบี้ยจากเงินที่ให้กู้ยืมเกินเกินกว่าร้อยละ ๑๕ ต่อปีไม่ได้ ถ้าเรียกร้องเกินกว่านั้นถือว่าเป็นดอกเบี้ยที่ผิดกฎหมาย ผู้เรียกร้องมีความผิดทางอาญาด้วย แต่ก็มีข้อยกเว้นอยู่ว่าถ้าเป็นธนาคารหรือสถาบันการเงินที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการให้กู้ยืมเงินก็สามารถเรียกร้องดอกเบี้ยเกินกว่าร้อยละ ๑๕ ต่อปีได้ เช่นร้อยละ ๑๗-๑๘ ต่อปี

๑. การออกเช็คเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินจะต้องมีหนี้กู้ยืมเงิน แล้วออกเช็คชำระหนี้ที่กู้ยืมนั้น

การออกเช็คที่จะเป็นความผิดอาญาตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คในกรณีที่ถูกยืมเงินกันนี้ สืบเนื่องมาจากหลักเกณฑ์ตามกฎหมายที่ว่า **ออกเช็คเพื่อชำระหนี้ที่มีอยู่จริง** หมายความว่าก่อนออกเช็คจะมีหนี้ที่จะต้องชำระกันก่อน เช่นกู้ยืมเงินกันโดยทำสัญญากู้ยืมเป็นหนังสือและได้รับเงินตามที่กู้ยืมไปแล้ว ต่อมาอีก ๓ เดือน ผู้กู้ยืมได้ออกเช็คส่งจ่ายเงินชำระหนี้กู้ยืมให้แก่ผู้ให้กู้ยืม ดังนี้ มีหนี้กู้ยืมเงินอยู่ก่อนแล้ว ต่อมาได้ออกเช็คชำระหนี้กู้ยืมนั้น **จึงเป็นการออกเช็คเพื่อชำระหนี้ที่มีอยู่จริงแล้ว** ถ้าธนาคารปฏิเสธไม่ใช้เงินตามเช็ค เพราะผู้ออกเช็คเจตนาจะไม่ให้มีการใช้เงินตามเช็คแล้ว ผู้ออกเช็คย่อมมีความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค

มีตัวอย่างคดีหนึ่ง ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้กู้ได้กู้ยืมเงินผู้ให้กู้ยืม โดยออกเช็คให้ผู้ให้กู้ยืมแล้วผู้ให้กู้ยืมจึงเอาเงินเท่ากับจำนวนเงินตามเช็คมอบให้ผู้กู้ยืม ครั้นถึงกำหนด ผู้ให้กู้ยืมเช็คเข้าบัญชีเรียกเก็บเงิน ธนาคารปฏิเสธไม่ใช้เงิน ดังนี้ ผู้ออกเช็คมีความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คหรือไม่ ท่านผู้อ่านโปรดสำคัญเรื่องก่อนว่ามีการขอกู้ยืมเงินกันจริง โดยเริ่มแรก

ผู้กู้มอบเช็คมอบให้ผู้ให้กู้ เมื่อได้รับเช็คแล้วจึงมาถึงขั้นตอนที่ผู้ให้กู้มอบเงินจำนวนเท่ากับที่ระบุไว้ในเช็คแก่ผู้กู้ ซึ่งในทางกฎหมายถือว่าการกู้ยืมเงินหรือสัญญากู้ยืมเงินบริบูรณ์เมื่อส่งมอบเงินซึ่งผู้กู้ยืมมีหนี้หรือหน้าที่จะชำระเงินที่กู้ยืมให้แก่ผู้ให้กู้ยืมแล้วนับแต่ได้รับเงินที่กู้ยืม ซึ่งคงเป็นไปตามข้อตกลงหรือสัญญาว่าจะชำระกันเมื่อใด ท่านคงแลเห็นว่าหนี้กู้ยืมเกิดขึ้นภายหลังจากที่ผู้กู้มอบเช็คให้แก่ผู้ให้กู้ มิใช่มีหนี้กันมาก่อนแล้วต่อมาออกเช็คเพื่อชำระหนี้ นั้น เรื่องนี้มีการต่อสู้คดีกันจนถึงศาลฎีกา ศาลฎีกามีคำวินิจฉัยสรุปเป็นใจความว่า ก่อนออกเช็คมอบให้ผู้ให้กู้ นั้น ผู้กู้กับผู้ให้กู้มิได้มีหนี้ต่อกัน การออกเช็คของผู้กู้จึงมิใช่เป็นการออกเช็คเพื่อชำระหนี้ที่มีอยู่จริงให้ผู้ให้กู้ การกระทำของผู้กู้จึงไม่มีความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ.๒๕๓๔ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๘๓๔/๒๕๓๕)

สรุปแล้ว หลักเบื้องต้นที่จะต้องพิจารณาว่าการออกเช็คที่อาจมีความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คฉบับปัจจุบันจะต้องได้ความในเบื้องต้นเสียก่อนว่ามีหนี้ที่จะต้องชำระกันก่อน แล้วต่อมาออกเช็คเพื่อชำระหนี้ นั้น เมื่อได้ความดังนี้แล้ว จึงจะต้องพิจารณาองค์ประกอบความผิดในประการอื่นต่อไปเช่น หนี้ที่มีมาก่อนนั้นเป็นหนี้ที่บังคับได้ตามกฎหมายหรือไม่ ซึ่งจะกล่าวต่อไป แต่ถ้าได้ความว่าก่อนออกเช็ค ผู้ออกเช็คไม่มีหนี้กับผู้ต้นมอบเช็คหรือออกเช็คให้มาก่อน ย่อมไม่เข้าหลักเกณฑ์ทางกฎหมายเบื้องต้นเสียแล้ว ไม่จำเป็นต้องพิจารณาองค์ประกอบข้ออื่นต่อไป การกระทำของผู้ออกเช็คไม่มีความผิดเสียแล้ว คงต้องไปฟ้องร้องในทางแพ่งต่อไปเท่านั้น

๒. หนี้กู้ยืมเงินที่ออกเช็คชำระหนี้ต้องเป็นหนี้ที่บังคับได้ตามกฎหมาย

เมื่อได้ความว่ามีหนี้ที่จะต้องชำระกันก่อน แล้วออกเช็คชำระหนี้ นั้น เป็นเพียงขั้นตอนเริ่มต้นเท่านั้น อันจะเป็นหลักให้พิจารณาหลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คต่อไปที่ว่า **หนี้ที่ผู้ออกเช็คเพื่อชำระหนี้จะต้องเป็นหนี้ที่บังคับกันได้ตามกฎหมาย** หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง

ว่าหนี้้นั้น สามารถเรียกร้องบังคับกันได้ด้วย เพราะหนี้บางกรณีแม้เป็นหนี้กันจริง ถ้าลูกหนี้ยินยอมชำระหรือใช้หนี้ให้โดยดีก็ไม่มีปัญหา แต่ถ้าลูกหนี้ไม่ยอมชำระหรือใช้ให้ ก็ไม่อาจฟ้องร้องบังคับเขาได้ ท่านผู้อ่านอาจสงสัยว่าหนี้ย่ำอย่างใดที่ไม่สามารถเรียกร้องบังคับได้ตามกฎหมายก็ต้องไปตรวจดูหรือศึกษาจากกฎหมายว่าด้วยเรื่องนั้น ๆ เช่น เรื่องกู้ยืมเงินทั่วไป กฎหมายบ้านเราซึ่งใช้บังคับมา ๖๐-๗๐ ปี แล้วมีว่า **การกู้ยืมเงินกันเกินกว่า ๕๐ บาท ขึ้นไปต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้กู้ยืมเป็นสำคัญ จึงจะฟ้องร้องบังคับผู้กู้ยืมได้** ตามหลักกฎหมายดังกล่าวเราท่านก็พอเข้าใจกันว่า ถ้ามีคนมากู้ยืมเงินเรา ๓๐-๔๐ บาท ด้วยวาจาโดยมิได้ทำหลักฐานลงชื่อผู้กู้ว่าได้กู้ยืมเงินเราไป ดังนี้ถ้าไม่ใช้คืนเราก็สามารถฟ้องร้องบังคับได้ แต่ถ้าเกิดยืมเกินกว่า ๕๐ บาท ขึ้นไป เช่นยืม ๑,๐๐๐ บาท โดยไม่มีหลักฐานลงลายมือชื่อผู้กู้ไว้ เช่นนี้เราฟ้องบังคับไม่ได้ หนี้ประเภทนี้แม้เป็นหนี้ที่ชอบด้วยกฎหมาย **แต่ในทางกฎหมายถือว่าเป็นหนี้ที่ไม่สามารถบังคับได้ตามกฎหมายแล้ว**

การออกเช็คชำระหนี้ที่ไม่สามารถบังคับได้ตามกฎหมาย ผู้ออกเช็คย่อมไม่มีความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คฉบับปัจจุบัน

อุทธรณ์ที่ ๑ จำเลยทั้งสองออกเช็คทั้งสี่ฉบับเพื่อชำระหนี้เงินยืมที่มีการกู้ยืมกันอยู่จริงมาก่อนแล้ว แต่การยืมเงินของจำเลยทั้งสองตามเช็คแต่ละฉบับซึ่งมีจำนวนตั้งแต่หนึ่งล้านบาทขึ้นไปไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อของจำเลยซึ่งเป็นผู้ยืม หนี้เงินยืมระหว่างโจทก์กับจำเลยจึงต้องห้ามมิให้ฟ้องร้องบังคับคดีกันได้ การกระทำของจำเลยจึงไม่มีความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๑๙/๒๕๓๕)

อุทธรณ์ที่ ๒ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏจากคำเบิกความของ จ.ว่า ล.กู้เงินจ.จำนวน ๙๙,๘๐๐ บาท จ.ตกลงให้กู้ ล. ออกเช็ค ๕ ฉบับ รวมกับเช็คพิพากษาฉบับที่ ๑ มอบให้ จ. โดยมีได้มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือของ ล.มาประกอบการ นำสืบของ จ.เห็นได้ว่า จ.ให้ ล.กู้เงินโดยมิได้มีหลักฐานแห่งการกู้ยืม

เป็นหนังสือลงลายมือชื่อ ล.ผู้ยืมไว้อย่อมไม่อาจฟ้องร้องให้บังคับคดีได้หนี้ระหว่าง จ. กับ ล.จึงเป็นหนี้ที่ไม่สามารถบังคับได้ตามกฎหมาย การกระทำของ ล.จึงไม่เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๔๘๔/๒๕๓๕)

๓. เช็คที่ออกชำระหนี้ซึ่งรวมดอกเบี้ยเกินอัตราอยู่ด้วย

การกู้ยืมเงินกันตามปกติแล้วจะเรียกดอกเบี้ยเกินกว่าร้อยละ ๑๕ ต่อปี ไม่ได้แม้กฎหมายจะระบุว่าถ้าเรียกเกินกว่านั้นให้ลดลงมาเหลือร้อยละ ๑๕ (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๔) ซึ่งหมายความว่าถ้าเรียกเกินก็บังคับกันได้ในอัตราร้อยละ ๑๕ ต่อปี แต่เนื่องจากมีพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราถือว่าการเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราเป็นความผิดอาญาดังนั้น เมื่อมีการเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนด ย่อมถือว่าดอกเบี้ยนั้นเป็นมูลหนี้ที่ผิดต่อกฎหมาย ไม่อาจเรียกร้องบังคับกันได้ทั้งจำนวนเลย เช่นแดงกู้ยืมเงินดำโดยมีหลักฐานเป็นหนังสือเป็นเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท เรียกดอกเบี้ยร้อยละ ๒ ต่อเดือนหรือร้อยละ ๒๔ ต่อปี ดังนั้น เป็นการเรียกดอกเบี้ยเกินกว่าร้อยละ ๑๕ ต่อปีเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด การกระทำของดำเป็นความผิดฐานเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา ดอกเบี้ยที่เรียกดังกล่าวนี้ **ไม่อาจฟ้องร้องบังคับได้ทั้งหมด มิใช่ลดลงมาเหลือเรียกได้ในอัตราร้อยละ ๑๕ ต่อปี**

ดังที่กล่าวมาแต่แรกแล้วว่ากรณีเรียกดอกเบี้ยเงินกู้ยืมได้ไม่เกินอัตราร้อยละ ๑๕ ต่อปีนั้น มีข้อยกเว้นว่าหากเป็นธนาคารหรือสถาบันการเงินอื่นมีกฎหมายยกเว้นให้เรียกดอกเบี้ยเกินกว่าร้อยละ ๑๕ ต่อปีได้ก็เป็นไปตามนั้น ดังนั้นที่ท่านผู้อ่านทราบว่ธนาคารเรียกดอกเบี้ยเงินกู้ยืมร้อยละ ๑๘ ต่อปี หรือสถาบันการเงินอื่นเรียกดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๒๐ ต่อปี นั้นย่อมกระทำได้ เพราะมีกฎหมายยกเว้นให้เรียกได้

กรณีดอกเบี้ยที่จะมาเกี่ยวกับเช็ค คือออกเช็คชำระค่าดอกเบี้ยที่ค้างชำระอยู่ ดังนั้นถ้ามีการเรียกดอกเบี้ยเกินกว่าอัตรา แล้วออกเช็คชำระค่าดอกเบี้ยนั้น ย่อมเห็นแล้วว่ามูลหนี้ดอกเบี้ยนั้นผิดต่อพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา

หรือกล่าวง่ายๆ ว่าเป็นมูลหนี้ที่ผิดกฎหมายซึ่งเป็นหนี้ที่ไม่สามารถบังคับกันได้ ตามกฎหมาย ตามความในพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค ผู้ออกเช็คจึงไม่มีความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คหรือแม้แต่นายอดเงินกู้มารวมกับดอกเบี้ยที่เกินอัตรากฎหมายกำหนดแล้ว ทำให้เป็นหนังสือรับสภาพหนี้ให้ไว้ต่อมออกเช็คชำระหนี้ตามหนังสือรับสภาพหนี้ นั้น ผู้ออกเช็คก็ไม่มีผิด ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค แต่ทางแพ่งอาจบังคับได้เฉพาะต้นเงินกู้เท่านั้น แต่ถ้าแยกไม่ออกว่าส่วนไหนเป็นเงินต้นส่วนไหนเป็นดอกเบี้ยเกินอัตราแล้วก็ย่อมฟ้องร้องบังคับไม่ได้ทั้งจำนวน (คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๑๔๗/๒๕๓๕)

อุทาหรณ์ จำเลยทั้งสองออกเช็คพิพาทชำระหนี้เงินกู้ตามหนังสือรับสภาพหนี้ที่มีการคิดดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดซึ่งเป็นความผิดต่อพระราชบัญญัติห้ามเรียกเกินอัตรารวมอยู่ด้วย เช็คพิพาทจึงเป็นเช็คที่มีมูลหนี้ผิดกฎหมายรวมอยู่ด้วย เช็คพิพาทจึงเป็นเช็คที่มีมูลหนี้ผิดกฎหมายรวมอยู่ด้วยการออกเช็คพิพาทของจำเลยทั้งสอง หรือไม่เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค (คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๖๔-๔๖๕/๒๕๓๕)

ตัวอย่างนี้เป็นแนวทางที่น่าศึกษาในเรื่องของหนี้ที่บังคับได้ตามกฎหมายอีกเรื่องหนึ่งโดยมุ่งเน้นไปถึงมูลหนี้ที่ผิดกฎหมาย ที่ไม่ควรจะให้ฟ้องลงโทษทางอาญาตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คได้

หลักการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ.๒๕๓๕ ที่ว่า “**ผู้ออกเช็คเพื่อชำระหนี้ที่มีอยู่จริงและบังคับได้ตามกฎหมาย**” นั้นนับว่ามีความสำคัญมาก เพราะเป็นปราการด่านแรกที่จะไปพิจารณาว่า การออกเช็كدังกล่าวนั้น มีเจตนาจะไม่ให้มีการใช้เงินตามเช็คนั้นหรือไม่ หรือ ในขณะที่ออกเช็คนั้นไม่มีเงินอยู่ในบัญชีเพียงพอจะใช้เงินตามเช็คนั้นได้ เมื่อพิจารณาแล้วไม่ผ่านด่านแรกหรือขั้นตอนแรกก็ไม่จำเป็นต้องพิจารณาขั้นตอนต่อไป

ท่านผู้อ่านซึ่งมีธุรกิจเกี่ยวกับเงินๆ ทองๆ โดยเฉพาะท่านที่มีอาชีพให้กู้ยืมเงินที่มีธนาคารหรือสถาบันการเงิน รวมตลอดทั้งผู้กู้ยืมเงินคงยอมรับกันว่าการนำเช็คมาผูกติดกับการกู้ยืมเงินนั้นโดยมันใจว่าถ้าผู้กู้ยืมไม่ชำระเงินที่กู้ยืมแล้วจะนำเช็คที่ผู้กู้ออกให้ในการกู้ยืมเงินมาเป็นเงื่อนไข ข้อต่อรองหรืออาจเรียกกันว่าบีบลูกหนี้ในทางอาญานั้น ไม่ใช่ว่าจะเป็นผลดีเสมอไป เพราะอาจเป็นผลร้ายได้กล่าวคือเมื่อลูกหนี้เข้าคุกตะรางไป ย่อมไม่สามารถประกอบธุรกิจได้ ผู้ให้กู้ก็อาจไม่ได้รับชำระหนี้ หรือในบางกรณีผู้ให้กู้เองอาจมีความผิดฐานแจ้งความเท็จฟ้องอาญาเท็จ เบิกความเท็จ และนำสืบเท็จถูกผู้กู้ฟ้องกลับเอาได้ เลยกลับกลายเป็นว่าผู้ให้กู้เสียเองต้องเข้าคุกไป การใช้เช็คหรือรับเช็คในธุรกิจกู้ยืมเงินควรคำนึงถึงข้อนี้ไว้ด้วย คิดแต่ป้องกันมิให้หนี้สูญแต่ไม่คิดถึงตัวเอง หรือผลกระทบกระเทือนผู้อื่นในเรื่อง สิทธิ เสรีภาพของเขา ทุกชั้นนี้อาจตกถึงเราได้ไม่วันใดก็วันหนึ่ง

เมื่อทำธุรกิจให้กู้ยืมเงินกันต้องยอมรับกันว่าอาจมีผิคนัดไม่ชำระหนี้ ก็ควรใช้สิทธิในทางแพ่ง หรือมีหลักประกันทางแพ่ง เช่น ค่าประกัน จำนอง หรือจำนำ ไม่น่าจะนำวิธีการทางอาญามาบีบบังคับ ซึ่งอาจเป็นผลร้ายมากกว่าผลดีดังที่กล่าวมาแล้ว หากใช้โดยไม่รู้จักจริงหรือผิดพลาดหรือมีเจตนาร้ายแล้ว ผลกระทบจะตกแก่ผู้ประกอบธุรกิจเองเพราะถ้าผู้กู้ยืมต้องสูญเสียเสรีภาพถูกจับกุมคุมขัง เนื่องจากไม่สามารถชำระหนี้กู้ยืมได้ ธุรกิจการให้กู้ยืมของท่านก็คงอยู่ไม่ได้เช่นกัน

เพื่อให้ท่านผู้อ่านทราบหลักกฎหมายที่ถือว่าผู้ออกเช็คมีความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค จึงขอนำบทบัญญัติดังกล่าวมาลงไว้ประกอบการศึกษาและใช้ทางปฏิบัติดังนี้

“มาตรา ๔ ผู้ใดออกเช็คเพื่อชำระหนี้ที่มีอยู่จริง และบังคับได้ตามกฎหมาย โดยมีลักษณะหรือมีการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

- (๑) เจตนาที่จะไม่ให้มีการใช้เงินตามเช็ค
- (๒) ในขณะที่ออกเช็คนั้นไม่มีเงินอยู่ในบัญชีอันจะพึงใช้เงินได้
- (๓) ให้ใช้เงินมีจำนวนสูงกว่าจำนวนเงินที่มีอยู่ในบัญชีอันจะพึงให้ใช้เงินได้ในขณะที่ออกเช็คนั้น
- (๔) ถอนเงินทั้งหมดหรือแต่บางส่วนออกจากบัญชี อันจะพึงให้ใช้เงินตามเช็คจนจำนวนเงินเหลือไม่เพียงพอที่จะใช้เงินตามเช็คนั้นได้
- (๕) ห้ามธนาคารมิให้ใช้เงินตามเช็คนั้นโดยเจตนาทุจริต

เมื่อได้มีการยื่นเช็คเพื่อให้ใช้เงินโดยชอบด้วยกฎหมาย ถ้าธนาคารปฏิเสธไม่ให้เงินตามเช็คนั้น ผู้ออกเช็คมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๖๐,๐๐๐ บาท หรือจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ”

ตามหลักกฎหมายดังกล่าวมีส่วนซึ่งแยกพิจารณาได้เป็น ๒ ส่วน คือ ส่วนที่ถือว่าเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คกรณีหนึ่ง และส่วนที่เป็นบทระวางโทษ อาจสรุปเป็นหลักเกณฑ์สั้นๆ ง่าย ๆ เพื่อประโยชน์ในการทำความเข้าใจของท่านผู้อ่านได้ดังนี้

ส่วนที่ถือว่าเป็นองค์ประกอบความผิด ประกอบด้วยหลักเกณฑ์หรือองค์ประกอบดังนี้

ประการที่ ๑ ผู้นั้นได้ออกเช็ค

ประการที่ ๒ การออกเช็คนั้นเพื่อชำระหนี้ที่มีอยู่จริง และเป็นหนี้ที่บังคับกันได้ตามกฎหมาย

ประการที่ ๓ การออกเช็คนั้นมีลักษณะหรือมีการกระทำให้เพียงอย่างเดียวหนึ่งใน ๕ ประการ คือ

(๑) เจตนาที่จะไม่ให้มีการใช้เงินตามเช็คนั้น

(๒) ในขณะที่ออกเช็คนั้นไม่มีเงินอยู่ในบัญชีอันจะพึงให้ใช้เงินได้

(๓) ให้ใช้เงินมีจำนวนสูงกว่าจำนวนเงินที่มีอยู่ในบัญชี อันจะพึงให้ใช้เงินได้ในขณะที่ออกเช็คนั้น

(๔) ถอนเงินทั้งหมดหรือแต่บางส่วนออกจากบัญชี อันจะพึงให้ใช้เงินตามเช็คจนจำนวนเงินเหลือไม่เพียงพอที่จะใช้เงิน

(๕) ห้ามธนาคารมิให้ใช้เงินตามเช็คนั้นโดยเจตนาทุจริต

ประการที่ ๔ ผู้ทรงเช็คโดยชอบได้ยื่นเช็คเพื่อให้ใช้เงินโดยชอบด้วยกฎหมาย

ประการที่ ๕ ธนาคารตามเช็คปฏิเสธไม่ใช้เงินตามเช็คนั้น

เมื่อเจ้าของเช็คประกอบหรือหลักเกณฑ์ ๕ ประการนี้แล้วผู้ออกเช็คจึงจะมีความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คฉบับปัจจุบัน

รายละเอียดประกอบตัวอย่างหรืออุทาหรณ์เกี่ยวกับเรื่องการกระทำที่เป็นความผิดจะได้นำมากล่าวในโอกาสต่อไป อย่างไรก็ตามก็ดี สำหรับหลักเกณฑ์ประการที่ ๒ ว่าด้วยการออกเช็คเพื่อชำระหนี้ที่มีอยู่จริง และเป็นหนี้ที่บังคับกันได้ตามกฎหมาย ผู้เขียนได้กล่าวไว้พอสมควรในส่วนที่เกี่ยวกับการกู้ยืมเงินข้างต้นแล้วขอให้ท่านผู้อ่านย้อนไปศึกษาทำความเข้าใจอีกครั้ง ก็จะมองเห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น

ในส่วนที่เป็นบทระวางโทษกฎหมายกำหนดโทษไว้เป็น ๓ สถาน ซึ่งศาลมีอำนาจใช้ดุลพินิจเลือกใช้ได้ตามความเหมาะสมกับพฤติการณ์แห่งคดีคือ

๑. ปรับไม่เกิน ๖๐,๐๐๐ บาท หรือ

๒. จำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือ

๓. จำคุกไม่เกิน ๑ ปี และปรับไม่เกิน ๖๐,๐๐๐ บาท

ทางปฏิบัติศาลมักจะใช้ดุลพินิจไปในทางลงโทษจำคุกอย่างเดียว แต่อาจรอกการลงโทษซึ่งคงต้องดูจากข้อเท็จจริงในคดีเป็นเรื่องๆ ไป ส่วนที่ไม่ลงโทษปรับ อาจคงเห็นว่าผู้ออกเช็คนั้นแม้ถูกลงโทษทางอาญา แต่ความรับผิดชอบทางแพ่งคือ

ใช้เงินตามเช็คพร้อมดอกเบี้ยก็ยังคงมีอยู่ ถ้าลงโทษปรับด้วยและทาง-แพ่ง ก็ยังรับผิดชอบ ทั้งโทษจำคุกก็ได้รับจะเป็นการหนักแก่ผู้ออกเช็คมาก ทั้งความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คก็เป็นความผิดอันยอมความกันได้ คู่กรณีสามารถตกลงกันได้ทุกเวลา ก่อนคดีถึงที่สุดด้วย การลงโทษจำคุกอย่างเดียวก็น่าจะเหมาะสมแล้ว แต่อย่างไรก็ดีย่อมเป็นดุลพินิจของศาลที่จะระวางโทษปรับด้วยได้ ทั้งนี้ตามพฤติการณ์แห่งคดีในสำนวนนั้นๆ เป็นเรื่องๆ ไป

มีข้อสังเกตว่าคดีตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คถือว่าเป็นคดีที่ไม่อุกฉกรรจ์ มีระวางโทษไม่สูงนัก จึงอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลแขวงเท่านั้น แต่ถ้าจังหวัดใดไม่มีศาลแขวงจึงต้องขึ้นพิจารณาในศาลจังหวัด โดยนำวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้บังคับ ปัจจุบันคดีประเภทนี้จึงพิจารณาได้รวดเร็วกว่าเดิม

บทความนี้มุ่งเน้นไปในปัญหาหรือประเด็นเรื่องการออกเช็คชำระหนี้กู้ยืมเป็นสำคัญแต่นำหลักการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องมากล่าวไว้ด้วย เพื่อท่านผู้อ่านจะสามารถมองเห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้นเนื่องจากกฎหมายในเรื่องหนึ่งจะต้องยึดโยงเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอยู่เสมอ และบางเรื่องจะมีลักษณะเฉพาะ จำต้องปูพื้นฐานเรื่องนั้นๆ ก่อนจึงสามารถไปเชื่อมโยงกับเรื่องอื่นๆ ต่อไปได้

หนีทหารจะติดคุกเสมอไปหรือไม่

นาวาเอก วุฒิ มีช่วย *

ท่านที่มีบุตรหลานเป็นทหาร หรือตนเองถูกเกณฑ์เข้ารับราชการเป็นทหารตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร เคยทราบบ้างไหมครับว่า การ “หนีทหาร” นั้น กฎหมายกำหนดอัตราโทษจำคุกไว้มากน้อยเพียงใด และมีกรณีใดบ้างที่หนีทหารไปแล้วไม่ต้องติดคุกติดตะราง หรือท่านจะมีทางออกทางแก้ไข ผ่อนหนักเป็นเบาได้อย่างไรบ้าง ผมเข้าใจเอาเองว่า มีคนจำนวนไม่น้อยที่ไม่รู้หรือรู้บ้างแต่รู้ไม่หมด ผมเองในฐานะอยู่ในแวดวงกฎหมายทหารจึงขออนุญาตมาเล่าสู่ให้ท่านทราบโดยนำหลักเกณฑ์ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องมาแปลงเป็นภาษาที่พอจะเข้าใจได้ง่ายๆ แบบภาษาชาวบ้านทั่วไป ด้วยหวังว่า ท่านที่ไม่เคยรู้มาก่อนจะได้รู้ได้เข้าใจบ้างและท่านที่รู้หรือเข้าใจบ้างแล้วจะได้เข้าใจดียิ่งขึ้นเพื่อที่จะเป็นแนวทางที่ท่านจะได้แนะนำบุตรหลานหรือเตือนสติตัวเอง ไม่ให้กระทำความผิดกฎหมายทหาร แล้วไปรับเคราะห์กรรมในคุกโดยไม่จำเป็น

คำว่า “หนีทหาร” ในที่นี้ ผมขออนุญาตศัพท์ว่า หมายถึง การที่ไม่ปฏิบัติหรือไม่อยู่รับราชการตามกฎหมายทหารใน ๓ ระยะ คือ ระยะก่อนเป็นทหาร กองประจำการ ระยะระหว่างเป็นทหารกองประจำการ และภายหลังปลดจากกองประจำการ ดังนั้น การหนีทหารจะติดคุกเสมอไปหรือไม่นั้น ผมขอกล่าวตามลำดับ ดังนี้

๑. การหนีทหารก่อนเป็นทหารกองประจำการ

การหนีทหารในข้อนี้อาจมีได้ ๒ กรณีคือ การไม่ไปลงบัญชีทหารกองเกินตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดประการหนึ่ง กับการไม่ไปรับการตรวจเลือกให้เรียบร้อยอีกประการหนึ่ง กล่าวคือ

* คู่มือการพระธรรมนูญฝ่ายศาลทหารกลาง

(๑) การไม่ไปลงบัญชีทหารกองเกิน โดยปกติแล้ว ในช่วงเดือนกันยายนของทุกปี นายอำเภอจะประกาศให้ชายซึ่งมีสัญชาติไทยอายุย่างเข้าสิบแปดปีให้ไปแสดงตน หรือลงบัญชีทหารกองเกินตามวันเวลาและสถานที่ที่กำหนด ผู้ใดไม่ไปก็อาจถือเป็น “หนีทหาร” ได้กรณีเช่นนี้ กฎหมายกำหนดให้ลงโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ทางออกของเรื่องนี้มี ๒ ทาง คือ ประการแรก ถ้าเจ้าตัวไปแสดงตนไม่ได้เพราะเหตุใดๆ ก็ดี ให้บิดามารดาหรือใครก็ได้ที่อายุเกิน ๒๐ ปี มีอาชีพน่าเชื่อถือไปแสดงตนแทนได้ ประการที่สอง ถ้าเลยระยะเวลาที่นายอำเภอกำหนดแล้วเจ้าตัวไม่ได้ไปและไม่มีใครไปแทน เช่นนี้ แม้กฎหมายให้รับโทษดังกล่าวข้างต้น แต่ถ้ารีบไปติดต่อเจ้าหน้าที่ก่อนที่จะยกเรื่องนี้พิจารณาความผิด กฎหมายยังลดโทษให้ กล่าวคือ ให้ระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ กรณีหลังนี้ ทางปฏิบัติมักจะปรับเพียงหนึ่งร้อยบาทเท่านั้น

(๒) การไม่ไปรับการตรวจเลือกให้เรียบร้อย หลังจากลงบัญชีทหารกองเกินแล้ว จะมีการเรียกทหารกองเกินเข้ารับราชการกองประจำการ โดยปกติ ปีหนึ่งจะเรียกครั้งเดียว คือ ระหว่างเดือนเมษายน กับเดือนพฤษภาคม ทหารกองเกินผู้ใดหลีกเลี่ยงหรือขัดขืนด้วยประการใดๆ เพื่อจะไม่ให้เข้ารับราชการทหารกองประจำการ ถือได้ว่า “หนีทหาร” เช่นกัน การหลีกเลี่ยงหรือขัดขืนที่สำคัญมี ๓ ประการ คือ ประการแรก ไม่ไปให้คณะกรรมการตรวจเลือกทำการตรวจเลือก ประการที่สอง ไปแล้วแต่ไม่รับการตรวจเลือก ประการที่สาม เข้ารับการตรวจเลือกแต่ไม่ทำให้เสร็จสิ้นทุกขั้นตอน ผู้ที่หนีทหารในกรณีดังกล่าวนี้ กฎหมายระวางโทษจำคุกสถานเดียวโดยไม่มีโทษปรับ คือ ให้จำคุกไม่เกินสามปี

อย่างไรก็ตาม ในเรื่องการไม่ไปรับการตรวจเลือกนั้น บางกรณีก็น่าเห็นใจหลายกรณี เช่น เกิดป่วยหรือน้ำท่วม เดินทางไปไม่ได้ก็ดี ป่วยจนไม่สามารถ

จะไปได้ก็ดี เช่นนี้ กฎหมายผ่อนผันให้โดยไม่ถือว่ามีความผิด ทั้งนี้ บิดามารดาผู้เกี่ยวข้องต้องนำหลักฐานหรือรับไปติดต่อเจ้าหน้าที่โดยเร็วที่สุด

๒. การหนีทหารในระหว่างเป็นทหารกองประจำการ

ผู้ที่เข้ารับราชการเป็นทหารกองประจำการ ไม่ว่าจะ เป็นทหารบก ทหารเรือ หรือทหารอากาศ จะได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ตามหน่วยทหารทั่วประเทศ อย่างไรก็ตามจะเป็นการหนีทหารหนีไปแล้วจะได้รับโทษทัณฑ์มากน้อยเพียงใด หรือกรณีใดที่ไม่ต้องติดคุกนั้น โดยทั่วไปแล้วจะเป็นไปตามสถานการณ์ของบ้านเมืองเป็นสำคัญผมจึงขอล่าเฉพาะที่สำคัญ ๒ ประการ คือ

(๑) หนีจากต้นสังกัดที่อยู่ในพื้นที่ที่ใช้กฎอัยการศึก ประเทศไทยขณะนี้แม้จะไม่มีสถานการณ์สงครามก็ตาม แต่ประเทศชาติยังมีความจำเป็น ที่ยังมีการประกาศใช้กฎอัยการศึกในบางพื้นที่โดยเฉพาะในท้องที่จังหวัดชายแดน เช่น ตรวด, แม่ฮ่องสอน, ปราจีนบุรี นราธิวาส กาญจนบุรี เป็นต้น ซึ่งจังหวัดใดอำเภอใด ที่ยังประกาศใช้กฎอัยการศึกนั้น ปรากฏในราชกิจจานุเบกษา หน่วยทหารที่ตั้งอยู่ ในเขตที่ยังประกาศใช้กฎอัยการศึก ถ้าทหารกองประจำการขาดราชการ ๓ วัน ถือว่าเป็นการหนีราชการ

การหนีราชการกรณีนี้ กฎหมายยังไม่ลงโทษจำคุกทันทีทั้งๆ ที่มีอัตราโทษจำคุกที่กำหนดไว้ คือ ให้จำคุกตั้งแต่หนึ่งปีขึ้นไปถึงสิบห้าปี ทั้งนี้คงเป็นเพราะเห็นว่า ทหารกองประจำการนั้นส่วนมากเป็นบุคคลที่ถูกเกณฑ์เข้ารับราชการมีอายุน้อย บางคนความรู้น้อยด้วย อาจกระทำไปโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ จึงมีข้อบังคับของกระทรวงกลาโหม ให้ผู้บังคับบัญชาลงทัณฑ์ทางวินัยแทนการส่งตัวฟ้องศาลได้ ๒ กรณี คือ

(ก) ถ้าหนีราชการครั้งที่ ๑ ไม่เกิน ๓๐ วัน และทหารผู้นั้นกลับมารายงานตนเอง ให้ผู้บังคับบัญชาลงทัณฑ์จำขังได้ ๒ เท่าของจำนวนวันที่หนี

(ข) ถ้าหนีราชการครั้งที่ ๑ เกิน ๓๐ วัน หรือหนีราชการครั้งที่ ๒ แต่มีเหตุควรปรานีเป็นกรณีพิเศษ เช่น - ลากลับบ้าน ก่อนครบกำหนดลาบิดา

มารดาถูกทำร้ายถึงตาย จึงอยู่จัดการศพบิดามารดาจนเสร็จ ทำให้กลับไม่ทัน หรือบ้านถูกไฟไหม้ หรือถูกโจรกรรมทำให้กลับต้นสังกัดไม่ทัน เป็นต้น เช่นนี้ ผู้บังคับบัญชาอาจส่งลงทัณฑ์ให้จำขังสองเท่าของวันที่หนีก็ได้

(๒) หนีจากต้นสังกัดที่อยู่ในพื้นที่ซึ่งมิได้ประกาศใช้กฎอัยการศึก พื้นที่โดยทั่วไปของประเทศไทยในขณะนี้ได้ยกเลิกประกาศกฎอัยการศึกแล้ว โดยเฉพาะกรุงเทพมหานคร ดังนั้น การกระทำที่จะถือว่าเป็นการหนีราชการในเขตพื้นที่ปกติ ต้องได้รับการผ่อนผันมากกว่าการหนีราชการในเขตพื้นที่ใช้กฎอัยการศึก กล่าวคือ ทหารกองประจำการผู้ใดขาดราชการ ๑๕ วัน ถือว่าเป็นการหนีราชการ กฎหมายทหารให้ลงทัณฑ์ทางวินัยเป็นหลัก ซึ่งจะถูกลงทัณฑ์มากน้อยเท่าใดขึ้นอยู่กับจำนวนวันและจำนวนครั้งที่ขาดหนีราชการไป ที่สำคัญที่สุดการหนีแล้วกลับเองจะได้รับความกรุณาพิเศษขึ้นไปอีกอย่างไรก็ตาม ถ้าทหารผู้นั้นหนีราชการนานเป็นปีๆ หรือคำนวณวันที่จะถูกลงทัณฑ์ตามระเบียบแล้ว ต้องถูกจำขังเกิน ๖ เดือนขึ้นไป เช่นนี้ ผู้บังคับบัญชาต้องส่งตัวฟ้องศาลเสมอสำหรับการหนีราชการในพื้นที่ซึ่งมิได้ประกาศใช้กฎอัยการศึกนั้น กฎหมายระวางโทษจำคุกไว้ไม่เกินกว่า ๕ ปี

เรื่องการหนีราชการ หรือหนีทหารในระหว่างที่เป็นทหารกองประจำการนี้ มีสิ่งที่ควรจำที่สุดคือ ถ้าในระหว่างหนีราชการนั้น ไม่ว่าจะเป็นการหนีจากพื้นที่ใด ถ้าไปกระทำความผิดอาญาอื่นด้วยแล้วผู้บังคับบัญชาต้องส่งตัวฟ้องศาลเสมอ จะลงทัณฑ์แทนการฟ้องศาลไม่ได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับอายุและเงื่อนไขตามที่กฎหมายกำหนด

ผู้ที่เป็นทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนนั้น กระทรวงกลาโหมมีอำนาจที่จะกำหนดให้มีการเรียกพลเพื่อตรวจสอบ เพื่อฝึกวิชาทหารหรือเพื่อทดลองความพร้อมในการระดมพลเป็นครั้งคราว ตามวันเวลาและสถานที่ที่กระทรวงกลาโหมกำหนด ดังนั้นผู้ใดขัดขืนหลีกเลี่ยงก็จะมีผลผิด กล่าวคือ

(๑) ถ้าหลีกเลี่ยงในการเรียกพลเพื่อตรวจสอบ จะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๒) ถ้าหลีกเลี่ยงในการเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหาร หรือเพื่อทดลองความพร้อม หรือในการระดมพล จะต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามเดือนถึงสี่ปี

อย่างไรก็ตาม กฎหมายยังได้ผ่อนผันให้ทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนบางอาชีพที่ไม่ต้องเรียกเข้ารับราชการดังกล่าว ซึ่งเป็นไปตามกฎกระทรวง เช่น พระภิกษุสามเณร สมาชิกสภานิติบัญญัติ ครู กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น

ดังที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ หวังว่าท่านผู้อ่านพอจะเข้าใจเป็นแนวทางได้บ้างว่า หนีทหารจะติดคุกเสมอไปหรือไม่ ผมใคร่สรุปว่า การหนีทหารนั้น ถ้าต้องการให้รับโทษน้อยลง หรือไม่รับโทษจำคุกเลย ให้รีบติดต่อเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องโดยเร็วที่สุด เพราะถ้าไม่หนักหนาจริง ๆ แล้วจะไม่ติดคุก เว้นแต่ ในระหว่างที่หนีทหารนั้น ไปกระทำความผิดคดีอาญาอื่น ๆ ด้วย เช่นนี้แล้วต้องเข้าคุกตามระเบียบ ครับผม

ทำอะไรเมื่อได้รับหมายศาล

เดชอุดม ไกรฤทธิ์ *

หลายคนอาจไม่เข้าใจว่าอะไรคือหมายศาล และเมื่อได้รับหมายศาลแล้ว จะต้องทำอะไร ก่อนอื่นต้องทำความเข้าใจก่อนว่า หมายศาลที่ท่านได้รับนั้น เป็นหมายอะไร และท่านได้รับหมายในฐานะใด จึงขอแยกประเภทของหมายศาล และหน้าที่ของผู้ที่ได้รับหมายให้แยกแยะการทำความเข้าใจดังต่อไปนี้

ประเภทของหมายศาลและหน้าที่ของผู้ที่ได้รับหมาย

หมายศาลนั้นมีหลายประเภท ทั้งคดีแพ่งและคดีอาญา ซึ่งหมายศาลแต่ละประเภทนั้นก็ก่อให้เกิดหน้าที่ของผู้รับหมายแตกต่างกัน ในที่นี้จะขอกล่าวถึงหมายที่สำคัญๆ เท่านั้น โดยแยกเป็นหมายในคดีแพ่งและคดีอาญา ดังต่อไปนี้

หมายศาลในคดีแพ่ง (เฉพาะที่สำคัญๆ) ได้แก่

๑. หมายเรียกและคำฟ้อง หรือหมายเรียกคดีแพ่งสามัญ จากชื่อของหมายก็สามารถทำให้รู้ได้ว่า หมายดังกล่าวเป็นหมายในคดีแพ่ง ซึ่งหากท่านได้รับหมายดังกล่าวก็หมายความว่า ท่านได้ถูกฟ้องเป็นจำเลยต่อศาลแล้วนั่นเอง

หน้าที่ของผู้ที่ได้รับหมายเรียกดังกล่าวนี้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๗ ได้บัญญัติเอาไว้ว่า

“ เมื่อได้ส่งหมายเรียกและคำฟ้องให้จำเลยแล้ว ให้จำเลยทำคำให้การเป็นหนังสือยื่นต่อศาลภายในสิบห้าวัน ”

* อุปนายกฝ่ายบริหารสภาทนายความ

ดังนั้นท่านที่ได้รับหมายเรียกและคำฟ้องจึงมีหน้าที่ต้องทำคำให้การเป็นหนังสือยื่นต่อศาลภายในกำหนด ๑๕ วันนับแต่วันที่ได้รับหมาย มิฉะนั้นแล้วท่านจะหมดสิทธิในการต่อสู้คดีอันมีผลให้ท่านต้องแพ้คดี หรือต้องรับผิดตามที่โจทก์ได้ฟ้องมา

๒. หมายเรียกพยานเอกสารหรือพยานวัตถุ (คดีแพ่ง) หรือที่เรียกว่า “คำสั่งเรียกพยานเอกสารหรือพยานวัตถุ (คดีแพ่ง)”

ท่านที่ได้รับหมายดังกล่าว มีหน้าที่ต้องจัดส่งเอกสารหรือวัตถุพยานไปยังศาลตามรายการและวันที่ที่ระบุไว้ในหมายดังกล่าว หากท่านไม่ยอมส่งพยานเอกสารหรือพยานวัตถุตามคำสั่งเรียกอาจถูกฟ้องตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๗๐ อันมีโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งในหลังหมายหรือคำสั่งเรียกนั้น จะมีคำเตือนดังกล่าวไว้

อย่างไรก็ดี หากท่านไม่มีเอกสารหรือวัตถุพยานที่ระบุไว้ในคำสั่งเรียกนั้นไว้ในความครอบครอง ท่านก็ไม่ต้องจัดส่งเอกสารหรือวัตถุพยานนั้นไปยังศาล แต่ท่านจะต้องทำหนังสือชี้แจงถึงเหตุดังกล่าวไปยังศาล เพื่อให้ศาลและผู้ขอหมายเรียกเอกสารได้รับทราบต่อไป แต่หากท่านมีเอกสารหรือวัตถุพยานนั้นในความครอบครองเพียงบางส่วน หรือมีอยู่ทั้งหมดตามที่ระบุไว้ในคำสั่งเรียก แต่ท่านไม่สามารถจัดส่งไปยังศาลได้ทันกำหนดเวลาเพราะเหตุใดก็ตาม ท่านก็ต้องมีหนังสือแจ้งเหตุขัดข้องดังกล่าวไปยังศาลเพื่อขออนุญาตศาลจัดส่งเอกสารหรือวัตถุพยานไปยังศาลในคราวอื่น ซึ่งหมายความว่าท่านยังคงมีหน้าที่ต้องจัดส่งเอกสารและวัตถุพยานนั้นไปยังศาลอยู่นั่นเอง ซึ่งหากท่านละเลยไม่ดำเนินการใดๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว เพื่อแก้ไขเหตุขัดข้อง ท่านก็อาจได้รับโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๗๐ เช่นกัน

๓. หมายเรียกพยานบุคคล

ท่านที่ได้รับหมายเรียกดังกล่าว มีหน้าที่ต้องไปศาลตามวันและเวลาที่กำหนดไว้ในหมายเรียกเพื่อเบิกความเป็นพยานต่อศาล หากขัดขืนไม่ไปศาล

ตามหมายเรียกดังกล่าว ศาลอาจออกหมายจับเอาตัวกักขังได้ ทั้งนี้เป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๑๑๑ (๒) และอาจถูกฟ้องตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๗๐ โดยมาตราดังกล่าวมีโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในการเบิกความต่อศาลนั้น หากเบิกความเท็จก็มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๗๗ หรือ ๑๘๘ ซึ่งมีโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินสิบห้าปี และปรับไม่เกินสามหมื่นบาท

อย่างไรก็ดี หากท่านมีเหตุขัดข้องไม่สามารถไปศาลตามวันและเวลาที่ระบุไว้ในหมาย ท่านก็สามารถทำหนังสือแจ้งเหตุขัดข้องต่อศาลได้ ซึ่งในกรณีนี้หากผู้ที่ขอหมายเรียกยังประสงค์จะ让您เบิกความเป็นพยานต่อศาลอีก ก็จะต้องส่งหมายเรียกมายังท่านอีกครั้งหนึ่ง

หากท่านได้รับหมายเรียกดังกล่าว และท่านอยากทราบว่าท่านมีความผิดประการใดหากไม่ไปศาลตามวันและเวลาที่ระบุไว้ในหมาย ท่านก็สามารถพลิกดูคำเตือนพยานซึ่งอยู่ด้านหลังของหมายเรียกดังกล่าวได้

๔. หมายบังคับคดี

ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้จำเลยแพ้คดีแล้ว และจำเลยไม่ยอมชำระหนี้ เมื่อจำเลยได้รับหมายบังคับคดีดังกล่าวแล้ว จำเลยมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามชำระหนี้ตามคำพิพากษา มิฉะนั้น โจทก์สามารถนำเจ้าพนักงานบังคับคดีมาทำการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของจำเลยออกขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้ต่อไปได้ หรือบังคับการใดๆ ตามคำพิพากษาต่อไป

หมายในคดีอาญา ที่สำคัญๆ ได้แก่

๑. หมายนัดไต่สวนมูลฟ้อง

เมื่อท่านได้รับหมายนัดไต่สวนมูลฟ้อง สิ่งที่ท่านควรจะทำมีดังนี้

๑. ดูรายละเอียดในหมายก่อนว่า ศาลได้กำหนดวันนัดไต่สวนมูลฟ้องในวันใด และคำฟ้องมีสาระสำคัญประการใด

๒. หากท่านประสงค์จะขอประนีประนอมกับโจทก์ก็ต้องเจรจากับตัวความ ซึ่งหากโจทก์ยินยอมตามที่ท่านขอประนีประนอม และยินยอมถอนฟ้องออกไป คดีก็เป็นอันเสร็จสิ้น หมายนัดไต่สวนมูลฟ้องดังกล่าวก็เป็นอันสิ้นผลไปทันที

๓. หากท่านประสงค์จะสู้คดี หรือโจทก์ก็ไม่ยินยอมประนีประนอม ยอมความด้วย ท่านก็ต้องรับนำคดีไปปรึกษาทนายความที่ท่านเชื่อถือและไว้วางใจ และทำหนังสือแต่งตั้งทนายความเพื่อให้ทนายความไปทำการซักค้านพยานโจทก์ ในวันนัดไต่สวนมูลฟ้องแทนท่าน โดยในวันดังกล่าว ท่านไม่จำเป็นต้องไปศาล ตามที่วันและเวลาที่ระบุไว้แต่อย่างใด แต่หากท่านจะไปศาลในวันนัดไต่สวนมูลฟ้อง ท่านก็ต้องเตรียมหลักทรัพย์ไปเพื่อเตรียมประกันตัวในกรณีที่ศาลมีคำสั่ง ประทับรับฟ้องไว้พิจารณา

๒. หมายเรียกพยานบุคคล

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๕๓ บัญญัติไว้ว่า “หมายเรียกต้องทำเป็นหนังสือและมีข้อความ” ดังต่อไปนี้

- (๑) สถานที่ออกหมาย
- (๒) วันเดือนปีที่ออกหมาย
- (๓) ชื่อและตำบลที่อยู่ของบุคคลที่ออกหมายเรียกให้มา
- (๔) เหตุที่ต้องเรียกผู้นั้นมา
- (๕) สถานที่ วันเดือนปีและเวลาที่จะให้ผู้นั้นไปถึง
- (๖) ลายมือชื่อและประทับตราของศาล หรือลายมือชื่อและตำแหน่งเจ้าพนักงานผู้ออกหมาย

ท่านที่ได้รับหมายเรียกดังกล่าว ท่านต้องปฏิบัติเช่นเดียวกับท่านที่ได้รับ หมายเรียกพยานบุคคลในคดีแพ่งดังได้กล่าวมาแล้ว

๓. หมายเรียกพยานเอกสารหรือวัตถุ (คดีอาญา)

หากท่านได้รับหมายเรียกให้ส่งพยานเอกสารหรือพยานวัตถุต่อศาล ท่านมีหน้าที่ต้องจัดส่งเอกสารหรือพยานวัตถุไปยังศาลตามวันที่กำหนดไว้ใน หมายดังกล่าว หากท่านไม่สามารถจัดส่งให้ได้เนื่องจากไม่มีเอกสารหรือพยาน

วัตถุดังกล่าวอยู่ในความครอบครอง หรือมีเพียงบางส่วน หรือไม่สามารถจัดส่ง
ไปได้ทันเพราะเหตุใดๆ ก็ตาม ท่านมีหน้าที่ต้องแจ้งไปยังศาล โดยอาจทำเป็น
หนังสือหรือไปแถลงต่อศาลด้วยวาจาในวันที่จะระบุไว้ในหมายเรียกก็ได้

ท่านที่ไม่แจ้งเหตุขัดข้องต่อศาล หรือขัดชินไม่จัดส่งพยานเอกสารหรือ
พยานวัตถุต่อศาลตามวันที่กำหนดไว้ในหมาย ท่านอาจถูกฟ้องตามประมวล
กฎหมายอาญา มาตรา ๑๔๔ ซึ่งมีโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกิน
ร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ท่านที่ได้รับหมายเรียกดังกล่าวสามารถดูค่าเดือนด้านหลังหมายว่าจะ
ต้องรับผิดชอบประการใดหากขัดชินหมายศาลดังกล่าว

๔. หมายจับ ถิ่น ชัง จำคุก และปล่อย

สิ่งที่ท่านควรกระทำเมื่อได้รับหมายถิ่นและหมายจับ ก็คือ

๑. อ่านรายละเอียดในหมายว่า ระบุให้ใคร กระทำการอะไร ที่ไหน
เวลาอะไร ใครเป็นผู้ขอให้ออก และออกด้วยสาเหตุใด นอกจากนี้ ต้องดูอีกว่าผู้
ใดเป็นผู้ออกหมาย และหมายดังกล่าวได้ออกโดยถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่

๒. หากตรวจดูรายละเอียดในหมายแล้ว เห็นว่าเป็นหมายที่ถูกต้องตาม
กฎหมาย ท่านก็จะต้องปฏิบัติตามที่ระบุไว้ในหมายดังกล่าว เช่น หากเป็นหมายค้น
ก็ต้องยอมให้ตรวจค้นได้ แต่การตรวจค้นจะต้องกระทำภายในวันเวลาและ
สถานที่ที่ระบุไว้ในหมายเท่านั้น และต้องกระทำอย่างเรียบร้อย ไม่ก่อให้เกิด
ความเสียหายแก่ผู้ถูกตรวจค้น หากพบว่าการตรวจค้นไม่ชอบ ท่านสามารถ
ดำเนินคดีเอากับผู้ตรวจค้นได้ หากเป็นหมายจับ ท่านก็ต้องถูกจับ และต้องทำ
ประกันตัวต่อศาลเพื่อต่อสู้คดี หรือเจรจาประนีประนอมยอมความเอากับผู้
เสียหายต่อไป

สำหรับหมายชัง จำคุก และปล่อยนั้น เป็นเรื่องที่ศาลจะกำหนดไว้ใน
หมายว่าจะดำเนินการเมื่อใด อย่างไร ซึ่งท่านก็ต้องถูกบังคับให้เป็นไปตามนั้น

หลักเกณฑ์ในการออกหมายค้น จับ ชั่ง จำคุก หรือปล่อย เป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๕๙ ซึ่งบัญญัติไว้ว่า

“เจ้าพนักงานหรือศาลผู้มิอำนาจออกหมายจับ หมายค้น หรือหมายชั่งจะออกหมายนั้นโดยพลการหรือโดยมีผู้ร้องขอก็ได้

ในกรณีที่มีผู้ร้องขอ เจ้าพนักงานหรือศาลผู้ออกหมายจะต้องสอบให้ปรากฏเหตุผลสมควรที่จะออกหมายนั้นเสียก่อน เหตุผลนี้จะได้มาจากคำแจ้งความโดยสาบานตัวหรือจากพฤติการณ์อย่างอื่นก็ได้”

มาตรา ๖๐ หมายจับ ค้น ชั่ง จำคุก หรือปล่อย ต้องทำเป็นหนังสือและมีข้อความดังต่อไปนี้

- (๑) สถานที่ออกหมาย
- (๒) วันเดือนปีที่ออกหมาย
- (๓) เหตุที่ต้องออกหมาย
- (๔) (ก) ในกรณีออกหมายจับต้องระบุชื่อหรือรูปพรรณของบุคคลที่จะจับ
- (ข) ในกรณีออกหมายชั่ง จำคุก หรือปล่อย ต้องระบุชื่อบุคคลที่จะถูกชั่ง จำคุก หรือปล่อย
- (ค) ในกรณีออกหมายค้นให้ระบุสถานที่ที่จะค้นและชื่อหรือรูปพรรณบุคคลหรือลักษณะสิ่งของที่ต้องการค้น กำหนดวันเวลาที่จะทำการค้นและชื่อกับตำแหน่งของเจ้าพนักงานผู้จะทำการค้นนั้น
- (๕) (ก) ในกรณีออกหมายจับ หมายชั่ง หรือหมายค้นให้ระบุความผิด
- (ข) ในกรณีออกหมายจำคุก ให้ระบุความผิดและกำหนดโทษตามคำพิพากษา
- (ค) ในกรณีออกหมายชั่งหรือจำคุก ให้ระบุสถานที่ซึ่งจะให้ชั่งหรือจำคุก
- (ง) ในกรณีออกหมายปล่อย ให้ระบุเหตุที่ให้ออกปล่อย

(๖) ลายมือชื่อ และประทับตราของศาล หรือลายมือชื่อและตำแหน่ง
ของเจ้าพนักงานผู้ออกหมาย

ที่กล่าวมาข้างต้นนี้ทั้งหมดนี้ คือหมายศาลที่สำคัญๆ ซึ่งท่านอาจจะต้อง
ประสบพบเจอด้วยตัวของท่านเอง อย่าลืมว่า สิ่งที่สำคัญก็คือ ไม่มีหมายใด
และความรับผิดชอบที่ออกโดยปราศจากกฎหมายรองรับ ดังนั้นตั้งใจให้ดีเมื่อได้
รับหมายศาล และดูว่าเป็นหมายใด ท่านจะได้ทราบว่าท่านจะต้องทำอะไรจึง
จะหลุดพ้นความรับผิดชอบตามกฎหมายศาลดังกล่าว

โดย.....

ปัญญาพร โกศลกิตติวงศ์

๖ มกราคม ๒๕๓๘

ยาเสพติดให้โทษ

ปนัดดา แสงด้วง*

“ยาเสพติดเป็นภัยต่อชีวิต เป็นพิษต่อสังคม” เป็นคำกล่าวที่แสดงถึงภาพของยาเสพติดเป็นอย่างดี ในปัจจุบันปัญหาเรื่องยาเสพติดเป็นปัญหาที่ทุกชาติให้ความสำคัญเป็นอย่างมากในการป้องกันและปราบปรามและถือว่าเป็นความผิดสากลซึ่งแต่ละชาติสามารถจับกุมและลงโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้ทันที

กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดได้ให้ความหมายของคำว่ายาเสพติดไว้ดังนี้ “สารเคมีหรือวัตถุชนิดใดๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใดๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่นต้องเพิ่มขนาดการเสพขึ้นเป็นลำดับ มีอาการถอนยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง กับให้รวมถึงพืชหรือส่วนของพืชที่เป็นหรือให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษ หรืออาจใช้ผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษและสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษด้วย” จากความหมายของยาเสพติดทำให้ทราบว่าอะไรบ้างที่เข้าลักษณะของยาเสพติด พืชก็อาจเป็นยาเสพติดได้ ถ้าเสพแล้วเกิดผลต่อร่างกายและจิตใจจนขาดไม่ได้ มิใช่เฉพาะแต่เฮโรอีน ซึ่งเป็นสิ่งสังเคราะห์เท่านั้นที่เป็นยาเสพติดให้โทษ

ยาเสพติดแบ่งออกเป็น ๕ ประเภท

๑. ประเภท ๑ ยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรง เช่น เฮโรอีน ผิ่น ห้ามมิให้ผู้ใด ผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่ง

*ทนายความ บริษัทเคชอุดม แอนด์ แอสโซซิเอตส์ จำกัด

ยาเสพติดให้โทษประเภท ๑ เว้นแต่เพื่อประโยชน์ทางราชการตามที่ รมต.ฯ อนุญาตเป็นหนังสือเฉพาะรายผู้ฝ่าฝืนระวางโทษตั้งแต่ปีถึงประหารชีวิต แล้วแต่ จำนวนยาเสพติดที่จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครอง

๒. ประเภท ๒ ยาเสพติดให้โทษทั่วไป เช่น มอร์ฟีน

กฎหมายห้ามมิให้ผู้ใดผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษ ประเภท ๒ แต่สามารถจำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองได้เมื่อได้รับอนุญาต จากเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายหรือ สาธารณสุขจังหวัด สำหรับการมีไว้ในครอบครองที่ไม่เกินจำนวนที่จำเป็นสำหรับ ใช้รักษาโรคเฉพาะตัว โดยมีหนังสือรับรองของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมไม่ต้อง ขออนุญาต ผู้ฝ่าฝืนระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี ถึงจำคุกตลอดชีวิตแล้วแต่ ความหนักเบาของความผิด

๓. ประเภท ๓ ยาเสพติดให้โทษที่มียาเสพติดให้โทษประเภท ๒ เป็นส่วนผสมอยู่ด้วย เช่น ยาแก้ไอผสมโคเคอิน

กฎหมายห้ามมิให้ผู้ใดผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออก ซึ่งยาเสพติดให้โทษ ประเภท ๓ เว้นแต่ได้รับอนุญาต ซึ่งต้องใช้เป็นร้านค้าที่ได้รับอนุญาตให้ผลิต ขาย นำหรือส่งเข้าในราชอาณาจักร ซึ่งยาแผนปัจจุบันและมีเภสัชกรประจำตลอด เวลาที่เปิดทำการ ผู้ฝ่าฝืนระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี ถึงจำคุกไม่เกิน ๓ ปี

๔. ประเภท ๔ สารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท ๑ หรือประเภท ๒

กฎหมายห้ามมิให้ผู้ใดผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ใน ครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษ ประเภท ๔ เว้นแต่รัฐมนตรีอนุญาต ผู้ฝ่าฝืน ระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๑ ปี - ๑๐ ปี

๕. ประเภท ๕ ยาเสพติดให้โทษที่มีได้เข้าอยู่ในประเภท ๑ ถึง ประเภท ๔ เช่น กัญชา พืชกระท่อม

กฎหมายห้ามมิให้ผู้ใดผลิต จำหน่ายนำเข้าส่งออกหรือมีไว้ในครอบครอง ซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท ๕ เว้นแต่รัฐมนตรีอนุญาตผู้ฝ่าฝืนระวางโทษจำคุก ตั้งแต่ ๒ ปี - ๑๕ ปี

การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดถึงจะกระทำในหรือนอกประเทศ ก็ต้องรับโทษในประเทศซึ่งตำรวจรับโทษจากต่างประเทศมาแล้ว ศาลอาจลดหย่อนโทษให้ตามสมควรและตามที่กล่าวไว้ในตอนต้นถึงความจริงจึงในการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด จึงมีการกำหนดให้การกระทำบางอย่างต้องรับโทษหนักกว่ากฎหมายอื่น เช่น กำหนดให้ผู้พยายามกระทำความผิดต้องระวางโทษเสมือนกระทำความผิดสำเร็จ ซึ่งตามกฎหมายอาญาผู้พยายามกระทำความผิดจะรับโทษเพียง ๒ ใน ๓ ของโทษที่กำหนดสำหรับความผิดนั้นเท่านั้น นอกจากนี้ ผู้สนับสนุน ช่วยเหลือ ให้ความสะดวกผู้กระทำความผิด ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิด และทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดจะต้องถูกศาลสั่งริบ นอกจากนี้พิสูจน์ได้ว่าทรัพย์สินนั้นไม่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และในเรื่องการสืบทราบการกระทำความผิดเจ้าหน้าที่มีอำนาจเรียกบุคคลใดให้ถ้อยคำส่งบัญชีเอกสารหรือหลักฐานใดๆ ประกอบการ พิจารณาและมีอำนาจเข้าไปในเคหสถานเมื่อตรวจค้นหลักฐานในกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เมื่อตรวจสอบและพบหลักฐานการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเจ้าหน้าที่มีอำนาจจับกุมและสอบสวนผู้กระทำความผิดและทำสำนวนฟ้องศาลต่อไปตามกระบวนการพิจารณาของศาล ซึ่งโทษที่จะได้รับสำหรับผู้กระทำความผิดคงเป็นโทษที่หนักเนื่องจากความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นความผิดร้ายแรงที่แต่ละชาติได้ให้ความสำคัญตามที่กล่าวไว้ในข้างต้น

พรบ. คุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่

พ.ศ. ๒๕๓๕

ปณิดดา แสงด้วง*

โดยที่เป็นการยอมรับในทางการแพทย์ว่าควันบุหรี่เป็นผลเสียแก่สุขภาพของผู้สูบและผู้ไม่สูบบุหรี่ที่อยู่ใกล้เคียงไม่ว่าจะโดยการสูบบุหรี่ หรือจากการสูดควันบุหรี่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ผู้สูดควันบุหรือนั้นเป็นเด็ก ดังนั้น กฎหมายฉบับนี้จึงบัญญัติขึ้นเพื่อคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่มิให้ต้องรับควันบุหรี่ในสถานที่สาธารณะ โดยการห้ามสูบบุหรี่ในบางสถานที่ หรือการจัดเขตให้สูบบุหรี่โดยเฉพาะหรือโดยวิธีอื่นๆ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๓๕ เป็นต้นไปทั่วราชอาณาจักรไทย

๑. บทนิยาม

บุหรี่ หมายถึง บุหรี่ซิการ์ แรต บุหรี่ซิการ์ บุหรี่อื่น และยาเส้น

การสูบบุหรี่ หมายถึง การกระทำใดๆ ซึ่งมีผลทำให้เกิดควันจากการเผาไหม้ของบุหรี่

สถานที่สาธารณะ หมายถึง สถานที่ หรือยานพาหนะใดๆ ซึ่งประชาชนมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้

เขตปลอดบุหรี่ หมายถึง บริเวณที่ห้ามมิให้มีการสูบบุหรี่

เขตสูบบุหรี่ หมายถึง บริเวณที่ให้มีการสูบบุหรี่ได้

๒. ข้อบังคับที่กฎหมายกำหนด

๑. ให้สถานที่สาธารณะมีการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่โดย

* ทนายความ บริษัทเดชอุดม แอนด์แอสโซซิเอตส์ จำกัด

- จัดให้ส่วนหนึ่งส่วนใด หรือทั้งหมดของสถานที่สาธารณะเป็นเขตสูบบุหรี่และเขตปลอดบุหรี่ หากผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมีโทษปรับไม่เกิน ๒ หมื่นบาท
 - จัดให้เขตสูบบุหรี่มีสภาพ ลักษณะ และมาตรฐานที่รัฐมนตรีกำหนด หากผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมีโทษปรับไม่เกิน ๗ หมื่นบาท
 - จัดให้มีเครื่องหมายในเขตสูบบุหรี่หรือเขตปลอดบุหรี่ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีกำหนด ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมีโทษปรับไม่เกิน ๒ พันบาท
๒. ห้ามมิให้ผู้ใดสูบบุหรี่ในเขตปลอดบุหรี่ ผู้ใดฝ่าฝืนมีโทษปรับไม่เกิน ๒ พันบาท

๓. สถานที่สาธารณะที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดให้มีการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่

๑. สถานที่สาธารณะที่เป็นเขตปลอดบุหรี่ทั้งหมด ได้แก่

- รถยนต์โดยสารประจำทาง (รถเมล์)
- รถยนต์โดยสารไม่ประจำทาง (รถรับส่งพนักงาน)
- รถยนต์โดยสารรับจ้างทั่วไป (รถแท็กซี่)
- รถยนต์โดยสารปรับอากาศ (รถแอร์, รถทัวร์ติดแอร์)
- ตู้รถโดยสารปรับอากาศของการรถไฟเฉพาะบริเวณที่มีระบบปรับอากาศ (รถไฟติดแอร์)
- เรือโดยสารประจำทางและเรือโดยสารทั่วไป
- เครื่องบินโดยสารภายในประเทศ
- ลิฟท์โดยสาร
- รถรับส่งนักเรียน
- ห้องชมมหรสพ (โรงหนัง, โรงละคร)

๒. สถานที่สาธารณะที่เป็นเขตปลอดบุหรี่ทั้งหมด ยกเว้น ห้องทำงานส่วนตัว ได้แก่

- โรงเรียน และสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา และต่ำกว่า
- อาคารจัดแสดงศิลปวัฒนธรรม พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์
- เรือโดยสารปรับอากาศเฉพาะบริเวณที่มีระบบปรับอากาศ
- ห้องสมุด
- สถานที่รับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน

๓. สถานที่สาธารณะที่เป็นเขตปลอดบุหรี่ทั้งหมด ยกเว้นที่จัดไว้เป็นเขตสูบบุหรี่หรือตามความเหมาะสม และห้องทำงานส่วนตัว ได้แก่

- สถานพยาบาล
- อาคารของมหาวิทยาลัย วิทยาลัย และสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา
- ศูนย์การค้า และห้างสรรพสินค้าเฉพาะบริเวณที่มีระบบปรับอากาศ
- สนามกีฬาในร่ม
- สถานที่ราชการ และรัฐวิสาหกิจเฉพาะบริเวณที่ประชาชนที่ไปติดต่อเป็นปกติธุระ
- ธนาคารและสถาบันการเงินเฉพาะบริเวณที่ประชาชนเข้าไปติดต่อเป็นปกติธุระ
- โรงแรมสหเฉพาะบริเวณที่จัดให้ผู้ชมคอยเข้าชมที่มีระบบปรับอากาศ
- ที่พักรถโดยสารประจำทางเฉพาะบริเวณที่มีระบบปรับอากาศ

๔. สถานที่สาธารณะที่แบ่งส่วนหนึ่งเป็นเขตปลอดบุหรี่อย่างน้อยไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ ของพื้นที่ทั้งหมด และอีกส่วนหนึ่งเป็นเขต สูบบุหรี่ ได้แก่

- รถโดยสารของการรถไฟทั่วไป (รถไฟ)
- สถานที่จำหน่ายอาหารและสถานที่จัดเลี้ยง เฉพาะบริเวณที่มีระบบปรับอากาศ

การพนัน

ปนัดดา แสงด้วง*

การพนัน หมายถึง สัญญาที่ก่อให้เกิดการได้หรือการเสียซึ่งเงินหรือทรัพย์สิน โดยคู่สัญญาถือเอาผลแห่งเหตุการณ์ในอนาคตอันไม่แน่นอน ซึ่งคู่สัญญาไม่มีส่วนได้เสียเป็นเครื่องชี้ จะนั้นหลักเกณฑ์ที่จะถือว่าเป็นการพนันจึงประกอบด้วย

๑. ต้องมีผู้เล่นตั้งแต่ ๒ ฝ่ายขึ้นไป

๒. ต้องมีการได้หรือเสีย ถ้าไม่มีการได้หรือเสีย หรือได้ทางเดียวหรือเสียทางเดียว หรือได้เสียกันด้วยกันไม่ถือว่าเป็นการพนัน เช่น นาย ก ตกกลงกับนาย ข ว่า หากฟุตบอลทีม A ชนะ ทีม B นาย ก จะจ่ายเงินให้นาย ข ๑,๐๐๐ บาท แต่ถ้าทีม B ชนะ ทีม A นาย ข ไม่ต้องเสียอะไรเลย กรณีเช่นนี้ไม่ถือว่าเป็นการพนัน เพราะนาย ก มีแต่ทางเสียอย่างเดียว และนาย ข ก็มีแต่ทางได้อย่างเดียว

๓. สิ่งที่ได้เสียต้องเป็นเงินหรือทรัพย์สิน เช่นนายเกิดตกลงกับนายผลว่าหากผลการแข่งขันฟุตบอลทีม A ชนะทีม B นายเกิดจะจ่ายเงินให้นายผล ๑๐๐ บาท แต่ถ้าทีม B ชนะทีม A นายผลต้องจ่ายเงินให้นายเกิด ๑๐๐ บาท กรณีเช่นนี้ถือว่าเป็นการพนัน เพราะมีการได้เสียเป็นเงิน

๔. ต้องถือเอาเหตุการณ์ในอนาคตอันไม่แน่นอนเป็นเครื่องชี้ขาด เช่นนายเกิดตกลงกับนายผล หากผลการแข่งขันฟุตบอลทีม A ชนะทีม B นายเกิดจะจ่ายเงินให้นายผล ๑๐๐ บาท แต่ถ้าทีม B ชนะทีม A นายผลต้องจ่ายเงินให้นายเกิด ๑๐๐ บาท กรณีเช่นนี้ถือเป็นการพนัน เพราะเป็นการถือเอาผลแพ้ชนะ

* ทนายความ บริษัทเคชอุดม แอนด์ แอสโซซิเอทส์ จำกัด

ซึ่งเป็นเหตุการณ์ในอนาคตมาเป็นเครื่องชี้ขาด แต่ถ้ารู้ผลแพ้ชนะแล้วก็ไม่ถือเป็น
การพนันเพราะไม่ใช่เหตุการณ์ในอนาคต

๕. คู่สัญญาต้องไม่มีส่วนได้เสียในผลที่เสี่ยงภัยนั้น

การพนันมี ๓ ประเภท คือ

๑ ประเภท ก. มี ๒๘ ชนิด

๑. หวย ก. ข.	๒. โปป๋น
๓. ไปกำ	๔. ถั่ว
๕. แปดเก๋า	๖. จับยี้กั
๗. ต๋อแต้ม	๘. เปี้ยโบกหรือคูคี่ หรืออีโจ้ง
๙. โพสามใบ	๑๐. ไม้สามอันหรืออีดำอีแดง
๑๑. ช้างงา หรือปือก	๑๒. ไม้ดำไม้แดงหรือปลาดำปลาแดง
๑๓. อีโปงครอง	๑๔. กำตัด
๑๕. ไม้หมุ่นหรือล้อหมุ่นทุกอย่าง	๑๖. หัวโตหรือทายภาพ
๑๗. การเล่นซึ่งมีการทรมานสัตว์	๑๘. บิลเลียดรู ดีผี
๑๙. โยนจี้ม	๒๐. สี่เหลงลัก
๒๑. ชลูกชิลิก	๒๒. น้ำเต้าทุกอย่าง อย่าง
๒๓. ไฮโลว์	๒๔. อีก้อย
๒๕. ปั้นแปะ	๒๖. อีโปงซัค
๒๗. บาการา	๒๘. สล๊อตแมชีน

๒. ประเภท ข. มี ๒๘ ชนิด

๑. การเล่นต่าง ๆ ซึ่งให้สัตว์ต่อสู้หรือแข่งขัน เช่น ชนโค ชนไก่ กัดปลา
แข่งม้า นอกจากที่กล่าวไว้ในหมาย ๑๗ แห่งบัญญัติ ก.
๒. รังวัวคน
๓. ชกมวย มวยปล้ำ
๔. แข่งเรือพุง แข่งเรือล้อ

๕. ชีวรูป
๖. โยนห่วง
๗. โยนสตางค์ หรือวัตถุใด ๆ ลงในภาชนะต่างๆ
๘. ตกเบ็ด
๙. จับสลากโดยวิธีใด ๆ
๑๐. ยิงเป้า
๑๑. ปาหน้าคน ปาสัตว์ หรือสิ่งใด ๆ
๑๒. เต้าข้ามด่าน
๑๓. หมากแฉก
๑๔. หมากหัวแดง
๑๕. บิงโก
๑๖. สลากกินแบ่ง สลากกินรวบ หรือการเล่นอย่างใดที่เสี่ยงโชคให้เงินหรือประโยชน์
๑๗. โตเตเลเซเตอร์ สำหรับการเล่นอย่างใดอย่างหนึ่ง
๑๘. สรีปสำหรับการเล่นอย่างใดอย่างหนึ่ง
๑๙. บู้คเมกิง สำหรับการเล่นอย่างใดอย่างหนึ่ง
๒๐. การขายสลากกินแบ่ง สลากกินรวบหรือสรีปซึ่งไม่ใช่ออกในประเทศ แต่ได้จัดให้มีขึ้นโดยชอบด้วยกฎหมายของประเทศที่จัดนั้น
๒๑. ไฟนกระจอก ไฟต่อแต้ม ไฟต่างๆ
๒๒. ดวด
๒๓. บิลเลียด
๒๔. ช้องอ้อย
๒๕. สบ้ำทอย
๒๖. สบ้ำซูด
๒๗. ฟุตบอลโต๊ะ
๒๘. เครื่องเล่น ซึ่งใช้ไฟฟ้าจักรกลหรือสปริง ดีด ยิง หรือโยนวัตถุใด ๆ ในภาชนะโดยมีการนับแต้มหรือเครื่องหมายใดๆ

๓. ประเภท ก คือการพนันประเภทอื่น นอกจากประเภท ก. หรือ ข. เป็นการพนันซึ่งไม่ได้ระบุชื่อไว้ใน พรบ. การพนัน เช่นพนันแบกข้าวสาร ใครแบกได้หนักกว่าคนนั้นชนะหรือพนันกินก๊วยเตี๋ย ใครกินได้มากกว่าคนนั้นชนะ เป็นต้น

การพนันตามบัญชี ก

ตามมาตรา ๕ แห่ง พรบ. การพนัน พ.ศ. ๒๔๗๘ ระบุว่าห้ามมิให้อนุญาตจัดให้มีหรือเข้าเล่นหรือเข้าพนันในการเล่น เว้นแต่รัฐบาลพิจารณาเห็นว่า ณ สถานที่ใดสมควรอนุญาตให้มีการเล่นได้ โดยออกเป็นพระราชกฤษฎีกาคือ รัฐบาลอาจอนุญาตให้เปิดบ่อนคาสีโนได้ แต่ในปัจจุบันนี้ยังไม่มีปรากฏ ดังนั้น การพนันประเภท ก. ในขณะนี้ผู้ใดจะเล่นไม่ได้เลย หากเล่นมีความผิดทันที

การพนันตามบัญชี ข

ซึ่งบางประเภทขออนุญาตเล่นได้

การพนันซึ่งขออนุญาตเล่นได้ทุกวันโดยไม่จำกัด เช่น แข่งม้า วิ่งวัวคนไฟต่าง ๆ สะบ้าทอย สะบ้าชุด

การพนันซึ่งขออนุญาตเล่นได้เฉพาะในงานรื่นเริง สาธารณะงานนักขัตฤกษ์ หรือในโอกาสพิเศษอื่น ๆ เท่านั้น เช่น ชีรูปโยนห่วง โยนสดางค์หรือวัดลูกเต๋า ฯลฯ ลงในภาชนะต่าง ๆ ยิงเป้า ปาหน้าคน ปาสัตว์หรือสิ่งใด ๆ เด้าข้ามดาน หมากแฉวง หมากหัวแดงและบิงโก

การขออนุญาตเล่นการพนัน

ถ้าอยู่ในกรุงเทพมหานคร ต้องขออนุมัติจากผู้บังคับการตำรวจนครบาล และถ้าอยู่ในต่างจังหวัด ต้องขออนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัด

บุคคลซึ่งถือว่าเป็นผู้มีความผิดตามพระราชบัญญัติการพนัน ได้แก่

๑. ผู้จัดให้มีการเล่น (เจ้ามือ) ซึ่งหมายถึง ผู้ดำเนินการหรือผู้เป็นธุระจัดการเพื่อให้มีการเล่นการพนันผิดกฎหมายขึ้น ผู้จัดให้มีการเล่นการพนัน อาจหมายถึงผู้ทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- ๑.๑ เป็นเจ้าสำนัก คือ เป็นเจ้าของสถานที่ซึ่งจัดให้มีการเล่นการพนันขึ้น
- ๑.๒ เป็นเจ้ามือ คือเป็นผู้ออกการพนันให้คนอื่นแทงหรือรับสินรับใช้ และต้องเป็นการพนันชนิดที่มีเจ้ามือด้วยหากเป็นการพนันที่ไม่มีเจ้ามือ เช่นบิลเลียดจะจะไม่มีความผิดฐานเป็นเจ้ามือ
- ๑.๓ ผู้ทำอุบายล่อช่วยประกาศโฆษณาล่อ หรือชักชวนให้ผู้อื่นเข้าเล่นการพนัน เช่น ผู้จุดต้นทางไม่ให้ตำรวจมาจับถือเป็นผู้จัดให้เล่นการพนันด้วย
๓. ผู้เข้าเล่นหรือเข้าพนันในการเล่น (ลูกเต๋า) ซึ่งหมายถึง ผู้เข้าเล่นหรือเข้าพนัน รวมทั้งผู้ทำนายหรือทายในการเล่นการพนันนั้นด้วย
๓. ผู้กระทำความผิดตามข้อสันนิษฐานของกฎหมาย เช่น ผู้อยู่ในวงการเล่นการพนัน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้นั้นเล่นด้วย ยกเว้นผู้ดูแลเล่นในงานรื่นเริง งานสาธารณะ หรืองานนักขัตฤกษ์
๔. ผู้กระทำความผิดที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะ ได้แก่
 - ๔.๑ ความผิดฐานรับซื้อหรือแลกเปลี่ยนรางวัล
 - ๔.๒ ความผิดฐานขายสลากกินแบ่งเกินราคา
 - ๔.๓ ความผิดฐานจัดให้มีการแถมพหุหรือรางวัลด้วยการเสี่ยงโชคโดยไม่ได้รับอนุญาต
๕. ความผิดฐานเล่นพนัน ซึ่งได้รับอนุญาตแล้ว แต่เล่นขัดต่อ กฎหมายหรือต่อกฎกระทรวง
๖. ความผิดฐานเล่นพนันซึ่งได้รับอนุญาตแล้วแต่เล่นผิดจากเงื่อนไขในใบอนุญาต
๗. ความผิดฐานเล่นพนันซึ่งได้รับอนุญาตแล้ว แต่เล่นพลิกแพลง

โทษของการเล่นการพนัน

๑. ผู้จัดให้มีการเล่นการพนันประเภท ก. มีโทษจำคุกตั้งแต่ ๓ เดือน ถึง ๓ ปี และปรับตั้งแต่ ๕๐๐ บาทถึง ๕,๐๐๐ บาท
๒. ผู้เข้าเล่นการพนันประเภท ก. มีโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือปรับไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๓. ผู้จัดให้มีการเล่นการพนันประเภท ข. มีโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี ปรับไม่เกิน ๒ พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๔. ผู้เข้าเล่นการพนันประเภท ข. มีโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี ปรับไม่เกิน ๒ พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๕. ผู้จัดให้มีการเล่นการพนันประเภทอื่น มีโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๑ พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๖. ผู้เข้าเล่นการพนันประเภทอื่น มีโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๑ พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๗. ผู้ได้รับอนุญาตให้เล่นการพนันแล้ว เล่นผิดเงื่อนไข เล่นพลิกแพลง หรือ เล่นขัดต่อกฎหมายหรือขัดต่อกฎกระทรวงถ้า

(๑) การพนันประเภท ก.

ผู้จัดให้มีการเล่น โทษจำคุกตั้งแต่ ๓ เดือนถึง ๓ ปี และปรับ ตั้งแต่ ๕๐๐ บาท ถึง ๕,๐๐๐ บาท

ผู้เข้าเล่น โทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี ปรับไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๒) การพนันประเภท ข.

ผู้จัดให้มีการเล่น โทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้เข้าเล่น โทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ทรัพย์สินที่สามารถริบได้ ได้แก่

(ตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ.๒๕๖๘)

๑. ทรัพย์สินพนันซึ่งจับได้ในวงการเล่นการพนัน
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการเล่นการพนัน
๓. ประกาศหรือเอกสารที่ชักชวนให้ผู้อื่นเข้าเล่นการพนัน

การพนันไม่ว่าจะได้รับอนุญาตหรือไม่ก็ไม่ก่อให้เกิดหนี้

เช่น นาย A พนันฟุตบอลกับนาย B หากนาย B แพ้พนันและไม่ยอมจ่ายเงิน นาย A จะฟ้องร้องบังคับให้นาย B จ่ายเงินดังกล่าวไม่ได้ เพราะการพนันไม่ก่อให้เกิดหนี้

สิ่งที่ให้กันในการเล่นการพนันจะทวงคืนไม่ได้

เช่น นาย A เข้าใจผิดคิดว่าแพ้พนันบอลนาย B จึงจ่ายเงินให้แก่ นาย B ไปแล้ว ต่อมาทราบความจริงว่าผลการพนันบอลนั้นเสมอกัน นาย A จะมาทวงเงินคืนจากนาย B ไม่ได้ ในขณะเดียวกันหากมีการยืมเงินไปเล่นการพนันเงินซึ่งให้ยืมไปเล่นการพนันก็จะเรียกคืนไม่ได้ นอกจากนี้กฎหมายยังให้ข้อสันนิษฐานอีกว่าเงินที่ให้ยืมไปในการเล่นการพนันหรือในสถานที่เล่นการพนันให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าให้ยืมเล่นการพนัน

ข้อตกลงหรือมูลหนี้บางอย่างใดอันข้างฝ่ายเสียการพนันทำให้แก่อีกฝ่ายหนึ่งเพื่อใช้หนี้การพนันนั้น บังคับกันไม่ได้

เช่น นาย A แพ้พนันบอลนาย B จึงทำสัญญากับนาย B ที่จะยกลูกสาวให้ แต่ต่อมานาย A ไม่ยอมยกลูกสาวตนให้แก่ นาย B นาย B จะอ้างเหตุแห่งผลการพนันนั้นมาบังคับให้นาย A ยกลูกสาวให้ตนตามสัญญานั้นไม่ได้

ตัวเงินที่ออกให้เพื่อทดแทนเงินใด ๆ อันได้แก่ การพนัน ย่อมไม่สมบูรณ์

เช่น นาย A แพ้บอลนาย B จึงออกเช็คเพื่อเป็นการชำระหนี้พนัน ต่อมา นาย B นำเช็คไปเบิกเงิน แต่เบิกไม่ได้ นาย B จะนำเช็คดังกล่าวมาฟ้องเรียกเงินจากนาย A ไม่ได้

นางสาวปนัดดา แสงด้วง

บริษัท เดชอุดม แอนด์ แอสโซซิเอทส์ จำกัด

การขอมิและใช้อาวุธปืน

สุรพล สุขสง

ความจำเป็นที่จะมีและใช้อาวุธปืนนั้น ขึ้นอยู่กับแต่ละท่านว่าจะ มีความจำเป็นที่แตกต่างกันมากน้อยแค่ไหน อย่างไร บางท่านก็บอกว่าอยากจะมีอาวุธปืนไว้ใช้ก็เพราะว่าบ้านอยู่ในซอยลึกและก็เปลี่ยว ซึ่งไม่รู้ว่ในวันไหนจะมีมือดีอย่างๆ เข้ามาลือคคอ จี้ ปล้นเอาของมีค่าไป หรือจะทำอันตราย หรือ ทำมิดีมิร้ายวันไหน และบางท่านก็อาจมีความคิดอ่านที่จำเป็นประการอื่น แตกต่างกันไป ซึ่งก็สุดแล้วแต่ความจำเป็นของปัจเจกบุคคลไป

เมื่อคิดและตัดสินใจแน่ว่ามีความจำเป็น (จริงๆ) ที่จะต้องมีอาวุธปืนไว้ใช้ สักกระบอก หรือกี่กระบอกก็แล้วแต่ ท่านทราบหรือยังว่าต้องปฏิบัติอย่างไรบ้าง บทความง่ายๆ ต่อไปนี้จะช่วยให้ท่านได้ทราบไว้บ้างว่าท่านจะต้องดำเนินการอะไรบ้าง

๑. อาวุธปืน ให้หมายความรวมถึงถึง อาวุธทุกชนิดซึ่งใช้ส่งเครื่องกระสุนปืนโดยวิธีระเบิดหรือ กำลังดันของแก๊สหรืออัดลม หรือ เครื่องกลไกอย่างใดซึ่งต้องอาศัยอำนาจของพลังงานและส่วนหนึ่งส่วนใดของอาวุธนั้นๆ ซึ่งรัฐมนตรีเห็นว่าสำคัญ และได้ระบุไว้ในกฎกระทรวง

๒. ส่วนใดส่วนหนึ่งของอาวุธปืน ให้ถือว่า เป็นอาวุธปืนด้วย คือ

- ลำกล้องปืน
- เครื่องส่งลูกเลื่อนหรือส่วนประกอบสำคัญของเครื่องกลไกลูกเลื่อน
- เครื่องลั่นไก หรือ ส่วนประกอบสำคัญของเครื่องลั่นไก
- เครื่องส่งกระสุนปืน กระสุนปืน หรือส่วนประกอบสำคัญของพานท้ายปืน สายสะพายปืน ไม่ประกับด้ามปืนที่ไม่ใช้อาวุธปืน

๓. บุคคลใดมีความประสงค์จะมีอาวุธปืนต้องขออนุญาตต่อนายทะเบียน

- ผู้ที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร ขอได้ที่กองทะเบียน กรมตำรวจ
- ผู้ที่อยู่ต่างจังหวัด ขอได้ที่นายอำเภอท้องที่

๔. การขออนุญาตมีอาวุธปืนต้องเสียค่าธรรมเนียมตามชนิดและขนาดของปืน

- ปืนแก๊ป หรือ ปืนอัดลมฉบับละ ๕๐ บาท
- ปืนพก ปืนลูกซองฉบับละ ๑๐๐ บาท

ใบขออนุญาตมีและใช้อาวุธปืน (ป.๑) ออกให้สำหรับอาวุธปืนแต่ละกระบอกเท่านั้น และขอได้คนละไม่เกิน ๒ กระบอก (ปืนสั้น ๑ กระบอก, ปืนยาว ๑ กระบอก)

๕. การขออนุญาต มี และ ใช้อาวุธปืนต้องมีเหตุผลเพื่อการณ์ ดังนี้

- มีไว้ใช้เพื่อการป้องกันตัว หรือ ทรัพย์สิน
- มีไว้ใช้เพื่อการกีฬา หรือล่าสัตว์

๖. ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนจะได้รับหนังสืออนุญาต(ป.๔)ไว้เป็นหลักฐานทั้งนี้ ในใบ ป.๔ จะมีรายละเอียด ดังนี้

- เลขที่ใบอนุญาต
- สถานที่ออกใบอนุญาต
- วัน เดือน ปี ที่ออกใบอนุญาตและวันหมดอายุ
- ชื่อผู้รับใบอนุญาต และ อายุของผู้รับใบอนุญาต
- ชนิดและขนาดของปืน
- เลขหมายประจำปืน และชื่อของผู้ผลิตปืน
- หมายเลขทะเบียนปืน

๗. อายุของใบอนุญาตให้ มี และ ใช้อาวุธปืน

- ใบอนุญาตให้ มีอายุ หกเดือน นับตั้งแต่วันออกใบอนุญาต

- ใบอนุญาตให้ **มีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน** มีอายุ **ตลอดเวลา** นับตั้งแต่วันที่ออกใบอนุญาต
- ใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน **ชั่วคราว** มีอายุ **หกเดือน** นับตั้งแต่วันที่ออกใบอนุญาต
- ใบอนุญาตให้ **มีอาวุธปืนติดตัว** มีอายุ **หนึ่งปี** นับตั้งแต่วันที่ออกใบอนุญาต

๘. กรณีที่ใบอนุญาตสูญหายหรือข้อความลบเลือนจนไม่สามารถอ่านได้ ให้ผู้รับใบอนุญาตยื่นคำขอรับใบอนุญาตต่อนายทะเบียนท้องที่ภายใน ๓๐ วันนับตั้งแต่วันที่ได้ทราบเหตุเช่นนั้น

๙. ถ้าผู้ที่มีสิทธิที่จะได้รับใบอนุญาต ตกเป็นคนวิกลจริต จิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ ในภายหลัง

ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตต้องคืนอาวุธปืน และ ใบอนุญาตต่อนายทะเบียน โดยมีชักช้า ผู้ฝ่าฝืนมีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑๐ ปี ปรับไม่เกิน ๒ หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๑๐. ผู้ที่มีสิทธิตามใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืน จะโอนสิทธิ หรือ อนุญาตให้ใช้สิทธิดังกล่าวในใบอนุญาตนั้นให้แก่บุคคลอื่น **มิได้** ให้ใช้ได้เฉพาะตัวของผู้ที่ได้รับใบอนุญาตเท่านั้น

๑๑. ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตย้ายที่อยู่ **ต้อง** แจ้งต่อนายทะเบียน **๒** ที่ คือ
- ต้องแจ้งให้นายทะเบียนท้องที่ ที่ย้ายออกทราบภายใน **๑๕** วัน นับตั้งแต่วันที่ย้ายออก
 - ต้องแจ้งให้นายทะเบียนท้องที่ ที่ย้ายเข้าทราบภายใน **๑๕** วัน นับตั้งแต่วันที่ได้อย้ายเข้า

ผู้ฝ่าฝืนไม่ดำเนินการไปแจ้งเรื่องดังกล่าว มีความผิดต้องระวางโทษปรับ ไม่เกิน ๕ หมื่นบาท

๑๒. ถ้าผู้ที่ได้รับใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืน ถึงแก่ความตาย

ให้ทายาท ก็คือ ลูก หลาน หรือ คู่สมรส ต้อง ดำเนินการแจ้งต่อนายทะเบียนท้องที่ภายใน ๓๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ทราบถึงการตายของผู้รับใบอนุญาต

๑๓. การโอนอาวุธปืนให้แก่ผู้ที่ไม่ได้รับอนุญาต

ผู้โอนเป็นผู้ที่ได้รับอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนได้ โอน อาวุธปืนให้แก่ผู้ที่ไม่ได้ รับอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืน ผู้โอนมีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑๐ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒ หมื่นบาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ

การโอน ในที่นี้ หมายถึง การส่งมอบทรัพย์สิน (อาวุธปืน) ของตนให้แก่ผู้อื่น เป็นเจ้าของแทนการให้เช่า ให้เช่าซื้อ ผากทรัพย์สิน ให้ยืม หรือจำนำ

๑๔. เมื่อผู้ได้รับอนุญาตถูกนายทะเบียน เพิกถอน ใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืน

กรณีดังกล่าวนี้ นายทะเบียนมีอำนาจที่จะเพิกถอนใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนได้ ถ้า

- การออกใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนโดยหลงผิดเช่นมีเหตุอันทำให้นายทะเบียนท้องที่คิดว่าผู้ขอใบอนุญาตมีคุณสมบัติครบถ้วนแท้จริงแล้ว กลับมีไม่ครบ หรือ ไม่มีเลยหรือ
- ผู้รับใบอนุญาตเป็นบุคคลที่เคยต้องโทษอันต้องห้ามในการขอมิ และใช้อาวุธปืนมาก่อน เป็นต้น

๑๕. การขออนุญาตมีอาวุธปืนพกติดตัว ต้องยื่นขอต่อ

- อธิบดีกรมตำรวจสำหรับในเขตกรุงเทพมหานครและทั่วราชอาณาจักร
- ผู้ว่าราชการจังหวัด เฉพาะในเขตจังหวัดของตน และเฉพาะผู้ที่มีถิ่นที่อยู่ในเขตจังหวัดนั้น

ทั้งนี้ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือถ้าผู้รับใบอนุญาตแสดงตนเองให้เป็นที่หวาดเสียวต่อประชาชน ผู้ที่มีอำนาจออกใบอนุญาตตามข้อนี้จะมีคำสั่งให้พักการใช้ใบอนุญาตที่ออกให้โดยมีกำหนดระยะเวลาหรือสั่งเพิกถอนใบอนุญาตเสีย ก็ได้

๑๖. การพกพาอาวุธปืนโดยไม่ผิดมี ๒ กรณี

- กรณีมีเหตุจำเป็นเร่งด่วน เช่นถือปืนวิ่งไล่ตามคนร้าย
- กรณีที่เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ ปฏิบัติการในสถานที่นั้น

ผู้ฝ่าฝืนมีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี ปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ และอาจริบปีนได้ถ้าหากว่าปีนนั้นเป็นปืนเถื่อน

มาถึงตรงนี้ เมื่อท่านมีอาวุธปืนไว้ใช้สมดังความประสงค์ของท่านแล้ว ก็เท่ากับว่าขณะนี้ตัวท่านเองมีโอกาสนี้เสี่ยงต่อการที่จะเข้ามาเกี่ยวข้องกับคดีอาญาไม่มากนักน้อย เพราะถ้าหากว่าท่านใช้อาวุธปืนที่มีอยู่ในมือของท่านเองแบบด่วนได้ใจเร็ว ปราศจากการยับยั้งชั่งใจให้ดีแล้ว การมีอาวุธปืนไว้ใช้ ก็เท่ากับว่าเป็นการจ้องตัวล่วงหน้า เข้าคุกเข้าตารางนั่นเอง

เมื่อตกเป็นผู้ต้องหา ควรรู้วิธีแก้ปัญหา

จาก ๔๐ คำถาม

เกี่ยวกับ

การประกันตัวผู้ต้องหา

หรือจำเลยในคดีอาญา

นิวัฒน์ ทังทอง *

๑. ถาม ประกันตัวคืออะไร

ตอบ การประกันตัวคือการเปิดโอกาสให้ผู้ถูกจับกุม ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิสู่คดีได้อย่างเต็มที่ในระหว่างดำเนินคดีตั้งแต่ถูกจับกุมในชั้นเจ้าพนักงานสอบสวนจนถึงชั้นศาล โดยเจ้าพนักงานสอบสวน อัยการหรือศาลแล้วแต่กรณีมีคำสั่งให้ปล่อยตัวไปชั่วคราวโดยตั้งเงื่อนไข ในการประกันตัวเอาไว้

๒. ถาม เพราะเหตุใดกฎหมายจึงอนุญาตให้มีการประกันตัวได้

ตอบ เพราะความอิสระในการต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่และความเป็นธรรมของผู้ถูกจับกุมผู้ต้องหาและจำเลยเพราะเหตุว่าเราจะต้องเชื่อว่า ทุกคนเป็นคนดี ทุกคนเป็นคนบริสุทธิ์ จนกว่าเราจะพิสูจน์ได้ว่าเขาเป็นคนไม่ดีเป็นคนไม่บริสุทธิ์

๓. ถาม การประกันตัวมีได้กี่ชั้นใดบ้าง

ตอบ มีได้ตั้งแต่ถูกจับกุมในชั้นเจ้าพนักงานสอบสวน ส่งตัวให้อัยการและชั้นอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาล

๔. ถาม ใครมีสิทธิขอประกันตัว

ตอบ คนที่มีสิทธิจะยื่นขอประกันตัวผู้ต้องหา คือ

* ทนายความ สำนักงานกฎหมายเลขอุดม แอนด์ แอสโซซิเอทส์

(๑) ผู้ต้องหา

(๒) จำเลย

(๓) ผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้อง

๕. ถาม คำว่า “ผู้ต้องหา” หมายความว่าอย่างไร

ตอบ คำว่า “ผู้ต้องหา” หมายความว่า คนที่ถูกจับอยู่ระหว่างการสอบสวนของตำรวจก่อนจะฟ้องศาล

๖. ถาม คำว่า “จำเลย” หมายความว่าอย่างไร

ตอบ “จำเลย” หมายความว่า คนที่ถูกศาลฟ้องแล้ว ศาลรับฟ้องแล้ว คนนั้นก็กลับกลายฐาน “ผู้ต้องหา” มาเป็น “จำเลย” ทันที

๗. ถาม ผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องได้แก่ใครบ้าง

ตอบ ได้แก่ บิดา มารดา บุตร ธิดา ญาติมิตร เพื่อนฝูงของผู้ต้องหาหรือของผู้ต้องหา รวมไปถึงทนายความซึ่งรับว่าความให้กับผู้ต้องหาและจำเลยก็เป็นผู้เกี่ยวข้องด้วย

๘. ถาม นอกจากบุคคลที่ ๓ พวกนี้แล้วบุคคลจำพวก นายหน้าประกันตัวในทางกฎหมายจะถือว่าเป็น “ผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องกับผู้ต้องหาหรือจำเลย” และมีสิทธิประกันตัวได้หรือไม่

ตอบ เป็นปัญหาที่ศาลฎีกายังไม่เคยชี้ขาด แต่ในทางปฏิบัติแล้วบุคคลพวกนายหน้าประกันตัวก็สามารถที่จะประกันตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยออกมาได้

๙. ถาม ในการยื่นขอประกันตัวจะต้องยื่นขอประกันต่อใคร

ตอบ ๑) เมื่อผู้ต้องหาถูกควบคุมอยู่และยังมิได้ฟ้องต่อศาล ให้ยื่นต่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการแล้วแต่กรณี

เมื่อตำรวจกำลังสอบสวนอยู่ สำนักงานสอบสวนยังอยู่กับพนักงานสอบสวนก็ยื่นต่อดำรวจต่อพนักงานสอบสวน

แต่เมื่อตำรวจส่งตัวผู้ต้องหาพร้อมกับสำเนาการสอบสวนไปยังอัยการแล้วก็ยื่นขอประกันตัวต่ออัยการ ถ้าเป็นต่างจังหวัดก็ยื่นต่ออัยการจังหวัดถ้าเป็นในกรุงเทพ, ธนบุรีก็ยื่นต่อหัวหน้ากองอัยการในเซตรับผิดชอบนั้นๆ

๒) เมื่อผู้ต้องหาต้องชั่งตามหมายศาล และยังมีได้ถูกฟ้องต่อศาล
ให้ยื่นคำขอประกันตัวต่อศาล (ฝากขัง)

๓) เมื่อผู้ต้องหาถูกฟ้องแล้ว ให้ยื่นต่อศาลชั้นต้นที่ชำระคดีนั้น
(ศาลที่รับฟ้อง)

๔) เมื่อศาลอ่านคำพิพากษาศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์แล้วแม้
ยังไม่มีการยื่นอุทธรณ์หรือฎีกา หรือยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาแล้ว แต่ยังไม่ได้นำ
สำนวนไปยังศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาให้ยื่นต่อศาลชั้นต้นที่ชำระคดีนั้น

แต่ถ้าศาลชั้นต้นเห็นสมควรให้ปล่อยชั่วคราว (ประกัน) ให้ศาล
ชั้นต้นสั่งอนุญาตมิฉะนั้นให้รับส่งคำร้องพร้อมสำนวนไปให้ศาลอุทธรณ์หรือ
ฎีกาเพื่อสั่ง ขอบประกันตัวหรือหลักประกันเพียงใด

๑๐. ถาม การปล่อยชั่วคราวมีกี่วิธี

ตอบ การปล่อยชั่วคราวหรือการประกันตัวนั้นมี ๓ วิธี

๑๑. ถาม ได้แก่อะไรบ้าง

ตอบ ได้แก่ (๑) ปล่อยโดยไม่ต้องมีประกัน

(๒) ปล่อยโดยมีประกัน

(๓) ปล่อยโดยมีประกันและหลักประกัน

๑๒. ถาม ปล่อยโดยไม่ต้องมีประกัน มีลักษณะเป็นอย่างไร

ตอบ คือ ปล่อยไปเฉยๆ โดยไม่ต้องมีสัญญาประกันอะไรเลย เพียงแต่
ว่าให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยสาบาน หรือปฏิญาณว่าจะมาตามนัดเท่านั้นก็พอแล้ว

๑๓. ถาม ปล่อยโดยมีประกัน มีลักษณะอย่างไร

ตอบ คือ ปล่อยโดยมีสัญญากันว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยจะมาตามนัด ถ้า
ไม่มาตามนัดจะต้องเสียค่าปรับตามที่สัญญากันไว้ สัญญาแบบนี้ผู้ต้องหาหรือ
จำเลยทำเอง คือประกันตัวได้หรือจะให้บุคคลอื่น ซึ่งมีผลประโยชน์เกี่ยวข้อง
มาทำสัญญาประกันก็ได้

๑๔. ถาม ป่วยโดยมีประกันและหลักประกันหมายความว่าอย่างไร

ตอบ หมายความว่า นอกจากจะทำสัญญาประกันตัวดังกล่าวแล้ว ผู้ขอประกันยังต้องมีหลักประกันอย่างใดอย่างหนึ่งมาเป็นหลักประกันด้วย

๑๕. ถาม หลักประกันดังกล่าวได้แก่อะไรบ้าง

ตอบ (๑) เงินสด

(๒) โฉนดที่ดิน, น.ส.๓ ต้องมีใบประเมินราคาที่ดินของเจ้าพนักงาน หากเจ้าของหลักทรัพย์ไม่สามารถยื่นขอประกันเองได้ ต้องมีหนังสือมอบอำนาจ ที่เจ้าพนักงานอำเภอหรือเขตรับรองมาด้วย

(๓) พันธบัตรรัฐบาล

(๔) สลากออมสิน

(๕) ใบรับเงินฝากประจำของธนาคาร

(๖) ตัวแลกเงินที่ธนาคารเป็นผู้จ่ายและธนาคารผู้จ่ายได้รับรองตลอดไปแล้ว

(๗) ตัวสัญญาใช้เงินที่ทางธนาคารเป็นผู้ออก

(๘) เช็คที่ธนาคารเป็นผู้สั่งจ่าย หรือรับรอง (ต้องไม่ลงวันที่ล่วงหน้า)

(๙) หนังสือรับรองของธนาคารเพื่อชำระเบี้ยประกันในกรณีผิดสัญญาประกัน

๑๖. ถาม หลักฐานที่ต้องนำมาแสดงในการขอประกันมีอะไรบ้าง

ตอบ (๑) บัตรประชาชนหรือบัตรที่ทางราชการออกให้ (ถ้าเป็นใบเหลืองต้องมีบัตรประชาชนฉบับเก่าหรือรูปถ่ายนายประกันแนบมาด้วย

(๒) หลักฐานการยินยอมของคู่สมรสพร้อมบัตรประจำตัวของคู่สมรส

(๓) สำเนาทะเบียนบ้าน

๑๓. ถาม สำหรับเรื่องการใช้บุคคลเป็นประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวในปัจจุบันมีหลักพิจารณาอย่างไร

ตอบ พิจารณาตามคำแนะนำของประธานศาลฎีกาในเรื่องเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว พ.ศ.๒๕๓๑ ข้อ ๑๑ พิจารณาว่าบุคคลนั้นเป็นผู้มีหลักฐานตำแหน่งหน้าที่อาชีพการงาน ฐานะ หรือชื่อเสียงเป็นที่เชื่อถือได้

๑๔. ถาม นอกจากนี้ประธานศาลฎีกายังวางระเบียบในเรื่องดังกล่าวไว้ในระเบียบราชการกับฝ่ายตุลาการ ฉบับที่ ๘ โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๑ วรรค ๓ ไว้อย่างไร

ตอบ วางระเบียบไว้ดังนี้

ข้อ ๑ ให้ข้าราชการพลเรือนระดับ ๓-๕ หรือข้าราชการอื่นที่เทียบเท่าทำสัญญาประกันหรือใช้ตนเองเป็นหลักประกันได้ในวงเงินไม่เกิน ๖๐,๐๐๐ บาท

ให้ข้าราชการพลเรือนระดับ ๖-๘ หรือข้าราชการอื่นที่เทียบเท่าทำสัญญาประกันหรือใช้ตนเองเป็นหลักประกันได้ในวงเงินไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท

ให้ข้าราชการพลเรือนระดับ ๙-๑๐ หรือข้าราชการอื่นที่เทียบเท่าทำสัญญาประกันหรือใช้ตนเองเป็นหลักประกันได้ในวงเงินไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท

ให้ข้าราชการพลเรือนระดับ ๑๑ หรือข้าราชการอื่นที่เทียบเท่าทำสัญญาประกันหรือใช้ตนเองเป็นหลักประกันได้ในวงเงินไม่เกิน ๘๐๐,๐๐๐ บาท

ข้อ ๒ ให้พนักงานรัฐวิสาหกิจทำสัญญาประกัน หรือใช้ตนเองเป็นหลักประกันได้ทำนองเดียวกับข้าราชการอื่นตามที่ระบุไว้ในข้อ ๑

ข้อ ๓ ให้สมาชิกวุฒิสภา และข้าราชการการเมืองทำสัญญาประกันหรือใช้ตนเองเป็นหลักประกันได้ในวงเงินไม่เกิน ๘๐๐,๐๐๐ บาท

ข้อ ๔ บุคคลอื่นนอกจากที่ระบุไว้ในข้อ ๑ ถึงข้อ ๓ ให้ทำสัญญาประกันหรือใช้ตนเองเป็นหลักประกันได้ในวงเงินตามที่ศาลเห็นควรเป็นกรณีๆ ไป ฯลฯ

๑๕. ถาม **วิธีการที่บุคคลตามข้อ ๑ ข้อ ๒ หรือข้อ ๓ ขอทำสัญญาประกันหรือใช้ตนเองเป็นหลักประกัน ทำอย่างไร**

ตอบ ให้บุคคลดังกล่าวเสนอหนังสือรับรองจากต้นสังกัดแสดงสถานะระดับอัตราเงินเดือน และหากมีภาระผูกพันในการทำสัญญาประกันหรือใช้ตนเองเป็นหลักประกันรายอื่นอยู่ก็ให้แสดงภาระผูกพันนั้นด้วย

๒๐. ถาม **หากในกรณีที่การใช้บุคคลเป็นประกันหรือหลักประกันตามวงเงินที่กำหนดไว้ในระเบียบข้อ ๑ ถึงข้อ ๔ แล้วยังไม่เป็นการเพียงพอเจ้าพนักงานสอบสวนอัยการหรือศาล แล้วแต่กรณีจะมีอำนาจมีคำสั่งอย่างไรได้บ้าง**

ตอบ มีอำนาจที่จะสั่งให้ใช้บุคคลตามข้อ ๑ ถึงข้อ ๔ หรือหลักทรัพย์อื่นเป็นหลักประกันเพิ่มเติมได้

๒๑. ถาม **คดีประเภทใดที่กฎหมายอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาโดยไม่ต้องมีประกันเลยก็ได้**

ตอบ คดีอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน ๓ ปี (ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๑๑๐) เช่นคดีความผิดตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค และแม้อัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกิน ๓ ปี ขึ้นไปก็จะปล่อยชั่วคราว โดยมีประกันแต่ไม่ต้องมีหลักประกันด้วยก็ได้

๒๒. ถาม **หลักเกณฑ์ในการพิจารณาจะอนุญาตให้ประกันหรือไม่ให้ มีอะไรบ้าง**

ตอบ กฎหมายกำหนดให้เจ้าพนักงานตำรวจ อัยการ ศาล นั้น ใช้หลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ในการพิจารณาอนุญาตหรือไม่อนุญาตประกันตัว

- ๑) ความหนักเบาแห่งข้อหา
- ๒) พยานหลักฐานที่นำมาสืบแล้วมีเพียงใด น่าเชื่อถือ
มากน้อยเพียงใด
- ๓) พฤติการณ์แห่งคดีเป็นอย่างไร
- ๔) เชื่อถือผู้ร้องขอประกันหรือหลักประกันเพียงใด
- ๕) ผู้ต้องหาหรือจำเลยน่าจะหลบหนีหรือไม่
- ๖) มีภัยอันตรายหรือความเสียหายที่เกิดจากการประกันตัว
เพียงใดหรือไม่
- ๗) ถ้าผู้ต้องหาจำเลยถูกขังตามหมายศาลถ้ามีคำคัดค้านของ
เจ้าพนักงานสอบสวนพนักงานอัยการ หรือโจทก์ ศาล
พิจารณาประกอบได้

**๒๓. ถาม สำหรับเรื่องนี้ การคัดค้านของเจ้าพนักงานสอบสวน
พนักงานอัยการหรือโจทก์ กฎหมายวางหลักเกณฑ์อย่างไร**

ตอบ มีหลักเกณฑ์ว่าถ้าความผิดที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยถูกฟ้องนั้น มี
โทษจำคุกอย่างสูงถึง ๑๐ ปี ก่อนจะพิจารณาอนุญาตหรือไม่ในการประกันตัว
กฎหมายบังคับให้ศาลต้องถามตำรวจ หรืออัยการว่าจะคัดค้านการขอประกัน
ตัวหรือไม่ ถ้าคัดค้านศาลต้องนำมาพิจารณาประกอบในการอนุญาตหรือไม่
อนุญาตประกันตัวด้วย แต่ถ้าคดีนั้นโทษไม่ถึง ๑๐ ปี เช่น คดีลักทรัพย์ ยักยอก
เช่นนี้ศาลไม่ต้องถามตำรวจหรืออัยการว่าคัดค้านหรือไม่

๒๔. ถาม วิธีการในการขอยื่นประกันตัวในชั้นสอบสวนมีอย่างไรบ้าง

ตอบ ๑) ให้ผู้ที่ขอประกันตัวผู้ต้องหา พบและยื่นคำร้องต่อเจ้าพนักงาน
สอบสวนที่กำลังปฏิบัติหน้าที่อยู่ ไม่ว่าจะเป็นเจ้าของคดีหรือไม่ก็ตาม

๒) หากไม่อาจเขียนคำร้องขอประกันได้เอง ให้ร้องขอต่อ
พนักงานสอบสวนเพื่อส่งเจ้าหน้าที่ช่วยเขียนคำร้องให้ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ

๓) เมื่อพนักงานสอบสวนรับคำร้องขอแล้ว ให้ขอหลักฐานการรับ

สัญญาประกัน ซึ่งต้องลงเวลาการรับคำร้องไว้ด้วย

๔) เจ้าพนักงานจะพิจารณาแจ้งผลการส่งคำร้องให้เสร็จภายใน ๒๔ ชั่วโมง นับแต่เวลาที่รับคำร้อง

๕) หากไม่ได้รับความสะดวกหรือล่าช้า โปรดเข้าพบแจ้งต่อ สารวัตรใหญ่ หรือสารวัตรคนใดคนหนึ่งทราบทันที

๒๕. ถาม ขั้นตอนการประกันชั้นศาลเป็นอย่างไร

ตอบ ขั้นตอนการประกันชั้นศาล ในคดีที่ชั้นศาลอาญาแยกออกได้ดังนี้

๑) การขอประกันตัวระหว่างฝากขัง เมื่อผู้ต้องหาถูกตำรวจหรือ พนักงานอัยการนำตัวมาขออนุญาตศาลฝากขังระหว่างที่ยังสอบสวนไม่เสร็จผู้ต้องหาต้องมีสิทธิยื่นขอประกันตัวต่อศาลได้ เมื่อศาลอนุญาตให้ประกันแล้วถ้า ตำรวจหรือพนักงานอัยการขอฝากขังต่อ นายประกันต้องมายื่นคำร้องขอประกันตัวผู้ต้องหาต่อทุกครั้งเช่นเดียวกัน (ดูเรื่องหน้าที่ของนายประกัน)

๒) การขอประกันระหว่างการพิจารณาคดีของศาลชั้นต้นเมื่อผู้ต้องหาถูกพนักงานอัยการยื่นฟ้องต่อศาลแล้ว ก็จะเปลี่ยนฐานะเป็นจำเลย จำเลยมีสิทธิขอประกันต่อศาลได้ โดยยื่นขอประกันในวันที่พนักงานอัยการฟ้องนั่นเอง ในคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ฟ้องจำเลย จำเลยจะยื่นขอประกันก่อนวันนัด หรือในวันนัดที่ระบุในหมายเรียกให้มาแก้คดีก็ได้ แต่ทางที่ดีควรยื่นขอประกันก่อนวันนัด เพราะถ้ายื่นในวันนั้นและมีเหตุขัดข้องเรื่องหลักประกันซึ่งไม่สามารถจัดการได้ทันในวันนั้นจำเลยก็ต้องถูกขังจนกว่าจะได้รับอนุญาตให้ประกันตัว แต่ไม่ว่าในกรณีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์หรือราษฎรเป็นโจทก์ก็สามารถยื่นขอประกันได้ตลอดเวลาจนกว่าศาลจะพิพากษาคดี

๓) การขอประกันชั้นอุทธรณ์ ฎีกา เมื่อจำเลยถูกศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์พิพากษาจำคุก จำเลยอาจยื่นขอประกันตัวก่อนที่จะยื่นอุทธรณ์หรือยื่นฎีกาได้ หรือจะยื่นขอประกันตัวพร้อมกันหรือหลังการยื่นอุทธรณ์หรือยื่นฎีกาก็ได้ การขอประกันตัวดังกล่าว ให้ยื่นต่อศาลชั้นต้นที่พิพากษาคดีศาล

ชั้นต้นจะสั่งคำร้องขอประกันเองหรือจะส่งให้ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาสั่งก็ได้ เมื่อศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาสั่งคำร้องขอประกันแล้วจะส่งคำสั่งไปให้ศาลชั้นต้น เจ้าของคดีอ่านให้ผู้ขอประกันทราบ และดำเนินการตามคำสั่งของศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาต่อไป

ข้อสำคัญที่ควรทราบก็คือ การประกันในชั้นใดก็จะใช้ได้ชั้นนั้น เมื่อชั้นของการขอประกันเปลี่ยนไปก็ต้องยื่นขอประกันใหม่ เช่นได้ประกันชั้นตำรวจ เมื่อมาถึงชั้นอัยการหรือชั้นฝากขังต่อศาล ก็ต้องมาขอประกันใหม่เมื่อโจทก์ฟ้อง จำเลยต่อศาลแล้วสัญญาประกันในชั้นฝากขังก็สิ้นสุด ก็ต้องยื่นขอประกันใหม่ เมื่อศาลชั้นต้นพิพากษาแล้ว ต้องการจะขอประกันในชั้นอุทธรณ์ก็ต้องยื่นขอประกันใหม่อีกครั้งหนึ่ง เมื่อศาลอุทธรณ์พิพากษาแล้ว ต้องการขอประกันในชั้นศาลฎีกา ก็ต้องยื่นขอประกันใหม่เช่นนี้ไปตามลำดับจนกว่าจะสิ้นสุดคดี

๒๖. ถาม ถ้าศาลไม่อนุญาตให้ประกันตัวจะอุทธรณ์ฎีกาได้หรือไม่

ตอบ แต่ก่อนหากศาลไม่อนุญาตประกันตัว จะอุทธรณ์ฎีกาคำสั่งต่อศาลไม่ได้ถือว่ายุติ แต่ปัจจุบันได้มีการแก้ไขกฎหมายใหม่แล้ว โดยศาลสั่งไม่อนุญาตประกันตัวแล้วอนุญาตให้ผู้ขอประกันตัวยื่นอุทธรณ์ฎีกาต่อศาลอุทธรณ์ต่อศาลฎีกาได้

๒๗. ถาม หากศาลอุทธรณ์และฎีกามีคำสั่งที่สุดไม่อนุญาตให้ประกันตัวผู้ต้องขังหรือจำเลย ยังมีสิทธิยื่นขอประกันตัวใหม่อีกได้หรือไม่

ตอบ ได้ ส่วนศาลชั้นต้นจะอนุญาตหรือไม่ว่ากันใหม่อีกครั้งหนึ่ง

๒๘. ถาม เมื่ออนุญาตให้ประกันตัวแล้วจะปฏิบัติอย่างไร

ตอบ ๑) ถ้าปล่อยโดยไม่มีประกันก่อนจะปล่อยตัวไปผู้ต้องหาหรือจำเลยจะต้องสาบานหรือปฏิญาณว่าจะมาตามนัดหรือตามหมายเรียก (ไม่มีสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษร)

๒) ถ้าปล่อยโดยมีประกันหรือมีประกันและหลักทรัพย์ ก่อนจะปล่อยให้ผู้ประกันหรือผู้เป็นหลักประกันลงลายมือชื่อในสัญญาประกัน ในสัญญาประกันจะระบุไว้เลยว่าผู้ถูกปล่อยตัวจะต้องมาตามนัด ถ้าผิดสัญญาจะต้องใช้เงินตามจำนวนที่ระบุไว้ในสัญญา

๒๕. ถาม ผลของสัญญาประกันในชั้นสอบสวนเป็นอย่างไร

ตอบ เมื่อพนักงานสอบสวนหรืออัยการส่งปล่อยชั่วคราว สัญญาประกันใช้ได้ระหว่างสอบสวนหรือจนกว่าผู้ต้องหาถูกศาลสั่งชำระระหว่างสอบสวนหรือตลอดไปจนศาลรับฟ้อง

๓๐. ถาม ผลของสัญญาประกันในชั้นศาลเป็นอย่างไร

ตอบ ขึ้นอยู่กับสัญญาประกันที่ศาลทำไว้กับจำเลย

๓๑. ถาม หากจะทำการเลื่อนส่งตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยตามสัญญาประกันตัวจะทำได้หรือไม่

ตอบ ทำได้ แต่นายประกันจะต้องมีหนังสือขอเลื่อนการส่งตัวผู้ต้องหาต่อพนักงานสอบสวนหรืออัยการคู่สัญญาประกันตัวโดยจะต้องอ้างเหตุที่จำเป็นด้วย

๓๒. ถาม การเปลี่ยนสัญญาประกันตัวทำได้หรือไม่

ตอบ ทำได้ หากความปรากฏต่อมาหรือเนื่องจากกลฉ้อฉลหรือหลงผิดปรากฏว่าสัญญาประกันต่ำไปหรือหลักประกันไม่พอเพียง

๓๓. ถาม การถอนสัญญาประกันจะเกิดขึ้นเมื่อใด

ตอบ เมื่อนายประกันปฏิบัติถูกต้องตามสัญญาแล้ว

๓๔. ถาม หากผู้ต้องหาหรือจำเลยหนีประกัน นายประกันจะมีสิทธิตามจับได้หรือไม่

ตอบ ได้ แม้ผู้ต้องหาหรือจำเลยเพียงจะหนีก็จับได้ แต่กฎหมายวางหลักว่าอันดับแรกต้องขอให้ตำรวจที่ใกล้ที่สุดจับก่อน ถ้าจับไม่ทันจึงจะจับเองได้

๓๕. ถาม หากผิดสัญญาประกันต่อเจ้าพนักงาน จะมีการบังคับอย่างไร

ตอบ เจ้าพนักงานต้องฟ้องร้องต่อศาลแพ่งเป็นคดีแพ่งทั่วๆ ไป

๓๖. ถาม หากผิดสัญญาประกันต่อศาล จะมีการบังคับอย่างไร

ตอบ ศาลมีอำนาจสั่งบังคับตามสัญญาประกันได้เลยโดยไม่ต้องฟ้องหรือตามที่ศาลเห็นสมควร

๓๗. ถาม หากศาลสั่งประการใดแล้ว ในกรณีผิดสัญญาประกันฝ่าย
ผู้ถูกบังคับจะมีอำนาจอุทธรณ์ฎีกาได้หรือไม่

ตอบ ได้

๓๘. ถาม คู่สัญญาประกันมีสิทธิลดหย่อนค่าปรับตามสัญญา ได้
หรือไม่

ตอบ ได้ เนื่องจากสัญญาประกันตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นเป็นสัญญา
ทางแพ่งธรรมดาทั่วไป หากไม่ส่งผิดนัดสัญญาก็ระบุว่าจะปรับเท่านั้นเท่านั้นบาท
ซึ่งสัญญาดังกล่าวคู่สัญญาย่อมมีสิทธิลดหย่อนค่าปรับกันได้ตลอดเวลาแล้วแต่
คู่สัญญา

๓๙. ถาม มีตัวอย่างการตีราคาประกันตัวของพนักงานสอบสวนไว้
หรือไม่

ตอบ ตัวอย่างของการตีราคาประกันตัวในคดีความผิดต่างๆที่ได้แนบไว้ใน
ผนวก ก ผนวก ข และผนวก ค เพื่อเป็นแนวทางให้ทราบ

๔๐.ถาม ในทุกท้องที่พนักงานสอบสวนจะถือหลักเกณฑ์ เดียวกัน
หรือไม่

ตอบ ในแต่ละเขตท้องที่จะมีคำสั่งของผู้นับบัญชาการตำรวจประจำเขตและ
หรือในหน่วยงานเป็นผู้กำหนด อาจมีข้อแตกต่างกันบ้าง แต่แนวทางตามผนวก ก
ผนวก ข และผนวก ค ในข้อ ๓๙ จะเหมือนกันเป็นส่วนใหญ่

ผนวก ก. กำหนดจำนวนเงินที่ระบุไว้ในสัญญาประกันตัวผู้ต้องหาแต่ละคดีความผิด
ประกอบ คำสั่ง บข.ภ.๒ ที่ ๑๕๓/๒๕๓๒ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๓๒

ประเภทคดี	ราคาประเมินที่ดิน (โหนด)	เงินสด หลักทรัพย์ธนาคาร
ประมวลกฎหมายอาญา		
๑.๑ ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ	๑๐๐,๐๐๐	๕๐,๐๐๐
๑.๒ แจ้งความเท็จ	๘๐,๐๐๐	๕๐,๐๐๐
๑.๓ ฟ้องเท็จ	๘๐,๐๐๐	๕๐,๐๐๐
๑.๔ เบิกความเท็จ	๘๐,๐๐๐	๕๐,๐๐๐
๑.๕ วางเพลิง	๒๐๐,๐๐๐	๑๕๐,๐๐๐
๑.๖ ทำลายเอกสาร	๘๐,๐๐๐	๕๐,๐๐๐
๑.๗ ปลอมแปลงเอกสาร		
- ปลอมเอกสารธรรมดา		
หรือเอกสารสิทธิ	๘๐,๐๐๐	๕๐,๐๐๐
- เอกสารราชการ	๘๐,๐๐๐	๖๐,๐๐๐
- เอกสารสิทธิซึ่งเป็น		
เอกสารราชการ	๑๐๐,๐๐๐	๘๐,๐๐๐
๑.๘ ช่มชู้หรือโทรมหึง	๘๐,๐๐๐-๑๐๐,๐๐๐	๕๐,๐๐๐-๘๐,๐๐๐
๑.๙ อนาจาร	๖๐,๐๐๐	๕๐,๐๐๐
๑.๑๐ ทุจริตจัดหาหึง	๒๐๐,๐๐๐	๑๕๐,๐๐๐
๑.๑๑ พรากผู้เยาว์	๑๐๐,๐๐๐	๘๐,๐๐๐
๑.๑๒ ม้าผู้อื่น	๒๐๐,๐๐๐-๓๐๐,๐๐๐	๕๐,๐๐๐-๒๐๐,๐๐๐
๑.๑๓ พยายามฆ่า	๑๕๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐
๑.๑๔ ประมาททำให้คนตาย		
- ขับรถรับจ้างชน	๘๐,๐๐๐	๕๐,๐๐๐

ประเภทคดี	ราคาประเมินที่ดิน (โหนด)	เงินสด หลักทรัพย์ธนาคาร
๑.๑๕ ทำร้ายร่างกายบาดเจ็บ สาหัส	๘๐,๐๐๐-๑๒๐,๐๐๐	๖๐,๐๐๐-๑๐๐,๐๐๐
๑.๑๖ ลักทรัพย์	๖๐,๐๐๐-๑๐๐,๐๐๐	๕๐,๐๐๐-๘๐,๐๐๐
๑.๑๗ ชิงทรัพย์	๘๐,๐๐๐-๑๐๐,๐๐๐	๖๐,๐๐๐-๘๐,๐๐๐
๑.๑๘ ขิงทรัพย์	๑๕๐,๐๐๐-๓๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐-๒๐๐,๐๐๐
๑.๑๙ ปล้นทรัพย์	๒๐๐,๐๐๐-๓๐๐,๐๐๐	๑๕๐,๐๐๐-๒๐๐,๐๐๐
๑.๒๐ ฉ้อโกง (ประชาชน)	๑๐๐,๐๐๐-๒๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐-๒๐๐,๐๐๐
๑.๒๑ รีดเอาทรัพย์	๘๐,๐๐๐-๑๐๐,๐๐๐	๕๐,๐๐๐-๘๐,๐๐๐
๑.๒๒ กรรโชกทรัพย์	๘๐,๐๐๐-๑๐๐,๐๐๐	๖๐,๐๐๐-๘๐,๐๐๐
๑.๒๓ ยักยอกทรัพย์	๔๐,๐๐๐-๑๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐-๘๐,๐๐๐
๑.๒๔ รับของโจร	๘๐,๐๐๐-๑๐๐,๐๐๐	๖๐,๐๐๐-๘๐,๐๐๐
๑.๒๕ ทำให้เสียทรัพย์	๔๐,๐๐๐-๑๐๐,๐๐๐	๔๐,๐๐๐-๘๐,๐๐๐
๑.๒๖ บุกรุก	๔๐,๐๐๐-๘๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐-๔๐,๐๐๐
๑.๒๗ พยานขัดหมายศาล	๑๐,๐๐๐	๕,๐๐๐
๑.๒๘ ช่องโจร		
- ไม่มีของกลาง	๑๐,๐๐๐	๕,๐๐๐
- มีของกลาง	๒๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐
พ.ร.บ. เชื้อ	๒๐๐% ของหน้าเช็ค	๑๐๐% ของหน้าเช็ค
พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษ		
- มีกัญชา, กระทั่งมไว้ใน ครอบครองไม่เกิน ๒๐ กรัม	๖๐,๐๐๐	๕๐,๐๐๐
- จำหน่ายกัญชา	๒๐๐,๐๐๐	๑๕๐,๐๐๐

ประเภทคดี	ราคาประเมินที่ดิน (โหนด)	เงินสด หลักทรัพย์ธนาคาร
- มีเฮโรइन, มอร์ฟีน, ฝิ่นไว้ในครอบครอง เล็กน้อยไม่เกิน ๑ กรัม	๑๐๐,๐๐๐-๒๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐
- มีเฮโรइन ฯลฯ ๑ - ๒๐ กรัม	๑๐๐,๐๐๐-๓๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐-๒๐๐,๐๐๐
- จำหน่ายเฮโรइनไม่เกิน ๑ กรัม	๕๐๐,๐๐๐	๕๐๐,๐๐๐
- จำหน่ายเฮโรइनเกิน ๕ กรัมขึ้นไป	๑,๐๐๐,๐๐๐	๗๐๐,๐๐๐
พ.ร.บ. อาวุธปืน		
- ปืนไม่มีทะเบียนไว้ใน ครอบครอง	๕๐,๐๐๐	๓๐,๐๐๐
- ปืนมีทะเบียนไว้ใน ครอบครอง	๕๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐
- มีกระสุนปืน	๔๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐
พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์	๓๐๐,๐๐๐	๒๐๐,๐๐๐
พ.ร.บ. ศุลกากร	๒๐๐,๐๐๐	๑๕๐,๐๐๐
พ.ร.บ. แร่	๒๐๐,๐๐๐	๒๐๐,๐๐๐
พ.ร.บ. ยา	๕๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐
พ.ร.บ. โรงงาน	๒๕๐,๐๐๐	๒๐๐,๐๐๐
พ.ร.บ. อาคาร	๔๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐
พ.ร.บ. คนต่างด้าว	๔๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐
พ.ร.บ. ป่าไม้	๑๕๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐
พ.ร.บ. การพนัน	๑๐,๐๐๐	๕,๐๐๐

หมายเหตุ

ความผิดนอกเหนือจากนี้เรียกหลักทรัพย์ประกัน

๑. ที่ดินราคาประเมินเป็น ๒ เท่า ของอัตราค่าปรับสูงสุดตามที่กฎหมายบัญญัติหรือเงินสดเท่ากับ อัตราค่าปรับสูงสุดที่กฎหมายบัญญัติไว้ในความผิดนั้นๆ
๒. ราคาประเมินที่ดิน (โฉนด) และเงินสดตามที่กำหนดนี้ อาจเพิ่มหรือลดจำนวนลงได้ตามดุลพินิจของพนักงานสอบสวนโดยให้คำนึงถึง
 - ๒.๑ ความหนักเบาแห่งข้อหา
 - ๒.๒ พฤติการณ์ต่างๆ แห่งคดี
 - ๒.๓ เชื่อถือผู้ร้องขอประกัน หรือหลักประกันได้เพียงใด
 - ๒.๔ ผู้ต้องหาจะหลบหนีหรือไม่
 - ๒.๕ ภัยอันตรายหรือความเสียหายที่จะเกิดจากการปล่อยชั่วคราวมีเพียงใดหรือไม่
 - ๒.๖ ราคาทรัพย์ที่ถูกประทุษร้ายหรือเสียหาย

พลตำรวจโท

(บุญทิน วงศ์รักมิตร)

ผู้บัญชาการตำรวจภูธร ๒

**การกำหนดจำนวนเงินที่ระบุไว้ในสัญญาประกันของ
กองกำกับการ ๓ กองตำรวจทางหลวง**

ลำดับ	ประเภทความผิด	กฎหมาย ที่กระทำผิด	เงินสด หรือ หลักทรัพย์ธนาคาร	ราคาประเมิน ที่ดิน (โฉนด)
๑.	ขับรถโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส	พ.ร.บ. จราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ ม.๔๓(๔) ม.๑๕๗ ป.อาญา ม.๓๐๐	๑๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐
๒.	ขับรถโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย	พ.ร.บ. จราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ ม.๔๓(๔) ม.๑๕๗ ป.อาญา ม.๒๙๑	๒๐,๐๐๐	๔๐,๐๐๐
๓.	ขับรถในทางก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลแล้วหลบหนี	พ.ร.บ. จราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ ม.๗๘, ๑๖๐ วรรคสอง	๕,๐๐๐	๑๐,๐๐๐
๔.	ประกอบการขนส่งโดยไม่ได้รับอนุญาต	พ.ร.บ. ขนส่งทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ ม.๒๓, ๑๒๖	๑๐๐,๐๐๐	๒๐๐,๐๐๐
๕.	ผู้ประจํารถทำหน้าที่ผู้ขับรถโดยไม่ได้รับอนุญาต	พ.ร.บ. ขนส่งทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ ม.๙๓ วรรคหนึ่ง,๑๕๑	๔,๐๐๐	๘,๐๐๐

**การกำหนดจำนวนเงินที่ระบุไว้ในสัญญาประกันของ
กองกำกับการ ๓ กองตำรวจทางหลวง**

ลำดับ	ประเภทความผิด	กฎหมาย ที่กระทำผิด	เงินสด หรือ หลักทรัพย์ธนาคาร	ราคาประเมิน ที่ดิน (โหนด)
๖.	บรรทุกหนักเกินกว่า อัตราที่กำหนด	ประกาศของ คณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๙๕ ลง ๒๘ พ.ย. ๒๕๑๕ ข้อ ๕๖ และประกาศ ผู้อำนวยการ ทางหลวง แผ่นดินลง ๑๔ ธ.ค. ๒๕๑๘	๕,๐๐๐	๑๐,๐๐๐

การตีราคาประกันตัวผู้ต้องหาของตำรวจป่าไม้

ลำดับ	ฐานความผิด (ข้อหา)	หลักทรัพย์ที่ประกัน	
		เงินสดหรือ หลักทรัพย์ ธนาคาร	โฉนดที่ดิน และอื่น ๆ
พ.ร.บ. ป่าไม้ ๒๕๘๔			
๑.	ก. มีไว้ในครอบครองซึ่งไม้หวงห้ามอันยังมิได้แปรรูปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย	๕๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐
	ข. ความผิดตามข้อ ก. ถ้ามีไว้ในครอบครองเป็นไม้สัก ไม้ยาง หรือไม้หวงห้ามประเภทข.หรือไม้อื่นเป็นต้น เป็นท่อนเกิน ๒๐ ต้น หรือท่อน หรือรวมปริมาตรไม้เกิน ๒๐ ต้น หรือท่อน หรือรวมปริมาตรไม้เกิน ๔ ลบ.ม.	๑๐๐,๐๐๐	๒๐๐,๐๐๐
๒.	ก. ใช้ตราประทับไม้ของเอกชนประทับไม้โดยมิได้รับอนุญาต	๕,๐๐๐	๑๐,๐๐๐
	ข. ไม่ทำลายตราประทับไม้ของเอกชนที่ใบอนุญาตสิ้นอายุแล้วภายใน ๙๐ วัน		
๓.	ไม่แจ้งความต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ตราประทับไม้ของเอกชนสูญหาย	๕,๐๐๐	๑๐,๐๐๐
๔.	นำไม้หรือของป่าเคลื่อนที่โดยไม่มีใบเบิกทางกำกับ	๑๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐
๕.	นำไม้สักซึ่งพ้นจากสภาพสิ่งปลูกสร้างหรือเครื่องใช้ออกนอกเขตจังหวัดที่ตั้งโดยไม่ได้รับอนุญาต	๑๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐

ลำดับ	ฐานความผิด (ข้อหา)	หลักทรัพย์ที่ประกัน	
		เงินสดหรือ หลักทรัพย์ ธนาคาร	โฉนดที่ดิน และอื่น ๆ
๖.	ก. ไม่แจ้งต่อนักงานเจ้าหน้าที่ประจำด่านป่าไม้ เมื่อนำไม้หรือของป่าเคลื่อนที่เข้าเขตด่าน ป่าไม้	๑๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐
	ข. นำไม้หรือของป่าผ่านด่านโดยไม่ให้นักงาน เจ้าหน้าที่ตรวจสอบอนุญาตก่อน	๑๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐
๗.	ไม่มอบไม้ไหลลอยที่เก็บได้ให้แก่พนักงาน เจ้าหน้าที่	๕,๐๐๐	๑๐,๐๐๐
๘.	ไม่จัดให้คนงานหรือผู้รับจ้างมีใบคู่มือแสดงฐานะ ซึ่งทำการตามที่รับอนุญาต	๕,๐๐๐	๑๐,๐๐๐
๙.	ก. เก็บหาของป่าหวงห้ามหรือทำอันตรายแก่ ของป่าหวงห้ามโดยมิได้รับอนุญาต	๑๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐
	ข. ไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดในกฎกระทรวงหรือ ในใบอนุญาตว่าด้วยการเก็บหรือทำ อันตรายแก่ของป่าหวงห้าม	๑๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐
๑๐.	ก. ค้ำ หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งของป่าหวงห้าม เกินปริมาณที่กำหนดไว้โดยมิได้รับอนุญาต	๑๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐
	ข. ไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดในกฎกระทรวงหรือ ในใบอนุญาตว่าด้วยการค้ำหรือการมีไว้ใน ครอบครองซึ่งของป่าหวงห้าม	๑๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐
๑๑.	ก. นำไม้เคลื่อนที่ผ่านด่านป่าไม้ในเวลากลางคืน โดยไม่ได้รับอนุญาต	๕๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐

ลำดับ	ฐานความผิด (ข้อหา)	หลักทรัพย์ที่ประกัน	
		เงินสดหรือ หลักทรัพย์ ธนาคาร	โฉนดที่ดิน และอื่น ๆ
	ข. นำของป่าเคลื่อนที่ผ่านด่านป่าไม้ในเวลา กลางคืนโดยไม่ได้รับอนุญาต	๕๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐
๑๒.	แปรรูปไม้ในเวลากลางคืน โดยมีได้รับอนุญาต	๕๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐
๑๓.	ไม่อำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่ง ปฏิบัติการตาม พ.ร.บ. ป่าไม้	๑๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐
๑๔.	ก. ผู้รับอนุญาตในเขตควบคุมการแปรรูปไม้มิได้ ในครอบครองซึ่งไม้ยังมิได้รับชำระค่าภาค หลวงและค่าบำรุงป่าและมิได้รับยกเว้น ค่าภาคหลวงหรือค่าบำรุงตามกฎหมาย	๕๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐
	ข. ผู้รับอนุญาตในเขตควบคุมการแปรรูปไม้ มิได้ในครอบครอง ซึ่งไม้ไม่ต้องเสียค่า ภาคหลวงแต่ไม่มีตราประทับเช่นนั้น	๕๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐
	ค. ผู้รับอนุญาตในเขตควบคุมการแปรรูปไม้มิได้ ในครอบครอง ซึ่งไม้ที่ซื้อจากทางราชการ แต่ไม่ได้ประทับตรารัฐบาลขายไว้	๕๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐
	ง. ผู้รับอนุญาตในเขตควบคุมการแปรรูปไม้มิได้ ในครอบครอง ซึ่งไม้แปรรูปโดยไม่มีหนังสือ กำกับไม้แปรรูปหรือใบเบิกทางของพนักงาน เจ้าหน้าที่กำกับ		
	จ. ผู้รับอนุญาตในเขตควบคุมการแปรรูปไม้มิได้ ในครอบครองซึ่งไม้ที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร โดยไม่มีการใบเบิกทางกำกับ	๕๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐

ลำดับ	ฐานความผิด (ข้อหา)	หลักทรัพย์ที่ประกัน	
		เงินสดหรือ หลักทรัพย์ ธนาคาร	โฉนดที่ดิน และอื่น ๆ
๑๕.	ฉ. ความผิดตามข้อ ก.-จ. ถ้าไม้ที่มีไว้ในครอบครองเป็นไม้สัก ไม้ยาง หรือไม้หวงห้ามประเภท ข. หรือไม้อื่น เป็นต้น หรือเป็นท่อนอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งสองอย่างรวมกันเกิน ๕ ต้น หรือท่อน หรือรวมปริมาตรไม้ที่ครอบครองเกิน ๑ ลบ.ม. หรือไม้ที่ได้แปรรูปแล้วรวมปริมาตรไม้เกิน ๑ ลบ.ม.	๑๐๐,๐๐๐	๒๐๐,๐๐๐
	ก. แผ้วถาง (ก่อสร้างเผาหรือกระทำด้วยประการใด) อันเป็นการทำลายป่าโดยมิได้รับอนุญาต	๕๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐
	ข. แผ้วถาง (ก่อสร้างเผาหรือกระทำด้วยประการใด) เพื่อเข้ายึดถือครอบครองป่าโดยมิได้รับอนุญาต	๕๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐
๑๖.	ค. ความผิดตามข้อ ก., ข. ถ้าได้กระทำเป็นเนื้อที่เกิน ๒๕ ไร่	๑๐๐,๐๐๐	๒๐๐,๐๐๐
	ก. ทำไม้ (เจาะสับ, เผา หรือทำอันตรายด้วยประการใด) แก่ไม้หวงห้ามโดยมิได้รับอนุญาตหรือมิได้รับสัมปทาน	๕๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐
	ข. ไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดในกฎกระทรวง หรือในการอนุญาตให้ทำไม้	๕๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐

ลำดับ	ฐานความผิด (ข้อหา)	หลักทรัพย์ที่ประกัน	
		เงินสดหรือ หลักทรัพย์ ธนาคาร	โฉนดที่ดิน และอื่น ๆ
๑๗.	ค. ความผิดตามข้อ ก., ข. ถ้าการกระทำผิดนั้น เกี่ยวกับไม้สัก ไม้ยาง หรือไม้หวงห้าม ประเภท ข. หรือไม้อื่น เป็นต้นหรือเป็นท่อน อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งสองอย่างรวมกัน เกิน ๒๐ ต้นหรือท่อนหรือรวมปริมาตรไม้ เกิน ๔ ลบ.ม. หรือไม้ที่ได้แปรรูปแล้วรวม ปริมาตรเกิน ๒ ลบ.ม.	๑๐๐,๐๐๐	๒๐๐,๐๐๐
	ก. ทำไม้ที่ไม่มีรอบตราอนุญาตจากพนักงาน เจ้าหน้าที่ประทับไว้	๕๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐
๑๘.	ข. ความผิดตามข้อ ก. ถ้าการกระทำผิดนั้น เกี่ยวกับไม้สัก ไม้ยาง หรือไม้หวงห้าม ประเภท ข. หรือไม้อื่น เป็นต้นหรือเป็นท่อน อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งสองอย่างรวมกัน เกิน ๒๐ ต้น หรือท่อน หรือรวมปริมาตรไม้ ๔ ลบ.ม. หรือไม้ที่ได้แปรรูปแล้วรวม ปริมาตรเกิน ๒ ลบ.ม.	๑๐๐,๐๐๐	๒๐๐,๐๐๐
	ก. ทำไม้ที่มีขนาดต่ำกว่าขนาดจำกัดโดยมิได้ รับอนุญาต	๕๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐

ลำดับ	ฐานความผิด (ข้อหา)	หลักทรัพย์ที่ประกัน	
		เงินสดหรือ หลักทรัพย์ ธนาคาร	โฉนดที่ดิน และอื่น ๆ
	ข. ทำไม้ที่มีขนาดต่ำกว่าขนาดจำกัดที่ได้รับ อนุญาตก่อนพนักงานเจ้าหน้าที่ประทับตรา อนุญาตที่ไม้นั้น ซุดหาแร่ ดิน หิน หรือเลี้ยงสัตว์ หรือเปลี่ยน แปลงทางน้ำ หรือทำให้น้ำในลำน้ำ ลำห้วย หนอง บึง ท่วมทัน หรือเหือดแห้ง หรือเป็น พิษต่อสัตว์ป่า ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า โดยมิชอบด้วยกฎหมาย	๐	
๑๙.	ช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาเอาไปเสีย ซื้อ รับจําหน่าย หรือรับไว้ซึ่งสัตว์ป่า หรือซากของ สัตว์ป่าอันได้มาโดยการกระทำความผิด ตาม พ.ร.บ. นี้	๕๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐
๒๐.	กระทำให้หลักเขต ป้าย หรือเครื่องหมายอื่น ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่จัดให้มีตาม พ.ร.บ. นี้ เคลื่อนที่ลบเลือน เสียหาย หรือไร้ประโยชน์	๕,๐๐๐	๑๐,๐๐๐
		๒๐,๐๐๐	๔๐,๐๐๐

การตีราคาประกันตัวผู้ต้องหาของตำรวจป่าไม้

ลำดับ	ฐานความผิด (ข้อหา)	หลักทรัพย์ที่ประกัน	
		เงินสดหรือ หลักทรัพย์ ธนาคาร	โฉนดที่ดิน และอื่น ๆ
	พ.ร.บ. สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๐๓		
๑.	ล่าสัตว์ป่าสงวนโดยมิชอบด้วยกฎหมาย	๒๐,๐๐๐	๕๐,๐๐๐
๒.	มีไว้ในครอบครองซึ่งสัตว์ป่าสงวน หรือซากของ สัตว์ป่าสงวนโดยมิชอบด้วยกฎหมาย	๒๐,๐๐๐	๕๐,๐๐๐
๓.	ล่าสัตว์ป่าคุ้มครองประเภทที่ ๒ ในระยะเวลา ห้ามล่า	๑๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐
๔.	ล่าสัตว์ป่า หรือเก็บ หรือทำอันตรายแก่ไขหรือ สัตว์ป่าในเขตประกาศกำหนดห้ามล่าสัตว์ป่า	๑๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐
๕.	ก. ล่าสัตว์ป่าคุ้มครองประเภทที่ ๑ โดยมีได้ รับอนุญาต	๕,๐๐๐	๑๐,๐๐๐
	ข. ผู้ได้รับอนุญาตล่าสัตว์ป่าคุ้มครองประเภทที่ ๑ ทำการล่าสัตว์โดยวิธีทำให้สัตว์ป่านั้นตาย โดยมิชอบด้วยกฎหมาย	๕,๐๐๐	๑๐,๐๐๐
๖.	ล่าสัตว์ป่าคุ้มครองประเภทที่ ๒ โดยมีได้รับ อนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่	๕,๐๐๐	๑๐,๐๐๐
๗.	ผู้ได้รับอนุญาตล่าสัตว์ป่าคุ้มครองประเภทที่ ๒ ในระยะเวลาห้ามล่า	๕,๐๐๐	๑๐,๐๐๐
๘.	มีสัตว์ป่าคุ้มครองไว้ในครอบครองเกินปริมาณ ที่กฎหมายกำหนดโดยมิได้รับอนุญาตจาก พนักงานเจ้าหน้าที่	๕,๐๐๐	๑๐,๐๐๐

ลำดับ	ฐานความผิด (ข้อหา)	หลักทรัพย์ที่ประกัน	
		เงินสดหรือ หลักทรัพย์ ธนาคาร	โฉนดที่ดิน และอื่น ๆ
๙.	ก. คำหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งซากของสัตว์ป่า คุ้มครองโดยมิชอบด้วยกฎหมาย	๕,๐๐๐	๑๐,๐๐๐
	ข. คำหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งซากของสัตว์ป่า คุ้มครองโดยมิได้รับอนุญาตจากพนักงาน เจ้าหน้าที่	๕,๐๐๐	๑๐,๐๐๐
๑๐.	ผู้ได้รับอนุญาตให้ล่าสัตว์ป่าคุ้มครองไม่ปฏิบัติ ตามข้อกำหนดในกฎกระทรวง	๒,๐๐๐	๔,๐๐๐
๑๑.	ยิงสัตว์ป่าในเวลาห้าม	๒,๐๐๐	๔,๐๐๐
๑๒.	เก็บ ทำอันตราย หรือมีไว้ในครอบครอง ซึ่งไข่ หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งไข่ หรือรังสัตว์ป่า คุ้มครองโดยมิชอบด้วยกฎหมาย	๒,๐๐๐	๔,๐๐๐
๑๓.	ล่าสัตว์ป่าสงวน หรือสัตว์ป่าคุ้มครองหรือสัตว์ป่า อื่น หรือเก็บหรือทำอันตรายแก่ไข่หรือรังของ สัตว์ป่า ซึ่งห้ามมิให้ล่าในบริเวณวัดหรือใน บริเวณสถานที่ซึ่งจัดไว้เพื่อประชาชนใช้เป็น ประกอบพิธีกรรมในทางศาสนา	๒,๐๐๐	๔,๐๐๐
๑๔.	นำสัตว์ป่าหรือซากสัตว์ป่าเคลื่อนที่ โดยมิได้ แจ้งแก่เจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่	๑,๐๐๐	๒,๐๐๐
๑๕.	ผู้รับอนุญาตให้ทำการค้า หรือมีไว้ในครอบครอง ซึ่งสัตว์ป่าคุ้มครองหรือซากสัตว์ป่าคุ้มครอง ไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดในกฎกระทรวง	๑,๐๐๐	๒,๐๐๐

ลำดับ	ฐานความผิด (ข้อหา)	หลักทรัพย์ที่ประกัน	
		เงินสดหรือ หลักทรัพย์ ธนาคาร	โฉนดที่ดิน และอื่น ๆ
๑๖.	ก. เข้าไปในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโดยมิได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่	๑,๐๐๐	๒,๐๐๐
๑๗.	ล่าสัตว์ป่า หรือเก็บ หรือทำอันตรายแก่ไข่ หรือรังของสัตว์ป่า ซึ่งห้ามมิให้ล่าในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า	๒๐,๐๐๐	๕๐,๐๐๐
๑๘.	เข้าไปครอบครองยึดถือที่ดิน หรือตัดโค่น แฉะ ถาง เผา ทำลายต้นไม้ หรือพืชมงคลชนิดอื่น หรือ	๓๐,๐๐๐	๕๐,๐๐๐
๑๙.	ค. ความผิดตามข้อ ก., ข. ถ้าการกระทำผิดนั้นเกี่ยวกับไม้สัก ไม้ยาง หรือไม้หวงห้ามประเภท ข. หรือไม้อื่นเป็นต้น หรือเป็นท่อนอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งสองอย่างรวมกันเกิน ๒๐ ต้นหรือท่อน หรือรวมปริมาตรไม้เกิน ๔ ลบ.ม. หรือไม้ที่ได้แปรรูปแล้วเกิน ๒ ลบ.ม.	๑๐๐,๐๐๐	๒๐๐,๐๐๐
๒๐.	ตัด (โค่นต้นยางผึ่ง ต้นไม้ที่ผึ่งจับทำรัง, ทำอันตรายด้วยประการใด) แก่ต้นไม้	๕๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐
๒๑.	เก็บไม้ไหลลอยในเขตควบคุมไม้ในลำน้ำโดยมิได้รับอนุญาต	๑๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐
๒๒.	ก. แปรรูปไม้ภายในเขตควบคุมการแปรรูปไม้โดยมิได้รับอนุญาต	๕๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐
	ข. ตั้งโรงงานแปรรูปไม้หรือตั้งโรงค้าไม้แปรรูปภายในเขตควบคุมการแปรรูปไม้โดยมิได้รับอนุญาต	๕๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐

ลำดับ	ฐานความผิด (ข้อหา)	หลักทรัพย์ที่ประกัน	
		เงินสดหรือ หลักทรัพย์ ธนาคาร	โฉนดที่ดิน และอื่น ๆ
๒๒.	ค. มีไม้สักแปรรูปไว้ในครอบครองในเขตควบคุม การแปรรูปไม้โดยมิได้รับอนุญาต	๕๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐
	ง. มีไม้แปรรูปเกิน ๐.๒๐ ลบ.ม. ไว้ในครอบครอง ในเขตควบคุมการแปรรูปไม้โดยมิได้รับ อนุญาต	๕๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐
	จ. ความผิดตามข้อ ก.-ง. ถ้าการกระทำผิดนั้น เกี่ยวกับไม้สัก ไม้ยาง หรือไม้หวงห้าม ประเภท ข. หรือไม้อื่นเป็นต้น เป็นท่อน อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งสองอย่างรวมกัน เกิน ๒๐ ต้นหรือท่อน หรือรวมปริมาตรไม้ เกิน ๔ ลบ.ม. หรือไม้ที่ได้แปรรูปแล้ว ปริมาตรเกิน ๒ ลบ.ม.	๑๐๐,๐๐๐	๒๐๐,๐๐๐
	๒๒. ก. ค่าหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อการค้าซึ่งสิ่ง ประติษฐ์ เครื่องใช้หรือสิ่งอื่นใดที่ทำด้วย ไม้หวงห้ามเกินกว่าที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวง เกษตรและสหกรณ์กำหนดไว้	๕๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐
	ข. ผู้รับอนุญาตให้ค้าหรือไว้ในครอบครองเพื่อ การค้าซึ่งสิ่งประติษฐ์หรือเครื่องใช้ ฯลฯ ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในใบอนุญาต	๕๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐

การตีราคาประกันตัวผู้ต้องหาของตำรวจป่าไม้

ลำดับ	ฐานความผิด (ข้อหา)	หลักทรัพย์ที่ประกัน	
		เงินสดหรือ หลักทรัพย์ ธนาคาร	โฉนดที่ดิน และอื่น ๆ
๑.	พ.ร.บ. อุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔		
	ก. ยึดถือ หรือครอบครองที่ดินรวมตลอดถึง ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือเผาป่าในเขตอุทยาน แห่งชาติ	๒๐,๐๐๐	๔๐,๐๐๐
	ข. เก็บ ทำ นำออกไปทำด้วยประการใดๆ ให้ เป็นอันตรายหรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งไม้ ยางไม้ น้ำมันยาง น้ำมันสน แร่ทรัพยากร ธรรมชาติอื่น ในเขตอุทยานแห่งชาติ	๒๐,๐๐๐	๔๐,๐๐๐
	ค. นำสัตว์ในอุทยานแห่งชาติออกไป หรือทำด้วย ประการใดๆ ให้เป็นอันตรายแก่สัตว์ในเขต อุทยานแห่งชาติ	๒๐,๐๐๐	๔๐,๐๐๐
	ง. ทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตรายหรือ ทำให้เสื่อมสภาพแก่ดิน หิน กรวด หรือทราย ในเขตอุทยานแห่งชาติ	๒๐,๐๐๐	๔๐,๐๐๐
	จ. เปลี่ยนแปลงทางน้ำหรือทำให้น้ำในลำน้ำ ลำห้วย หนอง บึง ท่วมท้น หรือเหือดแห้ง ในเขตอุทยานแห่งชาติ	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐

การตีราคาประกันตัวผู้ต้องหาของตำรวจป่าไม้

ลำดับ	ฐานความผิด (ข้อหา)	หลักทรัพย์ที่ประกัน	
		เงินสดหรือ หลักทรัพย์ ธนาคาร	โฉนดที่ดิน และอื่น ๆ
๑.	พ.ร.บ. ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗		
	ก. ยึดถือหรือครอบครองที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติโดยมิชอบ	๕๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐
	ข. ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือเผาป่าสงวนแห่งชาติโดยมิชอบ	๕๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐
	ค. ทำไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติโดยมิชอบ	๕๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐
	ง. เก็บหาของป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติโดยมิชอบ	๕๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐
	จ. กระทำการอันเป็นการเสื่อมเสียแก่สภาพป่าสงวนแห่งชาติโดยมิชอบ	๕๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐
	ฉ. ความผิดตามข้อ ก.-จ. ถ้าได้กระทำเป็นเนื้อที่เกิน ๒๕ ไร่ หรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่ไม้สัก ไม้ยาง ไม้สนเขา หรือไม้หวงห้ามประเภท ข. ตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ หรือไม้อื่นที่เป็นต้นเป็นท่อนอย่างหนึ่งอย่างใด หรือทั้งสองอย่างรวมกันเกิน ๒๐ ต้น หรือท่อนรวมปริมาตรไม้เกิน ๔ ลบ.ม. หรือเสียหายแก่ต้นน้ำลำธาร	๑๕๐,๐๐๐	๓๐๐,๐๐๐

การตีราคาประกันตัวผู้ต้องหาของตำรวจป่าไม้

ลำดับ	ฐานความผิด (ข้อหา)	หลักทรัพย์ที่ประกัน	
		เงินสดหรือ หลักทรัพย์ ธนาคาร	โฉนดที่ดิน และอื่น ๆ
๒.	พ.ร.บ. ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ ผู้รับใบอนุญาตหรือหนังสืออนุญาตไม่จัดให้ คนงานผู้รับจ้าง หรือผู้แทนของผู้รับใบอนุญาต หรือหนังสืออนุญาตมีใบคู่มือสำหรับการตามที่ได้ ได้รับอนุญาต	๑,๐๐๐	๒,๐๐๐
๓.	ทำให้เสียหายหรือทำลายหลักเขต ป่าฯ หรือ เครื่องหมายอื่นใด ที่จัดให้มีตาม พ.ร.บ. ป่า สงวนแห่งชาติ	๓๐,๐๐๐	๖๐,๐๐๐

ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีอาญา (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๖

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติม ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการดำเนินการคดีอาญา ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจึงออกข้อบังคับไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีอาญา (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๖”

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้มีผลใช้ตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกความใน ๒.๕ ของ ๒. แห่งข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๒๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“๒.๕ ภายใต้บังคับ ๑๒.๗ ของ ๑๒. ให้อธิบดีกรมตำรวจหรือรักษาการในตำแหน่ง หรือผู้รักษาราชการแทนเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนทั่วราชอาณาจักรและมีอำนาจสั่งการเกี่ยวกับคดีได้ทุกกรณี”

ข้อ ๔ ให้ยกเลิกความใน ๑๒. แห่งข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๒๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

๑๒ อำนาจการควบคุมการสอบสวน

๑๒.๑ ให้ผู้บังคับบัญชาตั้งแต่องค์ผู้บังคับบัญชาการตำรวจภูธรจังหวัดขึ้นไป จัดการควบคุม ตรวจจับ แนะนำ ให้การสอบสวนดำเนินไปตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนโดยเรียบร้อยมีซักช้า กับให้มีอำนาจตรวจสอบสำนวนและสิ่งปฏิบัติ หากมีเหตุผลอันสมควรเพื่อความเรียบร้อยในการสอบสวน จะเข้าดำเนินการสอบสวนด้วยตนเองก็ได้

๑๒.๒ ให้พนักงานสอบสวนจัดทำสมุดบันทึกคดีที่ตนสอบสวนเพื่อผู้บังคับบัญชาตรวจได้ทุกเวลา โดยมีช่องทางตามแบบข้อบังคับท้ายนี้

๑๒.๓ ให้เป็นหน้าที่ของสารวัตรใหญ่ และสารวัตรสถานีตำรวจภูธรอำเภอ สารวัตรหรือหัวหน้าสถานีตำรวจภูธรกิ่งอำเภอ สารวัตรสถานีตำรวจภูธรตำบล จัดทำสมุดสถิติคดีอาญาที่เกิดขึ้นในเขตอำนาจ โดยมีแบบตัวอย่างเช่นเดียวกับ ๑๒.๒ แต่เพิ่มชื่อพนักงานสอบสวนเจ้าของสำนวนขึ้นอีกช่องหนึ่ง และเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนเจ้าของสำนวนลงชื่อรับรองความถูกต้องไว้เพื่อผู้บังคับบัญชาตรวจสอบได้ทุกเวลา

๑๒.๔ ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นเป็นการสมควร จะให้พนักงานสอบสวนในจังหวัดมาชี้แจง พร้อมทั้งเรียกสำนวนการสอบสวนมาตรวจพิจารณาและให้การแนะนำ เร่งรัดให้ดำเนินการ ให้เป็นผลดีและเป็นไปในทางที่ชอบและเหมาะสม

ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นว่า การดำเนินการตามวรรคหนึ่งจะไม่ได้ผลผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจควบคุมการสอบสวน โดยสั่งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามที่เห็นสมควรรวมทั้งการส่งอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว หรือจะสั่งให้เปลี่ยนตัวพนักงานสอบสวนหรือให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองเข้าร่วมทำการสอบสวนคดีเรื่องนั้นด้วยก็ได้ กรณีดังกล่าวให้ถือว่าผู้ว่าราชการจังหวัด เป็น

หัวหน้าพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘ วรรคท้าย และเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๐ มีอำนาจเกี่ยวกับการสอบสวนความผิดอาญาในเขตอำนาจของจังหวัด การที่จะสั่งการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงโดยอำนาจของผู้บังคับการตำรวจภูธรหรือผู้บัญชาการตำรวจภูธรให้เป็นอันงดเว้นแต่ที่เป็นอำนาจของอธิบดีกรมตำรวจ

๑๒.๕ ในกรณีที่นายอำเภอเห็นเป็นการสมควรจะให้พนักงานสอบสวนในอำเภอมายังแจ้ง พร้อมทั้งเรียกสำนวนการสอบสวนมาตรวจพิจารณาและให้คำแนะนำ เร่งให้ดำเนินการให้เป็นผลดี และเป็นไปในทางที่ชอบและเหมาะสม

ถ้านายอำเภอเห็นว่า การดำเนินการตามวรรคหนึ่งจะไม่ได้ผล นายอำเภอมีอำนาจเข้าควบคุมการสอบสวนโดยสั่งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามที่เห็นสมควรรวมทั้งการสั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว หรือจะสั่งให้เปลี่ยนตัวพนักงานสอบสวน หรือให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองเข้าร่วมทำการสอบสวนคดีเรื่องนั้นด้วยก็ได้ กรณีดังกล่าวนี้ให้ถือว่านายอำเภอเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘ วรรคท้ายและเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๐ มีอำนาจเกี่ยวกับการสอบสวนความผิดอาญาในเขตอำนาจของกิ่งอำเภอ การที่จะสั่งการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงโดยอำนาจของผู้กำกับการตำรวจภูธรจังหวัด ผู้บังคับการตำรวจภูธรหรือผู้บัญชาการตำรวจภูธรให้เป็นอันงดเว้นแต่ที่เป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดหรืออธิบดีกรมตำรวจ

๑๒.๖ ในกรณีที่ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอเห็นเป็นการสมควรจะให้พนักงานสอบสวนในกิ่งอำเภอมายังแจ้ง พร้อมทั้งเรียกสำนวนการ

สอบสวนมาตรฐานพิจารณาและให้คำแนะนำ เร่งรัดให้เป็นผลดีและเป็นไปในทางที่ชอบและเหมาะสม

ถ้าปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอเห็นว่าการดำเนินการตามวรรคหนึ่งจะไม่ได้ผล ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอมีอำนาจเข้าควบคุมการสอบสวนโดยสั่งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามที่เห็นสมควร รวมทั้งการสั่งอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว หรือจะสั่งให้เปลี่ยนตัวพนักงานสอบสวนหรือให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองเข้าร่วมทำการสอบสวนคดีเรื่องนั้นด้วยก็ได้ กรณีดังกล่าวให้ถือว่าปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘ วรรคท้าย และเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๐ มีอำนาจเกี่ยวกับการสอบสวนความผิดอาญาในเขตอำนาจของกิ่งอำเภอการที่จะสั่งการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงโดยอำนาจของผู้กำกับกับการตำรวจภูธรจังหวัดผู้บังคับการตำรวจภูธร หรือผู้บัญชาการตำรวจภูธรให้เป็นอันงดเว้นแต่ที่เป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด หรืออธิบดีกรมตำรวจ

๑๒.๗ ในการสอบสวนการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นทั่วราชอาณาจักรคดีใด หรือในคดีประเภทใด ถ้าปลัดกระทรวงมหาดไทย เห็นเป็นการสมควรจะให้พนักงานสอบสวนมาชี้แจง พร้อมทั้งเรียกสำนวนการสอบสวนมาตรฐานพิจารณาและให้คำแนะนำ เร่งรัด ให้ดำเนินการให้เป็นผลดีและเป็นไปในทางที่ชอบและเหมาะสม

ถ้าปลัดกระทรวงมหาดไทยเห็นว่า การดำเนินการตามวรรคหนึ่งจะไม่ได้ผล ปลัดกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจเข้าควบคุมการสอบสวนโดยตั้งพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบดำเนินการตามที่เห็นสมควร รวมทั้งการสั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว หรือจะสั่งให้เปลี่ยนตัวพนักงานสอบสวน หรือให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองเข้าร่วมทำการสอบสวนคดีเรื่องนั้นด้วยก็ได้

และให้อำนาจการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงของปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ นายอำเภอ ผู้กำกับการตำรวจภูธรจังหวัด ผู้บังคับการตำรวจภูธรหรือผู้บัญชาการตำรวจภูธร ผู้ว่าราชการจังหวัด และอธิบดีกรมตำรวจ ให้เป็นอำนาจของปลัดกระทรวงมหาดไทย หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายและให้มีอำนาจสั่งการเกี่ยวกับคดีได้ทุกกรณี เว้นแต่จะมีบัญญัติไว้ในกฎหมายเป็นประการอื่น

ข้อ ๕. การยกเลิกแก้ไขเพิ่มเติมประมวลระเบียบการตำรวจทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับคดีและในส่วนที่ไม่เกี่ยวกับคดี อนุญาตให้อธิบดีกรมตำรวจมีอำนาจยกเลิกหรือแก้ไขเพิ่มเติมได้เท่าที่จำเป็นเฉพาะที่อยู่ในอำนาจของอธิบดีกรมตำรวจ เว้นเรื่องที่หน่วยราชการอื่นต้องถือปฏิบัติอย่างเดียวกันโดยผลแห่งการแก้ไขบทกฎหมายก็ดี หรือโดยมีข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยหรือคำสั่งกระทรวงมหาดไทยหรือมติคณะรัฐมนตรี

ข้อ ๖. ในกรณีมีข้อที่ต้องวินิจฉัยเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ให้หาหรือกระทรวงมหาดไทย

บรรดาคำสั่ง ระเบียบ หรือข้อบังคับในส่วนที่มีกำหนดไว้แล้วในข้อบังคับนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับข้อบังคับนี้ ให้ใช้ข้อบังคับนี้แทน

ประกาศ ณ วันที่ ๒๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๖

พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุด ว่าด้วยการใช้บุคคลเป็นหลักประกันในการ ปล่อยชั่วคราว พ.ศ. ๒๕๓๖

ด้วยสำนักงานอัยการสูงสุดเห็นสมควรที่จะวางระเบียบว่าด้วยการใช้บุคคลเป็นหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๑๐ และมาตรา ๑๑๔ วรรคสอง ในชั้นพนักงานอัยการเพื่ออำนวยความสะดวกและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนที่ตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา และเพื่อให้การอำนวยความสะดวกในชั้นพนักงานอัยการเป็นไปโดยทั่วถึงและสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๔๙๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ ๔๗ ลงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔ ข้อ ๖ และระเบียบกรมอัยการว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๒๘ ข้อ ๒๒ ตรีกี่แก้ไขใหม่ตามหนังสือสำนักงานอัยการสูงสุด ที่ อส ๐๐๑๘/ว ๗๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๖ อัยการสูงสุด จึงวางระเบียบว่าด้วยการใช้บุคคลเป็นหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ให้ข้าราชการพลเรือน ระดับ ๓-๕ หรือข้าราชการอื่นที่เทียบเท่าทำสัญญาประกัน หรือใช้ตนเองเป็นหลักประกันได้ในวงเงินไม่เกินหกหมื่นบาท

ให้ข้าราชการพลเรือน ระดับ ๖-๘ หรือข้าราชการอื่นที่เทียบเท่าทำสัญญาประกัน หรือใช้ตนเองเป็นหลักประกันได้ในวงเงินไม่เกินสองแสนบาท

ให้ข้าราชการพลเรือน ระดับ ๙-๑๐ หรือข้าราชการอื่นที่เทียบเท่าทำสัญญาประกัน หรือใช้ตนเองเป็นหลักประกันได้ในวงเงินไม่เกินห้าแสนบาท

ให้ข้าราชการพลเรือน ระดับ ๑๑ หรือข้าราชการอื่นที่เทียบเท่าทำสัญญาประกัน หรือใช้ตนเองเป็นหลักประกันได้ในวงเงินไม่เกินแปดแสนบาท

ข้าราชการดังกล่าวในข้อ ๑ หมายถึง ข้าราชการประจำเท่านั้น

ข้อ ๒. ให้ข้าราชการบำนาญตั้งแต่ระดับ ๖ หรือเทียบเท่าขึ้นไปทำสัญญาประกันผู้อื่นหรือตนเองได้ในวงเงินไม่เกินหกหมื่นบาท

ข้อ ๓. ให้พนักงานรัฐวิสาหกิจทำสัญญาประกันผู้อื่นหรือตนเองได้ในทำนองเดียวกับข้าราชการตามที่ระบุไว้ในข้อ ๑

ข้อ ๔. ให้สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง หรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครทำสัญญาประกันผู้อื่นหรือตนเองได้ในวงเงินไม่เกินแปดแสนบาท

ข้อ ๕. ให้สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร สมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกสภาเมืองพัทยา สมาชิกสภาเขตกรุงเทพมหานคร กรรมการสุขาภิบาล กำนันและผู้ใหญ่บ้านทำสัญญาประกันผู้อื่นหรือตนเองได้ในวงเงินไม่เกินหกหมื่นบาท

ข้อ ๖. บุคคลอื่นนอกจากที่ระบุไว้ในข้อ ๑ ถึงข้อ ๕ ให้ทำสัญญาประกัน หรือใช้ตนเองเป็นหลักประกันได้ในวงเงินไม่เกินสามหมื่นบาท

ข้อ ๗. ให้ผู้ที่ขอทำสัญญาประกันตามข้อ ๑ ถึงข้อ ๕ เสนอหนังสือรับรองจากต้นสังกัดแสดงสถานะระดับ อัตราเงินเดือน และหากมีภาระผูกพันในการทำสัญญาประกัน หรือใช้ตนเองเป็นหลักประกันรายอื่นอยู่ให้แสดงภาระผูกพันนั้นด้วย

ให้ผู้ที่ขอทำสัญญาประกันตามข้อ ๖ ถือปฏิบัติตามความในวรรคก่อน
โดยอนุโลม

ข้อ ๘. ในกรณีบุคคลตามข้อ ๑ ถึงข้อ ๖ บุคคลใดได้ทำสัญญาประกันผู้
อื่นหรือตนเองไว้ แต่หลักประกันยังไม่เป็นการเพียงพอ ให้ใช้บุคคลตาม ข้อ ๑
ถึงข้อ ๖ บุคคลอื่นหรือหลักทรัพย์อื่นเป็นหลักประกันเพิ่มเติมได้

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๖

(ลงชื่อ) โอภาส อรุณินท์

(นายโอภาส อรุณินท์)

รองอัยการสูงสุด รักษาราชการแทน

อัยการสูงสุด

คำสั่งกรมตำรวจ

ที่ ๖๒๒/๒๕๓๖

เรื่อง การใช้บุคคลเป็นประกันหรือหลักประกัน ในการปล่อยชั่วคราว

ด้วยกระทรวงมหาดไทยและกรมตำรวจมีนโยบายอำนวยความสะดวกในการให้บริการแก่ประชาชนโดยเฉพาะ เรื่องการใช้บุคคลเป็นประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๑๐ และมาตรา ๑๑๔ วรรคสอง

อาศัยอำนาจตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ที่ ๔/๒๔๔๔ ลงวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๔๔๔ ข้อ ๓ ประกอบกับข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๒๓ ลงวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๒๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีอาญา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๓ ลงวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๒๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีอาญา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๓ ลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๒๓ และแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีอาญา (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๕ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๒๕ ข้อ ๒.๕ จึงวางหลักเกณฑ์การให้บุคคลเป็นประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวไว้ เป็นทางปฏิบัติดังนี้

ข้อ ๑. ให้ข้าราชการพลเรือนระดับ ๓ หรือ ๕ หรือข้าราชการอื่นที่เทียบเท่าข้าราชการทหารหรือข้าราชการตำรวจที่มียศตั้งแต่ร้อยตรี เรือตรี เรือ

อากาศตรีหรือร้อยตำรวจตรีถึงพันตรี นาวาตรี นาวาอากาศตรี หรือพันตำรวจตรี ทำสัญญาประกันผู้อื่นหรือตนเองได้ในวงเงินไม่เกินหกหมื่นบาท

ให้ข้าราชการพลเรือนระดับ ๖ ถึง ๘ หรือข้าราชการอื่นที่เทียบเท่า ข้าราชการทหารเรือหรือข้าราชการตำรวจที่มียศตั้งแต่พันโท นาวาโท นาวาอากาศโท หรือพันตำรวจโท ถึงพันเอก นาวาเอก นาวาอากาศเอก หรือพันตำรวจเอกข้าราชการตุลาการหรือข้าราชการอัยการ ตั้งแต่ชั้น ๑ ถึง ๒ ทำสัญญาประกันผู้อื่นหรือตนเองได้ในวงเงินไม่เกินสองแสนบาท

ให้ข้าราชการพลเรือนระดับ ๙ ถึง ๑๐ หรือข้าราชการอื่นที่เทียบเท่า ข้าราชการทหารเรือหรือข้าราชการตำรวจที่มียศตั้งแต่พันเอก นาวาเอก นาวาอากาศเอก หรือพันตำรวจเอก ที่ได้รับอัตราเงินเดือนพันเอก(พิเศษ) นาวาเอก(พิเศษ) นาวาอากาศเอก(พิเศษ) หรือพันตำรวจเอก(พิเศษ) พลตรี พลเรือตรี พลอากาศตรี หรือพลตำรวจตรี ข้าราชการตุลาการหรือข้าราชการอัยการ ตั้งแต่ชั้น ๓ ถึง ๔ ทำสัญญาประกันผู้อื่นหรือตนเองได้ในวงเงินไม่เกินหกแสนบาท

ให้ข้าราชการพลเรือนระดับ ๑๑ หรือข้าราชการอื่นที่เทียบเท่า ข้าราชการทหารเรือหรือข้าราชการตำรวจที่มียศตั้งแต่พลโท พลเรือโท พลอากาศโท หรือพลตำรวจโท ข้าราชการตุลาการหรือข้าราชการอัยการ ตั้งแต่ชั้น ๕ ขึ้นไป ทำสัญญาประกันผู้อื่นหรือตนเองได้ในวงเงินไม่เกินหนึ่งล้านบาท

ข้าราชการดังกล่าวในข้อ ๑ หมายถึงข้าราชการประจำเท่านั้น

ข้อ ๒. ให้ข้าราชการบำนาญตั้งแต่ระดับ ๖ หรือเทียบเท่าขึ้นไป ทำสัญญาประกันผู้อื่นหรือตนเองได้ในวงเงินไม่เกินหกหมื่นบาท

ข้อ ๓. ให้พนักงานรัฐวิสาหกิจทำสัญญาประกันผู้อื่นหรือตนเองได้ในทำนองเดียวกับข้าราชการตามที่ระบุไว้ใน ข้อ ๑

ข้อ ๔. ให้สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมืองหรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ทำสัญญาประกันผู้อื่นหรือตนเองได้ในวงเงินไม่เกินหนึ่งล้านบาท

ข้อ ๕. ให้สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร สมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกสภาเมืองพัทยา สมาชิกสภาเขตกรุงเทพมหานคร กรรมการสุขาภิบาล กำนันและผู้ใหญ่บ้าน ทำสัญญาประกันผู้อื่นหรือตนเองได้ในวงเงินไม่เกินหกหมื่นบาท

ข้อ ๖. ให้ผู้ที่ทำสัญญาประกันตามข้อ ๑ ถึงข้อแสดงบัตรประจำตัวต่อพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบพิจารณาอนุญาตโดยไม่ชักช้า ในกรณีจำเป็นเพื่อทราบเกี่ยวกับสถานระดับอัตราเงินเดือน หรือภาระผูกพันอื่นใดอาจให้ผู้ประกันแสดงหนังสือรับรองจากต้นสังกัดและภาระผูกพันภายในห้าวันนับตั้งแต่วันที่ได้รับอนุญาตให้ประกัน

ข้อ ๗. ในกรณีบุคคลตามข้อ ๑ ถึงข้อ ๕ บุคคลใดได้ทำสัญญาประกันผู้อื่นหรือตนเองไว้ แต่หลักประกันยังไม่เป็นการเพียงพอให้ใช้บุคคลตามข้อ ๑ ถึงข้อ ๕ บุคคลอื่นหรือหลักทรัพย์อื่นเป็นหลักประกันเพิ่มเติมได้

ข้อ ๘. ในกรณีจำเป็นเพื่อให้การปฏิบัติตามคำสั่งนี้หรือวิธีการอื่นใดเพื่ออำนวยความสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น ให้อธิบดีกรมตำรวจเป็นผู้พิจารณากำหนดและรายงานกระทรวงมหาดไทย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๖

(ลงชื่อ) พลตำรวจเอก สุวดี อมรวิวัฒน์

(สุวดี อมรวิวัฒน์)

อธิบดีกรมตำรวจ

ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการ ฉบับที่ ๘

เรื่อง การใช้บุคคลเป็นประกันหรือ หลักประกันในการปล่อยชั่วคราว

โดยที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๑๐ บัญญัติให้ความสะดวกในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาไว้ว่า ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินสามปี เช่น ความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คฯ จะปล่อยชั่วคราวโดยไม่ต้องมีประกันเลยก็ได้ และแม้ในความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปีขึ้นไปก็อาจปล่อยชั่วคราวโดยมีประกันแต่ไม่ต้องมีหลักประกันด้วยก็ได้

สำหรับกรณีที่มีการปล่อยชั่วคราวจะต้องมีหลักประกันด้วยนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๑๔ วรรคสอง ก็ยังบัญญัติให้ใช้บุคคลเป็นหลักประกันได้ด้วย ซึ่งในการใช้บุคคลเป็นหลักประกันนี้ ได้มีคำแนะนำของประธานศาลฎีกาเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว พ.ศ. ๒๕๓๑ ข้อ ๑๑ ระบุไว้ว่า ควรพิจารณาหลักประกันนี้ในเมื่อบุคคลนั้นเป็นผู้ที่มีหลักฐานตำแหน่งหน้าที่ อาชีพการงาน ฐานะ หรือชื่อเสียงเป็นที่เชื่อถือได้

เพื่อให้การใช้บุคคลเป็นประกันหรือหลักประกันตามกฎหมายและคำแนะนำของประธานศาลฎีกาดังกล่าวบรรลุผลในทางปฏิบัติได้อย่างจริงจังอันจะเป็นการขยายโอกาสให้ผู้ที่ไม่มีหลักทรัพย์สามารถได้รับการปล่อยชั่วคราวได้ตามหลักการที่ว่าผู้ต้องหาและจำเลยทุกคนพึงได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวเว้นแต่จะมีเหตุจำเป็นที่จะต้องควบคุมหรือขังไว้ ดังนั้น อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๑ วรรคสาม และโดย

อนุวัติรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ประธานศาลฎีกาจึงวางระเบียบ
ราชการฝ่ายตุลาการของศาลทั้งหลายไว้ ดังนี้

ข้อ ๑. ให้ข้าราชการพลเรือน ระดับ ๓-๕ หรือข้าราชการอื่นที่เทียบเท่า
ทำสัญญาประกันหรือใช้ตนเองเป็นหลักประกันได้ในวงเงินไม่เกินหกหมื่นบาท

ให้ข้าราชการพลเรือน ระดับ ๖-๘ หรือข้าราชการอื่นที่เทียบเท่าทำ
สัญญาประกันหรือใช้ตนเองเป็นหลักประกันได้ในวงเงินไม่เกินสองแสนบาท

ให้ข้าราชการพลเรือน ระดับ ๙-๑๐ หรือข้าราชการอื่นที่เทียบเท่าทำ
สัญญาประกันหรือใช้ตนเองเป็นหลักประกันได้ในวงเงินไม่เกินห้าแสนบาท

ให้ข้าราชการพลเรือน ระดับ ๑๑ หรือข้าราชการอื่นที่เทียบเท่าทำ
สัญญาประกันหรือใช้ตนเองเป็นหลักประกันได้ในวงเงินไม่เกินแปดแสนบาท

ข้อ ๒. ให้พนักงานรัฐวิสาหกิจ ทำสัญญาประกัน หรือใช้ตนเองเป็น
หลักประกันได้ในทำนองเดียวกับข้าราชการอื่นตามระบุไว้ในข้อ ๑

ข้อ ๓. ให้สมาชิกวุฒิสภา และ ข้าราชการการเมือง ทำสัญญา
ประกันหรือใช้ตนเองเป็นหลักประกันได้ในวงเงินไม่เกิน แปดแสนบาท

ข้อ ๔. บุคคลอื่นนอกจากที่ระบุไว้ในข้อ ๑ ถึงข้อ ๓ ให้ทำสัญญา
ประกันหรือใช้ตนเองเป็นหลักประกันได้ในวงเงินตามที่ศาลจะเห็นสมควรเป็นกรณีๆ
ไป

ข้อ ๕. ให้ผู้ที่ขอทำสัญญาประกันหรือใช้ตนเองเป็นหลักประกันตาม ข้อ
๑ ข้อ ๒ หรือข้อ ๓ เสนอหนังสือรับรองจากต้นสังกัดแสดงสถานะระดับ
อัตราเงินเดือน และหากมีการระงับหรือพักในการทำสัญญาประกันหรือใช้ตนเอง
เป็นหลักประกันรายอื่นอยู่ก็ให้แสดงการระงับหรือพักนั้นด้วย

ข้อ ๖. ในกรณีที่การใช้บุคคลเป็นประกันหรือหลักประกันตามวงเงินที่กำหนดไว้ในข้อ ๑ ถึงข้อ ๔ แล้ว ยังไม่เป็นการเพียงพอ ให้ใช้บุคคลตามข้อ ๑ ถึง ๔ หรือหลักทรัพย์อื่นเป็นหลักประกันเพิ่มเติมได้

ข้อ ๗. ในกรณีจำเป็นต้องมีวิธีการใดเพื่อให้การปฏิบัติตามระเบียบนี้ดำเนินไปได้โดยเรียบร้อย ให้ปลัดกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้กำหนดวิธีการนั้น

ระเบียบนี้วางไว้ ณ วันที่ ๒๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๖

(ลงชื่อ) ประมาณ ชันชื้อ

(นายประมาณ ชันชื้อ)

ประธานศาลฎีกา

สำเนาถูกต้อง

๗-..

(นางสาวจารุณี ฐานรตาภรณ์)

นิติกร ๗

การแจ้งความดำเนินคดี

ถาม จะแจ้งความดำเนินคดีได้ที่ไหน

ตอบ สถานีตำรวจท้องที่ที่เกิดเหตุ

ถาม จะต้องเตรียมหลักฐานอะไรไปแสดงบ้าง

ตอบ - บัตรประจำตัวประชาชน

- พยานหลักฐานเกี่ยวกับเรื่องที่เกิดขึ้น หรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้อง เช่น คดีออกเช็คโดยเจตนาไม่ใช้เงินตามเช็ค ต้องนำเช็คและใบคืนเช็คของธนาคารไปด้วย

- พยานบุคคลเท่าที่สามารถจะนำไปได้

ถาม มีค่าธรรมเนียมหรือไม่

ตอบ ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

ประธานอนุกรรมการโครงการแถลง

“กฎหมาย” คือ กฎระเบียบ ที่ใช้บังคับให้ประชาชนในประเทศอยู่ร่วมกันโดยสงบสุข “ประชาชน” คือ ผู้ที่อยู่ภายใต้กฎหมายซึ่งมีบทบัญญัติว่าประชาชนทุกคนจะต้องรู้กฎหมาย ผู้ใดปฏิเสธว่าไม่รู้กฎหมายไม่ได้ “ทนายความ” คือ ผู้ศึกษาเล่าเรียนวิชากฎหมายถือเป็นนักกฎหมายซึ่งมีภาระหน้าที่ประสานช่องว่างระหว่างกฎหมายกับประชาชน เป็นภาระกิจและหน้าที่ของทนายความที่จะต้องเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน

โครงการเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายสำหรับเงินอุดหนุนรัฐบาลประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๘ นับเป็นโครงการที่เป็นภาระหน้าที่ทางทนายความโดยตรง และทั้งยังร่วมสนองนโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ทางกฎหมาย ทั้งนี้เพื่อคุ้มครองสิทธิพื้นฐานของประชาชน

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเนื้อหาสาระของหนังสือกฎหมายเบื้องต้นจะเป็นแนวทางให้ประชาชนผู้ยากไร้ ให้ได้รับความรู้ทางกฎหมายเบื้องต้นเพื่อคุ้มครองสิทธิพิทักษ์ประโยชน์ ให้การอยู่ร่วมกันอย่างชอบธรรมและสงบสุข.

ด้วยความเคารพ

(นายธนา เบญจาทิกุล)

ประธานคณะอนุกรรมการ

โครงการเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมาย

สำหรับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๓๘

พิมพ์ที่ บริษัท ประยูรวงศ์พรินต์ติ้ง จำกัด
๕๘ ถนนเทศบาลสาย ๑ แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กทม. ๑๐๖๐๐
โทร. ๔๖๕ ๔๓๐๐-๑ แฟกซ์ ๔๗๒ ๑๐๘๕

สภานายความ

7/89 อาคาร 10 ถนนราชดำเนินกลาง แขวงบวรนิเวศน์ เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200
โทรศัพท์ 2806280-1, 2816463, 2818308, 2823460, 2827719, 2829906-7
โทรสาร (662) 2829908, 2827720